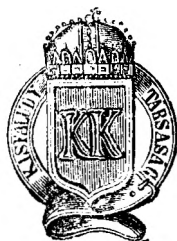

CSONGRÁDMEGYEI
GYÜJTÉS.

SZERKESZTETTE
TÖRÖK KÁROLY.

PEST
AZ ATHENAEUM TULAJDONA.
1872.

MAGYAR

NÉPKÖLTÉSI GYÜJTEMÉNY.

Pest. Nyomatott az Athenaeum nyomdájában. 1872.

E L Ő S Z Ó.

Gyűjteményünk e második kötete, mint czíme is mutatja, egyetlen vidékről való gyűjtés, melylyel legfáradhatlanabb gyűjtőnk, Török Károly, ajándékozta meg a Kisfaludy-társaságot.

Örömmel szemléltük, hogy szorgalmas gyűjtő mennyire kibányázhathat egyetlen vidéket is, épen azért becses és terjedelmes gyűjteményét nem kívántuk megbontani és méltónak találtuk arra, hogy mint gyűjteményünk második kötetét bocsássuk közre.

Természetes, hogy az itt közölt dalok és mesék nemcsak Csongrádmegyében, hanem másutt is honosak, kivált az alföldön. Valóban e gyűjtemény nagy részt alföldi zamatú s ez egy okkal több volt arra, hogy önálló kötetnek maradjon. Vajhamégmás vidékről is nyerne a Kisfaludy-társaság hasonló gyűjteményeket!

VI

A gyűjtő elfogadva felosztásunkat és követve némely figyelmeztetésünket, maga szerkesztette gyűjteményét és írta meg hozzá a szükséges jegyzeteket.

Fogadja buzgóságáért még egyszer köszönetünket!

Pest, april 15. 1872.

A szerkesztők.

TARTALOM.

	Lap
Előszó	I—VI.
Balladák és rokonneműek	1—66
Dalok	67—346
Szerelmi dalok	69—162
Hazafiui és katonadalok	163—191
Pusztai és pásztordalok	192—206
Bor- és kortesdalok	207—214
Tréfás és gunydalok	215—234
Vegyes dalok	235—249
Dajkarimek, gyermekdalok s játékok	250—316
Köszöntők és rigmusok	317—333
Halotti énekek	334—346
Találós mesék	347—372
Mesék és mondák	373—469
Jegyzetek	471—504

Balladák és rokonneműek.

A betyár	52
A bojtárok I—II.	60—61

VIII

	Lap
A bujdosó	30
A csikós	59
A fogoly	35
A kanász	21
A királyfi I—II.	9—13
A kisaszony	21
A kis lány I—II.	25—26
A kvártélyos katona	43
A legény	48
A lovas legény	31
A pitarajtóban	23
A rab. I—III.	32—35
A szegedi bíró lánya	40
A szökevény	64
A verbunkos	36
Az eladó leány	19
Az elítélt katona	40
Ádám és Éva	16
Bajusz Panni	66
Balla Jankó	61
Balla János	64
Bandika	63
Barna Jóska	36
Bogár Imre	53
Csillag ragyog	24
Ez a kazal	23
Fábián Pista	63
Gombosné I—II	46—47
Gyöngye Sándor	38
Gyöngyvári Katicza	3

IX

	Lap
Istenem, istenem	6
János	18
Karasz Juczi	49
Kecze Sári	28
Kis Sándor	55
Kocsmárosné I—II.	50—51
Legény leány	29
Magas a partja	17
Megöltek egy legényt	29
Molnár Marcsa	27
Nagy Pál Jancsi	57
Sárga eszirmás Miska	37
Sári Mária I—II.	44—45
Sobri	56
Sorozáskor I—II.	41—42
Szabó János	20
Szép Ilona	7
Tarján végen	27

Dalok.

A barackfa pirosat virágozik	188
Ablakomon ne koczogtass	131
A csillag az égen éjtszaka jár	124
Adol-e rózsám adol-e	74
A gőzösnek hat kereke	183
Agyon szitát komámasszony	300

X

	Lap
A kenderem elázott	227
Akkor jöjj el mikor mondom	162
A kutasi csárda ki van festve	236
A makai tóba	159
A mezei kis pacsirta	109
A mezőbe' a tücsökök	329
Amoda van egy fa	254
Amoda van egy kis ház	279
Amoda van hat pej csikó magába	192
Amott jön egy legény	77
A nagy hírfű Átillának-nek-nak	236
Angyal vagy-e	250
Annyi a fináncz	249
Annyi nekem az irigyem	155
A nyári folyó viz	115
Arany csacsi bársony nyereg	141
Arany liliomszál	308
A subámnak nincs melege	201
A szegedi kis lány de megjárta	230
A szegedi piacon	72
A szegedi tábla búza	134
A szép asszony drága	72
A tél után következik a tavasz	147
Atilla, Lehel, Árpád	169
A toronyban elverte a kettőt	126
A toronyban sárga fekete rongy lóg	174
Az alispán, az alispán kalapomhoz rózsát tett	212
Az aradi rongyos csárda	154
Az éjjel álmomban	87
Az én ágyam lába	149
Az én ingöm lengyel gyócs	255
Az én rózsám baglyát tetéz	156
Az én rózsám jó kedvéből	80

	Lap
Áz én uram szitakéreg	225
Azért adtam a petákat	220
Á ártány	256
Ágról ágra száll a madár	130
Áld meg uram isten	249
Állathangok utánzása	276
Által mentem a Tiszán	86
Ángyom asszony	281
Ángyom asszony kertje berke	211
Ároksparti csalány	134
Árva csalány az árokban	92
Babarczy	213
Bárcsak én még egyszer	75
Bárcsak hamar május lenne	193
Bár csak már minálunk	330
Becsaliba járnak híres lányok	236
Beeskerekéknél széles árok	175
Berta Kati kakasa	226
Be van az én szűröm ujja kötve	201
Bécsi bicska fanyelű	253
Bimbó ökrünk nagy szarva	215
Bor buza békeség szálljon házatokra	325
Bóra bóra borkereke	268
Bödi rénél van a Csó-tó	213
Budi budi bácsi	280
Bus az idő én rám nézve	145
Busan busan harangoznak hajnalra	180
Buza buza de szép tábla buza	151
Bóvócska	301
Csablézás	302
Csacsikurta	268
Csak azt ugatja a kutya	102

XII

	Lap
Csárdás élet	207
Csendes patak folydogál	78
Csicsirnyika	254
Csicsörgős ajtaja	296
Csillagok csillagok	129
Csinájja ken' csinájja	257
Csipkés a szőlő levele	86
Csitt csitt pad alatt	273
Csön csön gyűrű	306
Csufolódó versikék	257—265
Csütörtökön este	93
Csüing csüing az angyal	311
Cziczamaczázás	300
Czinöge cinöge kis madár	277
Czini czini	269
Czintányéron czintányéron pogácsa	150
Cziróka	251
Debreczenben nyílik egy szép rózsafa	73
Debreczeni cukorgyár	128
De szeretnék páva leni	153
De szépen szól a hegödű	118
Dobpergés	274
Dubi dubi hátí	250
Dudujnám dudujnám	209
Dunnám párnám de tarka	83
Edd meg fene azt a papot	130
Egér egér agygyál neköm vasfogat	253
Egy asszonynak három lánya	223
Egy ágy hagyma	307
Egyedölöm begyedölöm	283
Egyetem begyetem karkantyú	—
Egyetem begyetem	284

XIII

	Lap
Egy kettő három négy	271
Egy kettő három négy	278
Egy kis kertőt keríték	290
Egy sem legény ki nem nyalka	235
Egyszer esik esztendőben	220
Egy szőlő határ levél zöld levél	203
Elbusultam én magamat	123
Elindula egy kalmár	212
Elkészíték tehát őh gyászos tisztelet	343
Elmehetsz már a tó alatt	230
Elmennék én tilozzátok	158
Elmennék én valamerre	97
Elment a galambom itt hagyott engemet	69
Elmentem én a szőlőbe	2-2
Elszakadt a gyékény kötél	75
Eltörött a drótos szilke	245
Elültettem rozmaringot tövestől	141
Elveszett a tarka ludam	237
Elvégeztem immár életem	345
Ennek az embernek	211
Ereszsz ereszsz kötelet	252
Erre kakas erre tyúk	93
Esik a hó darára	272
Esik a hó lefele	205
Esik az eső	106
Esik eső a harasztos	202
Esa eső ess eső	254
Esteli málé	275
Este vagyon a faluba	247
E világnak minden csinos	338
Ez a kis lány ez a barna	81
Ez a szemem ez ez ez	247
Ez az asszony nem is tudja	245

XIV

	Lap
Ez az utca de sáros	231
Ezer nyolczszáz hatvanötben	319
Édes anyám asszony	253
Édes anyám békeségben	344
Édes anyám egyetlenegy fia	181
Édes anyám édes anyám	242
Édes anyám ha el jön kend	184
Édes anyám ha megunt már tartani	150
Édes anyám lánya voltam	116
Édes anyám mondta nékem	96
Édes anyám nem lett volna	178
Én lelkemnek drága kincse	120
Én magyar fika vagyok	191
Én vagyok az a ki nem jó	207
Én vagyok egy bus gerlicze	91
Én vig nem vagyok	152
Érik érik a cseresnye hajaha	241
Érik érik Csanádon a vörös szilva	75
Faluvégén egy fehér ház	71
Fát vágok fát	267
Fecskét látok	252
Fehér kis ház kerek ablak rajta	82
Fekete bárány de barna	119
Feljött már a csillag	205
Felleg sincsen mégis esik az eső	148
Felmentem a temesvári sánczra	177
Felszántom a berek alját	129
Felszántom a felszántom a kis kertemet	189
Fel van a sárga nyergelve	172
Fénylik az öröm hajnala	322
Férjhez adnám a lányomat	218
Forró a cizinkalán nyele	108

	Lap
Garibaldi csárdás kis kalapja	190
Gergő pápa napja ma van e világba	316
Gólya gólya gilicze	269
Gólyát látok	252
Gondolatim szünjetek	132
Gyenge a nád lehajlik a földre	69
Gyenge vagyok növendék növendék	197
Gyere haza szógáló	310
Gyűj föl kópé	268
Gyűj föl meleg	270
Gyűj föl ördög	267
Habot rágni dagasztani	275
Ha czigány vagy kevély légy	237
Hadd muljon el ez a világ	211
Ha én bika volnék	326
Ha én nekem gyorsom kontyom volna	85
Ha én tudtam volna	144
Haj alá haj alá	132
Haj csicsóka csicsóka	142
Hajlik a megyfa	299
Hajlik az erdő	313
Hallja e kend Iczik zsidó	221
Hallod-e te kis leány	158
Ha meghalok tudom eltemetnek	141
Haragszik az édes anyám	110
Ha szűröm lesz bocskorom	85
Három csillag van az égen	121
Három éjjel három nap	128
Három iteze keménymag	248
Három juhom tavalyi	204
Három színű lobogót tart a magyar	172
Három tallért kerestem	156

XVI

	Lap
Három ürü tudjuk nem nagy farka	124
Házam előtt van egy nagy fa	88
Házasodjék meg az úr	221
Hej gyön-gyön-gyön-gyön-gyön	136
Hej halászok halászok	206
Hej huj haj	135
Hej te kis madár kis madár	248
Hervad az a rózsza	149
Hétfü hetibe	251
Hintázó mondókák I—IV.	304
Hogy a kukas	257
Hová mégy jámbor	293
Hull a citrom a táról	203
Hunczut állat az egér	245
Hüle Peti mögdöglött	271
Iczakos ficzakos szerencsés jó napot	331
I, inödrül	255
Ispiláng, ispilángi rúzsza	295
Isten hozzád Veneczia városa	186
Iszka dobár	273
Itkom pitkom kis Pesten	327
Itt csörög itt pattog	301
Izeg a vér mozog is	94
Jaj de bánom egy dolgomat	98
Jaj de fáj	111
Jaj de magas ez a vendégfogadó	199
Jaj de ugat a csárdásné kutyája	102
Jaj istenem jaj de sokat bujdostam	200
Jaj jaj jaj odaodom oda	231
Jaj nagy boldogtalan szegény magyar nemzet	165
Jó északát csipős balhát	275
Jó napot vitézek ide hallgassatok	332

	Lap
Kakas isten jó napot	292
Kakas isten jó napot	309
Karácsonnak éjtszakáján	317
Kaszás csillag jár az égen	153
Katuna vagy rúzsám a löttél	295
Ká-kántor uram ká-káposztája	241
Kálamista (pápista) mosta	274
Kályha vállán a czicza	158
Kár kár Varga Pál	266
Kecske kecske mit csinálsz a szőlőbe	310
Kecske kecske mit keresöl a szőlőbe	309
Kedves e napnak estéje is	321
Kedves rózszám ablakába	153
Kerek az én kalapom	80
Kertem alatt legel egy kecske	89
Kék asztalom zöld abroszom	170
Kék pántlika az istrinfilim kötője	98
Két malomra tartok számot	92
Két út van előttem hova legyek	103
Ki az urát nem szereti	226
Kiesi az én eszímam magas a sarka	232
Kidült a fal	257
Kihajtom a ludam a rétre	204
Kiindultam a hazámból	106
Kijé ez a kapu	296
Kilenczet ütött már az óra	101
Kinek nincsen szeretője keressen	133
Kinn a bárány	299
Kis kalapom fekete	208
Kis kácsa fürdik I—IV.	285—283
Kis kertemben rozmaringot ültettem	132
Kis Pirittyi falu végén	240
Kiszáradt a vad almafa	135

XVIII

	Lap
Kocsi-ó'dal vendégó'dal	272
Kocsmárosné ihajla	243
Kocsmárosné jó bort az asztalára	186
Kocsmárosné rom rom rom	240
Kolozsváron vettem egy talyigát	231
Komámasszony mért kend kényes	227
Komám komám édes komám	257
Korán reggel jókor fel kell öltözni	162
Körül csillagos az ég	112
Kukoricza édes málé	246
Kukoricza szára	73
Kutya-hitű Kátai	224
Kúdú kúdú kaliczkámba	272
Labdázó mondóka	303
Lefelé folyik a Tisza	95
Leszakadt a czipra szűröm kötője	84
Le van a szivem lánczolva	99
Levelem jött a gulyástól	203
Loptam lovat lopok is	199
Magas a szegedi torony	179
Magas a torony teteje	126
Magasan repül a héja	96
Magentánál történt egy napon csata	185
Majd elmenjünk a világ végére	157
Majd elmegyünk messzire	82
Makó alatt folyik el a halastó	246
Malom alatt jártam	273
Málé nála	271
Mária Magdolna	273
Már elmegy tőlem szerelmes egy kincsem	334
Már én többet nem kapálok	242
Már látom hogy katonának kell lennem	182

	Lap
Már minálunk az jött a szoká-ba	116
Már minálunk kis kalapot viselnek	235
Megakarnék házasodni	85
Megálljatok fiúk fáradt vitézek	176
Megbukott a krinolin	243
Megérett a tök	238
Megérik a szőlő nem sokára!	107
Megérik a szőlő nem sokára	193
Megírták már nekem azt a levelet	104
Megismered a kanászt	205
Megizetem én az édes anyámnak	70
Megkereslek szállásodon	82
Megtudni azt ki a kurva	228
Megvan még a vörös zsidó	222
Meleg cipőt öhetném	299
Menyország piacza gyémánttal kirakva	326
Mese mese májka	273
Még Aradnál szépen szólott a banda	173
Még azt mondja a torna	117
Még azt mondják, hogy én korhely vagyok	201
Mély a Tiszának a széle	129
Mén a hajó lefelé	112
Mér' kerületi kend az én házam tájékát	313
Mért nincs minden lánynak	74
Míg élek is bánom	244
Mikor piros hajnal hasad	198
Mikor piros hajnal hasad	84
Minap a kert alatt mentem	103
Mindenek azt megvallják	216
Minek van én reám másnak gondja	155
Mint a szép csíves paprika	233
Mint ért gabona aratást	337
Mit ér az az irkafírka	159

XX

	Lap
Mi van ma mi van ma	314
Mondtam anyám házasságát meg	133
Mos' gyűttünk innen	289
Most jöttem én az aradi vásárról	114
Most kapott a bíró egy kis ujságot	185
Most nyílik a szelid rózsza bimbója	171
Mutasd meg uram merre a pince	232
Nagy ajándék kegyes szándék	324
Nagy hófúvás van	90
Nagy szaga van a pünkösztű rózsának	128
Náni Náni szívem Náni	79
Ne haragudj rózsám azért	138
Ne higgy annak a legénynek	97
Nem az a jó asszony	237
Nem azért jöttem én ide	91
Nem kell nekem köpönyeg	202
Nem messze van nem messze van	122
Nem szeretnék nem szeretnék parton járni	89
Nem úgy van már mint volt rég	167
Nem vagyok én rózsám beteg	79
Ne siess jó legény	215
Nékem olyan asszony kell	229
Nézd meg csak élő mint jártam	342
Nézek nézek visszafele	244
Nincs szebb virág mint a fehér liliom	72
Olvad a hó tavasz akar lenni	110
Olyanok már minden lányok	217
Olyan szeretőm van nékem	122
Orosházi alé alatt	127
Orosházi leányok	230
Ó kútba tekinték	301
Ördög hozta a vendéget	226

	Lap
Öreg anyó régi jó	273
Öreg apád él-e még	271
Örmény szalad a parlagon	83
Örvendjen az egész világ	318
Öt-öt kúddús	255
Pap vagyok prédikálok	270
Parancsolá az Augustus császár	233
Pám pám pöcsünye	272
Pocza pocza tarka	270
Pokol kapujába ^t egy nagy cserfa vala	331
Porzik a tarjáni uteza	161
Pórom pórom pestike	282
Rákóczy korából	163
Rétes ide rongyos	325
Ritka rendet vágtam	156
Rongyos a kend háza vége	222
Rozmaringnak olyan a szokása	104
Róka róka mit csinálsz	278
Rövid a sarkantyum nyaka	171
Rüffel mérik a gyócesot	74
Sárga csikó csengős csacsi	76
Sárga dinnye levelestől indástól	94
Sárga répa zöld ugorka	160
Sárga virág fekete közepe	184
Selypeknék	280
Serkenj fel lantos	323
Sion örülj örvendezz	320
Siralmas volt nekem	114
Sírató	346
Sírhát az az édes anya	187
Sírt az anyám egykor értem	170
Sohasem vétettem	188

XXII

	Lap
Soká éljen bár valaki	336
Sül a könyér sül sül	297
Sűrű csillag van az égen felettem	146
Szabados János	194
Szeged alatt Uj-Szegeden	127
Szeged városába nem jó lakni	117
Szegény legény a tücsök	327
Szegény legény feltekint az égre	183
Szegény tiszteletes úr	241
Szekfű zsálya petrezselyem	88
Szentes felől jön egy szeles felhő	112
Szentes felől száll egy páva	70
Szélös a Tisza	277
Széna terem parlagon	139
Szép a baka ha kiáll a glédába	190
Szép a szép ló ha szépen felnyergelik	151
Szilszál	284
Szolnok alatt elkészült már a vasut	173
Szomoru az idő	76
Szomoru hétfű	251
Szöbb a páva	275
Szőke babám gyere be	155
Szőlőtőke jegenyefa	100
Szőrbabona	253
Szúnyog üle székibe	326
Szűzkata szűzkata	266
Takarodó	274
Talán megbolondult a csősz	226
Tarján végen jön a posta	244
Tarka lovat látok	244
Tavaszi lesz már el fog a hó menni	110
Tehát igyunk az elment gölyákért	210

	Lap
Teli a zsebem bankóval	192
Tisza partján csináltattam egy csárdát	113
Tisza partján szálldogál a fecske	151
Tiszaszélien a tanyám	108
Tojik tojik kis fürjecske	161
Torzsá pásztorok	234
Tónainé rongyos háza	222
Túl a Tiszán Földeákon	154
Tul a Tiszán Tisza szélén	140
Tul a tón	270
Tulsó soron esik az eső	71
Túron lakok keress meg	223
Túrút őszik a cigány	279
Túrút öttem elejtöttem	281
Tűzet vizsök nem láttjátok	298
Uechez bizony gyóles ingesem	123
Uechez bizony megérett a káka	228
Uechez kis lány ugordj egyet	227
Ugyan milyen az az élet	100
Ugy szeretem az uramat!	225
Uj-Aradon ég a világ egy házba	171
Ujság hasamba	252
Uj subámnak de kerek az alja	91
Uj-Szegeden szépen muzsikálnak	209
Uj-Várba möntem	290
Ujvárosi juhász vagyok én	202
Ujvárosi nagy csárda	229
Ujvároson van egy rongyos csárda	179
Uram büntesd meg a hagymát	233
Ufázók nézzetek e gyászos táblára	340
Ülj fel kocsis a kocsitülésbe	105
Valamennyi fehér csirke mind gatyás	148
Van neki van neki van neki van	108

XXIV

	Lap
Vágó útca a kapuban de széles	125
Vásárhelyi Fekete-Sas	239
Vásárhelyi kanális	105
Vásárhelyi kerek halom	101
Vásárhelyi kertben lakom én	160
Vásárhelyi legényeknek	235
Vásárhelyi piacon	246
Vásárhelyi temetőben	127
Verbuválnak a huszárok az utcán	162
Vetettem én kék ibolyát nem kelt ki	147
Vetettem violát	143
Vig örömmel nagy örömmel	321
Voltál-e már Főlegyházán Berénybe	198
Vótál-e ker'be	281
Zöld a kökény majd megkékül	121
Zöld a kökény zöld a petrezselyem	140
Zöld füvet legel a tehén	135
Zöld vetés közt keskeny az út	91
Zörgetik a kulcsot pénzt akarnak adni	325

Mesék és mondák.

A halál és a vén asszony	436
A kis gömböc	432
A kis gyertya	460
A loncsos medve	427
A vasfejű ember	375
Az aranyhajú tündér királykisasszony	440
Az újféli táncz	424
Az már nem igaz !	456
Az özvegy asszony fia	398
Haragszol szolgál ?	412
János királyfi és Szélike	389
Tűlökvár	410

BALLADÁK ÉS ROKONNEMŰEK.

M. Népköltési Gyűjt. II.

1.

GYÖNGYVÁRI KATICZA.

„Istenem, istenem !
Ugyan mi lett engem ?
Három rőf pántlika
Körül nem ér engem ;
Eddig egyet vettem,
Bokorra kötöttem,
De már hármát vettem :
Bokrot nem köthettem.“

„Lányom, édes lányom,
Gyöngyvári Katiczám !
Hogy van a te ruhád ?
Elöl rövidedik,
Hátul hosszabbodik.“

„Anyám, édes anyám,
Kedves édes anyám !
Szabó nem jól szabta,
Varró nem jól varrta.“

„Lányom, édes lányom,
Gyöngyvári Katiczám !

Szabó is jól szabta,
 Varró is jól varrta . . .
 Verje meg az isten
 A te roszvoldodat !

„Anyám, édes anyám,
 Kedves édes anyám !
 A ki a nagy hétfen
 Hétszer megkérített :
 Attól van énnem
 Hét hónapos terhem !“

„Lányom, édes lányom
 De nagy szajha lettél,
 Engem a házamba
 Megszégyenítettél
 Vigyétek, vigyétek,
 Katonák, vigyétek !
 Mélységes tömlőczöm
 Mélyére tegyétek !“

„Lányom, édes lányom
 Gyöngyvári Katiczám,
 Ugyan mit álmodtál
 E hosszú éjtszakán ?“

„Az én sárga keztyűm
 Az én kezemen volt,
 Az én piros czipőm
 Az én lábamon volt.“

„Lányom, édes lányom,
 Gyöngyvári Katiczám !
 A te sárga keztyűd :

Lesz a kimulásod,
A te piros czipőd
Lesz a vérontásod!“

„Engedjetelek egyet:
Hadd írok levelet
Az én galambomnak,
Árhádi Jánosnak.
Az én hüvelyk újjam
Az én író pennám,
Az én könnyhullásom
Az én író tentám. —
Hollóm, édes hollóm
Vidd el levelemet,
Az én galambomnak,
Árhádi Jánosnak!“

A hollótúl ne küld,
Mert a holló olyan:
A hol dögöt talál,
Ott mindenütt leszáll.

„Szarkám, édes szarkám,
Vidd el levelemet
Az én galambomnak,
Árhádi Jánosnak!“

A szarkától se küld,
Mert a szarka csacska,
Titkos verseidet
Nem igen tagadja.

„Fecském, édes fecském,
Vidd el levelemet

Az én galambomnak,
 Árhádi Jánosnak.
 Ha útban találod:
 Tedd a jobb vállára,
 Ha otthon találod:
 Tedd a tányérjára! " . . .

„Kocsisom, kocsisom,
 Kedves fullajtárom!
 Fogd be a lovakat
 A fekete gyászba,
 Most viszik galambom
 A halál-órára! . . .
 Testem a testeddel
 Egy sírban nyugodjon!
 Vérem a véreddel,
 Egy patakot folyjon!
 Lelkem a lelkeddel,
 Egy istent imádjon! . . .“

2.

ISTENEM, ISTENEM . . .

Istenem, istenem,
 Ugyan mi lelt engem!
 Három rőf pántlika
 Körül nem ér engem;
 Eddig csak egy rőföt vettem,
 Mégis bokorra kötöttem,
 De már hármát vettem,
 Bokrot nem köthettem.

Verje meg az isten
 A szomszédunk fiát,
 Most jutott eszembe,
 Hogy egy éjjel itt hált;
 Bizonyosan az az oka,
 Hogy be nem ér a pántlika.
 Mi haszna születtem,
 Szomorú életem !

Rajtad kívül senkim sincsen,
 Könyörülj hát rajtam kincsem !

3.

SZÉP ILONA.

Kihajtottam ludaimat
 Ludas parlagra.
 Utána ment bíró fia
 Egy piszkafával,
 Addig hajtá, hajigálá;
 Agyonhajitá
 Elöljáró, szépen szóló,
 Gangos gúnárom' . . .
 — Isten jó nap ! bíró uram,
 A kend házában !
 — Fogadj isten ! szép Ilona,
 Az én házamban !
 Mért jöttél te szép Ilona
 Az én házamba ?
 — Azért jöttem, bíró uram,
 Kelmed házába :
 Kihajtottam ludaimat

Ludas parlagra,
Utána ment kelmed fia
Egy piszkafával,
Addig hajta, hajigálá :
Agyonhajitá
Elöljáró, szépen szóló,
Gangos gúnárom' !
— Mit kérnél te, szép Ilona,
A te lúdadért ?
— Azt kívánom, bíró uram,
Szép gúnáromért !
A lábaért, a kettőért,
Arany kanalat ;
A szárnyaért, a kettőért,
Két arany tálat,
A fejéért, a nyakáért
Egy-egy aranyat,
Szépen kiáltó torkáért
Arany trombitát,
Minden öreg tollaiért
Tornyos nyoszolyát !
— Nem adok én, szép Ilona,
A te lúdadért . . .
Oda adom a fíjamat,
Legyen a tiéd.
— A kell nekem, bíró uram,
Nem is kell egyéb !

4.

A KIRÁLYFI.

Egyszer egy királyfi
Mit gondolt magába',
Hm, hm, hm, ha, ha, ha,
Mit gondolt magába'.

Felöltözött szépen
Kocsisi ruhába,
Hm, hm, hm, ha, ha, ha,
Kocsisi ruhába,

Elment házasodni,
Bíró lányát kérni,
Hm, hm, hm, ha, ha, ha,
Bíró lányát kérni.

— Jó napot, jó napot,
Bíró uram lánya!
Hm, hm, hm, stb.

— Adjon isten kendnek,
Kendnek, kigyelmednek!
Hm, hm, hm, stb.

Üljön le itt nálunk,
Nálunk a padkára.
Hm, hm, hm, stb.

— Nem azért jöttem én,
Hogy itten leüljek.
Hm, hm, hm, stb.

Hanem azért jöttem :
Jössz-e hozzám vagy sem ?
Hm, hm, hm, stb.

— Nem megyek én kendhez,
Kocsisi legényhez.
Hm, hm, hm, stb.

Mert én gazdag vagyok,
Gazdag legényt várok.
Hm, hm, hm, stb.

Van itt a szomszédban
Kosárkötő lánya.
Hm, hm, hm, stb.

Elmegyen az kendhez,
Kendhez, kigyelmedhez.
Hm, hm, hm, stb.

Elment a királyfi
Kosárkötő lányhoz
Hm, hm, hm, stb.

— Jó napot, jó napot,
Kosárkötő lánya !
Hm, hm, hm, stb.

— Adjon isten kendnek,
Kendnek, kigyelmednek !
Hm, hm, hm, stb.

Úljön le itt nálunk,
Nálunk a lőczára.
Hm, hm, hm, stb.

— Nem azért jöttem én,
Hogy itten leüljek.
Hm, hm, hm, stb.

Hanem azért jöttem :
Jössz-e hozzám, vagy sem ?
Hm hm, hm, stb.

— Elmegyek én kendhez,
Kendhez, kigyelmedhez,
Hm, hm, hm, stb.

Mert én szegény vagyok,
Gazdagra nem vágyok.
Hm, hm, hm, stb.

Elment a királyfi
Szép palotájába.
Hm, hm, hm, stb.

Felöltözött szépen
Királyi ruhába.
Hm, hm, hm, stb.

Elment házasodni,
Bíró lányát kérni.
Hm, hm, hm, stb.

— Jó napot, jó napot,
Bíró uram lánya!
Hm, hm, hm, stb.

— Adjon isten kendnek,
Királyi felségnek !
Hm, hm, hm, stb.

Úljön le itt nálunk

Ide a lóczára.

Hm, hm, hm, stb.

— Nem azért jöttem én,

Hogy itten leüljek.

Hm, hm, hm, stb.

Hanem azért jöttem :

Jössz-e hozzám, vagy sem ?

Hm, hm, hm, stb.

— Elmegyek én kendhez,

Királyi felséghez,

Hm, hm, hm, stb.

Mert én gazdag vagyok,

Gazdag legényt várok.

Hm, hm, hm, stb.

— Nem kellesz már nékem

Ebadta kurvája !

Hm, hm, hm, stb.

Eljön már énhozzám

Kosárkötő lánya.

Hm, hm, hm, stb. . . .

Elment a királyfi

Kosárkötő lányhoz.

Hm, hm, hm, stb.

Megesküdött szépen

Kosárkötő lánynyal.

Hm, hm, hm, stb.

Haza vitte ötét
Szép palotájába.
Hm, hm, hm, stb.

Talán most is élnek.
Hogyha meg nem haltak,
Hm, hm, hm, ha, ha, ha,
Hogy ha meg nem haltak.

5.

UGYANAZ MÁS VÁLTOZATBAN.

Isten jó nap, isten!
Gazdag bíró lánya.
Tótórum táncza,
Sórum orikája.

— Isten hozta, isten!
Szegény gubás legény.
Tótórum táncza,
Sórumóríkája.

Úljön le kend nálunk
Ide a lóczára.
Tótórum stb.

— Nem azért jöttem én,
Hogy én itt leüljek.
Tótórum stb.

Hanem azért jöttem :
Jössz-e hozzám, vagy sem?
Tótórum stb.

— Bizony nem megyek én
Szegény gubás legény.
Tótórum stb.

Amott a szomszédban
Kosárkötő lánya.
Tótórum stb.

— Isten jó nap, isten !
Kosárkötő lánya.
Tótórum stb.

— Isten hozta, isten !
Szegény gubás legény.
Tótórum, stb.

Úljön le kend nálunk
Ide a karszékre.
Tótórum stb.

— Nem azért jöttem én,
Hogy én itt leüljek.
Tótórum stb.

Hanem azért jöttem :
Jössz-e hozzám, vagy sem ?
Tótórum stb.

— Bizony elmegyek én
Szegény gubás legény.
Tótórum stb.

. . . . Gubámat letettem,
Subámat felvettem.
Tótórum stb.

— Isten jó nap, isten!
Gazdag bíró lánya.
Tótórum stb.

— Isten hozta, isten!
Gazdag subás legény.
Tótórum stb.

Üljön le kend nálunk
Ide a lóczára.
Tótórum stb.

— Nem azért jöttem én,
Hogy én itt leüljek.
Tótórum stb.

Hanem azért jöttem:
Jössz-e hozzám, vagy sem?
Tótórum stb.

Bizony elmegyek én,
Gazdag subás legény.
Tótórum stb.

— Nem kellesz már nékem,
Ha akkor nem jöttél.
Tótórum stb.

Van már nékem más is,
Náladnál szebb s jobb is.
Tótórum tánca,
Sórumórikája.

6.

ÁDÁM ÉS ÉVA.

Halljatok ujságot az életben,
Ádámról, Éváról az Édenben.

Egyszer, hogy megunta magát az Ur,
Egy nagy darab sárból Ádámot gyúr.

De hogy Ádám meg ne unja magát,
Azért gondolta ki az Ur Évát.

Midőn Ádám aludt, unalmából
Évát szabta görbe bordájából.

S midőn Ádám apánk felhorkantott,
Éva élt és szemébe vigyorgott.

„Ho, hó! — felszólt az Ur — mit akartok?
Jertek csak, egy almát mutatok.

A melynek gyümölcse tiltva vagyon,
Ha esztek: helybe ott csaplak agyon!”

De Éva mihelyt a fához jutta:
Egy almát Ádám' szájába dugta.

És Ádám belőle annyit rágott,
Haskérgén a Manó lyukat vágott.

És az Úr kiálta: „Mihály!” — s legott
Elmondja neki a disznóságot.

Szór Mihály mérgeiben nagy átkokat,
Fültövön csípi a gaz fajokat.

S nem szánva meztelen szemérmöket
Kilöki az ajtón ő kelmöket.

„Most czo ki! a földön bujdossatok,
Fiakat, lányokat alkossatok!

Te pedig, Mihály, tedd be az ajtót,
Mert azok ott kinn se csinálnak jót!

7.

MAGAS A PARTJA . . .

„Magas a partja, friss a víz benne,
Itasd meg, rózsám, lovamat benne!“

„Jaj nem itatom én,
Mert kicsiny vagyok én,
Félek én tőle.

A te lovadnak hegyes patkója,
Ha közel mennék hozzá, megrugna ;

Jaj nyomorék lennék,
Férjhez nem mehetnék,
Meghálnék bumba’!“

,Ne félj, galambom, lovam nem hamis,
Szelid vagyok én, szelid lovam is.

Nem rug, nem haragszik,
Ha friss vizet iszik, —
Megnyal tégedet.“

„No hát galambom, majd megítatom,
 S ha engem megrug, lelked okolom;
 Majd jól megítatom,
 Jó füre is hajtom.
 Kedves angyalom!”

8.

JÁNOS.

Sírva sétál a kapuban János,
 Kérdi tőle a gazdasszony:
 „Mi most a baj János?”
 „Ha az asszony megengedné,
 Hogy a kapun belől mennék.”
 „Lehet, szívem, János!”

Sírva sétál kapun belől János,
 Kérdi tőle a gazdasszony:
 „Mi még a baj János?”
 „Ha az asszony megengedné,
 Hogy a ház elébe mennék.”
 „Lehet, szívem, János!”

Sírva sétál a ház előtt János,
 Kérdi tőle a gazdasszony:
 „Mi még a baj János?”
 „Ha az asszony megengedné,
 Hogy a pitarba bemennék.”
 „Lehet, szívem, János!”

Sírva sétál a pitarban János,
 Kérdi tőle a gazdasszony:
 „Mi még a baj János?”

„Ha az asszony megengedné,
Hogy a házba bemehetnék.“
„Lehet, szívem, János!“

Sírva sétál ben a házban János,
Kérli tőle a gazdasszony:
„Mi még a baj János?“
„Ha az asszony megengedné,
Hogy az ágyra felfekhetném.“
„Lehet, szívem, János!“

Sírva fekszik fel az ágyra János,
Kérli tőle a gazdasszony:
„Mi még a baj János?“
„Ha az asszony megengedné,
Hogy magamhoz ölelhetném.“
„Lehet, szívem, János!“ —
Mindjárt nem sirt János.

9.

AZ ELADÓ LEÁNY.

Adj el anyám, adj el, mert itt hagylak.
— Ne hagyj, édes lányom, szoknyát vészek.
Ej, nem kell nekem, mert van nekem!

Adj el anyám, adj el, mert itt hagylak.
— Ne hagyj, édes lányom, kötöt vészek.
Ej, nem kell nekem, mert van nekem!

Adj el anyám, adj el, mert itt hagylak.
— Ne hagyj, édes lányom, legényt vészek.
Ej, a kell nekem, mert nincs nekem!

10.

SZABÓ JÁNOS.

(Töredék.)

„Messze földre szent Endrédre
Éretted fáradtam,
Fáradtságom nem sajnálom,
Csak a lovam bánom.

Uj erszényem, niicsen pénzem,
Uj bort ilatnám én, —
Falu végén uj bort kezdtek.
Abból itatnám én.”

Amoda van egy palota,
Talán disznó farka,
Abban fekszik Szabó János
Gombos dolmányába’.

Arra mene Magyar Panni
Kamuka szoknyába’.
„Panni, szivem, kar kezemre, —
Tanulj emberséget!”

„Ha az Isten együtt éltet
Majd többet tanulunk . . .”

11.

A KANÁSZ.

(Töredék.)

Bujdosik a disznó
Kilencz malaczával,
Utána a kanász
Üres tarisznyával.

Fújja furulyáját,
Keserves nótáját,
Hogy ha megilletné
Az ő kis falkáját.

„Kár volna még nekem
A fán megszáradni,
Sárga bodor hajam’
Szélnek elhordani ;

Fekete két szemem’
Hollónak kiásvni,
Vékony gyöles gatyámat
Szélnek lebegtetni ! . . .“

12.

A KISASSZONY.

Csendes este szállott le a pusztára,
Elnémult a bodor tinó kolompja,
Csak egyedül sirdogál a furulya,
A kisasszony az ablakból hallgatja.

„Kinn a pusztán gulyás bojtár vagyok én,
Ezer darab marhát, lovat őrzök én,
A kisasszony ha kijön a pusztára :
Mosolyogva néz a gulyás bojtárra.“

Szépen legel az uraság gulyája,
A kisasszony maga sétál utána,
Még messziről kiáltja a gulyásnak :
„Szívem, Bandi, terítsd le a subádat !“

„Hogy teriteném én le a subámat,
Ha behajtkák az én farka gulyámat.“
„Hiszen azzal, Bandi, szívem, ne gondolj,
Kiváltja az édes anyám, ha mondom.“

„„Lányom, lányom, lányomnak se mondalak,
Hogy én téged egy gulyásnak adjalak !““
„Nem bánom én, édes anyám, tagadj meg,
De a szívem a gulyásért hasad meg !“

„Még a buza ki sem hányta a fejét.
Már a madár mind kívágta a szemét.
Jaj istenem, én istenem, istenem !
Látod anyám, mire visz a szerelem ! . . .

Megátkozott engem az édes anyám,
Hogy ne legyen se országom, se hazám ;
Tüske bokor legyen az én lakásom,
Ott se legyen sokáig maradásom !“

13.

EZ A KAZAL . . .

Ez a kazal be széles,
 Szélyel vágta a ménés;
 Czo fel édes deresem!
 Még az éjjel a rózsám felkeresem.

Ez a kis lány szomorú,
 Nem kell neki koszorú,
 Baba-dunna kell néki,
 Eszemadta! a babája vesz néki.

Ez a kis lány szomorú,
 A deresre ráborúl,
 Kettőt vág rá a hajdu,
 Eszem azt a piczi száját, eljajdul.

14.

A PITARAJTÓBAN.

,Nincs széna, nincs szalma
 A szénatartóba',
 Megszídnak, megvernek
 Érted az éjtszaka.'

„Lesz széna, lesz szalma
 A szénatartóba',
 Megöllek, galambom,
 A pitarajtóba'! —

Van széna, van szalma
 A szénatartóba',
 Megcsókollak, galambom,
 A pitarajtóba."

„Hadd hajtsák, hadd hajtsák
 Az irigyek a szót,
 Máskor is kinyitom
 Rózsámnak az ajtót."

15.

CSILLAG RAGYOG . . .

Csillag ragyog, csillag ragyog,
 Babám ablakába'.
 Most ment itt el barna legény
 Sarkantyus esizmába'.

Utána megy egy kis lány
 Piros papucsába'.
 „Gyere vissza édes szívem,
 Feküdj az ágyamra!"

Ez a kis lány kárton ágycát
 Magasra vetette,
 Barna legény a kalapját
 Rajta felejtette.

„Hozd ki, rózsám, kis kalapom,
 Hadd tegyem fejembé,
 Hogy ne süssön, hogy ne süssön
 A nap a szemembe.

Hajadba' van egy pántlika,
 Kösd a kalapomra,
 Ha elvisznek katonának,
 Rád emlékszem róla.

16.

A KIS LÁNY.

Amoda mèn egy kis lány,
 Korsót visz a karján,
 Utána a kapitány
 Daruszörű paripán.

„Állj meg, állj meg te kis lány!
 Adjál egy kis vizet,
 Pengő forintot adok,
 Még meg is öllelek.”

„Nem kell nekem a forintja,
 Nem vagyok én dáma,
 Én vagyok az édes anyám
 Legkedvesebb lánya.

Félre tőlem te fattyú!
 Nem vagyok én dáma,
 Én vagyok az édes anyám
 Egyetlenegy lánya!”

17.

UGYANAZ MÁS VÁLTOZATBAN.

Amoda megy egy kis lány,
 Korsót visz a karján.
 Utána a kapitány
 Daru-szórü paripán.
 „Megállj, megállj te kis lány!
 Adjál egy kis vizet,
 Pengő forintot adok,
 Aztán megölellek.”

„Nem kell nekem a pengő,
 Nem vagyok én dáma,
 Én vagyok az anyámnak a
 Legkedvesebb lánya.
 Amoda egy czimborám, —
 Talán meg is látja —
 Haza menünk: az anyámnak
 Majd az megkiáltja.

Ne tréfáljon hát az úr,
 Ne kötődjék vélem,
 Isten ucsese megütöm, —
 Kitélik ám tőlem!
 Ni, ni, bizony hová nyúl!
 Még a kötöm alá, —
 Apja is szemtelen volt
 Az urfinak talán?!“

18.

TARJÁN VÉGEN . . .

Tarján végen van egy kis fehér ház,
 Abban van egy felvetett fehér ágy,
 Rajta fekszik egy barna menyecske,
 Előtte van a rengő bölesőcske.

A lábával csak úgy ringatgatja,
 Szép szavával csak ezt dalolgatja,
 „Csicsiss, lelkem, eszem a szép szádat,
 Verje meg a jó isten apádat!

Ugyan, rózsám, tekints az egekre,
 Ha nem pedig erre a kisdre ! . . .“
 „„Tekintettem, mikor megcsaltalak,
 De már mostan istenre hagytalak.““

19.

MOLNÁR MARCSA.

Kovács Zsuzsi söpör a kapuba',
 Szomszédjának sírva panaszkolja :
 Három esztendeje már mióta
 A szép lánya, Mariskája, szajhla.

Földig hajlott a fűzfának ága,
 Molnár Marcsa most is sír alatta ;
 Azt siratja, milyen az élete,
 Vinceze Ferkó pedig annak jele.

„Lányok, lányok, rólam tanuljatok,
A legénnyel ne barátkozzatok,
Mert a legény hamis, hamar megcsal,
Hogyha a subájával betakar.

Vinceze Ferkó! tekints az egekre,
Ha nem, pedig gyászos életemre! —
,Tekintettem, mikor megcsaltalak,
Mikor a subámba takartalak.“

20.

KECZE SÁRI.

„Szomorú levelet kaptam az este,
De még szomorubbát szombaton este,
Az van írva levelembé:
Nem ülsz, Sári, az ölembé
Több este!“

Égető Mihály gatyája, haja ha!
Megakadt a kapufába haja ha!
Nem a kapufa fogta meg,
Kecze Sári markolta meg,
Haja ha!

„Ereszd el, Sári, a gatyám, angyalom,
Ne szomorítsd édes anyám’, angyalom!“
„Nem eresztem el a gatyád’,
Szomorítom apád’, anyád’,
Angyalom! . . .

Ritka rózsá, kinek nincsen levele,
Ritka legény, kinek nincs szeretője,

Ritka legény, ki azt tegye,
A kit szeret, hogy elvegye,
Igaz a'!"

21.

LEGÉNY, LEÁNY.

Pipi a kendője,
Barna szeretője.
,Uczczu édes rózsám,
De illenél hozzám,
Ha az enyém volnál!"

"Nem vagyok a kendő,
Mert kend nyalka legény ;
Ha kendet megfogják,
Katonának adják,
Szivem szomorítják."

22.

MEGÖLTEK EGY LEGÉNYT . . .

Megöltek egy legényt
Hatvan forintjáért,
A Tiszába bevetették
Pej paripájáért.

Tisza be nem vette,
Partjára kitette,
Arra ment egy halász legény,
Hajójába tette.

Oda ment az anyja,
 Költi, de nem hallja :
 „Kelj fel, kelj fel édes fiam,
 Borúlj a nyakamba !“

Oda ment az apja,
 Költi, de nem hallja :
 „Kelj fel, kelj fel édes fiam,
 Gyere velem haza !“

Oda ment babája,
 Költi, meg is hallja :
 „Kelj fel, kelj fel édes rózsám,
 Gyere velem haza !“

„Csináltatsz-e nékem
 Diófa koporsót ?“
 „Csináltatok, csináltatok
 Márványkö koporsót !“

„Megersíatsz-e engem
 Három leány előtt ?“
 „Megersíratlak, megsíratlak
 Egész világ előtt !“

23.

A BUJDOSÓ.

Udvarom, udvarom, szép kerek udvarom,
 Nem süpri már többé az én gyenge karom.

Udvarom közepén van egy vadalmafa,
Az alatt van kötve két szürke paripa.

Fel is van nyergelve, fel is kantározva,
Gyerünk, kedves pajtás, bujdossunk el rajta.

Te még az egyiken, én meg a másikon,
Feltaláljuk egymást kis Magyarországon.

Kis Magyarországot körül folyja a víz,
Az én kedves rózsám utánam sirva néz.

Ne sírj, rózsám, ne sírj, ne sirass engemet,
Hamis az én szívem, megesal az tégedet.

24.

A LOVAS LEGÉNY.

„Elszaladt a lovam
A citrom erdőbe,
Elszakadt a eszímám
A nagy keresésbe’.

— Ne keresd a lovad,
Mert már be van hajtva,
A bíró udvarán
Szól a csengő rajta.

„Udvarom, udvarom,
Kerek kis udvarom!
Nem süpri fel többé
Az én gyenge karom.

Szabad a madárnak
 Ágról ágra szállni,
 Csak nekem nem szabad
 A rózsámhoz járni.“

— Felszállott a páva
 Vármegye házára,
 Az én galambomat
 Most viszik rabságba.

„Rab vagyok, rab vagyok,
 Szabadulást várok,
 A jó isten tudja,
 Mikor szabadulok!“

25.

A R A B.

„Majd hajnal is lesz már,
 Majd is megvirrad már,
 Fordúlj felém, kedves rózsám,
 S ej haj, majd magad maradsz már.

„Bárcsak piros hajnal
 Soha ne hasadna,
 A mi édes szerelmünknek
 S ej haj, vége ne szakadna!“

„Látod, rózsám, látod
 Azt a száraz nyárfát,
 Majd ha az kizöldül, akkor
 S ej haj, akkor jövök hozzád.“

„Hiszem a teremtőm,
Kizöldül az én fám,
A te csalfa szived vissza —
S ej haj, visszafordul hozzám.“ . . .

Kaszaperi pusztán
Jön két zsandár nyilván,
Csörög a lova zablája,
S ej haj, ezélba a puskája.

Vásárhelyi pusztán
Jön két lovas zsandár . . .
„A sámsomi kis csárdában
S ej haj, ott fogtak meg minket!“

Vásárhelyi pusztán
Voltam csikós bojtár,
Számadómtól, betyároktól
S ej haj, tanultam a lopást. —

Repülj madár, repülj
Szentesen keresztül,
Szólj be az én galambomhoz,
S ej haj, maga van egyedül.

Ha kérdi: hogy' vagyok,
Mond meg, hogy rab vagyok,
Orosházi eselédházban
S ej haj, térdig vasba' vagyok.

Meghalok, meghalok,
Még beteg se vagyok,
Orosházi kis nyomáson
S ej haj, nyugodni akarok ! . . .

Édes anyám volt kend,
 Mért nem tanított kend,
 Gyenge fának ága voltam,
 S ej haj, mindenre hajlottam!

26.

UGYANAZ MÁS VÁLTOZATBAN.

Megállj, madár, megállj!
 Hadd beszéljek veled,
 Három almát küldök,
 Azt izenem tőled:

Egyiket apámnak,
 Másikat anyámnak,
 De a harmadikat
 A kedves rózsámnak.

Rab vagyok, rab vagyok,
 Térdig vasba' vagyok,
 A jó isten tudja,
 Mikor szabadulok.

Térdig vasba' vagyok,
 Könyékig bilincsbe',
 Pétervári várban
 Vasra vagyok verve.

27.

UGYANAZ MÁS VÁLTOZATBAN.

„Ablakom rostélyán
Kis madár hegedül, ---
Repülj az én galambomhoz,
Maga van egyedül.

Ha kérdi: hogy' vagyok?
Mondjad, hogy: rab vagyok,
Az aradi vár-tömlőczben
Térdig vasban vagyok.'

„Rab vagy, rózsám, rab vagy,
Én meg beteg vagyok!'' —
,Gyógyítson meg a jó isten,
Mig kiszabadulok!'

„Árva vagyok, árva,
Az isten is látja;
Verje is meg a jó isten,
Ki az árvát bántja!''

28.

A FOGOLY.

Hadnagy uram jó napot!
Már én megint rab vagyok;
Ha rab vagyok, se' bánom,
Ugy sines engem ki szánjon.

Kérem hadnagy uramat,
Ne tegyen rám nagy vasat;
Ha rám teszi a vasat:
Gyenge szívem meghasad.

29.

BARNA JÓSKA.

A szegedi nagy stokházba
Barna Jóska be van zárva,
Ott fekszik az ajtajába',
Világos kék nyoszolyába'.

„Viszik a lovam Gyulára,
Magamat vasban utána.
Ne vigyenek olyan nagyon,
Ugy se' soká' leszek vason.

Megizentem a birónak:
Ne örüljön rabságomnak;
Mert ha rabságomnak örül:
Nem sokára mellém kerül!“

30.

A VERBUNKOS.

„Gyere, pajtás, katonának!“
„Nem mék biz én, mert levágnak.“
„Ha levágnak, feltámasztnak,
Téged tesznek kapitánynak.“

„Akkor még én katonának,
 Mikor lányok verbuválnak;
 Akkor sem még én boeskorba':
 Sárga sarkantus csizmába'!”

31.

SÁRGA CSIZMÁS MISKA.

Sárga csizmás Miska sárba jár,
 Panni patakon túl reá vár.
 Ne várd Panni Miskát, nem jöhet a sár
 Miatt, sárga csizma kár,

De ámbár a sártól jöhetne,
 A vizen át még se mehetne,
 A padot elmosta volt az árvíz, —
 Panni Miska szemébe nem níz!

De ámbár a víz is elapadt,
 Visszaesúszott az elúszott pad,
 Ne várd Panni Miskát, mert a kutyák ugatják,
 Nem jön, mert megharapják.

„Sem sár, sem víz, sem ebugatás . . .
 Óh hatalmas egek, de mi más!
 Rágalmazó nyelvek irigysége
 Miatt lett szerelmünknek vége.

Egy csókomnak, eddig melyet rád
 Halmazva raggattam, tartsd a szád;
 Ez volt szerelmünknek a kezdete,
 Légyen ez is a végezete.

Te pedig a mit most magamnak
Nem adsz, megadod még hamvamnak,
Majd a midőn megcsal szép bálványod,
Síromat rózsával behányod.

De még azt az egyet kikérem,
Hogy a midőn végem elérem :
Ejts egy-két könnyet koporsómra,
S borúlj szánakozva síromra !“

32.

GYÖNGE SÁNDOR.

Oberkernben, Ajk faluban az történt :
Pálfi Istvánt mulatságban meglőtték,
Pálfi Istvánnak golyó van szívébe'
Arczra borult a szoba közepébe.

Pálfi Istvánt viszik az ispotályba,
Gyöngé Sándort a vilachi stockházba,
Vasat vertek a kezére s lábára,
Magyar bakát a sirbakolására.

Pálfi Istvánt viszik a temetőbe,
Gyöngé Sándort az agyitor elébe.
„Vasas lábam szomoruan pengetem,
Jó barátom, jaj de bús az életem !“

Gyászba borult a spitáli temető,
Pálfi Istvánt viszik bele legelsőbb.
Az van írva az ő keresztfájára :
Itt nyugszik egy meglőtt fráter sirjába'.

„Gyöngé Sándor, annak hívnak engemet,
Ugy is írják magyarul a nevemet.
Ne sirjon hát édes, kedves jó anyám!
Szép időmnek az utólja eljött mán.*)

Megíratom azt a feleségemnek:
Gondját viselje a kis gyermekemnek,
Mert nem tudom azt sem, hogy mely órában,
Felakasztnak ez idegen országban.

Igy van, kinek méreg van a szívében,
Igy fizetnek a katona életben.
Sírhattok ti, bús anya, kis gyermekek,
Azt kívánom, légyen isten veletek!“

Esik eső, szép csendesen lefelé,
Gyöngé Sándort most kísérik befelé,
A sapkáját levágta a szemére,
Sok szép leány sirva mén el előtte.

Klagenfurtban árkolnak egy temetőt,
Gyöngé Sándort viszik bele legelsőbb,
Sírhalmaúra ültessenek violát,
Szeretője ott sirassa ki magát.

*) Mán - már.

33.

AZ ELITÉLT KATONA.

„Jaj de szennyes a kend inge, gatyája,
 Elszennyezte az aradi stockházba.” —
 „Mosd ki, rózsám, ingem, gatyám fehérre,
 Holnap visznek az agyitor elébe. —

Ha bevisznek az agyitor házába,
 Leborulok törvénszék asztalára,
 Rablánczomat siralmasan zörgetem —
 Jaj de bánom, hogy én katona lettem! :

Még azt mondja az agyitor énnékem,
 Hogy a hóhér veszi el az életem —
 Trombitások három rúfot fujjanak,
 Jaj istenem! — holnap felakasztanak.

Édes anyám pénz van a kend zsebébe ;
 Tartsa kend hát, hadd markoljak beléje,
 Csináltatok abból egy szép koporsót,
 Sárga szeggel, hat sorjával ráveretem a jaj-szót.”

34.

A SZEGEDI BIRÓ LÁNYA.

A szegedi bíró lánya
 Felöltözött mint egy páva ;
 Selyem kendő a nyakába',
 Bokor ugró szoknya rajta.

„A szegedi városháza
Megmutatja, hány az óra, —
Három fertály tizenegyre,
Ül a rózsám a gőzösre!”

Jaj de szépen muzsikálnak,
A legények sorba állnak, —
Ki húzatta vajon rája?
A szegedi biró lánya.

„A gőzösnek hat kereke
Báresak izré porrá törne,
Hogy engemet el ne vinne
Arra az idegen földre

Magas a pesti kaszánya,
Én ülök az ablakába’,
Ott látom a kedves babám,
Könnyes szemmel tekintget rám.’

35.

SOROZÁSKOR.

Esik eső, nagy sár van az utcán,
Barna kis lány maga mos a kútnál,
Sirva mondja az édes anyjának:
„Elvitték a rózsám katonának!”

„Ne sirj, lányom, van még a városba’,
Maradt még egy legény a számodra.’
„De hijába! ha én nem szeretem,
Gyász lesz avval az én bus életem.”

„Fütyentett már egyet a masina,
 Visznek engem vizitációra,
 Mig a doktor engemet vizitál,
 Kis galambom a gangon sirdogál.“

36.

MÁS, UGYANAKKOR.

Verd meg isten a szegedi urakat!
 Mind elvitték a sámsomi fiakat.
 Bazsa-rózsa, viola csak nyiljatok.
 Árván maradtak Sámsomon a lányok.

„Kocsmárosné, adjon isten jó estét!“
 „Adjon isten magának is szerencsét.“
 „Kocsmárosné ne kívánjon szerencsét,
 Szíveim mellett megforgatom a nagy kést.“

„Rozi, lányom, credj le a pinczébe,
 Hozzál fel bort a legnagyobb itezésbe!“
 „Kocsmárosné, nem kell nekem a bora,
 Még az éjjel piros vérem kiontja.“

Nincs édesebb az aradi dinnyénél,
 Nincs szebb legény falunkban szeretőmnél,
 Kék a szeme, szemöldöke fekete,
 A jó isten de kedvemre nevelte.

A szegedi városháza de sárga,
 De sok legényt besoroznak hiába,
 Leültetik kanapéra, divánra,
 Ugy nyírik el göndör haját símára.

37.

A KVÁRTÉLYOS KATONA.

Jó estét asszonyom,
 Főztél-e vacsorát?
 „Vacsorát nem főztem,
 Nem vártam katonát.
 Te szolgáló, jó leányzó,
 Fűtsd be azt a szobát;
 Kettő konyha körül légyen,
 Egy pinczébe borért menjen,
 Minden elég legyen! —

Isten hozott hozzám,
 Szép magyar gavallér!
 Illik oldaladra
 Patrontás pantallér.
 Lesz jó széna a lovadnak,
 Jó kovártély lesz magadnak —
 Köszönd asszonyodnak.“

„Kérem asszonyomat,
 Hadd üljek ölébe,
 Hadd tegyem kezemet
 Kincses keledébe;
 Kiesi nem árt, nem is tesz kárt,
 Le sem töri gyöngé ágát,
 Aranyos bimbóját.“

„Félek katonától,
 Hamis portékától,
 Mert ki tudja venni
 Titkát mátkájától.“

Egy éjszaka mulatozik,
 Ölelkezik, csókolózik, —
 Odább masirozik.“

„Ne hidd el, asszonyom,
 Nem olyan vagyok én,
 Virágos kis kertben
 Palánta vagyok én.
 Kicsi nem árt, nemis tesz kárt,
 Le sem töri gyöngye ágát,
 Aranyos bimbóját!“

38.

SÁRI MÁRI.

Sári Mária beteges,
 Nem cheti a levest;
 Vízét inna, vize nincs,
 Kútra küldne, senki sincs.

Van neki egy vén anyja,
 Azt küldte el a kútra.
 Míg a kútra oda jár,
 Barna legény vele hál.

„De jó anyám nekem kend,
 De jó vizet hozott kend,
 Másszor is elmenjen kend,
 Tovább oda járjon kend.“

„Hát ez a bot kié itt,
 Vajon ki hagyta ezt itt?“
 „Hát . . . egy vándorló legény,
 Szállást kért volna szegény.“

„Hát az ágyad mi lelte,
Hogy úgy le van heverve ?
,Cicza fogott egeret,
Játszott vele eleget.’

„Hát a hasad mi lelte,
Hogy úgy fel van puffedve ?“
Erre a lány nem szólott,
Csak az ablakba borúlt.

39.

UGYANAZ MÁS VÁLTOZATBAN.

Léva táján oda fel
Beteg asszony nem kél fel.

Szomjuhozik, vize nincs,
Kútra küldne, senki sínes.

Van neki egy vén ura,
Azt küldi ő a kútra.

Mikor ura kútra mén :
Barna legény ágyra mén.

Mikor ura visszatér :
Barna legény padra mén.

,Beteg asszony, galambom !
Ki feküdt az ágyadon ?“

„Maeska fogott egeret,
A' hevert ott eleget.“

„Beteg asszony, galambom!
Ki fekszik a padodon?”

„Isten szegénye fekszik,
Fázik szegény, melegszik.”

Akkor ura zsebbe nyúl,
A szegénynek huszast nyújt.

A beteg azt neveti,
Hogy a szegény elveszi.

40.

GOMBOSNÉ.

Nines Vásárhelytt olyan asszony,
Mint Gombosné, mint Gombosné
Kománasszony.

Kisüti a túros lepényt,
Híjja oda, híjja oda
A sok legényt.

„Ha a lepényt megettétek:
A lányomat, a lányomat
Elvegyétek!”

A Gombosné kamrájába
Három legény, három legény
Be van zárva.

Az egyike azt kiáltja:
Szár az perez, szár az perez
Nem rághatja!

A másik meg azt kiáltja :
 Savanyu bor, savanyu bor —
 Nem ihatja !

A harmadik azt kiáltja :
 Kurva, kurva, kurva, kurva
 A kend lánya !

41.

UGYANAZ MÁS VÁLTOZATBAN.

Nincsen nálunk olyan asszony,
 Mint Gombosné, mint Gombosné
 Komámasszony.

Kisüti a túrós lepényt,
 Hívja oda, csalja oda
 A sok legényt.

„Ha a lepényt megettétek :
 Sári, Kati, Mária lányom
 Elvegyétek !“

„Nem kell nekem a kend lánya,
 Alul fodros, fölül rongyos
 A szoknyája !“

„Nekem sem kell a kend lánya,
 Bécsi rongygyal pirosított
 Az orozája.

Azt sem isten adta rája,
 Maga keze, kutya körme
 Kente rája !“

42.

A LEGÉNY.

Édes anyám meghalok,
Ha meg nem házasodok.
Radaradadom,
Radaradadom,
Ha meg nem házasodok.

— Édes fiam ne halj meg.
Inkább házasodjál meg.
Radaradalom stb.

— Édes anyám nem merek,
Mert azt mondják, hogy gyerek.
Radaradadom stb.

— Édes fiam nem mondják,
Csak jól felkösd a gatyát.
Radaradadom stb.

Vedd el a bíró lányát,
Az főz neked vacsorát.
Radaradadom stb.

— Édes anyám nem adják,
Gazdag legénynek tartják.
Radaradadom stb.

— Édes fiam nem tartják,
Szegénynek is od'adják.
Radaradadom stb.

Az főz neked vacsorát,
Kukoricza galuskát.
Radaradadom stb.

.

— Beteg asszony galambom,
Ki feküdt az ágyadon?
Radaradadom stb.

— Cziezka fogott egeret,
Játszott vele eleget . . .
Radaradadom
Radaradadom
Játszott vele eleget.

43.

KARASZ JUCZI.

Ez az utcza petrezselyem,
Karasz Juczi talpig selyem;
Lehet annak, van is annak,
Czeeglédi vette azt annak.

Karasz Juczi fehér lába
Kivirít a lénára,*
Czeeglédi Jóska meglátja:
Harmadnapos hideg rázza.

Karasz Juczi gyenge karja,
Bő ujjú vizitli rajta,
Meg is lehet aztat nézni,
Czeeglédi vette azt néki.

*) Lénia=mellék-út, ellentétben az országgal.

Karasz Juezi híres k . . .
 Nem talál a gyalog-útra;
 Piros alma hull az útra,
 Ugy talál a gyalog-útra.

Éjfél után egy az óra,
 Karasz Juezi most mén haza,
 Még a kutyák sem ugatják:
 A vén banyák mégis tudják.

Ez az uteza hosszabb volna,
 A közepén egy bolt volna,
 Karasz Juezi oda menne,
 Talpig selyem ruhát venne.

„Csak gyászt adjon, görög uram,
 Ugy sem lesz már bites uram,
 Mert ha bites uram lenne:
 Piros selyem szoknyát venne.“

44.

KOCSMÁROSNÉ . . .

„Kocsmárosné gyujts világot,
 Hej, van-e kökényszemű lányod?
 Hej, van-e kökényszemű lányod?“

„Serem is van, borom is van,
 Hej, kökényszemű lányom is van,
 Hej, kökényszemű lányom is van!“

„Pista bácsi, Janesi bácsi,
 Hej, csak a ládám vigye kend ki,
 Hej, csak a ládám vigye kend ki,

Jól eldugja kend a gazba,
 Hej, meg ne találja a gazda,
 Hej, meg ne találja a gazda.

Mert ha rátalál a gazda :
 Hej, lángot vet a selyem szoknya,
 Hej, lángot vet a selyem szoknya.

Selyem kötő, selyem kendő,
 Hej, lángot vet az mind a kettő,
 Hej, lángot vet az mind a kettő.“

45.

UGYANAZ MÁS VÁLTOZATBAN.

Tarján végen van egy kocsmá,
 Kinek neve „arany potyka.“
 A mellett van Ország háza,
 Van is annak két szép lánya.

A kisebbik arany bárány,
 Arany gyapjat visz a hátán ;
 A nagyobbik egy vén czanga,
 Ráavasodott a gyapja.

„János bácsi, Pista bácsi,
 Csak a ládám vigye kend ki !
 Jól eltegye kend a gazba,
 Rá ne akadjon a gazda.

Mert ha ráakad a gazda :
 Lángot vét a selyem ruha,
 Selyem szoknya, selyem kendő,
 Lángot vét az mind a kettő.“

46.

A BETYÁR.

„Esik eső az árpa-tallóra,
Gyere, babám, ültess fel a lóra,
Gyenge vagyok, nem tudok felülni,
Kis pej lovam nem akar megállni.

Irhás subám szegre van akasztva,
Ugyan babám, akaszd a nyakamba,
Ugy is, tudod, ott annak a helye,
Még az éjjel betakarlak vele.

Kocsárosné! jár-e erre zsandár,
Ki engemet a pusztában hajkász?
Ha jár erre, adjon hirt előre,
Majd kimegyek s megszámlolok véle.“

Azt a legényt két zsandár kíséri,
A babája az ablakon nézi.
„Ne nézd, rózsám, gyászos életemet,
Mind térted szenvedem ezeket!“

„Ugyan, rózsám, ne veresd magadat,
Valld ki minden titkos dolgaiddat!“
„Ugyan, rózsám, sajnálsz-e engemet?
Mind térted szenvedem ezeket!“

„Kocsárosné! ád-e bort hitelbe?
Itt hagyom a csurakomat érte,
Ha ki nem váltom a jövő hétre:
Adja annak, ki többet ád érte.“

47.

BOGÁR IMRE.

Zavaros a Tisza,
Nem akar higgadni,
Még az éjjel Bogár Imre
Által akar menni.

Által akar menni,
Lovat akar lopni,
A szegedi nagy vásárban
El akarja adni.

Nézz ki, babám, nézz ki
Ablakod firhangján,
Amoda jön Bogár Imre
Sötét pej paripán.

Arany a zablája,
Réz a kantár-szára ;
Szabadkai híres lányok
Bámulnak utána.

„Kocsmárosné hallja,
Kocsmárosné hallja !
Nyissa ki hát a kapuját,
Hadd menjek be rajta !

Kocsmárosné, hallja !
Van-e paprikása ?“
„Vagyon bizony egy bográcsesal
Vendégim számára.““

„Kocsmárosné, hallja !
 Van-e vörös bora ?“
 „Söröm is van, borom is van
 Vendégim számára.“

„Kocsmárosné, hallja !
 Van-e szép leánya ?“
 „Vetett ágyam, szép leányom
 Betyárok számára !“

„Kocsmárosné, hallja !
 Száz itcze bort hozna,
 Megkínálom a vármegyét,
 Hogy ne legyek rabja ...

Hunczut a vármegye,
 Nem iszik belőle ;
 Látom, hogy már azt akarja :
 Holtig legyek rabja.

Hunczut a vármegye,
 Meglesett bennünket,
 'Tiszahajlasi csárdába'
 Elfogott bennünket ! . . .“

Repülj, madár, repülj,
 Hej, Szabadka felől,
 Az a híres Bogár Imre
 Maga van egyedül.

48.

KIS SÁNDOR.

Volt egy úrnak hat szép fekete lova,
Volt is annak egy szép barna kocsisa.
Még vasárnap jó bort ivott kedvire,
Hétfőn reggel szépen ki volt terítve.

Jaj de véres a Kis Sándor ruhája,
Elvérezte a csorvási csárdába.
„Mosd ki, rózsám, ingem, gatyám fehérre,
Majd elmegyek a nagy törvény elébe. — —

Biró uram, adjon isten jó napot!“
„Isten hozott, édes fiam, mi bajod?“
„Biró uram nagyon sulyos a bajom, —
Legkedvesebb pajtásom szúrtam agyon!“

„Ülj le, fiam, nálunk itt a lóczára,
Elvégezzük a bajod nyolcz órára,
Elvégezzük a bajod nyolcz órára,
Ülj le, fiam, nálunk itt a lóczára.“

Jaj de álnok a szegedi főbiró,
Maga hallgatja a rabot, nem hajdu,
Ránczra szedi szemöldöket s úgy nézi,
Hogy a törvény Kis Sándort hogy' itéli.

Három kis lány felöltözött fehérbe,
Fehér selyem kendőt vett a kezébe,
Szépen kéri a vármegye hajduját:
Ne akasztassa fel azt az egy betyárt!

Kis Sándornak az udvarán van egy fa,
Tetejében csüng három szál pántlika,
A rózsája keservesen siratja:
Mert Kis Sándort katonának viszik ma!

49.

SOBRI.

Hej, haj! kis menyecske!
Kivel háltál a múlt este?
— Hej, haj! Nyirfaival,
Az én kedves galambommal.

Hej, haj! Sobri pajtás!
Hogyan tetszik a mulatás?
— Hej, haj! nem jól tetszik,
Mert Nyirfai halva fekszik.

Hej, haj! Sobri pajtás!
Micsoda az a sárga ház?
— Hej, haj! Sümeg város,
Ott lakik a komiszáros.

Hej, haj! Sobri pajtás!
Elvitték a pej paripát.
— Hej, haj! csak hadd vigyék,
Van még a ménesen elég.

Hej, haj! Sobri pajtás!
Elvitték az írhás subát.
— Hej, haj! csak hadd vigyék,
Van még a szücsöknél elég.

Hej, haj! Sobri pajtás!
 Elvitték a selyemruhát.
 — Hej, haj! csak hadd vigyék,
 Van még a boltokban elég.

Hej, haj! Sobri pajtás!
 Elvitték a nyalka eszínát.
 — Hej, haj! csak hadd vigyék,
 Van még a vargáknál elég.

Hej, haj! Sobri pajtás!
 Elvitték az inget, gatyát.
 — Hej, haj! csak hadd vigyék,
 Van még a tótoknál elég.

Hej, haj! Sobri pajtás!
 Hozzák már az akasztófát!
 — Hej, haj, csak hadd hozzák,
 Sobrit arra nem akasztják!

50.

NAGY PÁL JANCSL.

Nagy Pál Janesi s kis Dudrai
 Elindultak juhot lopni,
 Agyonverték a kis bojtárt,
 Elhajtották fele nyáját.

„Az Alföldi hegyes, völgyes,
 Engem a vármegye keres,
 Ha keres is, meg nem talál
 Engem az Alföldi pusztán!”

Csengelényi puszta szélén,
A nagy Szirtus szőlő végén
Utánok jött Pestvármegye :
,Kié, földi, ez a birge?'

,,Mihaszna mondom, hogy kié,
A szegedi szenátoré.“
Mihelyt ezt a szót kimondta :
Lábára bilincset csuktak.
,,Két kezemet hátra fogta,
Piros orcám felpofozta . . .“

,,Kérem szépen az urakat,
Engedjék el a bajomat.
Hadd iratok egy levelet :
Rózsám szabadíts engemet !“

Szeged város szép helyen van.
A fogház a közepén van,
Alatta terem a csipke,
Rászállott egy bús gerlicze.
Ne búsulj te bús gerlicze !
Lesz még párod az erdőbe'.

,Nem kell nekem senki párja,
Ha az enyém el van zárva.
Be van zárva a fogházba,
A szegedi rongyos várba.
Ablakodnak vas rostélya,
Nyujtsd ki, babám, karod rajta !
Hadd fogjam meg utoljára,
Bú eltemet nem sokára.'

„Soha ezt nem hittem volna :
Gyenge testem tömlőcz rontsa,
Göndör hajam lerohaszsa,
Piros orcám elhervaszsa !“

51.

A CSIKÓS.

„Hej lóra, csikós, lóra !
Be van a ló hajtva,
Bíró udvarában,
Ihajla !
Szól a csöngő rajta,
Igaz a‘.

„Hej hadd szólják, hadd szólják,
Zsebembe' a tallér ;
Én voltam tabánban,
Ihajla !
A hires gavallér,
Igaz a.“

„Hej ismerem a csöngőt,
Volt is a kezembe,‘
A túri vásárba’,
Ihajla !
Fizettem meg érte,
Igaz a.‘

„Hej elmehetsz már dáma,
Nem járok utánad,
Járjon biz a kutya,
Ihajla !
Ki a falut futja,
Igaz a.“

„Hej ime én azt mondtam,
 Járjanak utánam.”
 „Járjon biz a kutya,
 Ihajla!
 Ki a falut futja,
 Igaz a.”

52.

A BOJTÁROK.

Esteledik, alkonyodik,
 Gulya, ménés takarodik.
 A számadó káromkodik,
 Három bojtár jó bort iszik.

Egyik iszik a ménésbe',
 A másik a Cserepesbe',
 A harmadik a Bügesbe':
 „Igyunk atta teremtetten!”

„Isten hozzád, jó bojtárom!
 Van-e a gulyám közt károm?”
 „Nincsen károm, de nem is lesz,
 Mig a gulyám kezemen lesz.”

Ég a cserepes teteje,
 A számadó lova benne,
 Vérrel forog fel a szeme,
 Hogy ki nem jöhet belőle.

53.

UGYANAZ MÁS VÁLTOZATBAN.

Tiszta buza, szép esárdásné,
 De szép élet a bojtáré,
 A esárdásné a bort méri,
 Bojtár legény ölelgeti.

Kutya-kaparási esárda
 Gulyával van körül állva,
 A számadó káromkodik,
 Három bojtárja bort iszik

Egyik iszik a ménésben,
 Másik meg a Cserepesben,
 A harmadik a Morgóban,
 Gulya, ménés esavargóban.

Lyukas a cserény teteje,
 A számadó lova benne,
 Vérrel forog fel a szeme,
 Hogy nem jöhet ki belőle.

54.

BALLA JANKÓ.

Nem messze van ide Czibakháza,
 Közepében van egy rongyos esárda,
 Ott iszik az én rózsám bújába . . .

Amoda jön két zsandár fegyverbe' —
 Kiszalad a csárdásné ijedve.
 „Adjon isten jó estét, csárdásné!
 Hát ez a két pej paripa ki-é?”

„Ott benn iszik ennek a gazdája,
 Most érkezett, nem tudom kicsoda.”
 „Küldje ki hát ennek a gazdáját,
 Nem bántjuk mi, csak adja meg magát.”

„De én bizony meg nem adom magam,
 Ha úgy tetszik, vigyék el a lovam,
 Kis pej lovam annyira nem bánom,
 Csak a nyeregszerszámot sajnálom.

Pár iteze bort parancsolatomra,
 Zsebemben cikéskítve az ára,
 Ha megiszom, megadom az árát, —
 Szeretem a kocsmárosné lányát.” —

Balla Jankó nem legénykedik már,
 Mert Szolnokban kurta vason van már,
 Csütörtökön majd tíz óra tájba'
 Akasztják fel az akasztófára.

De még mikor Dávidéknál ivott,
 Tónai Ferkével pajtáskodoit:
 Mutatott még annyi bátorságot,
 Kiment s a zsandárral szembe szállott.

„Isten hozzád Mező-Túr városa!
 Nem lépek bé többé határodba,
 Nem taposom a zöldelő mezőt, —
 Áldjon meg az isten hű szeretőm!”

55.

FÁBIÁN PISTA.

Engem hívnak Fábián Pistának,
 Ki is állok huszonnégy zsandárnak,
 Jó a zsandár, de nem félek tőle,
 Majd kimegyek, megszámlolok vele.

Fekete föld termi a jó buzát,
 Sűrű erdő neveli a betyárt,
 Szép csárdásné, viselje kend gondját,
 Majd megkapja kend még a jutalmát.

Szeged felől fujdogál a szellő,
 Jön a zsandár mint szél minden felől,
 De én szegény csak magam egyedül
 Sürgök forgok a fegyverem körül.

Isten hozzád Szalonta városa !
 Már én többé nem leszek lakosa,
 Teremhet már zöld füvet lapossa,
 Kis pej lovam többé nem tapossa.

56,

BANDIKA.

Szilvás falu gyászban van,
 Juhász legény halva van ;
 Még szombaton délután
 Vigan ment a juh után.

Utána megy az anyja :
 „Gyere haza Bandika !“
 „Nem megyek én ma haza,
 Vérben fürdök én még ma.

A koesmába kell menni,
 Veszekedés fog lenni.“
 Három juhász indítja,
 A negyedik csitítja . . .

„Sirass, anyám, sirass már,
 Sírom szélén vagyok már!“

57.

A SZÖKEVÉNY.

Nem loptam én életembe',
 Csak egy csikót Debreczenbe'.
 Mégis rám verték a vasat,
 Az aradi serház alatt.

Az a serház lángot vessen,
 Rólam a vas-zár leessen. —
 Leesett rólam a vas-zár :
 Zsandár legyen, a ki bezár !

58.

BALLA JÁNOS.

Jaj de szennyes Balla János gatyája,
 Elvérezte a mágoesi pusztába'.
 Mosd ki, rózsám, ingem, gatyám fehérre,
 Holnap megyek Beke Kálmán elébe. — —

„Adjon is'en, Beke Kálmán, jó napot !“
 „Adjon isten, Balla János, mi bajod ?“
 „Bajom nekem a mennyire nagy ninesen :
 Az utazó czimborámat megöltem.

Kérem szépen Beke Kálmán uramat,
 Csak sokára ne hagyja a bajomat !“
 „Ülj le, fiam, erre a zöld lőczára,
 Majd elvégzem a bajod nyolez órára.“

„Szépen kérem Beke Kálmán uramat,
 Csak törvényre ne adja a bajomat !“
 „Édes öcsém, Balla János, nem lehet,
 Kis Szegvárra küldöttem a levelet.“

„Ha bemegyek Beke Kálmánt megkérni :
 Balla Jánost ki lehet-e váltani ?“
 „Eszemadta barna kis lány nem lehet, —
 Kis-Szegvárról akasztófát ítélnek !“

Balla Jánost három zsundár vallatja,
 Csak azt vallja : merre van a babája ?
 Arra lakik a rozsmaring utczába',
 Piros rózsza nyílik az ablakába'.

Megszólalt már a mágoesi nagy harang,
 Huzza aztat három fehér vadgalamb,
 Huzza azt a jaj szomorú verseket :
 Balla János én szenvedem ez ket !

Jaj de magas az új torony teteje, —
 Balla Jánost viszik a vesztő helyre.
 „Leásták már nekem azt a bitófát,
 Kire Balla Jánost majd felakasztják !“

59.

BAJUSZ PANNI.

Bajusz Panni nem eladó,
Nem a szüzek közé való,
Fejét veszi a szüzeknek,
Mint a kasza, mint a kasza a füveknek.

Bajusznénak fehér háza,
Vándorlani van a lánya,
Vándorlani van a lánya
A szegedi, a szegedi kaszárnnyába!

Bajusz Panni mért vagy kurva?
Hiszen nem vagy rászorulva. -
Hogy ne volnék rászorulva,
Harminezhárom forint volt a selyem szoknya.

Az anyám is addig tartott:
Míg a pénzem el nem fogyott;
Mikor a pénzem elfogyott,
Édes anyám mindjárt útnak igazított.

DALOK.

SZERELMI DALOK.

1.

Elment a galambom, itt hagyott engemet,
El is vitte nekem minden örömemet,
Jőj vissza, galambom, hozd vissza kedvemet, —
Az úr isten tudja, mikor látlak többet.

Elment a madárka, üres a kaliczka,
Bizony azt fogadta: haza jön tavaszra,
Ha tavaszra nem jön: árpa pirulásra,
Hej! ha akkor se jön: bizony sohase jön!

2.

Gyenge a nád, lehajlik a földre,
Síró szavam hallik messze földre,
Még akkor is sírok keservesen:
Mikor ágyamban fekszem csendesen.

Ősszel szokott a fecske elmenni,
De tavasszal vissza szokott jöni;
Most kezdtem én egy barnát szeretni,
Jaj de sokat kell érte szenvedni.

Szeged alatt kaszálják a zabot,
Kedves rózsám rakja az asztagot ;
Ha megrakja, leköti kötéllel,
Engem pedig holtig szerelmével.

3.

Megizentem én az édes anyámnak :
Fogadjon el még engemet fiának ;
Hogy ha el nem fogad engem fiának :
Bujdosója leszek a nagy világnak.

Megátkozott engem az édes anyám,
Hogy ne legyen se országom, se hazám,
Tüskebokor legyen az én lakásom,
Ott se legyen sokáig maradásom.

Megvert engem a jó isten teveled,
Hogy én téged olyan forrón szeretlek,
Bár tudnálak, bár tudnálak feledni,
Rajtad kívül mást is tudnék szeretni !..

4.

Szentes felől száll egy páva magába',
Nem száll az a páva erre hiába.

A pávának három tolla aranyos,
Nem vagyok én a babámmal szabados.

Lesz még idő, lesz még idő, de nem most,
Leszek én még a babámmal szabados.

Ez az utca a malomig de széles,
Ebben lakik az én babám, de kényes.

Piros, selyem, fodros kötő előtte,
Eszte de je, hogy nem néztem szemébe.

Szeretetét félbe akarja hagyni,
Jaj de áhok, hogy nem sajnál megcsalni!

5.

Faluvégén egy fehér ház,
Ha ránézek, a hideg ráz,
Ráz, de nem a fehér házáért,
Benne lakó kis leányért.

— Kertem alatt szól a páva,
Én vagyok az igaz árva,
Nincsen nekem édes apám,
A ki gondot viseljen rám.

Kertem alatt szánt egy eke,
Barna legény megy mellette,
Ugy megtetszett a termete:
A halál választ el tőle.

6.

Túlsó soron esik az eső,
Ne menj arra, kis lány, eleső',
Elsározod a fehér szoknyád,
Tudom, megver az édes anyád.

Túlsó soron van a mi házunk,
Nem eladó még a mi lányunk,
Eszteendőre lesz az eladó,
Akkor lesz az legénynek való.

7.

A szegedi piacon
Rózsát árul egy asszony ;
Nem kell nekem, nem kell nekem a rózsája,
Csak az a szép kékényszemű barna lánya.

8.

Nincs szebb virág, mint a fehér liliom,
Nincs szebb leány, mint az én kis galambom.
Nem is adnám egész világ kincséért,
A tengernek valamennyi gyöngyéért.

9.

A szép asszony drága,
Száz forint az ára,
Ijujuh s ejujuh !
Száz forint az ára.

De a legény olcsó,
Három marék ocsú,
Ijujuh s ejujuh !
Három marék ocsú.

A' se' búza ocsú,
Hanem csak zab ocsú,
Ijujuh s ejujuh !
Hanem csak zab ocsú.

Kár a szép asszonynak
 Búba' megvénülni,
 Ijjuh s ejjuh!
 Búba' megvénülni.

10.

Kukoricza szára
 Ne menj az utcára,
 Mert a leány drága,
 Száz forint az ára.

De a legény olesó,
 Három marék ocsú,
 Szapulóval mérik,
 Lapáttal tetézik.

1.

Debreczenben nyílik egy szép rózsafa,
 Illatozó piros rózsá van a ta,
 Mit ér nekem a kert piros rózsája,
 Ha semmikép nem juthatok hozzája.

Vásárhelyi posta legény sipja szól,
 Levelet hoz az én kedves rózsámtól ;
 Mit ér nekem az aranyos levele,
 Ha maga is az angyal nem jön vele !

12.

Mért nincs minden lánynak
 Ut az udvarába ?
 Aranyos diófa
 Pitarajtájába ?
 Kerek levele,
 Édes gyökere,
 Mért nincs minden lánynak
 Igaz sze- rete- rete- retete ?

Azért nincsen a leánynak
 Igaz szeretete,
 A legénynek, a legénynek
 Hamis a két szeme,
 Hamis a szeme,
 Álnok a szíve, —
 Azért nincsen a leánynak
 Igaz sze- rete-, rete-, retete !

13.

Rőffel mérik a gyócsot,
 Adjál, babám, egy csókot,
 Tudod, rózsám, nem esik hiába,
 Elveszlek nem sokára !

14.

Adol-e, rózsám, adol-e ?
 Adol-e csókot, adol-e ?
 Hogyha nem adsz, rózsám, adok én,
 Nem is olyan fűsvény vagyok én.

Elmehetsz, rózsám, dolgozdra.
 Mert nem szorultam csózkodra,
 Hogyha csókra szorultam volna:
 Volna, ki engem megcsókolna !

15.

Érik, érik Csanádon a vörös szilva,
 Haza hozlak, kedves rózsám, két hét múlva.
 Érik a cseresznye,
 Igazabb a szőke;
 Érik a vadaltma,
 Hamisabb a barna.

16.

Elszakadt a gyékénykötél,
 Nem megyek férjhez az idén.
 Összekötöm a kötelet,
 Férjhez megyek, ha csak lehet.

17.

Báresak én még egyszer
 Babámé lehetnék !
 Hej fehér papirosra
 Feketével írnék.

Írnék oly levelet, —
 De nehéz a penna,
 Hej feketének látszik,
 Ámbár hattyu tolla.

Vidd el, madár, vidd el
Irott leveleimet,
Hej hadd olvassa babám
Hív szeretetemet

Nem bánom, nem bánom,
Legyen földindulás,
Hej hadd jusson eszedbe
Sok sűrű fogadás.

Ha eszedbe nem jut :
Urj fel a szivedbe,
Hej ha fel nem irsz, babám,
Verjen meg az isten !

Hogy felejtselek el,
Hogy eszembe ne juss ?
Hej szívem fájdalomért
Verjen meg a Jézus !

18.

Szomorú az idő,
Megakar változni,
Hej két kegyes egymástól
Most akar elválni.

Mikor a két kegyes
Egymástól elválk,
Hej még a fényes nap is
Homályosnak látszik.

Angyal-e vagy madár,
Ki száraz ágra szállt ?
Hej csattogatja szárnyát,
Veri szívem kinját.

Zavaros a Maros,
Nem akar higgadni;
Hej haragos a babám,
Nem akar békélni.

Meghiggad a Maros,
Nem lesz mindig zajos;
Hej megbékél a babám,
Nem lesz z. haragos.

19.

Amott jön egy legény,
De szomorú szegény,
Látom a szájáról,
Szállást kérne szegény.

Adok neki szállást,
Magam mellett hálást,
Magam mellett hálást,
Készíték áldomást.

Isten hozott régen
Ohajtott barátom!
Örülök, hogy kedves
Személyed láthatom.

Ugy tetszik, mióta
Szavadat hallhatom:
Szívem fájdalmai
Elmúlnak, már látom.

20.

Csendes patak folydogál,
Szemem könnye csordogál,
Szívem gyászba öltözik,
Koporsóba költözik,
Piros színem változik.

Éjfélben mikor alszom,
Azt tudom, veled játszom,
Gyöngy melled takargatom,
Piros orozád esőkolom --
Még sincsen nyugodalmam.

Oh halálos szerelem
Végy el előre engem!
Vedd el szívem fájdalmát,
Tekintsd eltem rabságát,
Bus szívem áryaságát!

Busulásimban sirok,
Sirva verseket írok;
Nem kell étel sem ital,
Szívem eltelt bánattal,
Érted, rozsám, majd meghal.

Berekesztem versemet,
Köszöntöm személyedet,
Ezer egészségeket
Kivánok e ház népnek --
De különösen néked!

21.

Sárga esikó, csengős esacsi,
Behajtott már Rébék Józsi,
Aranyos az ostomyele,
Dudás Zsuzsi durraut vele.

Jaj de világ asszonya lesz,
A kit Rébék Józsi elvesz,
A két szemét reá veti,
Buját, baját elfelejti.

22.

Nem vagyok én, rózsám, beteg,
Csak a ló rázott meg,
Ama barna kis leánynak
A szeme ártott meg.

Hej babám oda vagy,
Galamboznak rabja vagy;
Ezer a baj meg kettő,
Elhult szabad esztendő.

23.

Náni, Náni, szívem Náni!
De szeretnék veled járni,
Veled járni, veled halni,
Mind virradtig mulatozni.

Nem adnák e világért,
A budai roszt vásárárt;
A vásárral mit esinálnék?
De teveled élélhetnék.

24.

Az én rózsám jó kedvéből, haj, haj, haj,
 Almát adott a zsebéből, haj, haj, haj,
 A kendőjét is id'adta, haj, haj, haj,
 Hogy mossam ki vasárnapra, haj, haj, haj.

Édes rózsám válj ördöggé, haj, haj, haj,
 Vigy el engem egy kevéssé, haj, haj, haj,
 Csak a pitarajtó mögé, haj, haj, haj,
 Váljunk ketten egy ördögé, haj, haj, haj.

25.

Kerek az én kalapom,
 Kerekbbre szabatom,
 Kiesiny az én galambom,
 Lehajlok, megcsókolom.

Voltál-e már Arádon,
 Az aradi vásáron?
 Hallottál-e gyöngyebb szót:
 Nyisd ki, babám, az ajtót!?

Jaj, de soká nyitod ki,
 Mintha nem tudnád, hogy ki;
 Ajtód előtt fagyok meg,
 A lelkedre halok meg.

Kedves rózsám vess ágyat,
 Bágyadt testem elfáradt,
 Teríts alá lepedőt,
 Vánkost is tégy vagy kettőt.

Teszek biz én hármat is,
 Kárton párnát hatot is,
 Selyem paplanommal is,
 Betakarlak százszor is.

Sásba verem az ökröm,
 Ha jól lakik, bekötöm ;
 Magam alszom esendesen,
 Ölelem a kedvesem.

Piros almát ehetném,
 Veled enyelegethném.
 Enyelegj hát, nem bánom,
 Magam is azt akarom.

Hej, Marikám, Marikám,
 Légy te is jó énhozzám ;
 Ha megcsókolnál egyszer :
 Visszaadnám ezerszer.

26.

Ez a kis lány, ez a barna,
 Megcsókolna, ha akarna ;
 De nem volt igaz szeretőm,
 Verje meg az én teremtőm !

Ez a kis lány, ez a szőke,
 Megölelne, hogyha merne ;
 Ez lenne igaz szeretőm,
 Áldja meg az én teremtőm !

27.

Fehér kis ház, kerek ablak rajta,
Te kis leány ne kacsintgass rajta,
Te kis leány ne kacsintgass rajta,
Mert én téged el nem veszlek soha !

Esik, esik, zápor eső esik,
A szép leányt mégis felkeresik,
Forró csókot nyomnak ajakára,
Illik a csók a magyar leányra.

28.

Megkereslek szállásodon,
Veled hállok te ágyadon,
Fehér karom reád rakom,
Piros orozád megcsókolom.

Nem danólok én oly nagyon,
Mert kihallik az ablakon,
Arra jár az én angyalom,
Szemeimre veti az nagyon.

29.

Majd elnegyünk messzire,
A Tisza tulsó szélire,
Majd ott lesz, ott lesz, a mi lesz:
Szép kis lány ágya vetve lesz.

Dunnám, párnám de puha,
Hej kimaradtam alóla ;
Ereszsz be, rózsám, a falig,
Nálad maradok hajnalig.

Dunnám, párnám behajlik,
Ereszsz be, rózsám, a falig,
Ereszsz be, rózsám, a falig,
Nálad mulatok holnap is.

30.

Dunnám, párnám de tarka,
Hej kimaradtam alóla,
Megérem én még valaha :
Rózsámmal fekszem alatta.

Párnám esése behajlik,
Eredj be, rózsám, a falig,
Eredj be, rózsám, a falig,
Veled mulatok hajnalig.

Beljebb, beljebb a falig,
Öleljük egymást hajnalig,
Öleljük egymást hajnalig,
Mig öreg anyánk aluszik.

31.

Örmény szalad a parlagon,
A betyár meg a jó lovon ;
Úti betyár örmény bátát,
Neki adja hitas lovát,

Száz tallért adtam a lómért,
Százat a nyeregszerszámmért,
Száz aranyat a rózsámért,
Kit nem adnék e viláért!

32.

Mikor piros hajnal hasad,
 Kis pej lovam nyereg alatt;
 Lovam lába indulásra,
 Rózsám szája bucsuzásra.

Által mentem a köhídon,
 Utánam jött barna hugom,
 Nem a hugom, a galambom,
 Piros orezáját esókolom.

Hat ökröt adtam egy lóért,
 Hatvan tallért egy nyeregért,
 Száz aranyat egy szép lányért,
 Kit nem adnék egy világért!

33.

Leszakadt a ezífra szűrőm kötője,
 Barna kis lány most ugrott ki belőle;
 Csak arra az egyre kérlek: el ne hagyj!
 Mert ha elhagysz, mint a rózsza elhervadsz.

Ezt a kis lányt nem adnám az anyjáért,
 Az apjának minden gazdagságáért,
 Félvilágnak ezüst- és aranyáért,
 A világnak minden gazdagságáért!

34.

Ha énnekem gyölesem, kontyom volna,
Még jó reggel felöltöztem volna,
A piacra kísértáltam volna,
Magam ottan mutogattam volna!...

35.

Ha szűröm lesz, boeskorom,
Bizony megházasodom;
Ha szép feleségem lesz,
Bizony belé takarom.
Uevezu belé, meg-meg belé,
Bizony belé takarom!

36.

Megakarnék házasodni, románé,
De nem tudok kit elvenni, románé,
A szegedi híres lányok — románé,
Nem akarnak hozzám jönni, románé.

Egyik utcán lemenjék kend, románé,
A másikon feljőjék kend, románé,
Mihozzánk is bejőjék kend, románé,
Ugy tudják meg, hogy szeret kend, románé.

37.

Általmentem a Tiszán,
Két kerekű talyigán,
Visszajöttem azután
Daruszörű paripán.

Van paripám jó hámos,
Bagaria szerszámos ;
Ha én azt megfuttatom :
Galambomat meglátom,

38.

Csipkés a szőlő levele,
Vártalak, rózsám, az este,
Váratlanul jöttél hozzám,
Áldjon meg az isten, rózsám !

Az én rózsám szemöldöke
Többet ér mint a hat ökre ;
A hat ökre szántó-vető,
De a rózsám hű szerető.

Az én rózsám, szeme, szája
Többet ér mint a pajtája ;
A pajtája fekete gyász,
De a rózsám aranykalász.

39.

Az éjjel álmomban
Olyan álmot láttam :
A körösi pusztán
Nyolez ökrön szántottam.

Haj elébb, haj elébb
Asszonyom nyolez ökre,
Huzzad a boronát,
Hadd teremjen buza

Ritka buza, ritka,
Kiben konkoly ninesen :
Ritka a szerelem,
Kiben hiba ninesen.

Az ökör a dolgát
Csak másnak műveli ;
Asszonyom a lányát
Csak nekem nevelem.

Az ökör a földet
Nem magának szántja,
Az asszony a lányát
Nem magának tartja.

Szépen felneveli,
Szárnyára ereszti,
Keservesen nézi,
Hogy más ölelgeti.

40.

Házam előtt van egy nagy fa,
 Piros kendő lobog rajta, iezezeze !
 Barna babám rákötötte,
 Egy pár esőket kapott érte, iezezeze !

Piros kendő úgy ellobog,
 Az én szívem úgy eldobog, iezezeze !
 Istenem ! csak este lenne,
 Barna babám erre jönne, iezezeze !

Aztán neki megmondanám :
 Itt az idő barna babám, iezezeze !
 Elmehetiünk esküvőre,
 Eskü után menyegzőre, iezezeze !

41.

Szekfü, zsály, petrezselyem,
 Vajon ki kertjében terem ?
 Nem terem a senkiében,
 Csak az én kedvesemében.

Alig várom azt a napot,
 Szombat után vasárnapot,
 Párjával kapom a esőket,
 Kendővel az ajándékot.

Alig várom azt az órát,
 Hogy megegyem a vacsorát,
 Körül gombolom a subám,
 Ide várom az én rózsám.

42.

Kertem alatt legel egy keeske,
 Őrzi azt egy barna menyecske,
 Gyere, pajtás, fejjük, fejjük meg azt a keeskét,
 Öleljük meg azt a barna menyeeskét,

Hol lakol te rózsám? nem tudom. —
 Gyere velem, majd megmutatom.
 Világos kék ajtóm, ajtóm fele, ablakom.
 Jaj de régen nem láttalak galambom!

Micsoda csárda ez? de csinos,
 Van-e benne szép lány takaros?
 Ha nincs benne szép lány féőtől talpig takaros:
 Bomoljon meg ez a hitvány kocsmáros!

43.

Nem szeretnék, nem szeretnék parton járni,
 Parton járni, parton járni, pappal hálni,
 Mert a papnak, mert a papnak nincs subája,
 Hideg a re-, hideg a reverendája.

Jobb szeretnék, jobb szeretnék úton járni,
 Úton járni, úton járni, úrral hálni,
 Mert az úrnak, mert az úrnak szép szobája,
 Van is annak, van is annak puha ágya.

Jobb szeretnék, jobb szeretnék fűben járni,
 Fűben járni, csikós számadóval hálni,
 Mert annak van, mert annak van jó subája,
 Ha megfázom be is takar hajnalára.

44.

Nagy hófűvás van,
 Nagy hófűvás van,
 Nagy hófűvás van az árokba',
 Szerelmes vagyok a lányokba.

Sárga rézből van,
 Sárga rézből van,
 Sárga rézből van a fokosom,
 Érted halok kedves galambom*).

Rámás esizmám van,
 Rámás esizmám van,
 Rámás esizma van a lábamon,
 Érted taposom el galambom.

Daru tollból van,
 Daru tollból van,
 Daru tollból van a bokrétám,
 Csókolom a szádat Mariskám.

Tarka dunnám van,
 Tarka dunnám van,
 Tarka dunna van az ágyamon,
 Betakarlak kedves galambom.

*) Vagy : Kisasszony a kedves galambom.

45.

Én vagyok egy bús gerlicze,
 Ki a párját elvesztette,
 Egy vad galamb elkergette,
 Szerelmünket irigyllette.

46.

Zöld vetés közt keskeny az út,
 Én csak akkor kapok, ha jut,
 Akkor kapok csókot lánytól :
 Ha más elveri magától.

47.

Nem azért jöttem én ide,
 Hogy a subám itt igyam be ;
 Hanem azért jöttem ide :
 Vagy-e, rózsám, egészségbe' ?

Egészségben, jóban vagyok,
 Nálad nélkül sokat vagyok,
 Sokat vagyok nálad nélkül,
 Busulok is nálad nélkül.

48.

Uj subámnak de kerek az alja,
 A rózsámat könnyen betakarja.
 Áldja meg az isten ötét,
 Az én kedves szeretőmet !

49.

Árva csalány az árokban,
 Hegedülnek a csárdában;
 Jaj de szépen hege- rege- hegedülnek,
 Az én kedves szeretőmnek.

Irhás subánnak az alja
 Czifrával van körül rakva,
 Valamennyi czifra van ra- van ra- rajta:
 Anyi szép lány hever rajta.

50.

Két malomra tartok számot,
 De csak egytől szedek vámot;
 Kopik a kő, újra megvágattatom,
 Félre ütöm csárdásos kalapom.

Kocsnárosné! van-e szállás?
 Szekeremnek száraz állás?
 Akármerre forduljon a kereke,
 A rudjának legyen csak jó helye.

Két kerekű kordén járok,
 Ha felfordul, majd megállok.
 Akárhogy is forduljon a kereke,
 Gazdájának legyen csak jó helye.

51.

Erre kakas, erre tyúk,
Erre van a gyalogút.
Ide te, oda te,
Subám alá gyere te!

Egyszer voltam nálatok,
Letörött az ágyatok.
Ide te, oda te,
Subám alá gyere te!

Ha még elmék hozzátok,
Jól megesháltassátok.
Ide te, oda te,
Subám alá gyere te!

52.

Csütörtökön este
Három legény leste,
Hogy a kis lány a szoknyáját
Pántlikába szegte.

Tej, túró, tejfel,
Fehér gatyá, pendel, —
Azért a kis barna lányért
Majd meghal az ember.

53.

Izeg a vér, mozog is,
 A hol nem gondolnád is.
 Hej van nekem szép szeretőm
 Ebben az utczában is!

54.

Sárga dinnye levelestől, indástól,
 Levelestől, indástól,
 Haragszik rám szomszéd asszony urastól,
 Szomszéd asszony urastól.
 Ne haragudjék kend én rám,
 Nem jár a kend fia hozzám;
 Járt eddig, de nem jár most,
 Járt eddig, de nem jár most, —
 Nem kell nekem a kend fia,
 Kurva-göresös az orezája.

Barna kis lány gyere ki a kapuba,
 Gyere ki a kapuba,
 Hadd mondjam meg, az én szívem mi nyomja,
 Az én szívem mi nyomja.
 Ha ki nem jössz a kapuba:
 Meghalok érted angyalom,
 Meghalok az éjtszaka,
 Meghalok az éjtszaka,
 Meghalok kedves galambom,
 Meghalok bánatomba'!

55.

Lefelé folyik a Tisza,
Nem folyik az többet vissza,
Rajtam van a rózsám esőkje,
Hej, ha sajnálja, vegye vissza.

Derül, borul a Dunáról,
Jön szeretőm a tanyáról,
Emelgeti kis kalapját,
Hej, velem kedvelteti magát.

Ne emelgesd a kalapod,
Ugy is tudod, tiéd vagyok,
Nem a vásárba' vettelek,
Hej, rózsabokorról szedtelek.

Sugár magas az új torony,
Bele akadt az ostorom,
Akaszd ki kedves galambom,
Hej, piros orozád megcsókolom.

Vásárhelyi templom előtt
Három águ almafa nőtt,
Hej de bodor a levele,
Hej, Samu a szeretőm neve.

Esik eső karikára,
Barna babám kalapjára,
A hány eső esik rája :
Hej, annyi esőket adok rája.

Haragszik a rózsám anyja,
Hogy énhozzám jár a fia :
Ha haragszik, tegyen róla,
Hej, vessen békót a lábára.

Vessen békót a lábára,
 Pányvázza ki a mályvára,
 Pányvázza ki a mályvára,
 Hej, viola-szin pántlikára.

56.

Magasan repül a heja,
 Mégis körme közül él a'.
 Hát én magam csak egyedül
 Hej, hogy élek a rózsám nélkül?!

Hogy tud az a madár élni,
 Ki nem tud szólni, beszélni?!
 Én tudok szólni, beszélni,
 Hej, mégis alig tudok élni!

57.

Édes anyám mondta nekem,
 Minek a szerető nekem?
 De én arra nem hajtottam,
 Hej, titkon szeretőt tartottam.

Édes anyám sok szép szava!
 Kire nem hajtottam soha;
 Ráhajtanék, de már késő,
 Hej, esik előttem az eső.

Édes anyám rózsafűje
 Engem nyitott utoljára,
 Bárcsak ki ne nyitott volna,
 Hej, maradtam volna bimbóba',

Édes anyám rózsafája,
 Én voltam legszebb rózsája,
 De egy álnok leszakasztott,
 Hej két karja közt elhervasztott!

58.

Ne higgy annak a legénynek,
 Ki azt mondja, hogy elveszek,
 Mert a legény hitegető,
 Hej, verje meg a jó teremő!

Hihetsz annak a leánynak,
 Ki azt mondja, hogy megvárlak,
 Mert a leány hü szerető,
 Hej, áldja meg a jó teremő!

59.

Elmennék én valamerre,
 Valamely ország szélére,
 Fészkét raknék pálmaágra,
 Árva gerlicze módjára.

Fecske, gólya el-elrepül,
 De fészkére visszakerül.
 Meglátom-e még hazámat,
 Benne kedves violámat?

Még a föld is sir alattam,
 A rózsántól elmaradtam,
 Ugy elmaradtam szegénytől,
 Hírét se hallom senkitől.

60.

Kék pántlika az istrimflin kötője,
 Nem is legény, ki nem szeret előre;
 Nékem is nevelt egyet egy jó anya,
 De mi haszna, csak nem lehettem párja.

Azt gondolod, kedves rózsám, megesaltál,
 Engem pedig meg se szomorítottál;
 Megesaltad te, kedves rózsám, magadat,
 Mert énnálam nem találsz igazabbat.

Az élőfa soha sincs virág nélkül,
 Az én szívem soha sincs bánat nélkül;
 Az élőfát nagy szél éri, kitöri,
 Én szívemet bánat éri, megöli.

61.

Jaj de bánom egy dolgomat,
 Hogy így megesaltam magamat,
 Virágok közt rózsá voltam,
 Választani még se tudtam.

Választottam, de nem tetszik,
 Most is a kocsmában iszik,
 Érte mennék, de már késő,
 Esik előttem az eső.

Én is voltam valahára
 Virágok közt majorána,
 Olyan kertészre találtam,
 Nem öntözött, elhervadtam.

Minden temetőn megállok,
 Ugy is, tudom, hogy meghalek,
 Rózsa nyílik temetőmben,
 Rozmaringszál sirvermemben.

62.

Le van a szívem kánczolja,
 Nincsen a ki feloldozza,
 Te oldozd fel, kedves babám,
 Hadd lehessen szabad madár. *)

Eszem az istened anyját!
 Ne pirongass mint a kutyát,
 Ha pirongatsz, sem ér semmit,
 Ugy sem szeretek mást senkit.

Azok ugyan megítélnek,
 Kik az ablak alatt ülnek,
 A pletykákat hajtogatják —
 Arra ne hajts kedves babám!

Megmondtam én bus gerlicze,
 Ne rakj fészket az útszélre,
 Mert az úton sokan járnak,
 Bus fészkedre rátalálnak.

*) Vagy : Ugy lesznek én szabad madár

63.

Ugyan milyen az az élet,
A ki kettőt hármat szeret!
Lám én csak egyet szeretek,
Mégis eleget szenvedek.

Szeressen többet akárkí,
Nékem egynél több nincs senki.
Ne is adjon többet az ég, —
Jót szeretni egy is elég.

Távol a test, közel a szív,
A ki egymáshoz igaz, hív;
Távol van tőlem a rózsám,
De a szíve igaz hozzám.

Ugy élek én a rózsámmal
Mint a legdrágább ruhámmal;
Ugy megőrizem a szennytől,
Mint kedvesem a rozsz nyelvtől.

Lement a nap, este vagyok,
Kis angyalom távol vagyok.
Távol vagyok, nem láthatom,
Szép száját nem csókolhatom.

64.

Szőlőtőke, jegenyefa,
Tied leszek még valaha,
Ha a tied nem lehetek:
Inkább mindjárt itt halljak meg.

Eszem a szép istenedet !
 Ne vedd meg a kérésemet,
 Add birtokomba szivedet
 Valahára, hogyha lehet !

65.

Vásárhelyi kerek halom,
 Régen nem láttam galambom,
 Elküldöm hozzá levelem,
 Hogy ha szeret-e még engem ?

Megírom a kedvesemnek :
 Küldjön mássát levelemnek,
 Írja bele, hogy szeret-e,
 Azt is hogyha megvetett-e ?

66.

Kilenczet ütött már az óra,
 Még sincs a rózsám a kapuba',
 Ha tudnám, melyik a szobája,
 Egycenest bemennék hozzája.

Elment az én rózsám Egerbe,
 Majd én is elmegyek elejbe,
 Ott mérnek jó verest, jó fehér —
 Mulatok a rózsám kedviért.

67.

Jaj de ugat a csárdásné kutyája,
 De sok kurafi jár az udvarába ;
 Én is kipányvázom hát a lovamat,
 Kedves rózsám így maradj hát magadnak !

Sötét felhők béborítják az eget,
 Elszólták tőlem a szép szeretőmet ;
 Kiderítik a csillagok az eget,
 Leszek még én, kedves rózsám, a tied !

68.

Csak azt ugatja a kutya messziről :
 Én vagyok a világ rozsza egyedül.
 Bepanaszlom az istennek magának,
 Mért tartanak engem világ rozszáinak ? !

A csillagok feketébe öltöznek,
 Az irigyek mindig rólam beszélnek
 Verd meg, isten, a sok irigy nyelveket,
 Mért szólták el tőlem a szeretőmet !

Felfogadom, hogy ezután jó leszek,
 Fogadásból a templomba elmegyek,
 Békét hagyok a bornak s a leánynak,
 Ezt fogadom az istennek magának !

69.

Minap a kert alatt mentem,
 Nagy alma szagot éreztem.
 Kendtekhez bémentem,
 Majd meghasadt a szívem
 Azért a kendtek lányáért !

Vele hogy megismerkedtem,
 Egyszer kétszer átöleltem ;
 Mondtam az anyjának,
 Mondja meg az apjának :
 Adja nekem kedves lányát !

Ha nékem nem adja kendtek,
 Jól gondját viselje kendtek,
 Tétessék levélbe,
 Csináltassák üvegbe, —
 Ne fájjon a szívem érte,
 Azért a kendtek lányáért !

70.

Két út van előttem, hova legyek ?
 Két szeretőm van, melyikhez menjek ?
 Ha szökéhez elmék :
 Barna megharagszik, —
 Szívem meg nem nyugszik.

Bárcsak engem valaki megszánná,
 Paplanos ágyába betakarna.
 Ne takarj be nagyon,
 Mert melegem vagyok,
 Kedves kis angyalom !

Gyere be, angyalom, csak egy szóra,
 Készen van az ágyam a számodra ;
 Feküdj fel csak alig,
 De nem egész falig,
 Csókollak hajnalig.

71.

Rozmaringnak olyan a szokása,
 Télen nyáron zöldelik az ága,
 Leszakasztják, kóróvá változik,
 Az én szívem hozzád kívánczok.

Lehullott a rozmaring levele,
 Magam is elhervadok mellette,
 Mellemre tűzöm száraz kóróját,
 Ugy várom el halálom óráját,

Szeged alatt folyik el a Tisza,
 Kedves rózsám ne várj többé vissza,
 Vagy a Tisza, vagy a széles Duna
 Megemészt már engem nem sokára.

72.

Megírták már nékem azt a levelet,
 Hogy engemet kedves rózsám nem szeret ;
 Ha nem szeret, adjon másnak engemet,
 Az verje meg, a ki engem teremtet !

Szépen szól a mező-túri cimbalom,
 Esztendőre biztatott a galambom,
 Ha el nem jössz esztendőre galambom :
 Verjen meg az úr, szívemből kívánom !

73.

Vásárhelyi kanális, kanális,
 Elhagyott a babám is, babám is,
 Nem bánom én, ha el, ha el, ha el is,
 Megélek éa egyedül egy magam is!

Vásárhelyi fatányér, fatányér,
 Meg ne bomolj a lányér', a lányér',
 Ha megbomlasz, ha meg, ha meg, ha meg is,
 Megél a lány egyedül egy maga is!

74.

Úlj fel kocsis, a kocsikulésbe,
 Durrants egyet a csikók közibe!
 Hadd hallja meg az a híres dáma,
 Tikati!
 Besebényi bíró lánya
 Jöjön ki!

Sárga csikó esöngöre, tikati!
 Vegyen kend el engem Pista bácsi! —
 Elvinnélek én tégedet Kati,
 Tikati!
 De az anyád nem engedi
 Oda ki.

Ne nézd, rózsám, az én szemeimet,
 Inkább nézzed karsu termetemet.
 Olyan az én szemeim járása,
 Tikati!
 Mint a fényes nap sugára
 Oda ki!

75.

Esik az eső,
 Érik a szőlő,
 Bodor a levele.
 Le kéne szedni,
 Hordóba tenni,
 Hadd forrjon a leve.

Magas a szoba,
 Hosszu az asztal,
 Rövid a vacsora;
 Haragszik a gazda,
 Nem néz a napra,
 Csak a szép asszonyra.

Zörög a kocsí,
Pattog a Jancsi —
 Talán értem jönnek?
 Tedd fel a ládám,
 Tedd fel az ágyam,
 Magam is megyek.

76.

Kiindultam a hazámból
 Szentés városa felé,
 Megláttam egy bus gerliczét
 Szállni Vásárhely felé.
 Repülj madár, ha lehet,
 Vidd el ezt a levelet,
 Mond meg az én galambomnak,
 Ne sirasson engemet.

Már csakugyan el kell menni,
 Kész az úti czédula,
 Restek ugyan gyors lábaim
 Most a másérozásra,
 De ha el fogok menni,
 Majd vissza fogok jönni,
 Reám rakott gyöngy esőkjaid
 Vissza fogom fizetni.

Édes szívem, szép szerelmem,
 Ha én aztat tehetném :
 Violaszín nyoszolyában
 Veled együtt fekehetném !
 Vágyik szívem szívedre,
 Gyenge legény létemre,
 Lehajtanám bus fejemet
 Fehér, hattyu melledre.

Tavaszzal szokott kinyílui,
 Rózsám, a szép tulipán ;
 A ki kettőt hármat szeret,
 Jaj hogy él az igazán !
 Lám én egyet szeretek,
 Mégis sokat szenvedek,
 Ez az álnok, csalárd világ
 Megemészt már engemet !

77.

Megérik a szőlő nem sokára,
 Árván marad a töke magába,
 Te is árván maradsz, kis angyalom,
 Mert már nekem el kell masíroznom.

Mindig jobb a jó bor, mint a löre,
 Megmondtam, lányt ne szeress előre,
 Mert megtörténhetik esztendőre,
 Más vezeti őt a menyegzőre.

78.

Tiszaszéli a tanyám,
 Oda várom a babám;
 Irok neki levelet:
 Szeret-e még engemet?
 Ha nem szeret engem,
 Irja vissza nékem,
 Találok én szeretőt.
 Minden ujjamra kettőt.

79.

Van neki, van neki, van neki, van,
 Van neki, van neki, van neki, van,
 Térdig érő kis kötője,
 Piros barna szeretője,
 Van neki, van!

80.

Forró a ezinkalán nyele,
 Megéggett a rózsám keze;
 Irok a doktornak,
 Rózsavizet hozzanak
 Az én kedves galambomnak!

Az én szívem oda vágyik,
 A hol az a kis ház látszik,

Ott lakik galambom,
 Meghalok, ha nem látom,
 Meghalok, ha nem láthatom !

Azt gondolom eső esik,
 Pedig a szemem könnyezik ;
 Sír a galambom,
 Sirok, ha meg nem látom,
 Sirok, ha meg nem láthatom !

81.

A mezei kis pacsirta
 Mind a két szemét kisírta ;
 Sirok én magam is,
 Sír az én galambom is,
 Lehajlott értem az ág is.

Valamennyi gáesér rucza
 Mind bodor annak a farka.
 Kék szemű barna lány,
 Selyem kendő a nyakán,
 Szeret az engem igazán.

Haza is kéne már menni,
 Vajon mit kéne hazulni ?
 Sötét az éjtszaka,
 Galambom, kísérv haza, —
 Megszolgálom virradtára !

82

Haragszik az édes anyám,
 Hogy egy legény jár én hozzám.
 Elgondolom gyengeségem,
 Tudni se kék még azt nekem.

Anyám, anyám, édes anyám!
 Ne haragudjék kend én rám.
 Megszolgálom még valaha,
 A mit járt kend utánam ma.

83.

Tavaszz lesz már, el fog a hó menni,
 De szeretnék kék ibolya lenni!
 Kivirítnék a rózsám kertjébe',
 Hadd tűzne fel dobogó keblére.

Sem rózsá, sem ibolya nem vagyok,
 Csak egy szegény szolga legény vagyok;
 Nem messze van a rózsám tanyája,
 Csak sohajtok s epedek utána!

84.

Olvad a hó, tavasz akar lenni,
 De szeretnék kék ibolya lenni!
 Kinyílnék a rózsám kis kertjébe',
 Hadd tűzne fel dobogó keblére.

Olvad a hó, tavasz akar lenni,
 De szeretnék kék ibolya lenni!
 Sem ibolya, sem rózsá nem vagyok,
 Kedves rózsám érted majd meghalok.

Széles árok, keskeny a pallója,
 Átal mennék, de leesek róla ;
 Nincs szeretöm, a ki átkaroljon,
 Két orcámra egy pár esőket adjon !

85.

Jaj de fáj,
 Jaj de fáj,
 Fáj a szívem érted, fáj !
 Jaj de fáj,
 Jaj de fáj,
 Fáj a szívem érted, fáj !
 Hiyába fáj a szived,
 Ugy sem leszek a tied,
 Inkább leszek babámé,
 Azé a kis barnaé.

Jaj de fáj,
 Jaj de fáj,
 Fáj a szívem érted, fáj !
 Jaj de fáj,
 Jaj de fáj,
 Fáj a szívem érted, fáj !
 Egyszer kértem, nem adtál,
 Kendert áztatni voltál,
 Haza jöttél vizesen,
 Akkor adtál szivesen.

Jaj de fáj,
 Jaj de fáj,
 Fáj a szívem érted, fáj !
 Jaj de fáj,
 Jaj de fáj,
 Fáj a szívem érted, fáj !

Ha úgy tudnál szitálni,
Mint a farod riszálni,
Többet érnél anyádnál,
Annál a vén kurvánál.

86.

Mén a hajó lefelé,
Török-Kanizsa felé.
Barna kis lány bujába'
Ül a hajó farába'.

Barna kis lány ne menj el,
Hálj itt velem az éjjel;
Adok olyan pár esőket:
Megér ezer forintot!

87.

Széntes felől jön egy szeles felhő,
Szaladj kis lány, mert megver az eső;
De te, rózsám, ne szaladj előle,
Itt a subám, betakarlak véle.

88.

Körül csillagos az ég,
Majd eszedbe jutok még,
De már akkor késő lesz,
Mert a szivem másé lesz.

Azt gondoltam: míg élek,
Mindig víg napot érek,
De már látom, míg élek,
Mindig szomorút érek.

Édes kedves violám
Sohasem volt víg óráim,
Gyászba borult víg napom,
Elhagyott a galambom.

Kis pej lovam ne abrak,
Hizzál, mert majd eladlak. —
Édes gazdám ne adj el,
Inkább temetessél el!

89.

Tisza partján csináltattam egy csárdát,
Abban méri kis angyalom a borát,
Ezüst ite-ze, arany mesző,
Azért járok este későn
Tehozzád.

Nyisd ki, rózsám, leveles kis kapudat,
Hadd vezessem be a kis pej lovamat,
Adjál neki szénát, zabot,
Ugy sem hever harmad napot
Tenálad.

Kilenczet ütött az óra, este van,
Haza mennék, kis angyalem, sötét van,
Kedves rózsám gyujtsál gyertyát,
Mutasd meg az országutját,
Merre van?

Szép galambom ha te tudnád, a mit én,
Milyen igaz-szívű legény vagyok én,
Álnokságot én nem tudok,
Olyan igaz-szívű vagyok
Tehozzád.

Hideg sínesen, méris befagyott a tó,
 Ihatnék a rózsám lova át fakó,
 Eredj, rózsám, töltsél neki,
 Ugy sem soká lesz ideki
 Tenálad.

90.

Most jöttem én az aradi vásárról,
 Elveszett a patkó lovam lábáról;
 Mig a kovács vasalja a lovamat,
 A csárdában kimulatom magamat.

Deres a fü, édes lovam, ne egyél,
 Inkább engem a rózsámhoz elvigyél,
 Vigy el engem, kis pej lovam, odáig,
 Hogy ne fájjon az én szívem sokáig.

Lassan vigyél, kis pej lovam, ne nagyon,
 Letalálok betegedni az uton,
 Nem messze van az én rózsám tanyája, —
 Ő gyógyít meg, nem doktor orvossága!

91.

Síralmas volt nekem
 E világra lennem,
 Hogy ezeket kell szenvednem,
 Melyeket nem érdemlettem.

Síralmim nem mulnak,
 Bánatim újulnak,
 Keserveim rám tódulnak,
 Engem a fák is siratnak.

Síratom magamat,
Elmult napjaimat,
Bizom istenre dolgomat,
Eligazitja bajomat.

Síratván magam at
Elhagytam hazámat;
Reménységtől lelkem megszűnt,
Jó anyám engem miért szült?!...

92.

A nyári folyó víz
Télben megaluszik,
Az én szívem, rózsám,
Hozzád kívánczik.

Este akar lenni,
Le kell már fekünni,
Az idegen testet
Hogy kell megölelni.

Ölelni akarom :
Karjaim elhalnak ;
Csókolni akarom :
Könnyeim hullanak.

93.

Édes anyám lánya voltam,
Míg szeretőt nem tartottam;
Mióta szeretőt tartok,
Édes anyám megtagadott.

Ninesen annak semmi baja,
Kinek szeretője barna,
Lám az enyém csak egy szőke,
Mégis majd meghalok érte.

Van biz' annak elég baja,
Kinek szeretője barna;
Mert a barna hitegető,
De a szőke hív szerető.

94.

Már minálunk az jött a szokásba,
Hogy nem laknak az alacsony házba',
Mert leüti a bodros féketőt, *)
Nem is leány, ki nem tart szeretőt.

Az én lovam arra van kaptva,
Többet szalad éhen, mint jól lakva;
Ugy is addig kell annak szaladni,
Míg a lába el nem fog szakadni.

Van nekem egy egérszörű fakóm,
Mind a négy lábán aczél a patkó,
Szaladj fakó, szikrázzék a patkó! —
Ez a kis lány de kedvenre való.

*) Fejkötő.

Kizöldült a diófa levele,
 Ezt a kis lányt nevelték kedvemre,
 Ez a kis lány nem hiába való,
 Nem hiába fáradt érte hat ló.

95.

Szeged városában nem jó lakni,
 Mert a Tisza sűrűn ki szok csapni,
 Vissza fogok Vásárhelyre menni,
 Ott lehet szép szeretőt tartani.

Tisza szélén nem jó lefeküdni,
 Mert a Tisza sokszor ki szok csapni,
 Kedves babám el találja vinni —
 Jaj de szépen megtudnám siratni!

Tisza szélén faragnak az ácsok,
 Nem szeretnek engemet a lányok;
 Már ezután feketében járok,
 Majd tán jobban szeretnek a lányok.

96.

Még azt mondja a torma,
 Hogy a legény egyforma;
 Abba' pedig hazudik a torma,
 Mert ki szőke, ki barna.

Még azt mondja a retek,
 Hogy szeretni nem merek;
 Abba' pedig hazudik a retek,
 Mert én szeretni merek.

Még azt mondja a retek,
Hogy én szökét szeretek ;
Abba' pedig hazudik a retek,
Mert én barnát szeretek.

Még azt mondja a murok,
Hogy szeretni nem tudok ;
Abba' pedig hazudik a murok,
Mert szeretni hűn tudok.

Még azt mondja a dió,
Hogy a férfi egy se jó ;
Abba' pedig hazudik a dió,
Mert a férfi igen jó.

Még azt mondja az alma,
Nem szép a lány, ha barna ;
Abba' pedig hazudik az alma,
Ugy szép a lány, ha barna.

97.

De szépen szól a hegedű,
De szép asszony a kék szemű,
Rám tekint a nézésével,
Megcsala, megcsala beszédével.

De szépen szól a klarinét,
De szeretem a csaplárnét,
Rám nézett a nézésével,
Kicsala, becsala beszédével.

De szépen szól a muzsika,
 Mi lesz belőled Zsuzsika?
 Lesz belőled árva madár,
 Egyik ágról, egyik ágról másikra száll.

Fekete bárány de barna,
 Árva kis lány, nincsen anyja,
 Nekem sincsen édes anyám,
 A gondot, a ki gondot viseljen rám.

98.

Fekete bárány de barna,
 Árva kis lány, nincsen anyja.
 Nincsen nekem édes anyám,
 A ki gondot viseljen rám.

De van nekem egy mostohám,
 A ki mindig durúzsol rám;
 Ne dúljék kend, ne füljék kend,
 Édes anyám helyett van kend.

A szegedi temetőbe'
 Egyszer voltam életembe',
 Lefeküdtem kapujába'
 Világos kék nyoszolyába.

Azt gondoltam, eső esik,
 Pedig a szemem könnyezik,
 Szemem könnyes, orcám nedves,
 Mind térted van ez kedves!

Mondta nekem édes anyám,
 Ország világ lesz a hazám,
 Tüske bokor a szállásom,
 Ott se leszen maradásom!

99.

Én lelkemnek drága kincse
Miért tartasz így bilincsbe ?
Hogyha szeretsz, azért mond meg,
Gyere, hadd csókoljalak meg.

A kinek szeretője van,
Annak arra nagy gondja van,
Hirét hallja, hogy ha beteg.
Érte szíve majd megréped.

Ne higgy, rózsám, minden szónak,
Ne add magadat nagy búnak,
Mert a nagy bú arra vezet :
Fekete földbe bétemet.

Három éjjel nem aludtam,
Mindig rólad gondolkoztam ;
Negyediken elaludtam,
Akkor is veled álmodtam.

Van még két szál rozsmaringom,
Ha elszárad, jaj de bánom ;
Hát a rózsám hogy ne bánám,
Kivel magam vigasztalnám.

Elment az én kedves párom,
Békeséges úton járjon ;
Ha visszajön, visszavárom,
Szomoru szívem bezárom.

Elindultam én egy helyre,
De magam sem tudom merre,
Hegyről, hegyre, zöld halomra,
Rátaláltam egy liljomra.

Nem t'om ki járt kis kertembe',
 Fekete holló képibe;
 Szedte virágom tetejét,
 Rozmaringom zöld levelét.

Nincs e világon drágább kincs,
 Mint kinek szeretője nincs,
 Mert az soha sem szenved kint,
 Senkire búval nem tekint.

Jaj istenem! jaj istenem!
 Jaj, hogy kell elfelejtenem
 Azt a sok szép szavad, lelkem,
 Kivel csalogattál engem!

100.

Három csillag van az égen egy sorba;
 Három szeretőm van nékem egyforma,
 Mind a három piros, barna, takaros,
 Megesókolom mind a hármat, de nem most!

Három csillag van az égen egy sorba,
 Három szeretőm van nékem egyforma,
 Három közül egy az igaz szerető,
 Azt az egyet áldja meg a teremő!

101.

Zöld a kőkény, majd megkékül,
 Most vagyok szerető nélkül;
 Bár az isten olyat adna,
 A ki hozzám hű maradna.

Álom esett a szememre,
 Hajnal üzi ki belőle,
 Ha a hajnal ki nem üzi,
 Kedves rózsám kikergeti.

Szerettelek egy ideig,
 Valami fél esztendeig,
 Szidott anyád, nem szidjon már,
 Maradhatsz már kedves rózsám !

Bolond, ki a lánynak hiszen,
 Hogy csak őt szereti hiven ;
 Annyit szeret, a mennyit lát,
 Szíve hajlékony, mint a nád.

Én is kezdtem egynek hinni,
 Ígért hűségében bízni ;
 Szeretett is, a míg látott,
 Ha nem látott, máshoz állott.

102.

Nem messze van, nem messze van karácson,
 Ez a kis lány, ez a kis lány menyasszony,
 Én leszek a, én leszek a vőfélye,
 Hej de nem a, de nem a vőlegénye !

103.

Olyan szeretöm van nékem,
 Hazáig elkísér engem ;
 Kétszer jön fel a holdvilág,
 Mikor magától elbocsát.

104.

Elbusultam én magamat,
 Itt kell hagynom galambomat.
 Pedig akár merre járok, merre járok :
 Soha olyan hív szeretőt nem találok.

Kedves rózsám ne hagyj engem,
 Ugy is azt fogadtad nekem :
 Enyim vagy te mind halálig, mind halálig,
 Szivem tőled a sirban is el nem válik.

Ha rab leszek, kis angyalom,
 Ne szomorkodj rabságomon,
 Mert szivembe holtig zárva a te szíved,
 A szerelem rózsalánca lesz bilincséd.

Ha megnyerem szabadságom,
 Hűségédért, kis angyalom,
 Elveszlek én esztendőre, jövődre,
 Rózsaláncon fogunk menni mennyegzőre.

Busulok is, bánkódom is,
 Rám fér én rám, ha sirok is.
 Mind a világ, mind a világ rólam beszél,
 De azt mind elfújja a szél, fújja a szél.

105.

Uczezu bizony gyóles ingesem !
 Engem ugyan ne csipdessen,
 Ha csipdes is, úgy csipdessen,
 Vasárnapra kihirdessen.

Vetett ágyam régen várja,
 Az utca'jtónak sincs zárja ;
 Aztán nappal dolgozgatna,
 Éjjelre haza ballagna.

Végig megyek egy udvaron,
 Bor, pecsenye az asztalon,
 Rózsa virít a tányéron,
 Az én babám puha ágyon.

106.

A csillag az égen éjtszaka jár,
 A legény a lányhoz éjtszaka jár.
 Ide bizony kend ne járjon,
 Engemet, engemet ne gyalázzon !

A Tisza, a Duna be zavaros,
 Az én kis galambom be haragos ;
 Ne haragudj kedves rózsám,
 Elveszlek, elveszlek szüret után.

Ültettem violát, nefelejescsel,
 Megöntözöm én azt este reggel ;
 Ha elszárad, mást ültetek,
 Ha elhagy a rózsám, mást szeretek.

107.

Három ürü, tudjuk, nem nagy farka,
 Három nyalka legény aztat hajtja ;
 Elöl megyen irhás subás,
 Nem is legény, ki nem pipás.

Álmos vagyok, olyan mint a czieza,
 Nem aludtam már vagy két éjtszaka,
 Nem aludtam, nem álmodtam,
 A rózsámról gondolkoztam.

Álmos vagyok olyan mint a czieza,
 Nem aludtam már vagy két éjtszaka,
 Még az éjjel sem aluszom,
 A rózsámmal mulatozom.

108.

Vágó úteza a kapuban be széles,
 A kisasszony kocsis legényt ölelget. ---
 Nem bánom én, ha kocsis is, ha nem is,
 Szolgulóvá hasonlítom magam is.

De sok falut, de sok várost bejártam,
 Mégis a rózsámnak párját nem láttam.
 Megölelem vékony, karesu derekát,
 Megcsókolom gyenge piros orcáját.

A csillagok feketébe öltöznek,
 Mindenfelől az irigyek üldöznek,
 De az isten pártját fogja a jónak,
 Tudod, rózsám, sok alja van a szónak.

A kék ég is gyászt húzott már magára,
 Rajtam van a galambom gyász ruhája.
 Nyíljanak meg lábom előtt a földek,
 Rejtsenek el babám elől engemet.

Cseresznye fa levelestől, ágastól,
 Még azt mondják, hogy váljunk el egymástól;
 De én, babám, meg nem válok tőled,
 Míg a halál el nem választ mellőled.

109.

A toronyban elverte a kettőt,
 Még azt mondják; ne tartsak szeretőt,
 Tartok biz' én, a míg nekem tetszik,
 Míg a piros rózsza ki nem nyílik.

Kék a kökény, zöld a petrezselyem,
 A rózsámban meghült a szerelem,
 Nemcsak meghült, meg is fogyatkozott,
 A szívemre nagy bánatot hozott.

Elszakadt a zsoltárom táblája,
 Elhagyott a galambom bújába'.
 Ha ő engem elhagyott öt hétre:
 Én meg ötöt elhagyom örökre.

110.

Magas a torony teteje,
 Ki van az oldala metszve,
 Én vagyok a kimetszője,
 Barna kis lány szeretője.

Magas a torony teteje,
 Szép lány imádkozik benne,
 Én vagyok a gyóntatója,
 Bűnei feloldozója.

Vásárhelyi híres lányok
 Körül állták a templomot,
 Szidják, átkozzák a papot,
 Mért hagyott rövid farsangot,

111.

Vásárhelyi temetőben
 Rózsa nyílt a közepében,
 Minden ágán kettő, három —
 Isten tudja, hol a párom.

Kimentem a temetőbe,
 Rátaláltam szeretőmre ;
 Rátaláltam egy szőkére,
 De nem az én szeretőmre.

112.

Orosházi alé alatt
 Három kis lány rózsát arat,
 Rózsát arat bokrétának,
 Szeretőt keres magának.

113.

Szeged alatt Uj-Szegeden
 Van egy csárda magába',
 Oda vár az én galambom
 Ebédre, vacsorára.

Ne várj, rózsám, ne várj,
 Nem mehetek mindenkor,
 Van énnekem egy galambom,
 Kihez menjek ilyenkor.

114.

Nagy szaga van a pünkössti rózsának,
 Híre van a vásárhelyi lányoknak ;
 Annak határában nevelkedtem én,
 Szőke kis lány szeretője vagyok én.

Szőke Tisza kicsapott az alföldre,
 Szőke kis lány sirdogál a szélbe.
 Szőke kis lány ne keseregj babádon,
 Még a madár sem marad meg egy ágon.

115.

Debreczeni cukor-gyár,
 De sok barna kis lány megesalt már,
 De ha még ez az egy is megesal :
 Elátkozom őtet, hogy meghal.

Bár csak ez az éjtszaka
 Szent György napig meg ne virradna,
 Tizenhárom éjjel meg egy nap
 Kimulatnám veled magamat.

116.

Három éjjel, három nap,
 Nem elég a lábomnak ;
 Bárcsak ez az éjtszaka
 Szent György napig tartana,
 Tartana,
 Szent György napig tartana !

117.

Csillagok, csillagok
Szépen ragyogjatok !
Annak a legénynek
Útat mutassatok.

Mutassatok útat
Annak a legénynek,
Ki nem tudja házáét
A szeretőjének.

118.

Felszántom a berek alját,
Vetek bele bazsarózsát.

Bazsarózsa ne virágozz,'
Barna legény ne váraozz',

Mert ha én rám váraozol,
Soha meg nem házasodol !

119.

Mély a Tiszának a széle,
De még mélyebb a közepe.
Bazsarózsa, ujjuh !
Ne virágozz' !
Barna kis lány ne váraozz !

Mert ha énrám várakozol!
 Soha meg nem párosodol!
 Mert ha énrám, ujujuh!
 Várakozol:
 Soha meg nem párosodol!

120.

Edd meg fene azt a papot,
 A ki minket összeadott.
 Soha sem szerettük egymást,
 Mégis ránk mondta az áldást.

Az a virág, a kit adtál,
 El sem hervadt, már elhagytál.
 Majd terem virág a réten,
 Lesz szeretőm még a héten.

121.

Ágról ágra száll a madár,
 A szép leány mind csapodár,
 Ha egyszer mást szeret,
 Vissza többé nem szerezheted.

Hull a fának sárga levele,
 Bánattal van a szívem tele,
 Hej, mert az átkozott,
 Ugy szerettem, mégis elhagyott!

Sárga répa zöld a levele,
 Gyere, rózsám, ülj az ölembe,
 Ha szeretsz igazán:
 Csókoljál meg engem szaporán.

Még az uram, még az uram él,
Addig ötöt nem szeretem én ;
Ha muszáj, megölelem én,
Ha megcsókol, elájulok én:

122.

Ablakomon ne koczogtass,
Jőj be, ha becsületes vagy,
Alszom én is, alszik más is,
Gyere, rózsám, aludj tés is.

Udvaromon két kis csirke,
Egyik kakas, másik jérceze.
Gyere oda, rózsám, este,
Jó vacsora lesz belőle.

Kis kertemben egy olajfa,
Ölelj meg, rózsám, alatta,
Ugy ölelj meg mint magadét,
Az isten neked adhat még.

Szeretem én azt a papot,
A ki keresztelni szokott ;
Szeretem a rózsám nevét,
Mert kedvemre keresztelték.

123.

Haj alá, haj alá,
 Ne menj a víz alá,
 Mert a víz oly hideg,
 De a subám meleg.
 Gyere bele babám,
 Csókolj meg engemet.

Tilalom, tilalom
 A szegedi halom,
 Nekem is tilalom
 A kedves galambom,
 Nem akkor ölelem,
 A mikor akarom

Tilalom, tilalom
 A makai halom,
 Nekem is tilalom
 A kedves galambom,
 Nem akkor csókolom,
 A mikor akarom.

124.

Kis kertembe rozsmaringot ültettem,
 Minden éjjel könnyeimmel öntöztem,
 Mégis lehullott a levele, —
 Árva, kinek nincs szeretője.

Kinek nincsen szeretője, babája,
 Menjen ki a zöld erdőbe bújába,
 Irja fel a fának ágára :
 Hogy nincs szeretője, babája

125.

Kinek ninesen szeretője, keressen,
Akár szökét, akár barnát szeressen.
Én is szert tettem egy barnára,
Jaj de sokat jártam utána!

Kinek ninesen szeretője, keressen,
Akár szökét, akár barnát szeressen.
Én is szerettem egy szép szökét,
Még meg se' csókolhattam szegényt.

Most kezdtem én egy szép szökét szeretni,
Szeretetét meg is fogta mutatni;
Szeret, de a szíve csapodár,
Nékem esküszik és máshoz jár.

126.

Mondtam, anyám, házasíts meg,
Te azt mondtad, ráérek még.
Elvitték a szeretőmet,
Verje meg az isten őket!

Ha elvitte, éljen vele,
Csak előttem ne ölelje,
Mert ha előttem öleli:
Kész a szívem megrepedni!

127.

A szegedi tábla búza
Véggel van az országútra,
Még a fejét ki sem hánytá,
Már két galamb körüljárta.

Bárcsak én azt megfoghatnám,
Kaliczkába bezárhatnám,
Tiszta búzával tartanám,
Folyó vízzel itatgatnám,
Kedves galambomnak adnám.

128.

Ároksági csallány,
Kökényszemű kis lány,
Eszem a szemedet
Mért vagy oly halovány?

Nem vagyok halovány,
Mind ilyen a leány,
Kinek a gyűrűjét
Más hordja az ujján.

Hervadj, rózsá, hervadj,
Már az enyém nem vagy ;
Míg az enyém voltál,
Piros rózsá voltál.

Nem tehetek róla,
Hogy szerelmes vagyok,
Az anyám is az volt,
Én meg lánya vagyok.

129.

Hej, huj, haj,
 Letörött a gaj,
 Hej, huj, haj,
 Letörött a gaj.
 Felmásztam a fára az almaért,
 Nem adnám az anyját a lányáért !

130.

Kiszáradt a vad almafa,
 Nem terem több alma rajta.
 Kedves babám gyenge karja
 Hej, nem ölel meg több hajnalba'.

131.

Zöld füvet legel a tehén,
 Nincs hunczutabb, mint a legény,
 Nincs hunczutabb, mint ludavér, csanavér,
 Csin-esan csanavér,
 Meghalok én a rózsámér'.

Zöld füvet legel a bárány,
 Nincs hunczutabb, mint a leány.
 Nincs hunczutabb, mint ludavár, csanavér,
 Csin-esan csanavér,
 Meghalok én a rózsámér'.

Zöld füvet legel a kecske,
 Nincs hunczutabb, mint a menyecske.
 Nincs hunczutabb, mint ludavér, esanavér,
 Csin-esan esanavér,
 Meghalok én a rózsámér'.

Zöld füvet legel a malacz,
 Nincs hunczutabb, mint a paraszt.
 Nincs hunczutabb, mint ludavér, esanavér,
 Csin-esan esanavér,
 Meghalok én a rózsámér'.

Zöld füvet legel a disznó,
 Nincs hunczutabb, mint a zsidó.
 Nincs hunczutabb, mint ludavér, esanavér,
 Csin-esan esanavér,
 Meghalok én a rózsámér'.

132.

Hej gyön- gyön- gyön- gyön- gyön-
 Gyöngyömnek az ára !
 Kéret engem a molnár,
 Nem megyek hozzája.
 Édes anyám, a molnár
 Valamennyi csapodár,
 Nem megyek hozzája,
 Rongyos a csizmája.

Hej gyön- gyön- gyön- gyön- gyön-
 Gyöngyömnek az ára !
 Kéret engem bádogos,
 Nem megyek hozzája.

Édes anyám, bádogos
Valamennyi mind rongyos,
Nem megyek hozzája,
Rongyos a eszímája.

Hej gyön- gyön- gyön- gyön- gyön-
Gyöngyömmek az ára !
Kéret engem a boltos,
Nem megyek hozzája
Édes anyám, a boltos
Valamennyi mind adós,
Nem megyek hozzája,
Rongyos a eszímája.

Hej gyön- gyön- gyön- gyön- gyön-
Gyöngyömmek az ára !
Kéret engem a szabó,
Nem megyek hozzája.
Édes anyám, a szabó,
Valamennyi szürkáló,
Nem megyek hozzája,
Rongyos a eszímája.

Hej gyön- gyön- gyön- gyön- gyön-
Gyöngyömmek az ára !
Kéret engem a suszter,
Nem megyek hozzája.
Édes anyám, a suszter
Valamennyi mind kórhely,
Nem megyek hozzája,
Rongyos a eszímája.

Hej gyön- gyön- gyön- gyön- gyön-
Gyöngyömmek az ára !

Kéret engem a diák,
Elmegyek hozzája.

Édes anyám, a diák
Valamennyi gyöngyvirág,
Elmegyek hozzája,
Csókra áll a szája.

133.

Ne haragudj, rózsám, azért,
Hogy szám gyakran szép szádhoz ért,
Mert a kik egymást szeretik,
Azok közt gyakran megesik.

Egy két pár csók nem a világ,
Száradjon meg, a ki nem ád.
Adj hát, rózsám, e világon,
Ugy sem kell a más világon

Kacsintásától szemednek,
Jaj, attól sokan szenvednek,
Szenvedek attól magam is,
Mert, rózsám, a szemed hamis.

Túl a Tiszán zörög az ég,
Kedves rózsám szeretsz-e még?
Mutasd hozzám szerelmedet,
Ugy sem soká látsz engemet.

A nap nyugovóban vagyon,
Kedves rózsám utban vagyon;
Ne menj el kedves galambom,
Útra való csókom adom.

134.

Széna terem parlagon,
Feküdj mellém galambom !
Nem fekszek én kend mellé,
Mert nem vagyok a kendé.

Akkor fekszek kend mellé,
Mikor leszek a kendé,
Ha fekszek is kend mellé,
Arczczal fordulok felé.

135.

Gondolatim szünjeteK,
Bánatom enyhüljeteK,
Eszembe ne jussanak
Vég napim, kik elmultak.

Óh szerencsétlen óra,
Mikor fordulsz már jómra ?
Vidíts meg már valaha,
Ne légy mindig mostoha !

Ablakodig sétáltam,
Ajtód előtt megálltam,
Bús sirásod halottam,
Melyen megszomorodtam.

136.

Túl a Tiszán, Tisza szélén,
Ott terem a magyar legény,
Vékony mint a vékony nádszál,
Hajlik mint a rozmarin szál.

Túl a Tiszán, Tisza partján,
Ott terem a szép magyar lány,
Vékony, karesu a dereka,
Csókra termett picziny szája.

137.

Zöld a kökény, zöld a petrezselyem,
A rózsámban meghült a szerelem,
Nem csak meghült, meg is fogyatkozott,
A szívemre nagy bánatot hozott.

A toronyban elverte a kettőt,
Még azt mondják: ne tartsak szeretőt;
Tartok biz én, a míg nekem tetszik,
Míg a piros rózsza ki nem nyílik.

A toronyban elverte a kettőt,
Megásta a vad riéz a temetőt,
Vagy a golyó vagy a vas kard éle
Jár még nekem életem végére.

138.

Elültettem rozmaringot tövestől,
 Elmaradtam a kedves szeretőmtől.
 Szép szín alatt kicsaltad a szívemet,
 Verjen meg az, ki teremtet tégedet!

Ha tudtad, hogy, kedves rózsám, nem szeretsz :
 Mért csaltál el emyi földre engemet ?
 Hagytál volna engemet a hazámba',
 Mért csaltál el ez idegen országba ?!...

139.

Ha meghalok, tudom eltemetnek,
 A rózsámnak levelet küldjenek,
 Négy sarkára négy szál rozmaringot,
 Középre bokros bubánatot.

Édes anyám akkor megátkozott,
 Mikor engem a világra hozott.
 Nincs nagyobb az anyai átoknál,
 S kedves rózsám sűrű siralmnál.

140.

Arany csacsi, bársony nyereg,
 Jaj de beteg ez a gyerek,
 Ne is legyen egészséges.
 Míg az én szeretőim nem lesz!

141.

Haj esicsóka, esicsóka !
Fészket rakott a csóka
Kis angyalom kertjébe',
Fügefa tetejébe.

Menjünk hamar, siessünk,
Ott a jó fű, etessünk,
Közepében a forrás,
Ott esik jó itatás.

Vásárhelyen van egy lány,
Keserves jární hozzá,
Vásárhelyen egy kedves,
Hozzá jární keserves.

Esik eső, sár van már, *)
Sárosodik a esizmám;
Megérdemli az a lány,
Kiért sáros a esizmám.

Páros a piros alma,
Nagy a szívem fájdalma,
Hogy veled nem lehetek,
Veled nem beszélhetek !

*) Már- már.

142.

Vetettem violát,
Nem tudom, kikel-e?
Van nekem szeretőm,
Nem tudom szeret-e?

Lám megmondtam rózsám,
Ne szeress engemet,
Kettős az én szívem,
Megesal az tégedet.

Megesett már nekem,
A mi akart esni,
Elhagyott kedvesem,
Ki el akart venni.

Álnok hitű voltál,
Ha engem megcsaltál!
Mindig hozzám jártál,
Mégis máshoz húztál.

Másnak irigyeltél,
Magad megvetettél,
Ily szerencsétlenné
Ugyan miért tettél?

Megvetésedet tán
Azért kell szenvednem,
Hogy álnok szívedet
Igazán szerettem!

143.

Ha én tudtam volna
Szived álnokságot,
Elkerültem volna
Szerelmed halóját.

De el nem kerültem,
Ha' bele merültem,
Mint esikó kántárba
Bele keveredtem.

Hozzád sohajtozva
Küldöm panaszimat,
Szerencsétlenségben
Látom hű sorsomat.

Oh jaj hová tűntél,
Hogy fel nem lelhetlek ? !
Téged kebelemből
Én ki sem vethetlek.

Te nem gondolsz velem,
Én nem felejtethlek ;
Mióta kóstitlam
Izét szerelmednek.

Fogadásod sorsát
Igaznak ítéltem,
Gyenge szavaidat
Mindétig elhitttem.

De már szerelmedet
Kölesön eleserélted,
Nem tudom, mi okon
Irtódzol én tőlem.

Azzal ne dicselkedj',
 Hogy engem megcsaltál,
 Nem én vagyok első,
 A kivel így bántál.

Másnak irigveltél,
 Magad megvetettél;
 Ily szerencsétlenné,
 Valld meg, miért tettél ? !

Azért én nem bánom,
 Ha megvetettél is,
 Parancsol az isten
 Talán még nekem is.

144.

Bus az idő én rám nézve,
 El van a rózsám igézve.
 Hogy lehet az tőle, tán mást szeret ?
 Nekem írt bucsu-levelet.

Én bus lélek hát mit tegyek :
 Boszut álljak, vagy felejtsek ?
 Nem felejttem soha, hogy így megcsalt, —
 Isten verd meg a hamisat !

Ha találsz nálam hivebbet,
 Vagy pediglen tetszősebbet :
 Élhetsz vele boldog, víg napokat,
 Ne felejtse el barátodat.

Ha szived hűtelen hozzám,
Nem könyörög többet a szám,
Megláthadd valaha a bus szívet,
Elátkozva az életet.

Nincsen szóm, hogy megköszönjem,
Nincsen erőm, hogy eltűrjem
A szívem fájdalmát, vagy boszumat, —
Megköszönhedd jószágomat!

Nem mondom hát panaszimat,
Szánd meg isten bús sorsomat!
Hajtsad hozzám szívét vagy enyhítsed
Fájdalmim, sírom készítsed!

145.

Sűrű csillag van az égen felettem,
Abba estem, mibe nem reménylettem,
Bele estem, benne vagyok, már látom,
Nincs szeretőm, a ki én rám gondoljon.

Ha meghalok, tudom, hogy eltemetnek,
Azt is tudom, hogy hamar elfelejtnek.
Fejem fölé egy diófát tegyenek,
Az ágára gyász pántlikát kössenek.

Ha kivisznek Törökország szélire,
Feltétekintek a csillagos egekre.
Jaj istenem! merre van az én hazám,
Sirat-e még engem az édes anyám?!

Szegény legény bujdosik a pusztába',
Azt sem tudja, hova legyen bújába,
Nyárfa levél derékalja, párnája,
Gyöngy harmat a felvetett nyoszolyája.

146.

A tél után következik a tavasz,
 Kedves rózsám a te szived nagy ravasz,
 Rajtam kívül, tudom, hogy mást is szeretsz, —
 Kettős szívű, kis angyalom, hogy lehetsz !

Gyötör engem a szerelmem, nem táplál,
 Gyenge szívem nyugodalmat nem talál.
 Hogy ne sírnék, hogy ne rinék drága kincs,
 Most találtam szeretőre, de már nincs

Jaj de nehéz a szerelmet titkolni,
 Tövis közül rozsmaringot gyomlálni ;
 Jaj de nehéz olyan szívre találni,
 Hűségesen holtig fogva szeretni.

Selyem kendőm nem ér hátul megkötni,
 Kedves rózsám nem akar már szeretni,
 Szeretetét félbe akarja hagyni,
 Jaj de álnok ! hát nem sajnál megcsalni !

147.

Vetettem én kék ibolyát, nem kelt ki,
 Izentem a galambomnak, nem jött ki,
 De juthat még oly szomorú időre,
 Kijönne még az én izenetemre.

Azt hallottam a szomszédba' az este :
 Másnak adtad a szivedet cserébe ;
 De juthatsz még oly szomorú időre,
 Vissza vennéd a szivedet cserébe.

148.

Felleg sincsen, mégis esik az eső,
 Látom, rózsám, nem vagy igaz szeretőm,
 Mert ha igaz szeretőm lettél volna,
 Közel laktam, felkereshetnél volna.

Ugy állottam tegnap este kapudba',
 Mint valami elszáradott darabfa,
 De hogyha te, rózsám, kijöttél volna,
 Száraz ágam mindjárt kihajtott volna.

149.

Valamennyi fehér csirke, mind gatyás,
 Valamennyi barna legény, mind kurvás.
 Kék a szeme, szemöldöke fekete,
 Édes anyja de kedvemre nevelte !

Már én többet kocsis legény nem leszek,
 Kalapomhoz kakastollat nem teszek.
 Mert a kakas éjfélre szól, nem délre, —
 Ritka legény, ki csak egyet szeretne.

Csipkés levele vagyon a szőlőnek,
 Jaj de csalfa szíve van a legénynek ;
 Kettős levele vagyon a dohánynak,
 Jaj de igaz szíve van a leánynak !

150.

Hervad az a rózsá,
 Kinek töve nincsen,
 Elhervadok én is,
 Mert szeretőm nincsen.
 Hej de kerek ég,
 Hej de magas ég !
 Ugyan, rózsám, szeretsz-e még ?!

Minden ablak alatt
 Páros a diófa,
 Lám az enyém alatt
 Páratlan kókényfa
 Hej de kerek ég,
 Hej de magas ég !
 Ugyan, rózsám, szeretsz-e még ?!

151.

Az én ágyam lába
 Muskátlinak ága,
 A fejtől valója
 Rozmaringnak ága.
 Haja rózsá, rózsá !

Lehajtom fejemet,
 Babám, az öledbe,
 Kicsordul a könnyem
 Piros kotényedbe.
 Haja rózsá, rózsá !

Lehajtom fejemet,
 Babám, a válladra,
 Kicsordul a könnyem
 Feszes dolmányodra.
 Haja rózsá, rózsá !

152.

Czin tányéron, ezin tányéron pogácsa,
 Fáj a szívem, fáj a szívem magára.
 Én ráb bizony, én ráb bizony ne fájjon,
 Ugy sem leszek a magáé a nyáron.

Czin tányéron, ezin tányéron pogácsa,
 Fáj a szívem, fáj a szívem magára ;
 Nem kell nekem, nem kell neke a pogácsa,
 Csak az a ki, csak az a ki csinálta.

Három bokor, három bokor salyáta,
 Három kis lány, három kis lány kapálta ;
 Nem kell nekem, nem kell nekem salyáta,
 Csak az a ki, csak az a ki kapálta.

153.

Édes anyám, ha megunt már tartani,
 Vigyen ki a nagy piacra eladni,
 Ott is ott lesz barna babám megvenni,
 Kész lesz értem száz aranyat letenni !

154.

Szép a szép ló, ha szépen felnyergelik,
 Szép a rózsám, ha szépen felöltözik,
 Ha végig megy az udvaron előttem.
 A lélek is úgy megújul énbennem.

155.

Tisza partján szálldogál a fecske,
 Gyere kis lány, ülj le az ölembe!
 Nem ülök én, szép piros rokolyám
 Összetörik, megver édes anyám.

Még azt mondják, hogy szeretsz, hogy szeretsz,
 Hiszen arról mit tehetsz, mit tehetsz;
 No de mért is tagadnád, tagadnád,
 Ugy is tudja minden ház, minden ház

Tudja azt a jó isten maga is,
 Hogy nem kellett egynél több soha is; •
 A ki híven egyetlen egyre vár,
 Nem szégyen annak, ha este kijár.

156.

Búza, búza, de szép tábla búza,
 Tetejében van egy kis madárka,
 Kis madárka tetejében.
 Más ül a rózsám ölében;
 Ne hagyj el galambom,
 Látod árvaságom!

Repeze, repeze, de szép tábla repeze,
 Tetejében van egy bús gerlicze,
 Bús gerlicze tetejében.
 Más ül a rózsám ölében ;
 Ne hagyj el galambom,
 Látod árvaságom !

Erdő, erdő, de szép kerek erdő,
 Tetejében van egy nyárfa vessző,
 Nyárfa vessző tetejében.
 Más ül a rózsám ölében ;
 Ne hagyj el galambom,
 Látod árvaságom !

157.

Én vig nem vagyok,
 Szomorú vagyok,
 Mert elhagyott a galambom,
 Óh jaj meghalok !

Befagyott a tó,
 Csúszik a fakó,
 Galambomhoz nem mehetek,
 Csúszik a fakó.

Esik az eső,
 Ázik a subán,
 Nadrágomnak nincs eleje,
 Lyukas a esizmám.

Oh te piczike !
 Ki ne szeretne,
 A ki téged nem szeretne :
 Hunczut a neve !

158.

De szeretnék páva lenni,
 Szomszéd asszony lánya lenni,
 De még inkább menyé lenni,
 A fiával enyelegni.

159.

Kaszás csillag jár az égen,
 Kaszál a rózsám a réten ;
 Ha ő kaszál, én meg gyűjtök,
 Ugy is rajta könnyebbítök.

Három csillag van az égen,
 Három szeretőm van nékem,
 Egyik szőke, másik barna,
 A harmadik piros alma.

160.

Kedves rózsám ablakába',
 Sej, haj, kedves rózsám ablakába'
 Kinyílt a rózsá magába,
 Sej, haj, magába.

Kétfelé hajlott az ága,
 Sej, haj, kétfelé hajlott az ága,
 Bort iszok az árnyékába',
 Sej, haj, ha lehet !

161.

Az aradi rongyos esárda
 Körül ki van pingálva;
 De azért bór jó van benne,
 Szép menyeeske méri benne.
 Hajla!

Kedves rózsám ablakába'
 Rózsa nyílik magába;
 Annyira terjedt az ága:
 Bort ittam az árnyékába'.
 Hajla!

162.

Túl a Tiszán, Földeákon,
 Alma terem a fűzfákon,
 Minden ágon kettő három —
 Van szeretőm tizenhárom;
 Ha tíz elhagy, marad három,
 Megérem vele a nyáron.

Túl a Tiszán, Kenderesen,
 Alma terem a kenderen,
 Minden szálon kettő három —
 Van szeretőm tizenhárom;
 Ha tíz elhagy, marad három,
 Megérem vele a nyáron.

163.

Szöke babám gyere be !
 Magam vagyok idebe.
 Vetett ágyam paplanos.
 Feküdj ide aranyos.

Szól a kakas hajnalra,
 Kelj fel, rózsám, menj haza ;
 Meg ne lássa az irígy,
 Mikor a kapu kimégy.

164.

Annyi nekem az irígvem.
 Mint a zöld fűszál a réten ;
 Hol felvesznek, hol letesznek.
 Az irigyek majd megesznek.

Még az is baj, ha rád nézek.
 Bánják, ha veled beszélek ;
 Barátságból melléd ülök :
 Részre vélik az irigyök.

165.

Minek van énreám másnak gondja ?
 Én nem nézem, ki a más galambja.
 Mért járnak az enyém után mások ?
 Másé után én soha nem járok !

166.

Az én rózsám baglyát tetéz,
A ki rakja, annak nehéz,
Nyakába hullik a murva —
Rám illik a babám esőkje.

Az én rózsám kék ruhába'
Kiállott a kapujába,
Huszas, márjás a zsebébe',
Nekem adja örömébe.

167.

Három tallért kerestem,
Tornyos nyoszolyát vettem :
Majd meglássuk estére,
Ki ül az ágy szélére ?
Szöke-e vagy a barna,
Vagy a szívem fájdalma ?

168.

Ritka rendet vágtam,
Sűrű baglyát raktam,
Minden baglya mellett
Egy pár esőket kaptam.

Ritka buza, ritka,
Kiben konkoly ninesen,
Ritka a szerelem,
Kiben hiba ninesen.

Mit ér a nagy erdő
Zöld levele nélkül ?
Mit ér a szerelem
Jó reménység nélkül ?

Szél hajtja a habot,
Víz a vízi malmot ;
Szerelem csinálja
Az atyafiságot.

Régen volt vágyásom
Barna szeretőre,
Megadta az isten,
El kell vállnom tőle.

Régen volt, soká lesz,
Mikor az a nap le-z
Hogy galambom karja
Két vállam takarja.

Ninesen fehér fecske,
Nincs jámbor menyecske !
Majd lesz fehér fecske,
Lesz jámbor menyecske.

169.

Majd elmenjünk a világ végére,
A kis tónak a tulsó szélére ;
Haza jövök jövő esztendőre,
Veled hálók szombaton estére.

Volt szeretöm, de a víz elvitte,
 Piükkösd napján a jég összetörte.
 Édes rózsám ne bánkódj' érette,
 Ád az isten jobbat is helyette;
 Ha jobbat nem, szebbet ád érette,
 Ha jobbat nem, szebbet ád érette.

170.

Kályha vállán a ezicza,
 Szeretsz-e még Katieza?
 Ha nem szeretsz igazán:
 Ne járass magad után!
 Ne járass magad után!

171.

Elmennék én tihozzátok,
 De szemetes a szobátok,
 Sárga sarkantyum felszedi,
 Gyócs a gatyám, bekeveri.

Hadd keverje, hadd keverje,
 Kimosom, rózsám, estére.

172.

Hallod-e te kis leány!
 Van-e nálad jó dohány?
 Van énnálam két levél,
 De kirágta a közepét az egér.

Jaj istenem ! jaj annak,
 Kinek csókot nem adnak,
 Lám énnékem az este
 Oda hozták, oda hozták helyembe.

173.

Mit ér az az írka-fírka,
 Ha nem szeret engem Jutka.
 Terem még virág a réten,
 Lesz szeretőm még a héten !

174.

A makai tóba'
 Megdöglött a béka,
 Mind kicsije, nagyja,
 Mind nyőstényje, kanja

Mit tehetek róla,
 Hogy szerelmes vagyok,
 Édes apám az volt,
 Én meg fia vagyok.

Hozd el a papucsot,
 Hadd varrom a sarkát ;
 Míg a gyerek alszik,
 Hadd csókolom a szád.

Nem vagyok én sánta,
 Csak a lovam sánta,
 A makai hidon
 Kitérött a lába.

Báresak isten adna
 Olyan esizmadiát,
 A ki nekem varna
 Pipi szőrből esizmát.

Pipi szőrből esizmát,
 Liba bőrből talpát,
 Liba bőrből talpát,
 Piros bőrből sarkát.

Báresak én találnék
 Olyan szeretőre,
 A ki esztendőre
 Vinne mennyegzőre!

175.

Vásárhelyi kertben lakok én,
 Teljes piros rózsát rakok én,
 Kihajlik az ága az útra --
 Jöjj be, kis angyalom, egy szóra!

Jaj de sokat áztam, fáradtam,
 Mikor házasodni indultam;
 Nem találtam kedvemre valót,
 Az lett a szeretőm, a ki volt.

176.

Sárga répa. zöld ugorka, zöld a petrezselyem,
 Még azt mondják a legények, nem szeretnek engem;
 Hej pedig dehogy nem,
 Majd meghalnak értem!

177.

Porzik a tarjáni uteza,
 Ha én végig megyek rajta,
 Nyílik a rózsám ajtaja,
 Ha én kopogtatok rajta.

Vásárhelyi híres lányok
 Alig várják a szombatot,
 Szombat után vasárnapot,
 Lesik a Hajda ablakot*).

178.

Tojlik, tojlik kis fürjecske
 Fél-fél rendemre,
 Rendem esipke, rendem bokor,
 Ró, ró, rekettye.
 Ipityom gyere be,
 Galambom, ölembe!

Ha megunóm ezt a várost,
 Máshová megyek,
 Szép szöke szeretőm helyett
 Barnát keresek.
 Ipityom gyere be,
 Galambom, ölembe!

*) Egy vendégfogadó H.-M.-Vásárhelyen, régebben minden vasárnap este tán zmulcság volt benne.

179.

Verbuválnak a huszárok az utcán,
Már én többet nem járok senki után.
Van már nekem, kit igazán szeressek,
Ha megvetett a te álnok szerelmed.

Boros kancsót forgatok a kezembe',
Barna kis lányt ringatok az ölembé,
Iszom a bort, azt a kis lányt csókolom,
Félre csapom darutollas kalapom.

Nem bánom én, hogy elhagyta engemet,
Ha más jobban érdemli szerelmedet.
Majd ha egyszer karján látlak egy szűznek,
Annál jobban örülök szerencsédnek.

180.

Korán reggel jókor fel kell öltözni,
A templomba esküvőre kell menni.
Jaj istenem! hogy kell vele esküdni,
Ha nem tudom tiszta szívből szeretni!

181.

Akkor jőj el, mikor mondom,
Csak a csizmád ne kopogjon,
Fekete szemed ragyogjon,
Piros orczád mosolyogjon.

Abban sincsen semmi hasznom
Hogy a csizmamat koptatom.
Van szeretőm kettő három,
Vigan töltöm telem, nyárom!

HAZAFIUI és KATONADALOK

1.

RÁKÓCZI KORÁBÓL.

Jaj régi szép magyar nép !
Az ellenség téged miként szaggat és tép.
Mire jutott állapotod ! Romlandó eszerép.
Mint egy ékes eleven kép,
Voltál olyan szép,
Magyar nép !
De a sasnak körme között fonyadsz mint a lép.
Szegény magyar nép !
Jóra mikor lép ?
Megromlott már mint eszerép.
Jaj hát szegény magyar nemzet
Jóra mikor lép ?

Jaj Rákóczi, Beresényi,
Régi magyarok vezéri, Bezerédi.
Hova lettek országunknak fényes csillagi,
Nemzetünknek hírszerzői,
Vitéz hadnagyi,
Boszkai ?
Az ellenség mindenfelé őket emészti,
Űzi, kergeti,
Búval epezti,

Közinkbe sem ereszti :
 Jaj hát szegény nemzetünket
 Mikép enyészti.

Jaj országunk, jószágunk,
 De főképen mi magunk, mikép sanyargunk !
 Az idegen nemzetségnek rabjai vagyunk.
 Kinek hajdan parancsoltunk.
 Most már szolgálunk,
 Adózunk.
 Régi szép szabadságunkból kiforgattatunk.
 Jaj meg kell halnunk,
 Meg nem maradunk.
 Nagy ellenség közt vagyunk,
 Bizony méltán ezek között
 Kesergünk, sírunk.

Tenger rajtunk a fegyver,
 Mert a német rajtunk hever és igen ver.
 Mutogatja magát, mint egy híres gavallér,
 Nemzetünket kinzó pallér,
 Nem szán miat hóhér,
 A kit ér,
 Addig veri, míglen neki mindent nem ígér.
 Látod, mily kevély,
 Bőriben sem fér,
 Mégis mindig többet kér,
 Alig vagyon országunkban
 Miatta kenyér.

Jaj országunk' s magunknak,
 Jaj a mi maradékunknak, azoknak,
 Kik e földön nagy inségben így nyomorognak.
 Özvegyek panaszkodnak,

Árvák zokognak,
 Sohajtnak.
 Jaj magoknak ily nagy kinban halált okoznak.
 Így siránkoznak,
 És fohászkodnak ;
 Bánati nem apadnak,
 Mert hazánkból az inségek
 El nem távoznak.

Nézz ránk, uram, a mennyből,
 Ments meg, kérünk, minket csuf ellenségtől,
 Ki a híres magyaroknak véreből épül.
 Ne hagyd ily dühös inségtől,
 Rut ellenségtől,
 Némettől,
 Gyaláztatni, mecskoltatni az irigyektől ;
 Ily büszke néptől,
 Kinzó eszköztől,
 Megfosztatni nevétől,
 Mindenkoron győzedelmes
 Dícsőségétől !

2.

Jaj nagy boldogtalan szegény magyar nemzet !
 Látom, most is téged csak a német vezet ;
 Hol lehet, szemedben mutat hozzád kedvet,
 Nem látod, másfelől mint bolondját nevet.

Nem így volt a minap diétán végezve,
 Együtt a státusok között elrendelve,
 Hogy a katonaság országból kimenne :
 Hancs a határon összesereglené.

De bezzeg felbontá hazád igazságát,
Szent királya által szerzett szabadságát,
Kivitted hazádból sok katona számát,
Elhagyád csak pusztán a magad országát.

Mit használ a corpus juris vastagsága.
Uj articulusoknak szaporodása ?
Ha nincsen hazánknak semmi igazsága :
Jobb volna, ha lenne puskának fojtása.

Fogadtál katonát német oltalmára,
Elkölt sok ökrödnek, tehenednek ára :
Te magad maradtál nagy nyomoruságra,
Gyermekiddel itthon holtig koldulásra.

Elhagytad országod', szép feleségedet,
Fegyverre költötted, míg volt, mindenedet,
Zálogba vetted nemesi részedet,
Koezkára hajtottad *) németért véredet.

Régen nemességed király vezérlette,
Kinek most egy tokos s'tál már mellette ;
Annyira a német már a magyart vette :
Mint lengyel a medvét úgy vezeti szerte.

Nem magad hasznáért paripádat rontod,
Sem szép szabadságért hullatod el csontod,
Nem magyar népedért véredet most ontod :
Idegen nemzetért törvényedet bontod !

Te tészel próbákat, most ő dicsekedik,
Te hozol prédákat, kikkel ő töltözik,
Te rontod véredet, a német kérkedik,
Hiredet, nevedet néked eltemetik.

*) Hajtottad = hajítottad.

Ha nyersz : a németé lesz, mint volt, országod,
 Ha vesztesz : más nemzet foglalja sok várad,
 Téged mindenképen követ végre károd,
 Ha most jól nem végezz, későn akkor bánod.

Ugy is a németnek, higgyed, rabja lészel,
 Bár országot neki véreddel most vészel,
 Kiből, mint az előtt, megint urat tészel,
 Utóljára magad mellette elveszel.

De még utólján is nem következik jó,
 Minthogy az országunk' leszen felzavaró,
 Nemzetünket végre gyalázatba hozó,
 Nem más vége leszen rövid nap sok jaj szó.

Ezt egyedül köszönd az atyafiságnak,
 A némettel bagzott ezer sógorságnak,
 Ez oka keserves boldogtalanságnak,
 Ez is lesz hóhérja sok szép magyarságnak !

3.

Nem úgy van már, mint volt rég,
 Beborult a magyar ég,
 Nem fordulhat már végre
 Nap a bus magyar égre.

Vérünket tettük úrnak,
 Hazánkból is kitúrnak,
 Ha a jármot nem huzzuk,
 Mint fujják, úgy nem járjuk.

Elmultak a jó idők,
Áldott arany esztendők,
Oda van szabadságunk,
Örökre boldogságunk.

Most a német parancsol,
Hajtja, a ki nem marsol
Tyrannus patensára,
Menykövező szavára.

Nincsenek igaz nagyok,
Kapitányok, hadnagyok;
Megholt Zrinyi, Hunyadi,
Oda Bethlen, Rákóczi.

Almási és Lónyai,
Hazánk több ily fattyai,
Keresztekért akarnak
Sírt ásni a magyarnak.

De van holmi vásáros-
Náményi báró már most,
Örzői koronának,
Árulója hazánknak.

Nézd el a kevély nemest,
Jót lelsz közte, de kevest,
Esznek, isznak, báloznak,
Rendre pankrotiroznak.

De így kell ennek lenni,
Mert nem lehet mást tenni,
Sirasd, magyar, sorsodat,
Ásd meg önnön sírodat.

I' e így kell a magyarnak,
Hogy a német gavarnak
Szolgáljon, érdemlette,
Hazáját megvetette.

Sirasd magyar egedet,
Nem találod fel többet,
Megholt Zrinyi, Hunyadi,
Oda Bethlen, Rákóczi !

4.

Atilla, Lehel, Árpád !
Elhalt dicső unokád,
Ne hangzik a magyar név,
Elmult a díszes agg év.

Pusztán maradt Dácia,
Mert nincsen Hunyadia,
Rideg nemzet mulat ott,
Hol hajdan magyar lakott.

A lány tárogató sírt
Mindenütt, hol magyar birt,
Földjét lakta a nemzet,
S igaz hazafit nemzett.

Sarkantyú és párduez bőr
Volt czímere s medve szőr,
Kalpag fedezte fejét,
Vas pánczéll erős melyjét.

De már ezek elmultak,
 Hogy a hősök elhunytak,
 A magyar dolmány helyett
 Frakk lett módi viselet.

Kalpag helyett egy piczi
 Posztóból készült miczi
 Fedi fejét mindennek, —
 A módi oka ennek !

5.

Kék asztalom, zöld abroszom,
 Katona az én galambom,
 Ugy megballag Szeged felé,
 Szint' úgy fáj a szívem belé.

Kisütött a nap a síkra,
 Járnak én utánam sírva,
 Ne járj én utánam sírva,
 Katonának vagyok írva.

6.

Sírt az anyám egykor értem,
 Mikor katonává lettem,
 Ne sirj, anyám, fiad jól van
 Vitézek közt a táborban.

Sátorkaré árnyékában
 Nyugszom szomorú ágyamban,
 Köpönyeggel takaródzom,
 Magam árnyékában nyugszom.

7.

Most nyílik a szelíd rózsá bimbója,
 Ki van tűzve édes hazám zászlója,
 Sok szép ifjú felesküszik alája,
 Ezt kívánja most a magyar hazája.

Már magam is katonának beállok,
 Legalább majd megsíratnak a lányok ;
 Ne sírjatok honszerető leányok,
 Kedvesteknél drágább legyen hazátok !

8.

Új-Aradon ég a világ egy házba',
 Barna kis lány hajladozik magába.
 Barna kis lány, ne hajladozz', gyere ki,
 Régen vár már az őrsereg ide ki !

9.

Rövid a sarkantyú nyaka,
 Nem aludtam az éjtszaka,
 Nem jön a szememre álom,
 Mert a csendbontókat várom.

Rám veszem nemzeti ruhám.
 Megnyergelem a paripám,
 Megesókol a feleségem, —
 Haza jövök még én szívem

Menjünk hát kapitány uram,
 Itthon marad apám uram,
 A buzát is feltakarja,
 Ha azt az isten akarja.

Isten veled lelkem fele,
Nem gondolok már én vele,
Mert az isten haza hoz még,
Ne sírjunk hát többet, elég.

Az istennek békesége,
A lelketek esendessége
Véletek itthon maradjon,
A jó isten el ne hagyjon !

10.

Fel van a sárga nyergelve,
Én ülök a tetejébe,
Holnap megyek olyan útra,
Kiről hamar ne várj vissza.

Feleségem, két gyermekem
Kire hagyom én istenem !
Az van a csákómra írva,
Feleségem ne várj vissza.

Ne sírj kedves feleségem,
Ne szomorítsd a családem,
Istenben van reménységem
Visszahoz a sárga engem.

11.

Három színű lobogót tart a magyar,
Melynek live holtig maradni akar,
Örömmel nézz erre, ő ezt nem bánja,
De hogy elmaradt rózsája tőle, nagyon sajnálja

Jöj el, kedves babám, lefelé velem,
Tisza partján a táborban lesz helyem,
Visszatérünk, ha az idő eltelik,
Ugy élünk a mint ezután szabad magyarhoz illik

Igy érezni szép a magyar polgárnak,
Ki önként lett védője a hazának,
Élni, halni szabadságért ki akar,
S a robotra által menni soha többé nem akar.

12.

Még Aradnál szépen szólott a banda,
Világosnál gyászba borult a haza,
Világosnál raktuk le fegyverünket,
Mert vezérünk ott adott el bennünket.

13.

Szolnok alatt elkészült már a vasut, a vasut,
Elmasérozott már azon a Kossuth, a Kossuth,
Elvitte az magával a koronát,
A németnek mindenféle pompáját.

Levették már a nemzeti lobogót, lobogót,
Mert vezérünk, Görgei, áruló volt, -ruló volt,
Eladta a hadsereget, Aradvárt,
Az áruló szedte fel, haj, az árát.

14.

A toronyban sárga-fekete rongy lóg,
Alatta egy bábész nép ott ácsorog.
Kérd az egyik : Bátya, hát itt mi ujság? —
Elhagyott Kossuth, oda Magyarország!

Honnan jössz te oly leverten jó pajtás?
Mért sir egyik szemed jobban mint a más?
Orczáidon mért látni oly bánatot,
Mintha elmúlt volna már a világod?!

Sírok, pajtás, sírni fogok örökre,
Míg élni hagy a jó isten kegyelme;
Világostól hozom a nagy bánatot,
Mert hazámnak ottan mély sír ásátott.

A magyarnak nincsen többé hazája,
Elbujdoshat immár a nagy világba.
A temetés roppant volt és nagyszerű,
Százezernél több volt ott a kesergő.

Kilenczedik zászlóalj! hol zászlótok?
Láttam, midőn izekre szaggattátok,
Sirva dobtátok el hős fegyverteket —
Hogy az isten áldjon meg benneteket!

Sirva borult huszár lova nyakára,
Megölelte, csókolta utoljára,
Földhöz vágta lángöblű karabinját,
Boszujában ketté törte a kardját

A nap épen akkoron alkonyodott,
 És az egész magyar nép mind vérben volt,
 Mintha sírt volna még az ég maga is,
 Hogy nem lesz már a földön egy magyar is.

És te mégis jóságos isten nézted,
 E szép hazát eltemetni engedted,
 Egy mély sírba, honnan nincs feltámadás —
 Te is, pajtás, magadnak egy olyant áss!

Világosnál leraktuk fegyverünket,
 Mert Görgei ott adott el bennünket,
 Fegyverünket letettük a muszkának,
 Engedtünk az áruló parancsának.

15.

Beeskereknél széles árok,
 Ott vannak a szerviánok,
 Viselik a veres sapkát,
 Mellette a kardot, puskát —
 Magyar huszár!

Hallod-e te vad rácz fattyú!
 Van-e a juhod közt tokjuh?
 A kiben van hat font fagygyú,
 Hat ponyvára való gyapjú? —
 Juhász fattyú!

Hallod-e te magyar fattyú!
 Van-e patrontásban bankó? —
 Vagyon, vagyon hatszáz golyó,
 Hatszáz szerviánba való,
 Vad rácz fattyú!

16.

Megálljatok fiúk, fáradt vitézek,
Hazámra még egyszer vissza hadd nézek !
Pihenjünk meg utóljára hantjain,
Ha vérrel nem segíthetünk bajain.

Isten hozzád kedves hazám határa,
Szálljon áldás földed minden porára !
Isten hozzátok magyarok, véreink !
Fáj a szívünk, de nem hullnak könnyeink.

Husár voltam, isten szárnyas angyala,
Kedves hazám ellenének ostroma ;
Rabigában nyögsz te addig drága hon,
Míg husár nem nyargalózik síkodon.

Ötven esztában küzdöttem szép hazám
Érted, halál még sem akadott reám :
Nincs már apám, anyám, kedves szeretőm, —
Isten tudja, hol lesz majd a temetőm.

Bajtársaim mind elhulltak a csatán,
Csak egyedül maradtam én ily árván,
Fáj szívem, fáj, busulok és bánkódom,
Soh' sem látlak, kedves hazám, jól tudom.

Szegény pára fakó lovam te vagy már,
Ki egyedül török földön velem jár,
Jaj de te is vissza-vissza nyerítesz,
Bus szemet vetsz reám, csakhogy nem kérdesz.

Kedves hazám látlak-e még valaha?!
 Önnön fiad volt tehozzád mostoha,
 Ki eladta ős apáink szent honát —
 Verd meg isten az ily álnok gaz fiát!

Elmegyek én, de utolsó szent hantod
 Megesókolom, a mért annyi vért ontott
 A magyar nép, kinek ninesen hazája —
 Még az ég sem igazságos hozzája!

Édes hazám majd egyszer még valaha
 Felderül a szabadságnak hajnala,
 Akkor én is visszatérek, vissza én,
 Ott halni meg édes hazám szent földén.

17.

Felmentem a temesvári sánczra,
 Visszanéztem szép magyar hazámra;
 Szülőföldem, édes Magyarország,
 De messze vagy, de messze vagy hozzám!

Hallok itten idegen hangokat,
 Fájdalmában szívem majd meghasad,
 A magyar szó öröme serkentget,
 A ki szólja: az isten áldja meg!

Lengedezve fuj a Máttra szele,
 Kedves babám fohásza jön vele,
 A fohász közt egy gondod legyen rám,
 Ne feledkezz' rólam kedves rózsám.

Nem felejtlek, — jaj de roszul érzek !
Bánatomban tovább nem is élek ;
Elhervadok, mint virág a napon
Értetek szép hazám és galambom !

8.

Édes anyám nem lett volna,
Katona sem lettem volna,
De még akkor beiratott,
Mikor bölcsőben ringatott.

A szegedi kaszárnyába
Sok réguta be van zárva.
Sírhat az az édes anya,
Kinek katona a fia.

Sírhat az az édes anya,
Kinek két fia katona ;
Összeborúl mind a kettő,
Sírnak mint a zápor eső.

Édes anyám, édes anyám,
Édes felnevelő dajkám !
Jobb lett volna kis koromba'
Koporsóba zártnál volna !

19.

Uj városon van egy rongyos csárda,
Ottan iszik egy legény bujába'.
Igyál pajtás, igyál utóljára,
Holnap visznek nagy Itáliába,
Holnap visznek nagy Itáliába,
A németnek kedves hazájába.

20.

Magas a szegedi torony,
Elejtettem az ostorom,
Majd feladja a galambom,
Két orezáját megesorolom.

Piros orezád be meghervadt,
Mióta nem esókoltalak.
Hát még nyolcz esztendő alatt! —
Talán a szívem meghasad.

Ugyan ki gondolta azt ki,
Hogy nyolcz esztendőt töltsön ki?
Elég volna abból egy is,
Gondolkozhat' még addig is.

Sírhat az az édes anya,
Kinek katona a fia,
Sétál magas kaszárnyába',
Fáj a szíve babájára.

21.

Búsan, búsan harangoznak hajnalra,
Kis pacsirta gyász nótáját dalolja,
Dalold, madár, aztat a bús verseket:
Katonának írják a legényeket.

Ki is hozták már az intő czédulát,
Azt a lányok könnyes szemmel olvassák,
Könnyes szemmel azt olvassa belőle:
Katona már a kedves szeretője.

Elmég, rózsám, itt hagysz nagy árvaságra,
Jön a gözös, elvisz Itáliába,
Jön a gözös, elvisz Itáliába,
Nem takarsz már többet bodor subádba.

Eljöttek már az urak vizitálni,
Apák, anyák nem tudnak mit csinálni,
Könnyes szemmel zokogva panaszozzák,
Most kísérik vizitálni a fiát.

Kedves testvér én is ki vagyok írva,
Ki van, látom, a nevem is ragasztva,
Én huztam ki az utolsó numerát
Nem is találtak bennem semmi hibát.

Két katona ki is kísért megnyírni,
Édes anyám utánam jött kikérni,
Kéri értem a hadnagyot, kapitányt:
Hogy ne nyirassa meg azt az egy fiát.

Elmehetsz már szegény asszony dolgodra,
Meg van nyírva már a fiad, katona,
Most öltözik átilába, esakóba,
Folyhat már le bús könnyeid orczádra.

Jön a gözös, nem áll itten hiába,
Minden óráta egy arany az ára,
Bár a kerék kitört volna alóla,
Nem vitt volna messze Itáliába.

Nem törik el, vas a gözös kereke,
Mert a vasút erősen van készítve,
Szalad rajta, mint a szélvész a habon —
Vissza jövök, édes anyám, a nyáron!

22

Édes anyám egyetlenegy fia,
Az is ki van katonának írva,
Nincsen abban szánakozó lélek,
A ki engem katonának bevett.

Kedves rózsám elvettelek volna,
Katonának be nem vettek volna,
De már így a jó istenre bizlak,
Mert elvisznek engem katonának.

Várjál magyar! majd most kerülsz lánczba,
Nem tánczolsz már többé a kocszába!
Majd elvisznek nagy Itáliába,
A németnek kedves hazájába.

Ha felülök kis pej paripánra,
 Beugratok Nagy Németországra,
 Visszanézek Kis Magyarországra ---
 Könnyem csordul két piros orcámra.

Hogy kell itt megszoknom jaj istenem!
 Hogy kell azt a német lányt szeretnem!
 Ha ölelem : karjaim elhálnak,
 Ha csókolom : könnyeim hullanak

Ezzel felülnek a gözkocsira,
 Elöl-hátul fegyveres katona,
 És csak egyet fütytyent a masina :
 Isten hozzád sok jó édes anya !

Sír az anyám, sirat engem nagyon,
 Édes anyám már most ne sirasson,
 Ha az isten éltet megnyujtja :
 Visszajövök nyolez esztendő múlva.

23.

Már látom, hogy katonának kell lennem,
 A német mondúrába kell öltöznöm,
 Muszájképen kell a császárt szolgálnom,
 Ugyan, babám, hogy kell téled megválnom !

Háromféle szőre van a lovamnak,
 Jaj de félek, elvisznek katonának ;
 Nem félek én a szerető-tartástól,
 Jaj de félek az egreczírozástól.

24.

Szegény legény feltekint az égre,
Szeretőjét bizza az istenre,
Arra bizza, az viseli gondját,
Nem öleli már karcsú derekát,

Jaj de szépen kékellik az erdő,
De még szebben zöldellik a mező,
Kis kertemben csillámlik a harmat —
Kedves babám, örökre elhagylak !

Gyenge lábom, gyenge másérozni,
Gyenge karom a fegyvert forgatni,
Ad az isten nekem annyi erőt,
Kiszolgálom azt a nyolcz esztendőt.

25.

A gőzösnek hat kereke
Bárcsak izré-porrá törne,
Bárcsak izré-porrá törne,
Hogy minket el ne vihetne.

Anyám, anyám, édes anyám,
Édes felnevelő dajkám !
Örültél a szülésemnek,
Felneveltél a németnek.

El kell, el kell, el kell menni,
Vásárhelyt itt kell már hagyni !
Hagyok olyan szép lányt benne :
Holtig fáj a szívem érte !

26.

Édes anyám, ha eljön kend,
Szeged felé induljon kend,
Ott vannak az új rekruták,
Kiknek göndör haját nyírják.

Jaj de boldog édes anya,
Kinek nincsen egy csep fia!
Boldogtalan édes anya,
Kinek husz éves a fia!

Bárcsak a gőzös kereke
Izré-porrá összetörne,
Izré-porrá összetörne,
Hogy engem el ne vihetne.

Eredj haza feleségem,
Ne sirass már tovább engem,
Az van a csákómra írva :
Nem szabadulok meg soha!

27.

Sárga virág fekete közepe,
Jaj de gyászos a rózsám élete!
Hogy ne volna gyászos az élete :
Mindörökké katona a neve!

28.

Most kapott a bíró egy kis ujságot ;
Hogy szedje össze a fiatalságot.
Sok szegény leánynak szeme könnyezik,
Mikor a babáját felöltöztetik.

A szegedi városháza be sárga,
Oda ment az én rózsám be sétálva,
Irok neki vigasztaló levelet :
Szabadíts ki, kedves rózsám, ha lehet.

Kocsmárosné kápolnája a pincze,
Imádságos könyvecskéje az iteze ;
Rójjá, rójjá, kocsmárosné, száz iteze,
Van babámnak préda pénze, hadd költse !

Kocsmárosné, lelkem, nincs semmi bajom,
Csakhogy a rózsámat már itt kell hagynom.
Mire az a nyolcz esztendő elkerül :
A szerelem addig tölem elrepül.

29.

Magentánál történt egy napon csata,
Hol sok ezer magyar vére kiomla,
A francziák közül is sok meghala,
Mert a magyar vitézséget mutata.

Már énnekem nem kell többé szerető,
Szeretőm lesz nekem már a temető,
Virágzik a vicenzai temető,
Temessenek engem belé legelsőbb.

30.

Kocsmárosné! jó bort az asztalára,
Magyar gyerek jött be a szobájába,
Jó veres bort hozzon az asztalára,
Hadd igyon a magyar gyerek bújába'!

Már én többet Heszt bakája nem leszek,
Csákóm mellé zöld felzárjkat nem teszek,
Mert elmegyek a szép Magyarházába,
Ott maradok a szép Magyarországba'.

Nincs jobb egyetlen jó édes anyánál,
Nincs szebb élet a szép Magyarháznál.
Hej sok magyar most vérét kiontotta,
Kit eltalált a francia golyója.

Isten kozzád már Mántova örökre,
Most indulok kedves honom keblibe,
Majd meglátom kedves honom határát,
Megcsókolom kedves rózsám orcáját.

Gyenge lábbal lépdegélek honomban,
Hazámbeli szép kis leány karomban;
Most értem el hazámnak dicső napját,
Mert kedvesem égő szeme ragyog rám,

31.

Isten hozzád Venécia városa!
Már én többet nem leszek a lakosa!
Elbúcsúzik híres, erős váradtól,
A tengernek rettenetes habjától.

Rettenetes a tengernek a habja,
 Hej, sok magyar fiú utazik rajta;
 Tenger habja hányja, veti a gályát,
 Sok magyar lány siratja a babáját.

Hegyes, völgyes országokat bejártam,
 Párját az én hazámnak nem találtam!
 Isten hozzád Olaszország határa;
 Már én többé nem leszek a lakosa.

Szépen hangzik a gözkocsi zörgése,
 Mikor megyen a nagy Németországon,
 Magyar legény tartja rajta a kormányt,
 Magyarhonnak igazítja az útját.

Kedves rózsám, már én haza érkeztem,
 Külfoldeken sok bujdosást végeztem,
 Bujdosója voltam a nagy világnak.
 De most leszek honfia a hazámnak.

32.

Sírhat az az édes anya,
 Kinek katona a fia,
 Mert nem tudja, mely órában
 Eshetik el a csatában.

Ki a csatában elesik,
 Sík mezőben temettetik,
 Sík mező a temetője,
 Száraz ágból a keresztje,

Az én fiam is elesett,
 Sík mezőben temettettet,
 Zöld fű nőtte fel a sírját,
 Kit sirattam sok éjtszakán.

33.

A barackkfa pirosat virágzik,
Kis pej lovam alattam cziczázik,
Cziczázz, lovam, cziczázz utóljára,
Holnap megyek veled a csatára.

A birónak három legény fia,
Három közül egy se lett katona;
Szívesebben szolgálna a császárt,
Ha egyformán szedné a katonát.

Réten terem a szép egyenes nád,
Barna asszony neveli a lányát, —
Neveld, anyám, neveld a számomra,
Majd elveszem nyolcz esztendő mulva!

34.

Sohasem vétettem
Szeged városának,
Mégis beíratott
Lovas katonának.

Lovasnak íratott,
Bakancsot szabott; —
Verje meg az isten
Az ily szabadságot!

Kértem a kapitányt,
Adjon pej paripát,
Ugy viselem gondját:
Soh' se' lítja kárát.*)

*) Vagy: Nem lel benne hibát.

Köziibe vezetett
 Száz remonda lónak,
 Megálltam faránál
 Egy kurta csikónak.

Ez a jó, e' lesz jó,
 Ez a kurta csikó,
 Ez a kurta csikó,
 Huszár alá való! ...

35.

Felszántom a, felszántom a kis kertemet ugarnak,
 Vetek bele, vetek bele bazsarózsát nyílónak.

A két szélén bazsarózsa nyildogál,
 Közepében barna babám sirdogál.

Háromféle, háromféle szőre van a lovamnak,
 El kell menni, el kell menni katonának magamnak.

Nem félek én a szeretőtartástól,
 Jaj, de félek az egreczirozástól.

El kell menni, el kell menni katonának messzire,
 Itt kell hagyni, itt kell hagyni a rózsámat, nincs kire ;

Te rád hagyom legkedvesebb pajtásom,
 Éljed vele világodat, nem bánom.

36.

Szép a baka, ha kiáll a glédába,
Három megy egy sorjába',
A káplárja utána,
Marsot ver a dobosa
A városba'.

Szép a huszár, ha felül a lovára,
Kardot köt oldalára,
Megesókolja babája,
Ugy megyen a csatába,
A csatába.

37.

Garibaldi csárdás kis kalapja,
Nemzeti szín pántlika van rajta,
Nemzeti szín pántlika van rajta,
Kossuth Lajos neve ragyog rajta.

Letörött a bécsi torony gombja,
Ihatnék a Garibaldi lova,
Magyar kis lány meríts neki vizet,
Garibaldi a csatára siet.

Ezer nyolczszáz hatvankettedikbe'
Felment Garibaldi egy nagy hegyre,
Onnan nézte szép Magyarországot,
Hogy harezolnak a magyar huszárok.

38.

Én magyar fika vagyok,
A nevem Lajos,
Érted, bagó, meghalok,
Elhagyni bajos.
Jaj be drága eledel,
Mit az ember szája nyel!
Jó, jó, jó bagó!
Drága jó bagó!

Katonának nincs kedve,
Ha pipája nincs,
Nem tud prezentérozni,
Ha dohányja nincs.
Az az első jelszava:
Van-e kendnek bagója?
Jó, jó, jó bagó!
Drága jó bagó!

Bezzeg a más világon
Komisz világ lesz,
A szentek pipájában
Kevés bagó lesz.
Szent Péter rajtunk segíts,
Bagó fábrikát építs!
Jó, jó, jó bagó!
Angyali bagó!

PUSZTAI és PÁSZTORDALOK.

1.

Amoda van hat pej csikó magába',
Mind a hatnak békóba' van a lába,
Eredj, rózsám, fordítsd vissza a csikót,
Hadd vegyem le a lábáról a békót.

Ha leveszem a lábáról a békót,
Hát azután hova tegyem a csikót? —
Majd elviszem, a merre a nap lejár,
Arra, tudom, a gazdája soh' se' jár.

Édes anyám szült engem a világra,
Szülésiért a jó isten megáldja,
Szülésiért a jó isten megáldja,
Ha tartok is szép szeretőt, nem bánja.

2.

Teli a zsebem bankóval,
Az istálóm lopott lóval.
Három szürke, hat fekete,
Most is keres, most is keres a vármegye.

Lyukas a tömlőcz oldala,
 Hideg szellő dúdol rajta,
 Nem bánom én, ha dúdol is,
 Megélek én, megélek én, ha lopok is.

3.

Bárcsak hamar május lenne,
 Sej, haj, bárcsak hamar május lenne,
 Hogy a réten sok ló lenne,
 Sej, haj, a nyáron!

Kötőfékem harminczhárom,
 Sej, haj, kötőfékem harminczhárom,
 Tele lopom még a nyáron,
 Sej, haj, ha lehet.

Békókulesom csak egy féle,
 Sej, haj, békókulesom csak egy féle,
 Mégis békót nyitok vele,
 Sej, haj, ha lehet

Viszik a lovam Gyulára,
 Sej, haj, viszik a lovam Gyulára,
 Magamut vasba' utána,
 Sej, haj, utána!

4.

Megérik⁹ a szőlő nem sokára,
 Árvánmarad a tőke magára,
 Te is árván maradsz kis angyalom,
 Mert már nekem fogságba kell jutnom.

Mit ér nekem az egész életem,
 Ha bujdosás az egész életem?!
 Bujdosok én a kerek ég alján,
 Míg meg nem nyugszok a rózsám karján.

Már ezután hozzátok nem járok,
 Mert megfogtak engem a zsandarok,
 Letettek a tömlőcz fenekére,
 Ugyan, rózsám, jutok-e eszedbe?!

Kis angyalom csak arra kértelek,
 Fogadásodat, hogy meg ne vessed.
 Rabságomat nem annyira bánom,
 Csak a kedves galambom sajnálom.

5.

SZABADOS JÁNOS.

A három nyárfánál jártam,
 Ott egy vén boszorkányt láttam,
 A boszorkány azt mondotta:
 Szabadost az ördög hozta.

Azt mondta: vas pléh van mellén,
 Ördögös sipka a fején,
 Aczel-tükör a zsebébe',
 Azon lát el hét mértfoldre.

Bagoly-szem van hóna alatt,
 Sötét éjtszakán s láthat.
 Szem-fényen is el tud menni,
 Nem lehet öt észre venni.

Nagy pénteken holló szívet
 Meg szokott enni egy felet ;
 Gyík vért kever a borába,
 Azért nem fél ő magába.

Kígyó zsir bajusz kenője,
 Kakas zsirral kardja kenve,
 Ki öt álmából felkölti,
 Ha valaki lovát veszti.

Ha a csizmáját megkeni :
 Veszett kutya zsír kell neki,
 Kába borju patrontása,
 Hét országban nincsen mássa.

Ha rálőnek is, nem használ,
 Két vágott vasra nem talál,
 A lövés szer előtte olvad,
 A vágott vas szörre duhad.

Igy szólott a vén boszorkány
 És tüzet szórt, mint a sárkány.
 A nyárfáktól elszaladtam,
 Mult időkről gondolkoztam.

Addig volt Vásárhely boldog,
 Míg Szabados be nem botlott ;
 A ménésbe senki nem járt,
 Nem kérdezték : ki tett most kárt?

A vásárok Orosziban
 Nincs a kalendáriomban,
 De azért mi vásárt csaptunk,
 Egy lóért kettőt is kaptunk.

Ha kezemben volt kantárom,
 Úr voltam én a határon,
 Úr voltam én Nagy-Szalontán,
 Túl a Maroson s a Tiszán.

Összejártam passus nélkül
 Fél világot, csep félsz nélkül.
 Ha Szabadost megölhetném,
 Újra világom élhetném.

De már most nagy bűba estem,
 Nincsen szabad keresetem.
 Nem igen kapok a kapán,
 Hogy élek már én igazán?

Könnyen kerestem kenyerem,
 Nem törte kapa tenyerem.
 Búbánattól én nem félttem,
 Csak úgy könnyen elégedtem.

Nem voltam én addig adós,
 Míg ide nem jött Szabados.
 Nem retteg ő hát senkitől,
 Csak az egy igaz istentől.

Megfogta az atyja átka,
 De szerencse ott találta,
 Azért nappal és est tájba'
 Mindig jár kel más bajába'.

A fokosa kurta nyele
 Kigyó méreggel van tele,
 A fokossal olyat vághat,
 Kit csak az isten gyógyíthat.

Ő hetedik gyermek vala,
Miatta anyja meghala,
Ezért atyja megátkozta,
De az ördög kapott rajta.

Az anyja is átkot monda,
Hogy soha ne légyen nyugta,
Éjjel, nappal és napeste
Mindig más baját keresse.

Az ördög, hogy ezt hallotta,
Mindjárt, tüstént kapott rajta.
Látjuk, néki segítsége,
Búba', bajba' reménysége.

Mondá, őt nem Nagy-Szalonta
Hanem inkább ördög hozta,
Hogy vadászszon embereket,
Mint a macska egereket.

6

Gyenge vagyok, növendék, növendék,
Fáj a hátam, megverték, megverték,
A vármegye kutya'ja verte meg,
Hogy a fene kezét lábát egye meg.

Vásárhelyi laposon, laposon
Három legény van vason, van vason,
Megzördíti jobb lábán a vasat,
Szeretője szíve majd meghasad.

7.

Mikor katonává lettem :
Szilaj csikóra nyergeltem,
Bevezettem a rajcsúrba,
Nem vágott jól ki kalupba.

Éjfél után egy az óra,
Felnyergelek a fakóra,
Még hajnalra, szép reggelre
Levágatok az alföldre.

Hat vármegye mindig hajtott,
De soha meg nem foghatott.
Tisza vizén átúsztattam,
Mindjárt új életre kaptam.

8.

Voltál-e már Félégyházán, Berénybe ?
Voltál-e már komiszáros kezébe ? —
Nem félek én komiszáros kezétől,
Letagadom a csillagot az égről.

Ha felülök kis pej lovam hátára,
Benyargalok vásárhelyi pusztába,
Megpróbálom kis pej lovam odaig,
Ha kergetik, tud-e futni sokáig ?

Magas a szegedi torony teteje,
Mégis kihallik a harang belőle,
Húzd el nekem azt a szomorú hangot :
Hogy engemet az én rózsám elhagyott.

9

Loptam lovat, lopok is,
 Ha felakasztanak is ;
 Ugy is mit ér ez az élet,
 Ha a rózsám nem szeret,
 Ha a rózsám mást szeret
 S nem engem !

Nincsen olyan barna szem,
 Mint a tied kedvesem,
 Tekinteted villámcsapás,
 Ne sujts vele senki mást,
 Ne sujts vele senki mást,
 Csak engem !

Hallod-e te kis leány !
 Szeretsz-e még igazán ?
 Ha nem szeretsz, úgy ásd a sírt,
 Hogy eltemess engemet,
 Hogy e temess engemet
 Örökre !

10.

Jaj de magas ez a vendégfogadó,
 Van-e benne barna kis lány eladó,
 Ha nincs benne barna kis lány eladó,
 Én sem leszek soká benne mulató,

Ha felülök kis pej lovam hátára,
 Elnyargalok a kútsai csárdába.
 Sört, bort ide, kocsmárosné, hadd iszok,
 Zsandár hajtott engem ide, mulatok.

Ha felülök kis pej lovam hátára,
Elmegyek a Tisza tulsó partjára;
Szépit, javát elhajtom az ökörnek,
Eladom a pesti kereskedőnek.

Bele nyúlok a kis lajbim *) zsebébe,
Nem sok bankót rángatok ki belőle.
Majd ellopjuk az éjtszaka a himbót,
Kupecz ember azért adja a bankót.

11.

Jaj istenem! jaj de sokat bujdostam,
Tizenhét esztendeig betyár voltam.
Áldja meg az isten azt a házakat,
A hol nekem egy óráig helyt adtak.

De sok falut, de sok várost bejártam,
De sok üres istálóra találtam.
De sok lovat szerszámostól elloptam,
De sok hunczut szeretőre találtam!

Kimegyek a zöld halom tetejére,
Megásatom a síromat előre,
Majd meglátom, ki fog engem sajnálni,
Sírhalmomra rozsmaringot ültetni!

*) Lajbi—mellény.

12.

Be van az én szűröm ujjá kötve,
De nem tudod, pajtás, mi van benne.
Az egyikben aczél, kova, tapló,
A másikban száz torintos bankó.

Ha megunom magam a pusztába',
Kapom, fogom, megyek a csárdába;
Parancsolom a kocsmárosnénak:
Hozzon kend bort jó borivójának!

Még azt mondják rólam az irígyek:
Ihatik az, mert lopott eleget.
Ha loptam is, megszenvedtem érte, —
A vármegye se' hányja szememre!

13.

Még azt mondják, hogy én korhely vagyok,
Éjjel nappal a kocsmában lakok;
Ne hányja azt senki a szememre,
Ha iszok is, a magam pénzire!

14.

A subámnak nincs melege,
Megvesz az isten hidege.
Kocsmárosné, ha van szíved,
Gyujts világot, gerjeszsz tüzet!

Hadd kóstoljam meg borodat,
Öleljem a derekadat.
Láng a szemed, arany a szád,
Huneczut, a ki haragszik rád!

15.

Esik eső a haraszton,
Nem kapok én a paraszton,
Hej, jó az isten, jót ad nékem,
Hej, esikős bojtár vesz el engem!

Esik eső, zúg a malom,
Bort iszik az én galambom,
Hej, hadd igyék, hadd mulasson,
Hej, csakhogy hozzám hű maradjon!

16.

Uj-városi juhász vagyok én,
Ezt a kerek pusztát lakom én,
Ennek közepében lakásom,
Ide várom kedves galambom.

Házam előtt egy fa, nem látszik,
Minden karácsonba' virágzik,
Terem rajta alma jó szagú,
Ugyan, babám, mért vagy szomorú?

17.

Nem kell nekem köpönyeg,
Mert az engem nem illet,
Irhás suba kell nekem,
Az melegít fel engem.
Eszemadta!

Nem járok én paripán,
 Mint Beretvás kapitány,
 Szegény legény vagyok én,
 Gyalog masérozok én,
 Eszemadta !

Nem megyek én messzire,
 Csak a város végire,
 Leteritem a subám,
 Oda várom a babám,
 Eszemadta !

18.

Levelem jött a gulyástól,
 Kilelte a hideg ;
 Százhusz tinó van a kúton,
 Meginná a vizet.
 Fredj kedves galambom,
 Huzzál neki, hadd igyon,
 Megszolgálom a nyáron.

19.

Hull a citrom a fáról,
 Most jöttem a tanyáról !
 Ingem, gatyám csupa szennyes,
 Azért vagyok szerelmes
 Hej rieza, rieza, rieza kukoricza dereze,
 Megesókollak, galambom, holnapután este.

20.

Három juhom tavalyi,
Három harmad évi,
Ha behajtom, megfejem,
Enni adok néki.
Helyre Daru, helyre Bimbó,
Helyre mind a három,
Az uram is itthon van,
Ninesen semmi bajom.

21.

Kihajtom a ludam a rétre,
Elvágom a nyakát estére.
Igy rózsám, ugy rózsám, ugy lesz jó,
Minden legénynek a másé jó.

A ludam a réten legelész,
A rózsám mellette heverész.
Igy rózsám, ugy rózsám, ugy lesz jó,
Minden legénynek a másé jó.

Rászállott a madár a fára,
Elhagyott a babám bújába.
Igy rózsám, ugy rózsám, ugy lesz jó,
Minden legénynek a másé jó.

22

Feljött már a csillag
 Az ivó kút felé,
 A juhász is ballag
 A galambja felé.

Fujdogál a szellő,
 Esik a fergeteg,
 Gyere be, galambom,
 Mert megvesz a hideg.

Kisült a pogácsa,
 El is van már hűlve,
 Gyere be, galambom,
 Ehetsz már belőle !

23.

Esik a hó lefele,
 Megy a béres befele,
 Összeüti bokáját,
 Öleli a babáját.

24.

Megismered a kanászt
 Ékes járásáról,
 Angyal-fűzött boeskoráról,
 Tarisznyaszíjáról.

Megismered a kanászt
 Hegyes boeskoráról,
 Disznó zsirral jól kipedrett
 Pörge bajuszáról.

25.

Hej halászok, halászok !
Mit fogott a hálótok ? —
Nem fogott az egyebet,
Piros szárnyu keszeget.

Hát a keszeg mit eszik,
Ha a bárkába teszik ? —
Nem eszik az egyebet,
Petrezselyem gyökeret.

Elment a hal lefelé,
Török-Kanizsa felé ;
Nem is jön többet vissza,
Mert arra van az útja.

Hej halászok, halászok !
De szennyes a ruhátok ;
Talán nincsen babátok,
A ki mosna reátok ?

Halász legény hallod-e ?
Mért még nem házasodsz te ?
Mért nem veszel el egy lányt,
Akár engem, akár mást ? !

BOR- és KORTESDALOK.

1.

Csárdás élet
A gyöngy élet,
Nem kell ahhoz tudomány,
Csak jó bor, meg szép leány.

Csárdás voltam,
Az is leszek,
El nem hagyom, míg élek,
Míg bennem lesz a lélek.

2.

Én vagyok az, a ki nem jó,
Koesma-ajtó nyitogató,
Koesma-ajtó nyitogató,
Édes anya szomorító.

Iszom, iszom a csárdában,
Míg hat lovam lesz a hánban;
Kettőt kifogok lógóra,
Elég lesz borravalóra.

Iszom, iszom, addig iszom,
Míg a rózsám be nem iszom;
Ha a rózsámat beiszom,
Arra sem lesz semmi gondom.

3.

Kis kalapom fekete,
Bokréta van mellette,
Legszebb ága lehajlott,
A galambom elhagyott.

Kis kalapom csurgóra,
Mindig innám, ha volna;
Akár iszok, akár nem,
Ugy is korhely a nevem.

A sok kurva meg a bál
De sok pénzembe kóstál,
Azt is azért cselekszem,
Hogy a rózsám szeretem.

Zöld az erdő, zöld a fa,
Sokat sirtam alatta.
Megvirrad még valaha,
Hogy nem sírok alatta.

4.

Egy szőlő határ levél, zöld levél
Legyen nekünk szemfedél, szemfedél,
Egy nagy hordó koporsó, koporsó,
Kezünkben teli kancsó, nagy kancsó,

Ős apáink szent ivók, szent ivók;
Soh'sem voltak vizivók, vizivók;
Éltökben hogy tusoztak, boroztak,
Szentté azért válto tak, változtak.

A pap az ő nániját, nániját*)
 Kapja, mondja : hej barát, kelj barát!
 Én is iszom, így igyál, így igyál,
 Hogy szentté változhassál, -tozhassál.

5.

Uj-Szegeden szépen muzsikálnak.
 Nagy kedve van az egész világnak,
 Ugrándoznak, járják a bolondját, —
 Én nem tudom, csak nekem úgy mondják.

Jó bort ittam, részeg vagyok tőle,
 Haragszik a feleségem érte,
 Ha haragszik, elfordulok tőle,
 Ott a hátam, diskuráljon vele!

6.

Dudujszám, dudujnszám,
 De jól megyen a munkám.
 Ez az élet minket illet,
 Nem a régi öregeket.
 Dudujnszám, dudujnszám,
 De jól megyen a munkám.

Dudujszám, dudujnszám,
 De jól megyen a munkám.
 Ez az élet víg ficzkóké,
 Nem a szürke barátoké.
 Dudujnszám, stb.

*) Nánij = kanes-ő.

Dudujnám, dudujnám,
 De jól megyen a munkám.
 Mert a barát imádkozik,
 De a huszár jó bort iszik.
 Dudujnám, dudujnám,
 De jól megyen a munkám.

7.

Tehát igyunk az elment golyákért,
 Az itt maradott esörgő-börgő szarkákért.
 Ez ám annak a görbe tőkének a leve,
 Bor ám ennek a neve
 Ezt kapafokkal koczogtatták,
 Metsző-késsel sanyargatták,
 Tölgyfába szoritották,
 Mogyorófával körül vették.
 Ez elme mozdító,
 Erszény pusztító,
 Ruha rongyosító,
 Kocsmáros gazdagító,
 Ma vigasztaló,
 Holnap szomorító. —
 Tudod-e a minap mit cselekedtél
 Velem? — a sárba kevertél,
 Falakhoz vertél,
 Más józan embertől megszégyenítettél,
 A kutyákat rám uszítottad!
 Szólsz? nem szól? nem felelsz? —
 Katona régula:
 Marss az úristomba!

8.

Hadd muljon el ez a világ,
Csak szőlő teremjen,
A mely minden munka nélkül
Bőven termő legyen ;
A torkunkat édesítse,
A gégeinket nedvesítse.
Hajdi, hajdi, hajdi, hajdi,
Nosza, pajtás, te is hajtsd ki !

9.

Ányom asszony kertje, berke,
Vajon mi van bele vetve ?
Szödörje,
Bödörje,
Ónumlókum,
Ónumdeszka,
Kántor-menta,
Fodor-menta . . .
Jaj de fene nóta !

10.

Ennek az embernek
Jó kocsija van,
Jó kocsija előtt
Jó két lova van.
Homok hegynék hogyha tartja :
Csipke-bokor megállítja,
Akkor mondja : gyi ! . . .
Gyili ! . . . hi ! . . . hi ! . . .*)
Hó !

*) Mig ezt mondják, az alatt kell az ivónak poharát kiüríteni.

11.

Elindúla egy kalmár
 A szürke lovával,
 Megrakta a talyigát
 Számos portékával;
 Úti, veri a lovát
 Csomós ostorával,
 Hát egyszer csak nem bírja,
 Mondja nagy lármával!
 Gyihí!... gyihí!... gyihí!... hó *)

12.

Az alispán, az alispán kalapomhoz rózsát tett,
 Most is ott van, most is ott van, hogy ha még el nem vészett:
 Rózsa mellett, rózsa mellett szép a piros tulipán,
 Piros borral, veres borral itatott az alispán.

Húzd ki cigány, húzd ki cigány, azt a nótát vidoran,
 Hadd táncoljak, hadd táncoljak egyet, a ki lelke van!
 Tisztujítás, tisztujítás lesz ma itt a vármegyén,
 Öt-hat kupa, öt-hat kupa veres bort megittam én.

Jó bort ivott, jó bort ivott ősapám is hajdanán,
 Mikor királyt, mikor királyt választottak ős Budán,
 Szegény öreg, szegény öreg! ő már többet nem iszik, —
 Bort ide hát, bort ide hát, hadd iszom én reggelig!

*) Az utóbbi sor elmondása alatt ki kell üríteni a poharat fehérekig.

13.

Bödi rénél van a Csó-tó,
 Abban úszik tarka zászló,
 Öt pecsovics halászgatja,
 Örül, hogy azt kifoghatja.

Száradni a falhoz teszik,
 Hej, de rongyos, már nem merik
 Főispán elébe vinni,
 A lucskossal tisztelkedni.

Hogy ezt hallja Szabó László,
 Hogy oda a tarka zászló:
 Bánatjában hová legyen?
 Szaladgál, hogy panaszt tegyen.

De nem talál vigasztalást,
 A zászló csak rongyos folyvást,
 Hej zászló! mondtam több izbe:
 Szétáztat még a tó vize!

14.

BABARCZI.

Már siess hazádba vissza vert seregem,
 Nékem ez a Kubinczki párt győzhetetlen.
 Rettenetes e pártnak vaskemény karja,
 Csekély népem összetöri, arcát marja.

Eddig nevem, beszédem volt hódoltató,
 A gyűlésben szónok voltam nagyraható,
 Magam valék tisztségeket osztogató,
 Törvény mester, a megyében útnutató.

Már siess hazádba vissza vert seregem,
Nékem ez a Kubinczki párt győzhetetlen.
Rettenetes e pártnak vaskemény karja,
Csekély népem összetöri, arczát marja.

Hű vezérim, hajcsárain, mind sebesek,
Megöklözték a Kubinczki erős kezek.
Bár ide se jöttem vón' Budáról soha,
A szerencsém nem lett volna ily mostoha.

De jaj mi fordulás történt balsorsomon,
Szégyen esett pecsovics kis táboromon.
Mi az, a mit haza tudok vinni nőmnek? —
Elleneim erős szívük, mindig győznek.

Mert Földvári, Csongrád megye főispánja,
Nemes szívü, nagy hazafi, nincs hiányja.
Hol Földvári a főispán: ott nincs ármány,
Nem talál helyt nagy lelkénél a koholmány.

Most már látom, nincsen székem a megyében,
Csak Vidovics, Szabó László tart keblében;
Nincs személyem, becsületem már Csongrádba',
Kérlek ipam, végy magadhoz Soroksárba!

TRÉFÁS és GUNYDALOK.

1.

Bimbó ökrünk nagy szarva
Nem fért az istállóba,
Melyet vettünk lopással
Esztendeje Kállóba; —
De befért a torkába,
Bandi bátyám gyomrába:
Mind füle, farka, lába!

Eladtuk a malaczot,
Megis ittuk az árát;
Mint a siskák feltúrtuk
Kilencz falu határát; —
Pénzes zacskónk üres már,
Oda van az arany-vár —
Czifra pipa, pipaszár! . .

2.

Ne siess jó legény
Hamar megházasodni,
Mert igen nehéz most
Jó leányra kapni.

Már én is megházasodtam,
Friss leányra találtam,
Talán majd örömömbé
Fel is akasztom magam.

Feleségem jóságát
Immár kitapasztaltam,
A nagy butykos pálinkát
Az ágyában megkaptam.

Feleségem olyan jó,
Nem kell neki semmi jó,
Sem szita, sem rosta,
Semmiféle jó munka.

Ilyen ám a fehér eseléd,
Ha van neked: loért eseréld!
Dédallom, adédallom!

3.

Mindenek azt megvallják,
Magokban tapasztalják,
Addig szabad a legény,
Miglen szeretni nem mér.

Mert a leány-asszonykák
Rátartócskák a dámák;
Felfodrozzák magokat,
Ugy árulják farukat.

Hajporozott fejeket,
Czifra öltözeteket . . .
Amnyi a czifra rajta,
Azt gondolnák gróf fajta.

Szeretnek bálba járni,
 Hogy ha nincs is mit enni;
 Jobb volna a konyhára,
 Hogy sem mint a hajporra.

A ki tánczolni nem tud,
 Nagy beestelenségre jut,
 Hogy ő vele nem mulat,
 Nem is kalauzollhat.

Legény után köszálni
 A lányok közt már módi;
 A tyúk is addig köszál,
 Míg jó kakasra talál.

4.

Olyanok már minden lányok,
 Haja rózsá, esókra esók,
 Mint a szép szelíd bárányok,
 Haja rózsá, esókra esók.
 Megnyiretik gyapjukat,
 Ugy árulják magokat.
 Haja rózsá, tuba rózsá,
 Haja rózsá, esókra esók!

Náni néni már véneeske,
 Haja rózsá, esókra esók,
 Többet tud, mint hat menyeeske,
 Haja rózsá, esókra esók.
 Nagy bottól nem fél nagyon,
 Azt mondja: nem üt agyon.
 Haja rózsá, tuba rózsá,
 Haja rózsá, esókra esók!

Katának van nagy katlanja,
 Haja rózsza, csókra csók,
 Többet tud már mint az anyja,
 Haja rózsza, csókra csók.

Haja rózsza, tuba rózsza,
 Haja rózsza, csókra csók !

Juli juhait vezeti,
 Haja rózsza, csókra csók,
 Szomszéd juhászt integeti,
 Haja rózsza, csókra csók.
 Mosolyogja, hogy csötör-
 Tökön volt a Dömötör.
 Haja rózsza, tuba rózsza,
 Haja rózsza, csókra csók !

5.

Férjhez adnám a lányomat,
 Csillagomat, galambomat.
 Kicsike még, hadd nőjjön még,
 Eszkendőre maradjon még.*)

Által ugrotta az L-et,
 Már háromszor meg is ellett.
 Kicsike még, hadd nőjjön még,
 Eszkendőre maradjon még.

A lányok közt legszebb virág,
 Feje tetején holdvilág.
 Kicsike még, hadd nőjjön még,
 Eszkendőre maradjon még.

Vagy : Száz esztendő, nem vén a még.

Esztendeje hatvankettő,
 Foga sincs több, csak vagy kettő
 Kicsike még, hadd nőjjön még,
 Esztendőre maradjon még.

Csak két foga áll istrázsát,
 Alig rágja a hig kását.
 Kicsike még, hadd nőjjön még,
 Esztendőre maradjon még.

Bele esett a gödörbe,
 Csak az egyik lába görbe.
 Kicsike még, hadd nőjjön még,
 Esztendőre maradjon még,

Pápa-szem nélkül nem láthat,
 Már mankó nélkül nem járhat.
 Kicsike még, hadd nőjjön még,
 Esztendőre maradjon még.

Korán felkél, — nyolcz órákor,
 Feje olyan mint egy bokor.
 Kicsike még, hadd nőjjön még,
 Esztendőre maradjon még.

Kenyeret is jól tud sütni,
 Háromszor szok' kovászt tenni.
 Kicsike még, hadd nőjjön még,
 Esztendőre maradjon még.

Ötször-hatszor befüt neki,
 Mégis sületlen szedi ki.
 Kicsike még, hadd nőjjön még,
 Száz esztendős, nem vén a még.

6.

Azért adtam a petákot,
 Végy gallantot rajta,
 Gallantozd fel a szoknyád dat,
 Bizony kapnak rajtad.

Egyik uteza petrezselyem,
 A második répa, —
 Nem láttam én a tiedet,
 Egye meg a rézsda.

7.

Egyszer esik esztendőben
 Karácson,
 Férjhez menne a nagyságos
 Kisasszony.
 Cse bogár, nye bogár, sárga, cse bogár,
 Cse bogár, nye bogár, sárga, cse bogár!

Egyszer esik esztendőben
 A husvét,
 Férjhez menne a kisasszony,
 De nincs pénz.
 Cse bogár, nye bogár, sárga, cse bogár,
 Cse bogár, nye bogár, sárga, cse bogár!

Egyszer esik esztendőben
 A pünkösöd,
 Férjhez menne a kisasszony,
 De nincs üst.
 Cse bogár, nye bogár, sárga, cse bogár,
 Cse bogár, nye bogár, sárga, cse bogár!

8.

Házasodjék meg az úr, trillárom happ!
Mert már az úr vén kandur, trillárom happ!
Vegye el a Katiczát,
Nem Katiczát, Pannikát, trillárom happ!

Uj-városon mi történt, trillárom happ!
Lány kérte meg a legényt, trillárom happ!
De a legény azt mondta:
Ő férjhez nem mén soha, trillárom happ!

Nincsen neki dunnája, trillárom happ!
Sem három-négy párnája, trillárom happ!
Mert a tollát a rucza
Még a réten hordozza, trillárom happ!

9.

Hallja-e kend Iczik zsidó!
Van-e kendnél pirosító?
Halvány a babám orczája,
Ráfér három forint ára.

A szentesi úteza végén
Mezégett a deszka bódé,
Benne égett Iczik zsidó,
Mindenféle pirosító.

10.

Megvan még a vörös zsidó,
Van is annál pirosító
Vásárhelyi kevély lányok
Piros lehet az orezátok.

Meghalt már a vörös zsidó,
Elfogyott a pirosító.
Vásárhelyi kényes lányok
Fakón maradt az orezátok!

11.

Rongyos a kend háza vége,
Piros a kend lánya képe;
Adja kend nekem a lányát,
Megesinálom a kend házát.

Ha nem adja, azt se bánom,
Nem lesz benne semmi károm;
Eszkendőre vagy kettőre,
Gondja legyen egy bölcsőre.

12.

Tónainé rongyos háza,
Mind ki van a horogfája.
De sok legény jár hozzája,
Mégse raknak nadat rája.

A legényt is úgy szereti :
 Pogácsát süt útra neki
 De a legény nem kedveli,
 Foga híjja, nem kell neki.

13.

Túron lakok, keress meg,
 Két lányom van, kérsd meg,
 Neked adom, szeresd meg, —
 Két tyúkom van, együk meg.

Két lányom van kérőbe,
 Kiment a kender földre,
 Levetették a pendelt,
 Ugy nyűtték fel a kendert.

14.

Egy asszonynak három lánya,
 Három lánynak egy szoknyája.
 Oh jaj mámili !
 Jaj de cservenyi,
 Czirkum zelleri,
 Rozmaring, viola.

Egyiknek nincs pántlikája,
 Mert elhagyta a babája.
 Óh jaj mámili !
 Jaj de cservenyi,
 Czirkum zelleri,
 Rozmaring, viola.

A másiknak nincs kötője,
Nincs is annak szeretője.
Óh jaj mámili!
Jaj de eservenyi,
Czirkum zelleri,
Rozmaring, viola.

Harmadiknak nincs papuesa,
Nincs is annak kurafia.
Óh jaj mámili!
Jaj de eservenyi,
Czirkum zelleri,
Rozmaring, viola.

Hárman fonnak egy kötetet,
Két gatyának egy ülepet.
Óh jaj mámili!
Jaj de eservenyi,
Czirkum zelleri,
Rozmaring, viola.

15.

Kutya-hitű Kátai!
Nem kell a lányt —
Libizárom ripszom
Zátyérityi zatyitom —
Bántani.

Mert a lánynak baja lesz,
Eszkendőre —
Libizárom ripszom
Zátyérityi zatyitom —
Fia lesz.

Ha fia lesz, úgy jó lesz,
 Katonának —
 Libizárom ripszom
 Zátyérityi zatyitom —
 Való lesz.

Ha lánya lesz, úgy rossz lesz,
 Egy kurvából —
 Libizárom ripszom
 Zátyérityi zatyitom —
 Kettő lesz.

16.

Az én uram szitakéreg,
 Majd szeretem, ha ráérek.
 Három a pulyka,
 Bodor a nyaka.

Az én uram Kődmen Jakab,
 Már én rajtam senki se' kap.
 Három a pulyka,
 Bodor a nyaka.

17.

Ugy szeretem az uramat,
 Majd elokádom magamat,
 Ha rávetem a szememet,
 Majd kibányom a béletem.

Én istenem! tégy jól vélem,
 Vedd el az uramat tőlem.
 Ha lefekszem az ágyamra,
 Mindjárt megcsókol a sandra!

18.

Berta Kati kaka-a
Felszállott a kapura,
Csak azt kukurikulja !
Fináncz a kurafia !

19.

Ördög hozta a vendéget,
Másnak vettem feleséget.
Haja dinom, dánom,
Míg élek is bánom
Házasságom !

20.

Talán megbolondult a csősz ?
Ennek bizony, anyjuk, ne főzz,
Meg ne kínálj jó boroddal,
Sem a lovát abrakoddal.

Megkínálok biz én apjuk,
Mert mink kendet ritkán látjuk,
Ha kimén kend a tanyára :
Haza se jön éjtszakára !

21.

Ki az urát nem szereti :
Sárga répát főzzön neki,
Jól megsózza, paprikázza,
Hogy a hideg is kirázza.

Elment az én uram Pestre,
Majd haza jön szombat este,
Főzők neki jó vacsorát :
Keménymagos isten-nyilát.

22.

Komám asszony mért kend kényes ?
A kend ura csak egy béres,
Lám az enyém esizmadia,
Lábomon a piros esizma !

23.

Uevezu, kis lány, ugordj egyet !
Ne sajnáld a czipellődöt,
Ha elszakad, megint veszek,
Isten ugyse ! legény leszek !

Uevezu, kis lány, hol az anyád ?
Hordók közé vette magát.
Ejnye futtom az irgalmát,
De jó helyre vette magát !

24.

A kenderem elázott,
A tóban kiesirádzott,
A ki ki nem esirádzott :
Édes borért elmászott.

25.

Uevezu bizony megérett a káka,
 Kálamista lányból lett a dáma.
 Gyékény, káka, galagonyafa bokor,
 Szaladj, kis lány, mer' a legény megcsókol.

Hallod, pajtás, mit beszél a fecske,
 Engem szeret egy barna menyecske.
 Gyékény, káka, galagonyafa bokor,
 Szaladj, kis lány, mer' a legény megcsókol.

Hallod, rózsám, mit donog a szúnyog,
 Még az éjjel dunnád alá búvok.
 Gyékény, káka, galagonyafa bokor,
 Szaladj, kis lány, mer' a legény megcsókol.

26.

Megtudni azt, ki a kurva,
 Magas a czipője sarka, iczezacza.
 Megismered járásáról,
 A czipője állásáról, iczezacza !

Megtudni azt, ki a kurva,
 Este jár az ivó kútra, iczezacza.
 Piros alma hull az útra,
 Ugy talál a gyalog útra, iczezacza !

27.

Uj-városi nagy esárda,
Sárgával van becsapva,
Lakik benne bodros lány,
Míder van a derekán.

Barna legény ne vedd el,
Nem győződ azt míderrel.
Ha nem győzöm míderrel:
Majd meggyőzöm kötéllel!

28.

Nékem olyan asszony kell,
Ha beteg is, keljen fel.
Kitakar, betakar,
Fene tudja, mit akar;
Kigombol, begombol,
Fene tudja, mit gondol.

Ha kiesiny is a legény,
Mégis lehet vőlegény.
Kitakar, betakar,
Fene tudja, mit akar;
Kigombol, begombol,
Fene tudja, mit gondol.

29.

A szegedi kis lány de megjárta,
 Lement két korsóval a Tiszára,
 Befagyott a Tisza,
 Üresen jött vissza,
 Abból bizony nem iszunk ma.

Orosházi kis lány de megjárta,
 Szerecsikát*) ivott pálinkába',
 De már most bánja,
 Mert fekszik ágyba',
 Talán meg is hal bújába.

A makai kis lány de megjárta,
 Orosházi legény felcsinálta;
 De már most bánja,
 Mert fáj a lába,
 Nem mehetett el a bálba.

30.

Orosházi leányok!
 Jaj de bő a szoknyátok;
 Haj ide, haj oda,
 El nem vennék soha!

31.

Elmehetsz már a tó alatt,
 Nem kérdik, hogy: ki lánya vagy? izecza te!
 Ha kérdik is, csak azt kérdik:
 Ére még a kötőd térdig? izecza te!

*) Mireny, arsenicum.

32.

Jaj, jaj, jaj, jaj, od'adom, oda,
Jaj, jaj, jaj, jaj, od'adom, oda!
Másfél véka lisztért,
Tizenöt garasért,
Jaj, jaj, jaj, jaj, od'adom, oda!

Jaj, jaj, jaj, jaj, nem adom oda,
Jaj, jaj, jaj, jaj, nem adom oda!
Egyszer is od'adtam,
Százszor is megbántam,
Jaj, jaj, jaj, jaj, nem adom oda!

33.

Ez az uteza de sáros, de sáros,
Erre jár a mészáros, mészáros;
Az is azért jár erre, jár erre,
Mert babája van erre, van erre.

Ez az uteza de sáros, de sáros,
Erre jár a mészáros, mészáros,
Vágott olyan tehenet, tehenet,
Egy csepp vére se eredt, se eredt.

34.

Kolozsváron vettem egy talyigát,
Ráültettem Pannikát, Pannikát,
Nehéz volt a Pannika valaga,
Letörött a talyiga alatta!

35.

Kiesi az én eszím, magas a sarka,
 A merre én járok, kipeg-kopog a'.
 Kipeg-kopog eszím,
 Meghallja a rózsám,
 Oda jön hozzám.

Azt gondolod, rózsám, hogy mindig így lesz?
 Majd ha a kuzkóban kilenez gyerek lesz!
 Rongyos lesz a gatyá,
 Üres lesz a kaska,
 Kenyeret apa!

36.

(Egyházi énekek travestatiól.)

I. *)

Mutasd meg, uram, merre a pince,
 És meddig telik az iteze?
 A hordók számát jelentsd meg nékem,
 Melyikből kell innom énnékem.
 Mert az én torkom csak egy arasztnyi,
 Öt-hat ieze nékem semmi.

*) A 39-dik zsoltár 3-dik versszaka.

II.*)

Mint a szép csüves paprika
 A húsba kívánczik :
 Lelkem úgy óhajt a borra
 És hozzád fohászkodik,
 Te hozzád én boroeskám —
 Szomjuhozik torkoskám,
 Vajon színed eleibe,
 Mikor jutok a pinczébe !

III.**)

Uram büntesd meg a hagymát !
 Mért keserű ?
 Lám a répa mily édes,
 Ha megfőzik dísznólábbal,
 Vagy orjával, —
 Apád is megehetné !

IV.***)

Parancsolá az Augusztus császár :
 Szénát hordjon mind az egész világ,
 Minden ember szénáját berakja,
 És telelő helyére behordja.

Syriában koldulni kezdenek,
 Mihozzánk is négyen eljövének,
 Mink is adunk egy darab kenyeret,
 Mi tőlünk is tovább elmehetnek.

* A 42-dik zsoltár.

** A 164 dik szám alatti bünboesánatért való ének a reformátusok énekes könyvében.

*** Régi karácsoni ének a protestansoknál.

V.*)

Torzsá pásztorok
Midőn hőklek mellbe,
Torzsát őriznek
A káposztás kertbe',
Torzsát őriznek
A káposztás kertbe'.

*) Régi karácsoni ének a katolikusoknál.

VEGYES DALOK.

1.

Már minálunk kis kalapot viselnek,
A legények házasodni nem mernek ; —
Mind is olyan a mostani új asszony :
Szép az ura, mégis jobban kap máson.

Már minálunk tüled-állót *) viselnek,
A leányok férjhez menni nem mernek,
Mert attól fél : részeges lesz az ura,
Ha haza megy, üti, veri apróra.

2.

Egy sem legény, ki nem nyalka,
Nem menyecske, ki nem csalfa,
Nem menyecske, hej, haj, ki nem csalfa,
Ki az urát meg nem csalja !

3.

Vásárhelyi legényeknek
Nincs csizmájunk, szegényeknek !
A ki van is igen nyalka,
Csak a sarkantyuja tartja

*) Bő-alju női felöltő.

Vásárhelyi leányoknak
Nincsen párja, nincs azoknak ;
Rózsa nyílik a nyomába',
Rozmaring hajlik utána.

4.

A kutasi csárda ki van festve,
Oda jár egy legény minden este,
Felül a lóczára,
Mosolyog a szája
Babájára.

Ez az uteza végig ki van festve,
Arra jár egy finác minden este,
Kiül a padkára,
Mosolyog a szája
A dohányra.

5.

Becsaliba járnak híres lányok,
Réz itezéből isznak a betyárok ;
Hej, huj, nem bánom,
Becsali bandába
Magam is beállok !

6.

A nagy hírű Átillának, -nek, -nak
A nagy Bendeguz fiának, -nek, -nak,
Csak nevének hallására, -re, -ra,
Kidőlt a tótból a pára, -re, -ra.

7.

Ha cigány vagy, kevély légy,
Fűnek, fának adós légy!

Ha magyar vagy, tartsd magad.
Ki ne fogjanak rajtad!

Ha német vagy, megalázd
Magad, — láttam az anyád!

Ha tót vagy, nyeld a kását,
Meg ne edd a bograácsát!

8.

Nem az a jó asszony,
Kinek sok ludja van,
Hanem az az asszony,
Kinek szép lánya van.

Nem az a jó gazda,
Kinek hat ökre van,
Hanem az a gazda,
Kinek szép fia van.

9.

Elveszett a tarka ludam,
Keresni ment az én uram.

Este, este, már este van,
Még sines itthon az én uram.

Jobban bánom a ludamat,
Mint a tulajdon uramat.

Mert a ludam tarka, búbos,
De az uram jól megbúboz.

10.

Megérett a tök,
Nem lesz azon több.
Eladom a kocsit, lovat,
Ugy mulatom ki magamat

Megérett a tök,
Nem lesz azon több.
Eladom a gyepőt, hámat,
Élek egy kis jó világot.

Megérett a tök,
Nem lesz azon több.
Eladom a fertály földet,
Veszek rajta leányt, szép et.

Megérett a tök,
Nem lesz azon több,
Megérett a szőlő fája,
Tied leszek nem sokára !

11.

Vásárhelyi Fekete Sas *)
 A házak közt legmagasabb,
 Azért lett híres a neve :
 Czeglédi Jóska jár bele

A Kan Jancsi muzsikája
 Háromezer forint ára,
 Azért szól oly keservesen,
 Hogy Jóska többlet fizessen.

Huzd rá, Jancsi, — azt a szentjét !
 Annyi a pénz, mint a szemét.
 Ha a pénzem fogyatkozik :
 Ángyom asszony még tartozik.

Huzd rá, Jancsi, három húron,
 Hogy a negyedik is szóljon,
 Síkasd, ríkasd a húrokat,
 Hadd mulassam ki magamat ! ~

A Kan Jancsi hegedűje
 Veszett volna az erdőbe',
 Ha oly szépen nem szólt volna :
 Pankrót soh' se lettem volna !

*) Egyik vettéglő neve.

12.

Kis Pirittyi falu végén
Foly el a kanális,
Enyém vagy te, kedves rózsám,
Ha haragszik anyád is.
Haja czicz kalárom,
Szeret a galambom. %.

Mind megitták a pálinkát,
Nem tudtak elmenni,
Kis Pirittyi falu végén
Kocsit kellett fogadni.
Haja czicz kalárom,
Szeret a galambom. %.

Túrra mentem házasodni,
Túrót adtak enni,
A padkára lefektettek,
Vizet adtak inni.
Haja czicz kalárom,
Szeret a galambom. %.

13.

Kocsmárosné rom, rom, rom,
Jaj de korog a gyomrom,
Adjon egy kis pálinkát,
Vagy csak két huszas árárt.

Hej Julia, Julia, Julia,
Láttam az anyádat!
Ha egy kicsit nagyobb volnál,
Majd megcsókolnálak.

14.

Szegény tiszteletes ur
Csak úgy nyugszik, mint a nyúl,
Fehér ingbe' gatyába'
Nyugszik a nyoszolyába'.

Tekintetes kisasszony
Sétál az ámbituson,
Lóg a csecse bimbója,
Szivem szomorítója.

15.

Ká-kántor uram ká-káposztája,
'Tü-tüvig édes a torzsája,
A-avval vagyok na-nagy vitába,
Ne-nem kaphatok a magvára.

Fe-fehér szőlő ne-nem bakator,
A-az ágy alá bútt a kántor.
Jó-jöjön ki már ká-kántor uram !
Ni-nines már itthon az én uram. *)

16.

Érik, érik a cseresznye, hajaha,
Bodorodik a levele, hajaha,
Piros barna menyecskének
Domborodik az eleje, hajaha.

*) Vagy : Elaludt már az én uram.

Nem szeretem az uramat, hajaha,
Csak a kisebbik uramat, hajaha,
Arra is ha megharagszom :
Itt a csárda, majd beiszom, hajaha.

Jaj istenem ! de megjártam, hajaha,
Hogy az uram borotváltam, hajaha,
A torkának szalasztottam,
Mert magam is úgy akartam, hajaha.

17.

Édes anyám, édes anyám csak az az én kérésem :
Selyem szoknyát, selyem szoknyát varrasson kend énnekem !
Varrass, lányom, téged illet, nem engem,
Ez a legény téged szeret, nem engem.

Szeretnék én, szeretnék én rámás eszimat viselni,
Ha a kovács, ha a kovács szépen tudná vasalni.
Vasald, kovács, három pengő nem drága,
Majd beisszszuk vasárnap a Hajdába'.

18.

Már én többet nem kapálok,
Szekeres legénynek állok,
Czifra kocsit csi- csi- csi- csi- csinálok,
A rózsámhoz azon járok.

Már én többet nem kapálok,
Asztalos legénynek állok,
Szép nyoszolyát csi- csi- csi- csi- csinálok,
A rózsámmal azon bállok

19.

Megbukott a krinolin,
 Alá látott a legény ;
 Nem látott ott egyebet,
 Slingelt szoknyát eleget.

Sirtam már én eleget,
 Hogy krinolint vegyenek.
 Édes anyám azt mondta :
 Krinolint vesz soha.

Már minálunk az a hír :
 Fán terem a krinolin ;
 Örülnek a leányok,
 Lesz krinolin szoknyájok.

Eladom a krinolint,
 Veszek rajta szép legényt ;
 Többet ér egy szép legény,
 Mint háromszáz krinolin.

20.

Kocsmárosné, ihajla !
 Mondja meg, hogy mi baja ?
 Lóg a csecse bimbója,
 Szívem szomorítója.

Nincs nékem semmi bajom,
 Elhagyott a galambom.
 Nem bánom én, ha el is,
 Kapok még én szebbet is !

21.

Tarján végen jön a posta,
Jaj de szépen szól a sípja,
Az a kis lány ha meglátja,
Harmadnapos hideg rázza.

Tarján végen jön a posta,
Jaj de szépen szól a sípja,
Másnak hozza az ujságot,
Nékem a szomorúságo.

22.

Mig élek is bánom,
Hogy szavaimnak hittem;
Elhagytál, megcsaltál, --
Verjen meg az isten !

Verjen meg az isten
Dáma feleséggel,
Tizenkét gyerekkel,
Pénzen-vett kenyérrel !

23.

Nézek, nézek visszafelé,
Az én kedves hazám felé,
Vásárhely, én kedves hazám,
Jaj de idegen vagy hozzám !

Sirat engem a madár is,
Utánam hajlik az ág is,
Sír a felleg, az is látja
Magános éltemet s szánja.

24.

Hunczut állat az egér setétbe',
 Hunczut állat az egér setétbe',
 Hunczut állat az egér,
 Minden lyukba belefér setétbe'.

Hunczut állat a poczok setétbe',
 Hunczut állat a poczok setétbe',
 Hunczut állat a poczok,
 Minden lyukba bekoczog setétbe'.

25.

Ez az asszony nem is tudja,
 Liliom,
 Hogy a lánya milyen kurva,
 Sárga rózsá, liliom.

Majd megtudja nem sokára,
 Liliom,
 Bába jár az udvarára,
 Sárga rózsá, liliom.

26.

Eltörött a drótos szilke, drótos szilke,
 Majd megver az anyám érte, anyám érte ;
 Ne bántsék kend anyám asszony, anyám asszony,
 Majd megveszszük azt pénteken a piacon.

Mit ér nekem ez a város, ez a város,
 Ha nem vagyok benne páros, benne páros ;
 Mit ér nekem ez a világ, ez a világ,
 Ha nem vagyok benne virág, benne virág.

Addig vagyok benne virág, benne virág,
 Míg szél fújja a pántlikám, a pántlikám;
 Ha szél nem fújja pántlikám, a pántlikám:
 Mindjárt kóró, nem virágszál, nem virágszál!

27.

Makó alatt folyik el a halas tó,
 Bele esett barna babám lovastól.
 Bárcsak olyan halász legény halászna,
 A ki az én rózsámra rátalálna!

28.

Vásárhelyi piacon
 Legényt árul egy asszony,
 Huszat ad egy garason, —
 Vegye meg a kisasszony!

A szegedi piacon
 Rózsát árul egy asszony;
 Jaj de álnok vén asszony,
 Hármát ad egy garason!

29.

Kukoricza, édes malé,
 Öreg ember vagyok már én,
 Fiatal a feleségem,
 Abban van a reménységem.

Debreczenbe kéne menni,
 Kokhin kakast kéne vinni; —
 Lassan, kocsis, lyukas a kas,
 Kihullik a kokhin kakas.

Kocsinárosné lánya, Trézsi,
Nem akarja a bort mérni,
Válogat a réz itezébe',
Melyik illik a kezébe.

30.

Ez a szemem, ez, ez, ez,
Jobban kaesint mint emez ;
Édes szemem jól vigyázz,
Mert a másik meggyaláz !

Ez a karom, ez, ez, ez,
Jobban ölel mint emez ;
Édes karom jól vigyázz,
Mert a másik meggyaláz !

Ez a lábom, ez, ez, ez,
Jobban járja mint emez ;
Édes lábom jól vigyázz,
Mert a másik meggyaláz !

31.

Este vagyon a faluba',
Siet a lány a fonóba,
A legény is az ablakba —
Oda fagyott az ajaka.

Kapja a lány a szálgyertyát,
Engeszteli az ajakát,
Bomoljon meg az ajaka,
Minek tette az ablakba.

Tele szűrűjja dióval,
A másik meg mogyoróval,
Szép lányecsesü piros alma —
Mégeszik azt a fonóba'.

Ha én olyan legény volnék,
A fonóba el se mennék,
A lányoknak vizet adnék,
Azután orsót lesölnék.

A szűrűjba is betenném,
Egy pár esőkért ki sem venném.

32.

(Kiházasító dalok a fonóban.)

I.

Három iteze keménymag,
Daru Julis ki-é vagy ?
— Nem vagyok én senkié,
Csak a Balog Sándoré,
Csak a Balog Sándoré.

Gyere, Sándor, vidd el már,
Mert a tyúk is tudja már;
Ha a kakas megtudja,
Majd kikukurikulja,
Majd kikukurikulja !

II.

Hej te kis madár, kis madár !
Mi van a lábodon ? — aranyszál;
Kössük a N. N. (férfi név) lábára,
Rántunk a N. N. (női név) ágyára.

Hej, N. N. (női név, kétszer,) mit csinálsz ?
 Beteg a N. N. (férfi név) még sem szólsz !
 Kimégy az ajtón, befordulsz,
 Subájára borulsz, ugy busulsz.

33.

(Kertész tánczdal.)

Áld meg uram isten
 A mi munkáinkat,
 Áld meg a mi dohány
 Palántánkat ! *)
 Elment már a felleg,
 Nem ád isten jeget.
 Hapadillom ! **)

34.

(Tapsos tánczdal.)

Annyi a fináncz
 Mint a szoknyaráncz,
 Ugy csörög a láncz
 Mint a tapsos táncz.
 Julesa nem szerette,
 Mégis megölelte, ***)
 Olyan a leány !

*) Lassan.

**) Frissen.

***) Vagy : Mégis elvehette.

DAJKARIMEK, GYERMEKDALOK s JÁTÉKOK.

1.

(A már beszédet értő kisedet a szüle, dajka vagy más valaki ölébe veszi, s annak a következő verset dalolja :)

Angyal vagy-é?
Ördög vagy-é?
Mutasd a fogadat!
Ha angyal vagy, kis fogad van,
Ha ördög vagy, nagy fogad van, —
Angyal vagy!

2.

Dubi, dubi hátí,
Rakonczaí Páti.
Té kis gyerök, té kis lány
Mon' mög neköm igazán!
Melyik újjam bökte?

(A szüle vagy más valaki ölébe veszi a kis gyermeket s a fenn leírt vers dalolása mellett hátát valamelyik ujjával gyengén ütögeti; mikor a dal végére ér, azt a kezét, melylyel hátát ütögette, a gyermek elé tartja, s az igyekszik kitalálni, melyik volt a bökö ujj.)

3.

Cziróka!
 Maróka!
 Mit főztél?
 -- Kását.
 Hová töltöd?
 -- Pad alá.
 Mivel takartad be?
 — Rongyos pélenkával,
 Még a kúton jártam:
 Mögötte a pap macskája!

4.

Hétfü hetibe,
 Kedd kedvibe,
 Szerda szerelmibe,
 Csütörtök csüribé,
 Péntök pitvarába,
 Szombat szobájába,
 Vasárnap kézczör az isten házába.

5.

Szomorú hétfü,
 Bánatos kedd,
 Bánforduló szerda,
 Örömhözó csütörtök,
 Áldott péntök,
 Szent szombat,
 Dicséretös vasárnap!

6.

Ereszsz, ereszsz kötelet,
Vérit vöszöm fejednek !

(A gyermek az almában talált féregnek a fennebbi vers dudolása közben fejét megfogja, erre az vékony szálon ereszkedik alá.)

7.

(Tavaszzsal, midőn a gyermek először lát golyát, futva mondja el a következő verset, mi közben haját fogja. Futni azért fut, hogy abban az esztendőben mindég fris legyen ; a haját pedig azért huzza, hogy az minél hosszabbra nőjön.)

Golyát látok,
Hajat rántok !

8.

(Midőn a gyermek tavaszzsal először lát fecskét, arczát kezével megsímogatja, mint mosdásnál szokás, ez alatt a következő pár sort háromszor elmondja :)

Fecskét látok,
Szeplőt mosok.

9.

(Ha a gyermek valami gyümölcsöt akar enni, melyet még azon évben nem evett, mielőtt szájába tenné, a következő pár sort mondja el háromszor, hogy az neki betegséget ne okozzon.)

Újság hasamba,
Hideglelés pokolba !

10.

(Gombozásokor (pilykézéskor) a gyermek, midőn társait, a következő versikét mondja, hogy annak vető-gombja az övéhez közel ne essék, s így amaz tőle ne nyerjen :)

Szörbabona,
Szappankurta,
Húzd el, vond el mellette !

11.

(Ha a gyermek foga kiesik, a kiesett foggal oda megy a kuczkó szájához, az alább következő verset elmondja háromszor s akkor a fogat behajítja a kuczkóba ; — erősen hiszi, hogy helyette az egér az előbbinél sokkal erősebb fogat ad.)

Egér, egér agygyál neküm vasfogat,
Én is adok csontfogat !

12.

Bécsi bicska, fanyelű,
Ha elvész is, mögkerül.

Tarka lovat látok,
Szöröncsét tanálok.

13.

Édes anyám asszony !
Gyün a cigány asszony,
Agygyunk néki lencsét,
Maj' mond jó szöröncsét.

14.

Ess' eső, ess' eső,
Búza szaporogygyék,
Árpa bokrosogygyék!
Az én hajam olyan lögyön
Mint a Tisza hossza,
A té hajad olyan lögyön
Mint a gácsér farka!

15

Amoda van égy fa,
Kinek neve: füzfa,
Az alatt van égy hal,
Kinek neve: haresa, —
Taresa, isten, taresa,
A meddig akarja!

16.

Csicsirnyika,
Fűrnyika,
Jéruzsálem,
Torombita.
Egy szürkankó,
Varga inas,
Vörös hagyma,
Buff!

17.

Az én ingöm leugyel gyó'cs,
 De rajta fő't ninesen ;
 A csizmám is karinazsin,
 Csakhogy talpa ninesen.
 Vagyon varga, ki bevarja,
 Ha nem varja :
 Kurv' az anynya !

18.

Öt öt kú'dús,
 Öt öt bottya,
 Öt öt botba
 Öt öt kaska,
 Öt öt kaskába
 Öt öt macska,
 Öt öt macskának
 Öt öt fíja.
 Hány fíjók macska ?

19.

*(A magánhangzó betűkre következőleg tanítják meg a
 gyermeket, elmondván előtte, hogy melyik betű micsoda tárgy-
 ról jut eszébe :)*

I, inödrül,
 U, ujjadrül,
 Ű, üvegrül,
 E, egérrül,
 É, ételrül,

Ó, ó'rodruíl,
 Ö. ökörruíl,
 A, almáruíl.
 Á, álla druíl.

20.

Á, ártány,
 B, bárány,
 C, czinöge,
 D, Dorottya,
 É, étel,
 F, fonnyunk,
 G, gatyát,
 H, hájjunk
 I, itten
 K, ketten
 L, lepedőbe'.
 M, mönnyünk,
 N, né mönnyünk
 Ó, ólba,
 P, pokolba,
 R, réttégve,
 S, sèttégve,
 T, tánczolva,
 U, ugrálva,
 Z, zaklatva
 J, jajgatva
 V, vérit vötte.*)

*) Vagy: V, vásárba.

21.

'Hogy a kakas?
 --- Kilencz garas.
 Hát a tyúk?
 --- Az is ugy.
 Hát a jérece?
 --- Fizess érte!

22.

Komám, komám, édös komám!
 Kettöt fiadzott a kutyám,
 Egyik pipa, másik dohány,
 Szűja ken' fel édös komám!

23.

Csinájja ken', csinájja,
 Ugy lösz ken'nek szép lánya.

Kidült a fal,
 Támaszszuk fol,
 Kovaér',
 Pipaér'.

24.

(Csúfolódó versikék.)

Imre gazda!
 Bújj a gazba,
 Maj' kereslek
 A kuczκόba'.

Imricske!
Mögdöglött a kis csirke.

Is'vány!
Mér' vagy olyan hitvány?
Azér' vagy oly hitvány,
Mer' a neved Is'vány.

Sándor-bándor!
Kis kutyába kántor.

Sándor-bándor, bárányláb,
Kigyót, békát összerág.

Sándor Sándor juhót lopott,
Az akasztófára jutott.

Jankó! fajankó!
Fából csinált koporsó,

Jancesi!
Sz . . t a macska, hajtsd ki!

Peti, Peti beléveti,
Hó'nap délig ki se vöszí

Peti, Peti kukulus!
Mögötte a kutyahúst.

Miska!
Mit öszik a macska?
Alutt-tejet, egeret,
Néköd kakál eleget!

Jóska !
Tojóska,
Tojózzon mög a rucza !

Ferke !
Fateke,
Kilyukatt az ülepe !

László, Laczi, Laczkó,
Pípa, dohány, zacsókó.

Ábrahá',
Ödd mög, a mit hátra há'.

Kata-fata, fatarisznya,
Némöt asszony bugyogója.

Zsueska, puska,
Hat galuska !

Lityke-pityke ! csorba bögre,
Kivetötték a szemétre.

Érzsók asszony, deres ló,
Ritka válik benne jó.
A ki válik, igön jó.

Julesa-pulesa !
Pitarajtó kú'csa.

Sárkány, boszorkány-
Pille mászik a hátán !

25.

Kovács, kovács, kalapács,
Kisült-é már a kalács ?

Vagy :

Kovács, kovács, kalapács,
Hideg-vötte rossz kovács !

Szabó, szabó, szabdaló,
Fé're viszi az olló,

Csizmadéja
Isten fíja,
Űsse mög az
Isten nyíla !

26.

(A későn kelőre mondják :)

Nagy alható,
Téfol nyaló,
Hajnal hajigáló !

Vagy :

Nagy alható,
Délí alvó,
Hajnalba' hajigáló !

27.

(Arra, ki sokáig nem öltözik fel s csak egy ingben jár,
ezt mondják :)

Pöndöl Zsuska,
Hat galuska !

28.

(A rikódóra :)

Rívó, fityogó,
Tepszi málé, lotyogó!

Vagy :

Böm, böm, bika !
Vas karika
Szénát kötök
A szarvadra,
Úgy vezetlek
A vásárra.

29.

Húgyos, harmatos,
Újj fol a gangóra,
Majd elviszlek Makóra,
Ködment köszörülni,
Eezetöt dérálni.
Homokot kötözni.

30.

(Szókére :)

Szőke túrú, vakaró.
Van-e búzád eladó ?

(Setyére, balog sutára :)

Setye, setye kapitán',
Tyúkot fogott a dudván,

Nyírött csikó, tavalyi,
Nem szánnálak lévőgni.

31.

(Az egy lovas kocsi után ezt kiabálják:)

Fél ló, talyiga,
Apám uram kocsija!

32.

(A lányokkal együtt játszó gyermekre mondják pajtásai:)

Feleségös, furulyás,
Ajtó mögött talyigás!

Vagy:

Lányok között pacsirta,
Pó'czon ülő nagy béka!

33.

(Midőn a gyermek társára rá akar ijeszteni, oda áll elébe, s az alábbi vers első sorát mondja, mire az megsejtenve néz rá. Ekkor az előbbi nagy meglepődéssel hirtelen rá mondja a másodikat s jót nevet, hogy azt megijeszthette.)

Mit hallottam felölled! —
Piszkafa lőtt belölled!

34.

Oskolára-firé!
Köll-é darab málé? —
Apád is mögönné;
Ha anyád engenné;
Anyád is mögönné;
Ha apád engenné!

35.

Inas !
A mi kutyánk fijas,
Ögye meg az inas.

A mi kutyánk ker'be-járó,
Ögye mög a jegybe'-járó.

36.

Czigá' moré,
Vaskandoré —
Tátom s . . . m. bújj belé!

Zsidó !
Van-e benned csikó?
Ha nincs benned csikó:
Maj' csinál a vén ló.

Zsidó, zsidó kurvanyád,
Mér' nem öszöl szalonnát?
Lám a magyar mögöszli,
Dérága pé'zön mögvöszli.

Zsidrák !
Teli töszöm, mögrágd !

Oláh fáté,
Gurgulyáté,
Gurgulyáté fáté !

Gospodi pamilo,
Száráz könyér-vakaró,
Az is mögönni való !

Tót!

Toszítsd az ajtót,

Ha nem pedig a tarka disznót!

37.

(Arra, a ki nem tud hajigálni, ezt mondják:)

Annyira hajít apád:

Mint a sütőlapát!

38.

(Egyik gyermek mondja a másiknak: „Mongyad hékám: üveg!” mire az jóhiszeműleg utána mondja; erre az előbbi hirtelen szavába vág s mondja: „Lejjön ki a hideg!” — Ilyenek még a következők is:)

Ző'd nád:

Szopod a ző'd békát!

Csütörtök:

Üssön mög a görcsös tök!

39.

(Ha a gyermeket társa rászedi, ez, midőn észre veszi, hogy rá van szedve, ezt mondja amannak:)

Kutya vagy,

Nem agár,

Nyulat fogtál

Nem attál!

40.

(A szombati nap kiváltképp a tanyákon a lepénysütés napja. A gyermek már három nappal előbb rágondol a jó túros lepényre, melyből majd szombaton jól lakik, s e fölötti örömét ilyenképen adja elő :)

Ma csütörtök,
Hó'nap péntök,
Hó'nap után
Lepént öszök !

41.

(Ha a gyermek nem akarja megmondani a másíknak, hogy hora megy, annak a kérdésére ezt feleli :)

Kis pokolba,
Parét szödni !

(A játszó gyermek egyik a másíkat a következő verssel küldi haza.)

Erigy haza, ösztök,
Füstöl a kéméntök.

42.

(Mödön a gyermek keresi, ha valamit elvesztett, társa ezt szokta mondani :)

Mindön embör láttya,
Csak egy vak nem láttya.

(Midőn pedig az még nem tudja, hogy valamit vesztett, társa így szól :)

Kinek vesztött valamije ?
Csak én rajtam keresse,
Piszkafával kergesse !

Vagy:

Kinek vesztött valamije ?
Csak én rajtam keresse.
Apja, anyja mögveri,
Piszkafával kergeti.

43.

(Ha a gyermek bőde bogarat talál, tenyerébe teszi s a következő verset dalolja neki :)

Szűzkata ! szűzkata !
Gyűnnek a tatárok,
Fejszével, baltával —
Mingyá' agyon vágnak,
Meszes kútba vetnek,
Onnén is kivősznek,
Kerék alá tősznek !
Össze-visszatörnek !

44.

(A gyermek meglátván a varjút, így szól :)

Kár ! kár !
Varga Pál,
Varjúl neköm kis esizmát,
Maj' mögadm az árát.
Tudom, hun lakik apád :
Bécsbe, Budába,
Lyukas kemőnczébe.

45.

Fát — vágok — fát,
 De mi — csoda — fát?
 Régi — rekő — tye.
 Ki én -- velem — vers,
 Én is -- avval — vers.
 Fogagy — gyunk hát — egy pin' — borba:
 Huszon — kettő — ez!

Fát — vágjunk — fát,
 De mi — csoda — fát?
 Régi — rakot — tyát.
 Fogad -- junk föl
 Egy pin' — borba,
 Három — iezeze
 Pálin — kába,
 Hogyan — lösz
 Huszon — egy.

46.

Gyűj föl ördög,
 Kopogtatni,
 Szen'pál Jánost
 Szaggatgatni!
 Gyer' mán
 Kotormán!
 Zó'd süvegű
 Boszorkány!
 Balog anyó,
 Balog apó
 Mönnyetök el alunni!

47.

Gyűj föl kőpé
Kopogatni,
Lengyel László
Gyű'togatni,
Hosszú dészkat
Nyű'togatni !

48.

Csacsi kurta !
Vén a gazda,
Nincsen karajezárja,
Csak egy vén kutyája,
Az is karajezárja !

49.

Bóra, bóra, borkereke,
Vesszön el a ken' nyó'cz ökre,
Hogy né száneson esztendőre,
Né terömjön sok (több) kendőre

Happ, rúza, vijola,
Most érik az alma,
Terítve az ajja,
Fölszőgygük hajnalba' !

50.

Gólya, gólya, gilicze,
 Mit viszöl a szádba' ?
 — Szőröcskét, szőröcskét.
 Minek a szőröcske ?
 — Szitát kötögetni.
 Minek az a szita ?
 — Korpát szitálgatni.
 Minek az a korpa ?
 — Disznót hízlalgatni.
 Minek az a disznó ?
 — Hájaeskát csinálni.
 Minek az a hájaeska ?
 — Kocsit kenögetni.
 Minek az a kocsi ?
 — Vályugot hordani.
 Minek az a vályug ?
 — Házaeskát csinálni.
 Minek az a házaska ?
 — Lányokat, legényöket bele csalogatni. *)

51.

Czini, czini,
 Pétör bácsi
 Ken'nek hegedülök,
 Nem pé'zier',
 Nem boráér',
 Csak a szép lányáér' !

*) Vagy : Bele rekeszgetni.

52.

Gyűj föl meleg,
Mönny el hideg,
Isten kapujába,
Kovács ablakába !

53.

Túl a tón,
A tón túl,
Tóth Jakab
Pap komám
Kapujába'
Égy nagy tarka
Farkatlan
Kan kappan
Azt kukorikúlja :
Jobb két tyúknyak égy lúdynaknál.

54.

Pocza, pocza, tarka,
Sé füle sé farka.
Tugygya a lány marka,
Hun a kendő sarka.

55.

Pap vagyok, pérédikálok,
Nincsen széköm, csak úgy állok,
Hoz' ki, fíjam, kis székömet,
Néköd adom kis könyvemet,
Pogácsával gurigálok,
Galuskával hajigálok.

56.

Égy, kettő, három, négy, —
 Bika Pista hová még?
 „Az erdőbe gúnárér’!
 Jól mögszorítsd a nyakát,
 El né rikkantsa magát,
 Ha elrikkantya magát :
 Teli töszöd a gatyát !

57.

Öreg apád él-e még?
 A kutyátúl fél-e még? —
 Ho’ né félne ébatta,
 Ténnap is mögharapta !

58.

Hüle Peti mögdöglött,
 Az árokba’ röfogott,
 Két kis kutya vontatta,
 A harmadik siratta.

59.

Málé nálla,
 Vödd el tülle,
 Ha nem agygya :
 Kapd el tülle !

60.

Esik a hó darára,
 A szép asszony farára.
 Azér' esik darára,
 Mer' nem fekszik az ágyra,
 A czifra nyoszolyára.

Vagy:

Esik a hó darára,
 A szép asszony farára.
 A hun ázik, bétakarja,
 A hun viszket, mögvekarja.

61.

Kocsió'dal, vendégó'dal --
 Járjad, bolon', járjad!

62.

Kúdú, kúdú kaliczkámba,
 Nincsen könyér tarisznyámba'.

Pám, pám, pöcsönye,
 Dirib-darab szalonna'.
 Mári mongya: vess' belé
 Ha nem vetöd belé:
 Száz kígyó, száz béka
 Tekerögygön a nyakad esigájára '

(A gyermek a fönnebbi dal szavaival kér valami enni-
 valót társától, mit az ezeregyedikben ha megtagad.)

63.

Mária Magdolna !
Né mönny a malomba,
Mer' ott van a mó'nár,
Fölönt a garagyba !

Öreg anyó, régi jó,
Sülve vó'nál mán té jó.

64.

(Ha a gyermekek nagyon zajganak, lármáznak, valamelyik rá kezd :)

Malom alatt jártam,
Ny . . es kutyát láttam, —
Ögye mög, a ki leghamarébb szól !

Vagy :

Csitt, csitt pad alatt
Bíró k . . . l ágy alatt, —
Kapja föl, a ki leghamarébb szól !

(Erre mind elhallgatnak.)

65.

Mese, mese, májka,
Fekete nadályka.
Úri bunda, bojhos kutya,
Bújj a hátú'jába !

Iszka dobár !
Kinn a pohár.

66.

Kálamista (pápista) mosta
 Két hordó káposzta,
 Ördög ide hozta,
 Mög visszarántotta.

67.

(Dobpergés.)

Haza, haza, rongyos baka
 Haza, haza, rongyos baka
 Vagy :
 Takarogy, takarogy rossz bakkanesos!
 Takarogy, takarogy rossz bakkanesos

68.

(A takarodó.)

Kata !
 Gyere haza !
 Kata !
 Gyere haza ! –
 Minek ?
 Ágyat mögvetni,
 Belé fekünni.
 Kata !
 Gyere haza !

69.

(A gyermek estve, midőn már a játékba bele fáradva haza akar menni, játszó társának kettőt hármat a hátára üt, s a következő szavakat mondva haza szalad :)

Esteli málé.

Kő'csön korpa !

vagy :

Jó écezekát, esipös balhát,

Csipje mög a s . . . d lyukát !

70.

*(A kanász gyerekek az alantli verssel bíztatják a kano-
kat a vívásra :)*

Habot rágni, dagasztani,

Kesely lábod igazgatni,

Súgár farkad igyengetni,

Agyaradat esattogtatni,

Gazdád linyát hasigatni,

Vasfazékra aprítgatni —

Hugrrrrrrrrri ! sugárka ! hasítsd ki !

71.

(A pulykát így boszantják :)

Szöbbsz a páva,

Mint a pulyka.

Mer' a páva aranyos,

De a pulyka tyúk sz . . . s ---

Lub, lub, lub, lub, lub, lub, lub !

72.

(A kakas, mikor szórnyával a földet kotorja, ezt mondja :)

Ugy-é Kata jó vó't?

Ugy-é Kata jó vó't?

73.

(A serege (seregély), mikor a meggyget vágja, ezt mondja sebesen :)

Ki mit kaphat!

Ki mit kaphat! . . .

74.

(A gyöngytyúk ezt mondja :)

Csü, csü, csü,

Csü, csü, csü,

Tukács! tukács! tukács!

75.

(A ruczák és ludak legelőre menet találtak egy kanta bort; a ruczák nem érvén föl a kanta száját, körülötte tipegve ezt mondták sebesen :)

Csak csapra,

Csak csapra,

Csak csapra!

(a ludak, kiknek hosszú nyakuk lévén, ihattak a borból, ezt kiabálták :)

Igyunk!

Igyunk!

76.

Bárdny (vékony hangon): Pörje levelet! pörje levelet!

Tokjuh (természetes hangon): Majd a nyáron!

Vénjuh (vastag hangon): Nem éröm én azt!

77.

Szélös a Tisza,
Magos a partya,
Nincs olyan legény,
Ki átugorgya,
Palesi átugorta,
Csizmát nem sározta —
Az ám a legény!

Létöszi szűrit
A lova mellé,
Léhajtya fejit
Julesika mellé,
Julesa jár utána,*)
Csókot hány utána —
Az ám a leány!

78.

Czinöge, cinöge, kis madár
Mi baja a lábodnak?
— Török gyerekek elvágta,
Magyar gyerekek gyógyította
Sípbal, dobbal,
Náni hegedűvel!

*) Vagy: Julesa jár utána
Piros papucsába,
Az ám a leány!

79.

Egy, kettő, három, négy, —
 Némöt disznó hová mégy?
 — Komáromba buktatni,
 Egy pár vasat léverni,
 Vasat adom czigánnak,
 Czigán neköm baltát ad,
 Baltát adom tőkének,
 Tőke neköm fát ad,
 Fát adom sütőnek,
 Sütő neköm lepént ad,
 Lepént adom kaszásnak,
 Kaszás neköm szénát ad,
 Szénát adom tehénnek,
 Tehén neköm ganét ad,
 Ganét adom fő'dnek,
 Fő'd neköm árpát ad,
 Árpát adom disznónak,
 Disznó neköm hájat ad,
 Hájat adom gorófnak,
 Goróf neköm botot ad,
 Ugy mögveröm Zsófikát:
 Összef . . . a Zsuzsikát!

80.

Róka, róka mit csinálsz?
 Róka, róka mit csinálsz?
 — Gödröt ások magamnak.

Gödröt ások magamnak,
 Gödröt ások magamnak,
 Bele ölöm magamat —

Azt a jáger möglátta,
Azt a jáger möglátta,
S ellátte a fél lábát.

Fölvötte a vállára,
Fölvötte a vállára,
Fölvitte a piacra.

De a szűcs mög nem vötte,
De a szűcs mög nem vötte, —
Fölvitte a padlásra.

Ott azt a moly mögötte,
Ott azt a moly mögötte,
Sömmi hasznát se' vötte.

81.

Amoda van egy kis ház,
Abba' lakik egy barát,
Süti, főzi a horkát,
Kérök tülle, de nem ad,
Még asz'ongya : pofon vág, —
Pofon biz a kurvanynyát !

Túrút öszik a ezigány,
Kérök tülle, de nem ad,
Még asz'ongya : pofon vág, —
Pofon biz a kurvanynyát !

82.

(Selypeknek ; sebesen mondandó.)

Répa, retök, magyaró,
Ritkán rikkant korán röggel a rigó.

Pap keni kaszát, kapát
Fazék ó'daláhon.

Az ipi pap ipa,
Fa pipa pipakupakja.

(Hogyan van magyarul ?)

Tóna ludátusz.

Ólon talling,
Porlé piteztét.

Hunhá latál az éczezaka ?

83.

(A kis gyermek egyik karjával az élőfát átölelve a körül keringő s a következő verset dalolja :)

Budi budi bácsi,
Keringőző bácsi.
Budi budi bácsi,
Keringőző bácsi !

84.

Vó'tál-é ker'be ?
 Vó'tam.
 Láttál-é farkast ?
 Láttam.
 Féltél-é tülle ?
 Nem.

(Két gyermek szemközt áll egymással, egyik kérdez, a másik felel; mikor a végére érnek, a kérdező kezével a másiknak szeme felé legyint, az, ha nem pillant: igazat mondott s nem félt, de ha pislant s előbb mégis nemet mondott, úgy hazudott.)

85.

Ángyom asszony
 Kását főzött
 Tejbe, vajba,
 Vaszazékba, —
 Ilyen a földője !

(Egy leány-gyermek egy álló helyben el kezd keringölni, s a dal utolsó soránál lekuczorodik, úgy, hogy rokolójára szélesen kiterüljön.)

86.

Túrút öttem, elejtöttem,
 Az se tudom, hová töttem.
 Szél fújja pántlikámat,
 Harmat éri a szoknyámat,
 Hopp !

(A leány gyermek egy helyben forog, miközben a fennebbi verset dalolja, s a végső sornál lekuczorodik.)

87.

(Két gyermek mindkét kezökkel egybefogózva forog egy állító helyben a következő vers dallása mellett:)

Pórom pórom pestike,
Szögedi-vár mönyecske.
Té s is húzzad magadat,
Én is húzom magamat.
Szöbbs az én tányérom,
Mint a té tányérod,
Mer' mindön nap mosom.
Fele víz, fele bor —
Igyunk komám asszony !

88.

Elmön — tem én — a szöl — löbe — szöllöt — szödö —
getni,
Után — nam gyütt — egy vén — asszony — engöm —
verö — getni,
Bésza — ladtam — a ná — dasba — sípot — csinál —
gatni,
Az én — sípom — csak asz' — mongya :
Dib — dáb — daru — láb,
Ketten — vöttünk — egy ku — tyát,
Ugy el — vertük — a fa — rát,
Néköd — hánta — golyó — ját !

(Két gyermek szemközt áll egymással, az egyik vagy magán, vagy a másikon elkezd a mondókat, minden ütemnél felváltva hol magára, hol a másikra mutat, kire a végszótag esik, azt a másik kineveti.)

89.

Egyetem, — begyetem, — karkan — tyú,
 Nem va — gyok én — fél nya — kú,
 Isten — ková — csa va — gyok,
 Szen' Pál — lovát — patkó — lom,
 Fényös — szöggel — szöge — zöm,
 Vas pa' — czával — pönge — töm.
 Pöm — pöm,
 Pétör — bácsi
 Szögygye — ken' ki,
 Vögye — ' ken' ki
 Ezék — közzül
 Eszt!

(A gyermekek körbe állnak, egy pedig a középbe; az a főnebbi dal szavaival számolja meg a körben állókat, kire a végszó esik, félre áll, a középben álló pedig újra kezdi a számolást mindaddig, míg csak egy nem marad, s ez a választott.)

90.

Egyedelöm, — begyedelöm, — kendör táncz,
 Hajdú — sógor — kit ki — a'tsz?
 Én én — gyomat — kiá' — tom,
 Vas pa' — czával — konga — tom,
 Kong — kong — Pétör — bácsi,
 János — bácsi,
 Ezt a — szöget
 Szögygye — ken' ki,
 Vögye — ken' ki,
 Innét — ezt!

(A játék menete ugyanaz, a mi az előbbié.)

91.

Egyetem — begyetem — tengör — táncz,
 Hajdú — sógor — mit ki — vánsz?
 Nem ki — vánok — ögye — bet,
 Csak egy — szörös — ege — ret.
 Hajdán,
 Fodor máj,
 Üsd ki — eztet
 Balog — Pétör
 Pál!

92.

Szál,
 Szál,
 Szalma—
 Szál,
 Eber —
 Náczi
 Pap.
 Túzok
 Tamás
 Görcs!

(A gyermekek körbe állanak; — egy a középbe állva megkezdi valamelyiken a verset, minden soráért másokra mutat; kire a végső esik, azt nevetve, kitapsolva görcsnek nevezik.)

93.

Kis kácsa fürdik
 Fekete tóba',
 Fijáhon készül
 Lengyelországba.
 Hajlott ága hajlott,
 Termőtt ága termőtt.
 Haj szénára, szénára,
 Szénaszakadékra,
 Benne forog kis mönyecske,
 Öleld, a kít szerecz!

Ezt ölelöm,
 Ezt esőkolom,
 E Katuska,
 E Pannuska,
 Komám asszony lánya.
 Nè híjkatok éngöm
 Turbik Élonának,
 Csak híjkatok éngöm
 Virág Zsugonyának.
 Haj, duj, dälom,
 Tulipantom,
 Rozmaringom,
 Gyönyörű virágom!

Addig a házadbúl ki nem mék:
 Még három szál gyértya el nem ég;
 Mikor a negyedik félig ég:
 Akkor tudod, rúzsám, hogy kimék.

Fölkötötted, rúzsám, kardodat,
 Visé'je hát isten gondodat!
 Vagy életöm, vagy halálom,
 De mán tüled mög köll válnom,
 Édösöm!

(A gyermekek összefogózva kört képeznek, egy a középre áll; a körben állók éneklik a dalt ezen sorig: Öleld a kit szeretsz, midőn a középben levő egyet bekap a körben állók közül s azzal tánczolva dalolja a következő sorokat. A dal végével ez utóbbit a középben hagyva, maga a körbe áll s a játékot újra kezdik.)

94.

Kis kácsa fürdik
 Fekete tóba',
 Fijáhon készül
 Lengyelországba.
 Hajlott ága hajlott,
 Termött ága termött;
 Levelibe' kis mönyecske,
 Öleld, a kit szereczcz!

Ezt ölelem,
 Ezt csókolom,
 E Katuska,
 E Pannuska,
 Komám asszony lánya!
 Sződök szép rúzsát,
 Kötök koszorúcskát,
 Fejemre tőszöm
 Gyönyös koszorúcskám

Haj, duj, dälom,
 Tulipánom,
 Gyönyörű virágom!

(A játék menete mint az előbbié.)

95.

Kis kácsa fürdik
 Fekete tóba',
 Fijáhon készül
 Lengyelországba.
 Hajlott ága hajlott,
 Termött ága termött,
 Levelibe' kis mönyecské
 Öleld, a kít szereczcz!

Ezt ölelöm,
 Ezt csókolom!

Agygyon isten sok jó esőt,
 Mossa össze mind a kettőt!

Dádárom, dádárom,
 Gólya giliczécske!
 Gólya viszi a Mariskát,
 Gólya Mariskáját.
 Pé'z vó'nék csöndülnék,
 Rúzsza vó'nék terülnék,
 Mégis kipöndülnék.

96.

Kis kácsa fürdik
 Fekete tóba',
 Annyáhon készül
 Lengyelországba.
 Egyik ága hajlik,
 Másik ága tellik,
 Levelibe' kis mőnyeeske
 Öleld, a kit szerezcez!

Ezt ölelőm,
 Mőgesókolom
 Szomszéd leányát,
 Hajnal Iluskát.
 Sződők szép rúzsát,
 Zúmolom, zúmolom,
 Zakatolom.
 Hej, baja, baja,
 Zúzótt virágja.
 Mos' van kedvemre
 Ohaj málé,
 Meleg málé,
 De jó vő'na melegibe.

Haja madár lipit lotty,
 Ki tavaly, ki!

(A játék menete mint az előbbieké.)

97.

Hajlik a megyfa,
 Nagy az árnyéka,
 Alatta ül egy szép barna mönyecko,
 A kit szereczcz, kapd be !

Ezt szeretöm,
 Ezt kedvellöm,
 Ez az én édös kedvesöm !
 Ha pé'z vó'nék pöndülnék,
 Rúzsa vó'nék virülnék,
 Olyan dícső lömnék.
 Ég a gyértya, ha möggvü'ttyák,
 El is alszik, ha elő'ttyák.
 Járjad, járjad jó katuna.
 Hagy dobozják ez az úcezeza.

Ej, haj ! szögfü szál
 De szépen kinyilottál,
 Soha el né hervagygyál,
 Bokrétának maragygyál !

98.

(A játszó: háttal összeállanak, egy kifordul s mondja :)

Mos' gyü'ttünk innen
 Lengyelországból,
 Lovakat hoztunk,
 Nyerögbe fogtuk,
 Síkos a talpa,
 Aranyos a sarka,
 Csillagom, Julesa,
 Fordú'j ki az útra !

99.

Égy kis kertöt keríték,
 Benne rúzsát ülteték;
 Szomszéd lánya rákapék, —
 Écezezör, kécezezör möglesém,
 Harmaczezor is möglesém, —
 A törvénybe vitetém.
 A törvény is asz'onta:
 Láttnak való a rúzsá,
 Legénnek a bokréta.
 Haj föl busa barna.

Alacson patkócska,
 Némöt szabócska,
 Hajdú Élonácska,
 A váradi esonka.

Égy katunának egy paripája,
 Két katunának két paripája.
 Haj a jégön, a nádason,
 Hopp itt a szárazon!
 Díjófának ága mellett,
 Ága-fának tüze mellett —
 Csóró ide lipitlotty!

100.

Új-Várba möntem,
 Égy csizmat vöttem,
 Pirosat vöttem,
 Mögpatkóltattam,
 Patkólásáér'
 Égy tallért ettem

Török ezieza, török macza,
 Bársony bariskája. —
 Ereggy te kis léány,
 Mongyad anyád asszomak:
 Süssön sügár pöcsönyét,
 Pin' bort mellé.

Sípoltak, dudálnak
 Király udvarába',
 Még sém ott, még sém ott,
 Kú-palotába'.

Andorjás bokrétás,
 Felesége jó tánczos;
 Az ura selyöm-szál,
 Szógalója arany-szál.
 Pim, pim, bukó rucza
 Mire víraczez hó'nap?
 Hajlott ága hajlott,
 Termött ága termött,
 Anyékába' kis mönyeeske,
 Öleld, a kít szerezuez!

Ezt öleköm,
 Ezt esőkolom.
 Szodók szép rúzsát,
 Kotók koszorút,
 Fejembe toszon
 Gyöngyös koszorút
 Zámondom, zámondom,
 Szatyor a vén asszony.
 A tálat is mögégetik,
 Mégis mögroppantják.

(A játék nemte ugyanaz, a mi a fenebbiké.)

101.

(A gyermekek egymás kezét megfogva hosszú sort képeznek; egy közülök vezérnek van kijelölve. Két más gyermek kezüket összefogva feltartják és kaput formálnak; ekkor a vezér kezdi a mondókat :)

Vezér : Kakas isten jó napot !

Kapus : Récze, rucza fogagygya.

Ki s ki népei vattok ?

Vezér : Lengyel László jó királyunk !

Kapus : Az is nekünk ellenségünk !

Vezér : Mirül való ellenségtök ?

Kapus : Minapába' itt járatok,
Hídunk lábát lőtörétök,
Mög sé csináltatok !

Vezér : Ácsok vagyunk, ácsorogunk,
Fenyőfábúl kifaragjuk,
Ingyön aranyozzuk.

Kapus : Hun vöttétök azt az ingyön-aranyat ?

Vezér : Föl-fölmöntünk Boldog-asszony kis lányáhon,
Kérvén-kértük, adván-atta.

Kapus : Hazuttok, mer' loptátok !

Vezér : Sé nem kértük, sé nem loptuk :
Maga jószántábúl atta. — —
Mi a kapu váltsága ?

Kapus : Egy arany alma.

(Ekkor a következő ének dalolása közben megindul az egész sereg s a kapun mind keresztül bújnak, a hátulsót a ka-

pusok elvámolják s a játék újból elkezdődik mindaddig, míg a rezérnek minden népe elfogadván, csak egyedül marad. Ekkor azt körül fogják s hogy nép nélkül maradt, kitapsolják s ezzel vége a játéknak.)

Nyissad, asszony, kapudat,
Hagy kerű'jem váradat!
A nyúlacska kicsinyke,
Högyet, vögyet befuttya,
Agaramat fárasztya,
Paripámat futtattya.
Néköm is vó't kis lányom,
Haját fontam hat ágra,
Hat szül aranyfonálba,
'Talpig érő fátyalba.
A Szőlősi udvarát
Mindön délbe' dobojják,
Annak agygyuk Mariskát,
Ki fölköti boeskorát.

102.

(A körben állók közül egy kérdi a középen állótól :)

— Hová mégy, jámbor?
— Szöllőbe, jámbor.
— Mit viszol, jámbor?
— Éneköt, jámbor.
— Fújjad a nótáját!
— Nehéz a nótája.
— Lám a lányok hogy mög fújják,
Fujdogá'ják,
Mint mikor a tánezet járják.

(Most a körben állók dalolják:)

Haj szénára, szénára,
Széna szakadékra,
Benne forog kis műnyecske,
Öleld, a kit szerezuez!

(Ekkor a középben álló beránt egyet a körben állók közül, s azzal együtt táncz közben dalolja a következőket.)

Eszt ölelöm,
Eszt csókolom,
Komám asszonya lánya.
Szödök szép rúzsát,
Kötök kocsorúcskát,
Fejemre fészöm
Gyöngyös koszorúmat.
Haj, dúj, dälom,
Tulipántom,
Rozmaringom,
Gyönyörü virágom.
Né híjratok éngöm Turbík Élonának,
Csak híjratok éngöm Virág Zsugonyának,
Mer' én vagyok asszonyomnak
Létövöje, föltövöje, bíbor lepedöje.
Égy katunának két paripája,
Két katunának égy paripája.
Addig a házadbúl ki nem mek,
Még három szál gyertya el nem ég,
Mikor a negyedik félbe ég:
Akkor tudod, rúzsám, hogy kímék!

(Ekkor az utóbb berántott marad a kör közepén, a más-
sik a körbe áll; így folytatják tovább.)

103.

Katuna vagy, rúzsám, a löttél,
 Noha neköm nagy bút szörzöttél;
 Fölkötötted, rúzsám, kardodat,
 Visé'je hát isten gondodat!

Kík paradicsom, lilijom,
 Kiállottad, rúzsám, jól tudom,
 Három szál vesszőre tapodom,
 Vagy életre, vagy halá'ra,
 De mán tülled mäg köll válnom.
 Édösöm!

104.

(A játéslók körbe fogódzra forognak és éneklék:)

Ispiláng, ispilángi rúzsá!
 Rúzsá vó'nék, piros rúzsá,
 Piros vó'nék, zsöndüünék,
 Karika vó'nék, gurúlnék.

Kík selyöm rostya,
 Piros rozsmaringja,
 Szödör-szömü szép Zsuzsika
 Fordú'j angyal-módra!

(Kinek a nevét mondják, az kifordúl a körből, a benn maradtak a dalt újra kezdik, ki legutólsónak marad, azt megcsipkedik.)

105.

Vezér : Kijé ez a kapu ?

Kapus : Szent Örsébeté.

Vezér : Átal mögyünk rajta.

Kapus : Vámot vöszünk rajta.
A minap is itt mönétök.
Hídunk lábát létörétök,
Föl sé csináltátok.

Vezér : Ácsok vagyunk, hát faragunk,
Ingyön aranyozunk.

Kapus : Hun vöttétök ingyön-aranytokat ?

Vezér : Elmöntönk Boldog asszonhon,
Kérvén kértük,
Adván atták,
Tekenyővel mérték.

Kapus : Nem rabolunk, nem,
Csak a legutó'sót

(Elkór a kapun átbujnak, s a kapusok elrabolják az utólsót, mire a vezér mondja :)

Sí'junk, ri'juk,
Elfogyott a mi seregünk !

106.

Csiesörgös ajtaja,
Sétáros kapuja —
Benne fekszik Csitri Panni,
Húzzátok a tánczra,
Fölkereködött a szoknyája,
Nagy szerelmet hajt a.

Fárúl esött rongyos guba
 Vesd a géréndába.
 Haj! haj! mönnyci keeske,
 Gyöngé mönyeeske.
 Az elejín, az elejín
 Csak gyorsan mönnyünk,
 A hátúján, a hátúján
 Csak dobót üssünk!
 Happ ide mocskos,
 Part ide dombos,
 Czo ki boeskoros!

(A játészó sereg nagy kört képezve dalolja a jenebbi verset, a szintén forgó kör közepén egy pár tánczol, a tánczosok egyike, az a ki előbb beament, a dal végeztével kijő s a körbe áll s egy másik megy be helyette s tánczol az ott maradttal, a kör forogva újra dalolja a verset s így folytatják tovább.)

107.

Sül a könyér, sül, sül,
 Még a gazda haza gyün. —
 Sül a könyér, sül, sül,
 Még a gazda haza gyün satt.

(Egy gyermek, a gazda, elmegy a templomba; egy más, a szolgáló, otthon marad, süti a kenyeret; a többi gyermek hosszan egymás ölébe ül, a hátúlsó a kemence, a többi a kenyér, a legelső és legkisebb a czipó; mindegyik az ölben ülőt szorosán átkarolva ringatja a főnebbi dal dúdolósa közben. — Míg a gazda, ki elmenete előtt megolvasta a kenyeret, oda jár: addig a szolgáló eldugja a czipót. Midőn haza jön a gazda, újra megolvassa a kenyeret, kérdi a szolgálótól:)

Hát a czipót hova tötted?

(az vagy ezt mondja :)

Felit mögöttem,
Felit a kúdnak attam.

Vagy :

Felit mögöttem,
Felit a kútba vetöttem.

(ha az előbbi feleletet adja, nem bántja, de ha az utóbbit : akkor összefont kendővel veri mindaddig, míg elő nem keríti ; ezután a kenyeret kezdik kiszedni s minthogy a gyermekek egymást erősen tartják, nehéz a munka, a gazda ismét megveri a szolgálót gondatlanságáért, hogy miért ragadtak össze a kenyerek ? midőn mind kiszedik, végül a kemenczét is kimozdítják helyéből s a játékot újra kezdik.)

108.

Tüzet viszök, nem láttjátok,
Ha láttjátok sè mon'gyátok.
Tüzet viszök, nem láttjátok,
Ha láttjátok, sè mon'gyátok ! . . .

(A játszó csoport körbe áll, egy gyermek a kört kezében összefont kendővel a fönnbbi sorok dallása közben kívülről kerülgeti, míg egyszer valamelyiknek a körben állók közül hátához vágja a kendőt ; erre az kiugrik, s ha eléri amuzt, — kinek háromszor kell megkerülni a kört, s csak ekkor állhat be az ötet kergető helyére, — jól elhámnya. Aztán emez kerülgeti a kört, s így folytatják tovább.)

109.

Meleg czipót öhetném,
 Hideg vizet ihatnám.
 Meleg czipót öhetném,
 Hideg vizet ihatnám . . .

(A gyermekek összefogózra körbe állanak, a körön kívül egy gyermeket egy másik a fennebbi sorok dalolása közben összefont kendővel kerget, ha beéri, üti a hátát, így megkerülve háromszor a kört, az elől szaladó kiránt egyet a körből, maga pedig annak a helyére áll, ekkor az újonnan kirántott kapja föl a kendőt, s veri azzal, ha utól éri; — így tovább.)

110.

Kinn a bárány,
 Benn a farkas . . .
 Kinn a bárány,
 Benn a farkas . . .

(Egy fia, a farkas, hosszú árokban áll, melyen a többi gyermekek, a bárányok, ugrálnak keresztül a fennebbi sorokat dalolva. A kút a farkas ugrás közben megkap, az lesz a farkas. Olykor megesik, hogy valami véregett gyermek lesz a farkas, ilyenkor a virgomezubbak, kettő, három, belémenni az árok végébe, s lekuczorodva a lusta farkast ilyképen gúnyolják: „Farkas házába vè . . . (vèlni a gyermek nyelczen annyit tesz = esúnyítani, rásúnyítani stb. itt az e betűt mindkét helyt oly nyöszörögő hangon elnyújtva mondják.)

111.

— Agyon szítát komám asszony!

— Kerűj hátul, a szögön van.

(A gyermekek hosszan egymás elébe állanak, egy az első elébe megy, kihez az első sort intézi, melyre az a második sorral felel. Ekkor a szítát kérő a csoport hátulja felé szalad, ha a végül állót, mielőtt az az első elébe ért volna, elkapja: akkor ő megy az első elébe, s az, a kit elfogott, kéri a szítát ő tőle, s így folytatják tovább.)

112.

(A gyermekek párosával egymás elébe állanak, az első pár előtt négy-öt lépésnyire áll egy gyermek, a macska, ettől a leghátul álló pár egyike kérdi:

Czicza macza melyik szömöd fáj?

Macska: Mind a kettő égyformán.

(ekkor a pár vet, azaz egyik egy oldalra, másik más oldalra szalad s azon igyekeznek, hogy a macskát megkerülve összehéssenek; ha a macska nem tudja egyiket sem elfogni, akkor a pár előlre áll, s a hátul maradt pár vet; ha pedig elfogja, avval, kit megfogott, elől áll, s a másik, kinek párját elfogta, lesz helyébe a macska. Ha a macska hat esztendő, azaz ha hat pár vetett már s nem tudott közülök egyet sem elfogni, akkor megpörzsölik, mely abból áll, hogy az egész csoport rászalad, s megcsipkedik; ezután ismét újra kezdik a játékot.)

113.

(A gyermekek összefogózza nagy kört képeznek, melyben a bíró egy tergenyész számárral keringőz s az alábbi dalt dúdoja; a ki elnereti magát: attól zálogot vesz, s azt a száma-
márra feltéve újra kezdi a dalt.)

Ó kútba tekinték,
Selyöm szálát szakajték.
Kinek látom mosolygását:
Bíró szödi zálogását.
Kukurikú!

114.

SZÖMBÉZÉS.

Itt csörög, itt pattog
Három véka magyaró!
Itt csörög, itt pattog
Három véka magyaró! . . .

(A játszó gyermekek egy társuknak bekötik a szemét s ez a szömbé, a többiek ezt a fennebbi sorok dalolása közben körül tapsolják, s ide oda futkároznak, szökdécselnek előtte; a kit közülök a szömbé megfog, az lesz helyébe szömbévé.)

115.

BÚVÓCSKA.

(Egy csoport gyermek elbúvik, egyik egy helyre, másik más helyre; a másik csoport, mely addig oly helyen volt, honnan nem láthatta, hogy am azok hova bujtak, — keresésükre akkor indul az alábbi körrekező versike dalolása mellett, mikor az elbujtak közül valamelyik azt kiáltja: „szá-

bad!“ — az elbúttakat mindaddig keresik, míg mind fel nem találják, azután ezek bujnak s amazok keresik emezeket.)

Bújj, bújj, ha bújhaczez,
Kerék alá lapúlhaczez.*)

116.

A CSABLEZÁS.

(A puha földre leül két gyermek játszani, először is ki-mérnek mind egyiköjük számára egy arasznyi hosszú és felényi széles négyszögű tért. Akkor az egyik egy bicskát vesz elő, s azt minden ujjáról sorban egymás után a földre csapja le, úgy, hogy a bicska a puha földben kiálljon; a tíz ujj után a két tenyérből és a két kéz-fejről, nem különben a fogak közül is kell így vetni. Végre két ujj közé fogva a kés hegyét, mondja: „Éldős kis bicskám ájj ki neköm sinkára!“ — aztán: „Éldős kis bicskám ájj ki neköm bötüre!“ — Ha mindezeket megtette s a bicska mindannyiszor kiállott: most a bekerített térben annyi keskeny húzást tesz egymásmellé, a hányszor a bicska kiállott; akkor újra kezdi. De rendszerint a második vagy harmadik vetésnél nem igen tud tovább menni, a bicska nem áll ki, hanem eldül, s a másik gyermeknek adja át, s az szintén elkezd a vetést. Így felrálva folytatják mindaddig, míg valamelyiknek a tere, melyet legelőször kímértek, egészen fel nincs hasogatva; ekkor a nyertes a másikkal összekapartatja a felhasogatott földet s az azt a markába véve, kénytelen féllábon sántikálva szem-behunyva oda vinni, a hova a nyertes akarja. Midőn elindul a földdel, amaz egy összefont kendővel meggy mindenütt utána, s szüntelenül ezt hajtja:)

Tüdd lé kutya a lábod,
Ha létöszöd: mögbánod!

*) Az utóbbi szó helyett ezt is mondják: csukálhatsz.

(Végre valahová letélt a földet, s visszakíséri esirrigös-esavargós uton oda, a hol játszottak. Ekkor ismét előveszi, üli reá a hátát s ezt mondja:)

Fíjad után barna!

Fíjad után barna!

*(s hagyja mindaddig, míg amiaz a földet meg nem találja; ha-
tem ekkor szélről köli a derest, mert a másik, ha beéri, hozzá
rája a megtalált földet. Aztán újra kezdik a játékot.)*

117.

LABDÁZÓ MONDÓKA.

Égy előre,
Két kettőre,
Három hatra,
Hát kilenezre,
Tőcsd ki tízre,
Mégis tízre,
Tizenégyre.
Ez elejtő,
E fölkapó,
E jó hátha
Büfogtató,
Te'jes tizenkettő!

*(A gyermek labdázás közben a fennebbi sorokat dalolja;
az utolsó sornál azon társát, ki hozzá legközelebb áll, hátha
lái a labdát, ez a l a p t a-m á j.)*

118.

HINTÁZÓ MONDÓKÁK.

I.

Hinta !
Palinta !
Karácsonyi
Kis Kata !

II.

Égy üveg alma,
Két üveg alma,
Három üveg alma,
Négy üveg alma,
Öt üveg alma,
Hat üveg alma,
Hét üveg alma,
Nyó'cz üveg alma,
Kilencz üveg alma,
Tíz üveg alma.
Tíz, tíz, tiszta víz,
Ingöm, gatyám csupa víz.
Száj'jj le barát a hintárúl,
Nem a té pé'zöd ára !
Pé'zöm ára, pé'zöm ára,
Száz forintom ára !
Kis kertöt csinálók,
Abba rúzsát ültetök ;
Lánnak való a rúzs,
Legénnek a bokréta.

III.

Egy, érik a meggy,
 Kettő, feneketlen teknyő,
 Három, én bizon nem várom,
 Négy, biz' oda nem megy,
 Öt, esik a küd,
 Hat, hasad a pad,
 Hét, múlik a hét,
 Nyó'cz, üres a pó'cz,
 Kilencz, Kis Ferencz,
 Tíz, tiszta víz,
 Tekenyőbe' bugyborék.
 Két csuprot összekocogtatunk,
 Avval harangozunk,

IV.

Egy,
 Kettő,
 Három,
 Négy,
 Öt,
 Hat,
 Hét,
 Nyó'cz,
 Kilencz,
 Tíz.
 Tekenyőbe' tiszta víz,
 Kis kertöt locsolni.
 Minek az a kis kert ?
 Tököt termesztetni.
 Minek az a tök ?
 Disznókat hizlalni.
 Minek az a disznó ?

Hájat szödögetni.
 Minek az a háj ?
 Szekereket, kocsikat
 Vélle kenögetni.
 Minek az a koesi ?
 Asszonyokat, lányokat
 Rajta hordogatni.
 Hová kívánczol ?
 A kakas-ülőbe,
 Még annál is folyebb,
 Torom tetejibe !

(S ekkor a hintázót jól fellökik.)

119.

Csön, csön gyűrű,
 Kallan gyűrű,
 Nállad, nállad
 Arany gyűrű.
 Kérd ki, kérd ki
 Kis fijátúl,
 Ellenbéli
 Szomszégjátúl.
 Itt csörög.
 Itt pattog,
 Ettül kéröm,
 Ez agygya ki,
 Salyátané,
 Bodzáné,
 Kis királyné,
 Kapitánné,
 Vesd ki Csutoráné !
 Az arany dáré,

Dáspitáré,
 Szőlő görbicz
 Görbicz kóró,
 Sárkány,
 Sárfé,
 Lapta-bél,
 Bubuczki!
 Tök, tök dinnye,
 Bodrog dinnye,
 Zö'd ága,
 Zö'd levele,
 Piros bora,
 Borhajtója.
 Én tudom,
 Ángyom tuggyga,
 A ki tuggyga,
 Ki né mongya!
 Bubuczki!

(A gyermekek összetett tenyérrel sorba ülnek, egy, szintén összetett tenyerét, melyben egy gyűrű van, mindegyik tenyerében végig huzza s a gyűrűt valamelyiknek kezében hagyja. Ekkor egy másik elkezdli a fennebbi verset mondani, mindenik soránál másakra mutat, kire az utolsó sor esik: az kinyitja markát, ha nincs nála a gyűrű: az előbbi a mondókat újra kezdi; ha pedig nála van, az a ki kereste, a megtalált gyűrűt az előbbi mód szerint eldugja, s emez, a kinél volt, kezdi keresni, míg rá nem talál. Így folytatják tovább.)

120.

Égy ágy hagyma,
 Hatvan dinnye,
 Cserép a feneke.
 Léány, léány, hun a tyúknak a fija?

Széjjel ide ragada.
Csűr ide, csűr amoda,
Kocz kivári dombra. —
Az erdélyi vajda
Égy tábort indíta,
Az ü táborába
Égy asszont kívána.
Hivassunk!
Hivassunk! —
Gyűjjön ki kend asszony!

(A leány gyermekek körbe állanak, kettő a körben állókat kívülről kerülyeti, a második az első befout haját fogja. A körben állók dalolják a dalt, melynek végétével az első körül járó kívánt egyet a körből s annak helyére áll, ez pedig megfogja a másik haját, ki előbb az elsőt fogta s a játékot tovább folytatják.)

121.

Arany lilijomszál
Ugorgy a Dunába,
Támaszd mög ó'dalad
Az egész világba,
Símítkozzál,
És mögmosgyál,
És mögtűrülközzél!

(A gyermekek körbe állanak, egy a kör közepére; mikor vége a dalnak, a középben álló megtűrölközik valamelyiknek a kötőjébe, s emez áll a középre, amaz pedig ennek a helyére, s a dalt újra kezdik.)

122.

(Egy gyermek, a kertész, a többi gyermeket sorba ülteti, jön egy útas, megáll a kertész előtt s így szól:)

Útas: Kakas isten jó napot!

Kertész: Récze, rueza fogagygya!
Mér' gyüttél?

Útas: Dimyéér'.

Kertész: Mos' vittél.

Útas: Pap kutyái rám szalattak,
Mind a fejihön vágtam.

Kertész: Szakíeses égyet, ha birsz.

(Ekkor az útas megkopogtatja a sorban ülők fejeit s egyet közülök elvissz, a többiekre azt mondja, még éretlenek; így folytatják tovább, míg mind el nem hordja, ekkor a játékot újra kezdik.)

123.

(A gyermekek összefogózva körbe állnak, egy gyermek, a pásztor, a körön kívül, egy másik, a kecske, a körön belül áll.)

Pásztor: Kecske, kecske, mit keresöl a szöllőbe?

Kecske: Szöllőt önnék, ha vó'na.

Pásztor: Hát ha kikergetlek?

Kecske: Itt is égy lyuk, emitt is égy lyuk,
Hátúl is égy lyuk! . .

(Ekkor a pásztor kergeti a kecskét, az bujkál keresztül-kasúl a gyermekek fentartott kezei alatt, kik a kecskét szaba-

don. minden akadály nélkül bocsátják, de a pásztor nem igen; ha a pásztor a kecskét elfogja, akkor mindketten a körbe állnak, más kettő jön ki, egyik lesz a pásztor, másik a kecske s így folytatják tovább.)

124.

Pásztor: Kecske, kecske, mit csinálsz a szőlőbe'?

Kecske: Szőlőt ünnék, ha vó'na.

Pásztor: Tè kapáltad?

Kecske: Én ám!

Pásztor: Tè gyomláltad?

Kecske: Én ám!

Pásztor: Hát ha mögfoglak?!

Kecske: Itt is egy lyuk, amott is egy lyuk' hátul is egy lyuk!

(A játék véget ér, a mi az előbbi.)

125.

(Egy leány a gazdasszony, egy másik a libapásztor, a többiek a libák.)

Gazdasszony: Gyere haza szó'gáló!

Libapásztor: Nem möhetők!

Kertöm alatt

Fijas farkas,

Mögöszli libámat.

Gazdasszony: Mibe' mosdik?

Libapásztor: Aranyos teknyőbe.

Gazdasszony : Mibe türelközik ?

Libapásztor : Selyöm keszkenőbe'. —

His, his haza libuskáim !

(*Ekkor a farkas a futók közül egyet kettőt elfog s eldugja őket, a gazdasszony megolvastván a libákat a hiányzók keresésére indul.*)

Gazdasszony : Hol vannak a libáim ?

Farkas : Tüske útra möntek.

Gazdasszony : Tüske úton nincsenek !

Farkas : Köves útra möntek.

(*A libák gágogni kezdenek.*)

Gazdasszony : Mi van a palláson ?

Farkas : Öreg anyám díjót adott,

A macskák zörgetik.

(*Ekkor a libák előszaladnak, a farkas fut, a gazdasszony utána s ha beéri, jól megcsipkedí ; aztán a játékot újra kezdik.*)

126.

(*A gyermekek sorba ülnek, egy közülök lesz sugdosó, egy angyal és egy ördög. A sugdosó az angyalt és ördögöt különböző irányban eltávolítja a többiektől, ekkor a sorban ülők mindegyikének titkon valami tárgy- vagy virágnevet ad, ekkor a játék megkezdődik. Előbb jő az angyal, megáll egy bottal a sugdosóval szemközt s így szól :)*

Angyal : Csüng, csüng az angyal égy nagy aranyos bottal.

Sugdosó : Mit keres ?

Angyal : Arany csüngő-büngő kis templomot.

(*Ha a titkon elnevezettek közt van, a mit kér, az feláll s elmegy az anygallal, — s ha nincs, mondja a*)

Sugdosó : Ki möheczez ! Kosár a fenekedbe !

(*Azután jön sántikálva az ördög, megáll a sugdosó előtt s mondja :*)

Ördög : Ling, long az ördög égy nagy tyúksz . . . s bottal !

Sugdosó : Mit keres ?

Ördög : Arany csüngő-büngő, gyémánttal fölezifrázotti kis rúzsát !

(*Ha van elviszi, ha nincs, mondja a*)

Sugdosó : Ki möheczez, kosár a fenekedbe !

(*Igy megy a játék mindaddig, míg az angyal és ördög felváltva kitalálják a neveket s a gyermekeket egyenként elhordják. Ekkor mind az angyaléit mind az ördögéit az angyal és ördög megpróbálják, ugyanis a gyermek egyik kezét megfogja az angyal, másikat pedig az ördög s azt ezen vers dalolása közben :*

Jérece vagy-é ?

Kakas vagy-é ? —

Vágj s . . . be, vágj, vágj !

(*előre s hátra menesztik ; a fönnbbi dalt háromszor mondják el, ez alatt mindegyre ránczигálják, s a melyik ezen megkísértés alatt magát elneveti : az az ördögé, a ki pedig ezt mosolygás nélkül kiállja, az az angyalé ; így megtudván ki melyiké, a játékot újra kezdik.*)

127.

Gazda : Mér' kerülgeti kend az én házam tájékát ?

Kérő : Mer' szeretöm a ken' lányát, Pannát !

Gazda : Én nem adom én lányomat
Selyöm ruha né'kül,
Hintó-kocsi né'kül ;
A hintóba száz ló lögyön,
Mind a száznak aranyos farka lögyön !

Kérő : Én elviszöm Lipitomba, Lopotomba,
Szá'j kezemhön, tanú'j tüllem !

Gazda : Aranyos lögyön az ingválla !

A körben állók : Tetves lögyön a bundája !

(A játszóknál körbe állanak. A gazda a közepén áll, a kérő kívülről kerülgeti a kört. Ha a kérő lányt kíván, a gazda kérdésére a fent látható módon válaszol, ha pedig fűt, akkor ezen szavakkal: „Mer' szeretöm a ken' fiát...” s egyet megmerez a játszóknál közül. A vers végeztével a kört személy befogózkodik a kérő ruhájába s vele együtt kerülgeti a kört; így folytatják tovább, míg a gazda egyedül nem marad.)

128.

Útas : Hajlik az erdő,
Zó'dül a mező.
Járok magam égyedül,
Félök magam égyedül,
Király uram ! király uram !
Kit aczez neküm,
Kivel haza mönnyek ?

Király : Kádár Marist.

Útas : Nem szeretöm én azt,
 Nem kedvellöm én azt,
 Rút ü maga, rút ruhája,
 Tetves a bundája.
 Hajlik az erdő,
 Zó'dül a mező.
 Járok magam égyedül,
 Félök magam égyedül.
 Király uram! király uram!
 Kit aczez nêköm,
 Kivel haza mönnyek?

Király : Gojdár Julesát.

Útas : Szeretöm én azt,
 Kedvellöm én azt,
 Szép ü maga, szép ruhája,
 Patyolat ingválla!

(A gyermekek összefogózva kört képeznek; egy, a király, a kör közepén áll, a körön kívül az útas, s ez mondja a mondókának egyszer az első felét, melynek végével a király egyet a körben állók közül a fent látható módon megnevez. Erre megint az útas mondja a mondóka második részét, mikor ezt elvégzi, ismét elől kezdi a mondóka első részét; erre a király mást nevez meg, mire az útas, ki a kört kívülről mindigre kerülgeti, mondja a vers utolsó részét, s ennek végeztével a kiválasztottat magával viszi. Ezt folytatják mindaddig, míg az útas a körben állókat mind elkéri s a király egyedül marad, kit ekkor kinevetnek, kitapsolnak s a játékot újra kezdik.)

129.

Mi van ma? mi van ma?
 Piros pünkös' napja,
 Hó'nap lész, hónap lész
 A második napja.

Jó legén jól mögfogd
 Lovadnak kantárját,
 Hogy el né tapossa *)
 A pünkösti rúzsát.
 Lányok vattok, szépek vattok,
 Piros az orezátok,
 Ker'be möntök, rúzsát szöttök —
 Szakad szívem rátok.
 Béméne Ilus asszony
 Gömbölyű szoknyába',
 Láték nálla piros almát,
 Veté kebelébe, **)
 Viszi haza ú fíjának,
 Fehér Andorjáznak;
 Andorjás bokrétság,
 Felesége jó tánczos,
 Az úra selyöm szál,
 Szó'gálója arany szál . . .

(Kis leánykák pünköst napján, fejökre pünkösti rózsából kötött koszorút téve, felöltöznek fehérbe, bejárvák a falut házanként, minden ház előtt körbe állva körül fogják egyik társukat, a pünkösti királynét; ez egyet a körben állók közül beránt, azzal tánczol, a többiek szintén párosával tánczolnak s dologlják a fenebbi verset. A táncz és dal végeztével a házbeliek ajándékkal bocsátják őket tóra.)

130.

(A múlt században még szokásban volt H.-M.-Vásárhelyen a Gergely-járás; ugyanis az iskolás gyermekek Gergely napján katonáknak öltözve házról házra jártak s mintegy

*) Vagy: Né tépászsa, né tapossa

**) Kebelébe helyett.

*verburálva az alábbi verssel szedték össze s vitték magokkal az
arra való gyermekeket iskolába.)*

Gergő pápa napja ma van e világba',
Készűj' gyerök, mingyár' visziunk iskolába,
Eleget hevertél itthon a kuczkóba',
Sokat kandikáltál a kásás fazékba.

Né bújj azér' Is'ván, Gyurka, Pétör, Jankó,
El né szalagygy András, Mihály, Samu, Ferkó,
Könyvet véteess József, Dániel és Laczkó,
Elbirsz egy ábécétét tő is öcsém, Palkó !

Jó tanitónk vagyon, szereti a játszást,
Nyárban mögengedi a jégön csuszkálást,
Fölhőszakadásban a sárkány-hordozást.

Oskolánkban, elbúdd, gyakran tekét játsznak,
Érötte nem bántnak, ha rajta nem kapnak ;
Az apró gyerökök síppal sípolgatnak,
Bizonyítja öcsém, hogy ezök így vannak.

Templom körül fogunk mindön nap verebet,
Ha utól érhetjük, mindön nap ezöret,
Néköd is, jó öcsém, adhatunk eleget, --
Kezescskédbe tösznek pogácsát melegöt.

Dixi Salagurdi gúnyolódó ficzkó,
Lám olyan kényös vagy, mint Pipédi Laczkó,
Öreg apád lögyön egy nagy dobár*) zacskó!

*) Dobár=telő, megtöltött.

KÖSZÖNTŐK és RIGMUSOK.

1.

(Karácsonra)

Karácsonnak éjtszakáján,
Jézus születése napján,
Örüljünk és örvendezzünk,
A kis Jézus ma született.

A kis Jézus aranyalma,
Szűz Mária édes anyja,
József is volt édes atyja,
A jászolban ápolgatta.

Nincs a Jézus ágyán paplan,
Jaj, de fázik az ártatlan,
Fázik az ő gyöngé teste,
Hideg szélről fejcskéje.

Nincs a Jézusnak subája,
Sem sarkantyús kis eszmája,
Miből lett volna subája,
Ha elveszett báránykája.

Mikor a hold fel fog jönni,
Betlehembe fogunk menni,
A kis Jézust köszönteni,
A kis Jézust köszönteni.

János pajtás menj előre,
András pajtás térítsd össze,
Mivel hogy te öregebb vagy,
Nyájad után lassan ballagj.

2.

(Karácsonra.)

Örvendjen az egész világ,
Mert megnyílt mennyei virág.

Istentől plántált arany ág,
Kinn örül dicső mennyország.

Áronnak ékes veszszeje
Megvirágzott csemetéje.

Mint mondola jó gyümölcse
Kivánatos édessége.

Oh szép fénylő hajnal csillag,
Ki pásztorok felett villog,

Álhatatosságban ragyog,
Kiért szívem igen buzog.

Ne féljünk már az ördögtől,
Ne rettegjünk bűneinktől.

Csakhogy tisztán szentül éljünk,
Az egekben részesüljünk.

3.

(Új évre.)

Ezer nyolczszáz hatvanötben,
Már ez új esztendőben
Ur isten légy most mi velünk,
Mindenben segedelmünk.
Adjon isten bő áldást,
Adjon szép, bő aratást,
A gazdának és szegénynek,
Egyformán mind a kettőnek.

Adjon isten békeséget
Felséges királyunknak,
Nekünk pedig csendességet,
Egész Magyarországnak.
Láthassunk szép időket
És számos esztendőket;
Büntől kártól mi lelkünket,
Isten őrizzen bennünket.

A szép hajnal ha feltetszik,
Új esztendő meglátszik,
A madárkák is ezt látják,
Szárnyokat rázogatják,
Készülgetnek a jóra,
Hatot ütött az óra,
Ezek is az istent áldják,
Jótétiért magasztalják.

4.

(Uj évre.)

Sion örülj, örvendezz,
Tisztod szerint zengedezz,
Mert vagyon örömed, új esztendőd,
Istentől adatott újjult időd.

Ma vigan vigak legyünk,
Mindennek példát adjunk,
Krisztusban örüljünk, vigadozzunk,
Istennek új időért áldozzunk.

Magasztald az úr Jézust,
Körülmetszett egy Krisztust,
Ki elvette minden te átkodat,
Megadta Istennél váltságodat.

Mikor nap és esztendő
Elfogy, nem lesz az idő,
Az egekben legyen örökké ma,
Ur Jézus! engedd meg ezt mindenha.

Az úr Jézus forgassa
Jobb karjáról másikra,
Hívei országát igazgassa,
Jótétéményivel koronázza.

5.

(Névnapi.)

Kedves e napnak estéje is,
 Vigadj Erzsébet te is,
 Mert jutottál neved napjára,
 Kit szived régen vára.
 Öntsd ki örömet szivednek,
 Mutasd jelét jó kedvednek,
 Hogy ép és friss testben megérted,
 Józan elmével kérted.
 A kár tőled eltávozzék,
 Semmi veszélyt rád ne hozzék,
 Ne epeszszen semmi siralom,
 Míg nem fed a sírhalom;
 Lelked pedig felvitessen,
 Krisztus társává tétessen
 A szentek dicső seregében,
 Az egeknek egében.

6.

(Névnapi.)

Vig örömmel, nagy örömmel
 Mostan köszöntünk,
 Szomorúság, nagy bán, aggság
 Távozzék tőlünk.

Mert szent János felderült,
 Szeme könybe nem merült,
 Vig órára ugymint mára,
 Frissen felkészült.

Mennyi hajsza! fejedben áll
 Annyi áldások,
 Rád szálljanak, találjanak
 Szép áldomások.

Vagy mint tenger csöppjei,
 Sík mezőnek füvei :
 Oly nagy bőven szálljanak rád
 Égnek áldási.

7.

(Névnapi.)

Fénylik az öröm hajnala,
 A mely ködben vala,
 Szívünk fellege
 Pusztúl és vidúl ege,
 A melyet hogy elérjünk,
 Az ur istentől kértünk
 És meg is nyertünk.

Azt kívánjuk mi szívesen,
 Az istent szeressed,
 Szent István ! nevedet,
 Terjeszsze életedet,
 A Jézus legyen vezéred,
 Míg az eget eléred,
 Istent dicsérjed.

Végre éltednek fáklyája
 Szakad vitorlája,
 Tested a setét földbe,
 Lelked a dicső menybe

Tegye, honnan vigye fel,
Menybe helyeztesse fel,
Szép dicsőségbe.

Végre ha eljön az óra,
Melyben csak egy szóra,
Te életed megrövidül,
Tested hirtelenül
Istennek szent angyala
Jobb karjára, oltalmára
Vigyen örök boldogságba,
A menyországba.

8.

(Névnapi)

Serkenj fel lantos,
Pendítsd eziterádat,
Indítsd ékesen
Végsős nótádat,
Mert ime felderült,
Bűbárat elkerült,
Szent Mihály-napra,
Szent Mihály-napra.

Imé ezekkel
Mi is jelen vagyunk,
Tisztelet tenni
Már meg is állottunk,
Nem keserűséggel,
Hanem vig örömmel,
Azért így szólunk,
Azért így szólunk :

Áld meg úr isten!
 E háznak gazdáját,
 Segítsd mindenben
 Ő igaz szándékát,
 A paradicsomban,
 Dicső menyországban,
 Örökké. Amen,
 Örökké. Amen.

9.

(Névnapi.)

Nagy ajándék, kegyes szándék
 Istentől, hogy juttatja,
 Embert számos és vidámos
 Időkre hogy juttatja.
 Mert így leli, kedvét teli,
 Mindenfelől beszémléli
 Szívének indulatja.

Örüljete, a míg éltek
 Békeségben e földön,
 Ti kik egyesítettetek
 A páros szeretetben.
 Gyermekeitek, ti a kiket
 Ajándékul nyertetek,
 Mennyben legyen veletek.

Te pedig nagy szent János vagy
 Ur kit áldott e képen.
 A kinek nyúlt, meghoszszaibbult
 Idő kelendő képen.
 Holtod után több szent után
 Vigyen fel az egekbe,
 Szívből kívánjuk. Ámen.

10.

(Rigmusok.)

Bor, búza, békeség szálljon házatokra,
 Egy garaskát kérnék az én markocskámba,
 Adjátok ki hamar, hadl megyek dolgomra,
 Mert másutt is várnak a jó mézes borra.

Ha ki nem adjátok, ördögséget tudok :
 Hármat közületek mindjárt kiragadok :
 Egyiket a szücsöt, másikat a vargát,
 Harmadikat a mendikás diákot.

11.

Zörgetik a kulesot, pénzt akarnak adni,
 Ha karajezárt adnak, nem fogom elvenni,
 Ha garaskát adnak, nem fogom köszönni,
 Ha piszkafát adnak, el fogok szaladni.

Tányér-e vagy tallér, de nagyot esördüle,
 Talán a szolgáló a csávába düle,
 Ugy áll a két lába, mint az eke szarva,
 Ré illene arra a kordovány esizma.

12.

Rétes ide, rongyos,
 Kalács ide, fontos,
 Tyúk ide, búbos,
 Szép menyecske, piros,
 Hozd ki a garast!

13.

Ha én bika volnék,
 Az útfélen teremnék,
 Az oláh pap szekerét
 Mind összetördelném.

14.

Mennysország piacza gyémánttal van rakva,
 Annak a közepén egy arany almafa,
 Zölddel levedzik, arannyal bimbózik,
 Annak a gyümölcsét az angyalok szedik.

Király volt az apám a nagy Ázsiába',
 Kétfelől aranyláncz csüngött a nyakába',
 Hátúl egy szürkankó csüngött az inába', —
 A ki ezt elhiszi, nem méri mennyországba.

15.

Szűnyog üle székiibe,
 Széklába kitöre,
 Aranyos orra betöre,
 Egy csöp vére esőppene.
 Kit küldjünk már a papért ?
 Bagolyt küldjük a papért ;
 Míg a bagoly ballaga,
 Addig szűnyog meghala.
 Testamentom tétetlen,
 Kalács-czipó sületlen ;
 Mit együnk már estére ?
 Csirke lábát reszelve.

16.

Itkom pitkom kis Pesten
 Verebeket patkólnak,
 Túl Szegeden, Dorozsmán,
 A csikók tűnezolnak,
 Czibakházán a kertészek
 Kertészesen nadrágot is fejelnek.
 Minapában felakasztottak egy holt palotát,
 Átalnyomozták a Tiszán,
 Ráfogták egy görbe fűzfára :
 Ez volt !
 Kiküldte Borbély Borotvás Pál úr a szolgáját.
 Muzsikál a galuska
 Kifordított subába,
 Tánczra ugrik a laska
 Zsíros ingbe, gatyába ;
 Haj ! durrantós galuska,
 Bírány-bőrű tarhonya,
 Uraságos riskása,
 De jobb annál a szárma.*)
 Nincsen borsó, sem lenese,
 Csillámlik a zsendicze.

17.

Szegény legény a tüesök,
 Házasodni készül,
 Ölelgeti a legyet,
 El akarja venni.
 A légy is a tüesöknek
 Nyalja falja száját,
 A tüesök is a légynek
 Megrántja szoknyáját.

*) Szárma=töltött káposzta.

Farkas volt a mészáros,
Három ökröt vágott,
Azontúl meg malacot
Tízet is lerántott.

A kutya is a küszöbön
Borsot akar törni,
A macska is a konyhában
Szakács akar lenni.

Oda ugrik a höreség,
Násznagy akar lenni,
Mellé ugrik az egér,
Társu akar lenni.

Gólya volt a pirímás,
Szűnyog a szekundás,
Büdös bogár a bögös,
Zöld béka a flótás.

Farkas farkát billegeti,
Dudás akar lenni,
Róka lábát egyengeti,
Tánczra akar menni.

Megvolt már a szent békeség,
Szólnak a muzsikák ;
Tánczra ugrik a majom,
Elrántja a pujkát.

A tetű megharagszik,
Mégfogja a sörkét,
Mégfogja üstökét.
Pofozza szegénykét.

Soh'se láttam a fullánkot
Még olyan mérgesnek,
A dongó a darázsszal
Földön verekesznek.

Oda ugrik a varjú,
Bíró akar lenni,
Úgy megvágta egy vén tyúk,
Föl se tudott kelni.

18.

(H.-m.-vásárhelyi tájszólás szerint.)

A mezőbe' a tüesök
Készül házasodni,
Ölölgeti a legyet,
El akarja vőnni.
— Elvőnnélek, té kis légy,
Ha kiesi nem vő'nál.
— Hozzád mönnék té tüesök,
Ha görbe nem vő'nál.
Mög vó't a szent égyesség,
Nagy hírbe gyűtt náluk,
Hogy ily dicső nemzetség
Csapja itt mönnyegzőjit.
Szécskó, darázs, szitakötő,
Száz borzadabillőgető,
Büregér, s több nömös ezéhök,
Böles násznagyok és vőfélyök
Vó'tak ott nagy parádéba'.
A nyoszolyók mind pillangók,
A traktához ragaszkodók.
Az ebédhön mögjelöntek
Mint hivatalos vendégök. —

Mögkezdődött a mulatság,
 Szóltak a torombiták;
 Oda ugrott a majom,
 Mögjárta a polkát.
 Gólya vó't a szekundás,
 Kis béka a flótás,
 Büdös-bogár a brúgos,
 Szúnyog vó't a primás.
 Farkas vó't a mészáros,
 Hat ökröt levágott,
 A mellé mög malacgot
 Ötvenet lérántott
 Kecske vó't a szakácsné,
 Jó gulyás-húst főzött —
 Még az ebéd elkészült:
 A tücsök elszökött.

19.

Báresak már minálunk
 Olyan templom lenne,
 Kinek a teteje
 Túrós lepény lenne.

Báresak már minálunk
 Olyan templom lenne,
 Kinek a teteje
 Kásás hurka lenne.

Báresak már minálunk
 Olyan templom lenne,
 Kinek az ajtaja
 Boros hordó lenne.

Báresak már minálunk
 Olyan templom lenne,
 Kinek az ablaka
 Pálinkás kád lenne.

Báresak már minálunk
 Olyan templom lenne,
 Kinek a harangja
 Sörös hordó lenne.

20.

Pokol kapujába' egy nagy cserfa vala,
 Annak minden ágán egy-egy varga vala,
 A szél megzúdúla, a fa meglódúla,
 Arról a sok varga mind pokolra hulla.
 Haj ide Bodonba,
 Kilencz varga pokolba;
 Üssed menykő a kaptafát,
 Hadd szaladjanak a vargák!

21.

Iczakos, ficzakos szerencsés jó napot!
 Tudják-e kelmetők hogy van az állapot?
 Lőcsessel szokták nálunk nyaggatni a papot,
 Mert gyakran koesmában kitöri a csapot

A diszó-ólunkat megátkozta egy sas,
 A nádfalunk anyját megette egy farkas.
 Szentés közt Makó közt mennyi fűszál vagyon:
 Isten a nyakadba annyi kolbászt adjon!

22.

Jó napot vitézek! ide hallgassatok,
Jó tormás csukával engemet tartsatok,
A nagy sárga répát énnekem adjátok:
Szűröm gallérjából majd nektek papolok.

Midőn én a hadban főkapitány voltam,
A temető kertben sok bodzát levágtam,
Mikor Várad alatt bolhán nyargalóztam,
Füzfa-paripámon magamat hánytattam.

Mikor szent Lászlónak hírért sem hallottam,
Hogy hozzá mehessek, arról gondolkoztam,
Jóllehet még akkor világon sem voltam,
Mégis egy tarisznyát a nyakamba vontam.

Azt mindjárt megtöltém fényes holdvilággal,
Téli csillagoknak szagos illatjával;
Igy indultam utra egy tarisznya mákkal,
És mák nélkül töltött jó mákos kalácsesal.

Bujdosásom közben voltam egy városba',
S láttam egy nagy csodát, hogy ökök az ólba
Be nem tudott menni, — bujt az egér-lyukba,
Csak nem hanyatt estem csodálkozásomba'.

Sokat bujdosam én a nagy tenger mellett,
Látjátok a szűröm Mátra-széllal bélélt;
Láttam, hogy egy ezigány ötven kutyát ellett,
Kitéptem hajamat, nevetnem úgy kellett.

Obránczos a subám, mert a hideg leli,
Pókhálós ingemet a takács most szövö,
Süvegemet pedig az ötvös reszeli,
Igy hát öltözetem Bécsből hozott semmi.

Találtam én tegnap egy zsidót az úton,
Kérdeztem, hol lakik? — azt mondta, hogy: Túron;
Nem nézhetvén őtet, úgy megvágтам nyakon,
Hogy feje kiugrott mindjárt a szájlyukon.

Bátyád a szakálát félvállra vetette,
A mi kis esze volt, zacskóba kötötte,
A zacskó zsíros volt, a kutya megette, —
Jaj, szegény bátyádnak nincs már egy csep esze!

Ösmertem apádat zsíros, boeskorban járt,
Láttam, hogy izével kente meg a haját;
Mégis magad mostan oly kényesen hordod,
Pedig hát t . . . os vagy, töröld meg az orrod. —

Eb hazudjék többet, mert már meguntátok,
Jobb hogy erszényteknek száját megnyitjátok,
Garasokat is most reám hajigáltok,
Három-négy forintot zsebembe dugjatok!

HALOTTI ÉNEKEK.

1.

(Nóta : Hogy a babiloni vízeknél stb.)

Már elmegy tőlem szerelmes egy kincsem,
Nehezebben válok meg tőled mintsem
Lelkem megválna gyarló testemtől,
Készebb volnék megválni éltemtől,
Mint te tőled, éltetennek hív párja,
Jaj, jaj ! mint folyik szemeimnek árja.

Engem itt hagysz völgyén a siralomnak,
Te helyére mégy a nyugodalomnak ;
Én a szomorúságoknak útján
Sietek az én hív párom után.
Hogy kell megválni az egygyé-lett hívnek,
E két egymást szívből szerető szívnek !

Csáki Sára, im kedves feleségem
A minket egybe köttetett szerelem
Nem tarthat meg, el kell tőled válni,
Akaratom ellen búcsút venni ;
Tőled válásom szívem hasogatja,
De ez a mennyei ur akaratja.

Nyugodjál hát meg az urnak tetszésén,
Maradj el, kérlek, árváiddal és én

Elmegyek, de az ur gondot visel
 Árváimról, te azt ne felejtsd el;
 Az ur áldjon meg kedves feleségem,
 Viselje gondod a jó isten, kérem.

Kedves társam! már én tölem megváltál,
 Hat éveket velem együtt számláltál;
 Szép békeségben éltünk mind végig,
 Míg értem a halálnak révéig.
 Mint gyarló ember hogy ha te ellened
 Vétettem: már mind azokról megengedj!

Köszönöm hozzám mutatott hűséged,
 Irántam mutatott jó szívűséged
 Fizesse meg az ur, ötet kérem,
 Most is midőn meghült már a vérem,
 Mind e földön, mind pedig a mennyégbe,
 Az ur színe előtt a dicsőségbe.

Kedves gyermekim kik nékem valátok!
 Intéseimet tészem már hozzátok,
 Ferencz és Judit immár látjátok,
 Árvául hagyott édes atyátok;
 Titeket én fel nem nevelhetélek,
 De ki állhat ellen az ur kezének!

Oh halál mért vagy hozzám oly kegyetlen,
 Mért ragadál el, a míg neveletlen
 Gyermkeimet fel nem nevelém?
 Miért lövelsz mérges nyilat belém? —
 Uram, jobban tudod, nem perlek veled,
 Tudom, árváimnak gondját viseled.

Orbán István édes kedves jó atyám!
 A ki mindenkor hív voltál én hozzám,

Jó anyám, Oláh Anna, párjával,
 Az ur áldjon meg sok áldásával;
 Testvércimet az urnak kezébe
 Ajánlom mind végiglen szerelmébe.

Egy szóval kik engem megtiszteltetek,
 Végső tisztességet nekem tettetek:
 Az ur oltalmába mind ajánlom,
 Mert már én nyugalommal találok
 Az urnak jobbjára felől, a mennyégben,
 Hol végnélkül dicsérem ötet. Ámen.

2.

(Nóta : Óh ártatlanság bűnére.)

Soká éljen bár valaki,
 De magát nem húzhatja ki
 Az alól, hogy valahára
 Ne jusson végórájára.

Már Kis Tóth István is ére
 A koporsó fenekére,
 Ki kedves feleségével
 Szép életet élt békével.

Éltem hatvan őszt és tavaszt,
 De halál tovább nem halaszt,
 Hűséges páromtól választ,
 Szemére könnyeket áraszt.

Sajnálom hitves társamat,
 Neveletlen árváimat,
 István- Sándor- Zsuzsánnámat, --
 Itt hagyom jó barátomat.

Igy volt az ur akaratja,
 Rajtam megtetszett hatalma ;
 De már bizom Johovámra,
 Vigyázzon árva házamra.

3.

(Nóta : Hallgasd meg, uram, kérésem.)

Mint ért gabona aratást
 Várja a kívánt fakarást :
 Ugy testem boldog halást
 Várta esendes nyúgovást,
 Mert nyoleczvankét idős voltam,
 A mikoron én megholtam,
 Diószegi István nevem
 Volt, míg az élők közt éltem.

Ember eszedbe veheted,
 Hogy csak vándorlás életed,
 Szükség rólam tanulnod,
 Hogy utánam kell jutnod,
 Mert por vagy, azzá kell lenned,
 Te néked is el kell menned,
 Bár erős vagy, hatalmas légy,
 A halálban te is részt végy.

Mert ki született anyától :
 Az irígy halál zsoldjától
 Meg nem menekedhetik,
 Bár jót eselekedhetik.
 Mint a ki itten meghala,
 Egy jó kegyes atya vala,
 Még is életének vége
 Lett, hogy fáklyája elége.

De lelke vígad az égben,
 A mennyei dicsőségben,
 Megváltójával örül
 Szent atyja jobbja körül,
 Ahol szent, szent, szent zengéssel
 És angyali énekléssel
 Áldja teremtő istenét,
 Ki bőlesen teremtett mindent.

4.

(Nota : Mint a szép híves patakra . . .)

E világnak minden csínos
 Javait megköstoltam,
 De hasznait igen kínos
 Fájdalmakkal pótoltam,
 Míg esztendőm kötele
 Ötvenháromra tele,
 Ha nézem annyi szereit,
 Látom bajos ezereit.

Már a halál lekaszálla,
 Mint elfáradt szolgálját,
 Nagy kínok közt reám szálla,
 Szenvedém lába nyomát.
 Testem meghült, már merő,
 Nincs bennem semmi erő,
 Jól van, mert kínom megcsüggedt,
 Inamba többet nem üget.

Készítették testem vára,
 Lelkem az égbe juta,
 Ur Jézus Krisztus szavára
 Mennyeországba bejuta.

Jézus hívja mennyégbe
 Lelkem, hogy menjek be.
 Testem az ítélet napkor
 Feltámad és örvend akkor.

Áldásomat nyujtom hozzád
 Kedves Pap Erzsébetem,
 Lelkem száuja özvegy orozád,
 Hogy árváimat nézem ;
 Az úrnak segedelme
 Legyen élted védelme,
 És mikor fátklyája elég :
 Vegye be lelkedet az ég.

Kedves gyermekim ! hozzátok
 Ez útból szólok vissza,
 Könyveiteket orozátok
 Értem hiába iszsza,
 Hagyjátok el sirástok,
 Értem jaj-zokogástok ;
 Csak éltetek tartománya
 Légyen az úr tudománya.

Jó barátaim ! a kikkel
 Éltem itt barátságba,
 Még utánam jönnétek el
 Mennyei boldogságba :
 Addig éljétek készen
 És jól, hogy szerencsésen
 Lehessetek mennyben kalmár,
 Mint én az angyalokkal már.

Ne irtózz testem, szállj belé
 Szomorú koporsódba,

Nincs ott örök romlandóság, --
 Megnyerted Jézusodban ;
 Megszűnt a halál lángja,
 Koporsódnak fullánkja,
 Meg van a próba felőle :
 Jézus kiszállott belőle.

Vedd bé testemet föld pora,
 Hadd töltse rothadását,
 Az úr léssen tudom jómra,
 Hiszem feltámadását.
 Oh ! Jézus, idvességem,
 Te vagy reménységem,
 Piros véred drága esepje,
 Kérlek, bűnömet ellepje.

5.

(Nóta : Szomorú a halál a gyarló embernek . . .)

Útazók nézzetek e gyászos táblára,
 Találtok ebben is bánatos példára,
 Melyben a már éden-kertjebeli átok
 Betölt, esztendőmből mindnyáján látjátok.

Hogy fogtam méhembe kedves magzatomat :
 Ottan érezte velem sok jajomat ;
 Mikor már elszültem véres fájdalommal,
 Szülésem pecsétlő kínos halálommal.

Jaj, hűséges társam, ugyan ki ne szánna,
 Kedves árváiddal töletek megválna,
 Mert gyászos fejedet sok bú bánat járja,
 Minden felől jő rád keserűség árja.

Nincs már, ki hordozza házadnak bajait,
 Nincs társ, ki társának mondhatja panaszit,
 Nincs anya, ki jóra oktassa magzatit,
 Egyedül rád hagyta az élet bajait.

Tekintvén igyetlen kedves árváidra,
 Anya nélkül reád hagyott magzatidra,
 Oh mely bokros bánat tödult bánatodra,
 Zekogó jajszó jön rezgő ajakidra.

Jaj, igyetlen árvák meghültek kezeim,
 Nem vigyáz, homályba borúltak szemeim,
 Nem oktat, elálltak kedves beszédeim,
 Nem apolygat, mert már elhaltak karjaim.

Ámbár én meghaltam, mennyben még az úr él,
 Ki édes anya helyt melletted majd fel kél,
 Nem lesz tartós rátok nézve e gyászos tél,
 Eljö még a kedves újító déli szél.

Még egy szóm hozzátok, már hozzátok térek
 Édes atyám s anyám; bocsánatot kérek,
 Kedves testvéreim töletek, ha nyerek,
 Áldást kíván szívem, ezzel már elmegyek.

Kedves testvérem ki vagy nőtelen korba',
 Állitson az isten, a szerencsés sorba.
 Kedves, jó testvérem! isten oltalmazzon,
 Végre az égbe én hozzám felhozzon.

6.

(Nóta: Hallgasd meg, uram, kéréssem . .)

Nézd meg csak élő, mint jártam,
A midőn még nem is vártam,
Imé nagy hirtelenül
Megholtam véletlenül;
Huszonöt éves koromba'
Tesznek setét koporsómba,
Nagy Erzsébet volt a nevem,
Míg itt az élők közt éltem.

Ember! eszedbe veheted,
Hogy csak vándorlás életed,
Szükség rólam tanulnod,
Hogy utánam kell jutnod,
Mert por vagy s azzá kell lenned,
Te néked is el kell menned,
Bár erős vagy hatalmas légy,
De te is a sírba elmégy.

Már lelken vigad az éghen,
A mennyei dicsőségben,
Megváltójával örül
Szent atyja jobbja körül,
A hol szent, szent, szent zengéssel
És angyali énekléssel
Áldja teremő istenét,
Ki bölcsen teremtett mindent.

Tóth János kedves férjemet, —
Kivel páros életemet
Töltém nyolcz esztendőig,

Igen kevés időkip, —
 Itten hagytam özvegyiségben,
 Szomorú, bajos inségben,
 Istvánommal, Juditommal,
 Két nevetlen árvámmal.

Kedves szüléim, szomszédim,
 Rokonim és jó barátim
 A kik nékem valátok,
 Végső szóm ez hozzátok :
 Hogy ti egymást szeressétek,
 Az én példám kövessétek,
 A míg ez életben éltek :
 A nagy istent dicsérvétek !

7.

(Nóta : Szomorú a halál a gyárió embernek . .)

Elkészíték tehát — óh gyászos tisztelet —
 Ifiú Kis Pálnak a bús szemfödelet,
 Csakugyan a nagy kín és szenvedés végre
 Elmúlván, változott örök dicsőségre.

Készen a koporsó, nyitja a sír száját,
 Hogy bényelje nagyon megkínzott prédáját.
 A halál fegyvere, vérengező karja
 Imé az erőst is a sírba takarja.

Huszonkét esztendő még kevés magába,
 Csak siralmat hagy itt egy kis árvájába,
 Sőt már gyümölcséből megmutatott zsenjét,
 Itt hágy egy fiatal, nevetlen gyengét.

Kedves társam ! kinek esküvéssel adtam
Szívemet, hogy holtig szeretlek, fogadtam,
Kinek adtam szívem a jegyemmel egybe,
Mikor az úr előtt kacsoltattunk egybe :

Három esztendeje azon szép órának,
Melyben mint hív párra ránk áldást adának ;
Im azt a kötelet a halál ellötte,
Hűségünk mentséget nem talált ellötte.

Nem rég volt, hogy örülni kezdtünk egymásnak,
Már nekem mennem kell, mert nekem sírt ásnak,
Csak magad maradtál, légy nyugodalommal,
A te neveletlen kis gyenge árváddal.

Szívem ezer nyíllal vagyon által szúrva,
Midőn utánam sír egy ártatlan árva,
Kinek nincsen atyja, nincs gondviselője,
Nincsen az élet sok bajától mentője.

8.

(Nóta : Ez élet csak füst és pára . . .)

Édes anyám ! békeségben
Éljél itten csendességben,
Mikor pedig innét elmegy :
Fejedre gyöngy koronát tégy.

Jézus lelkem aranyláncza,
Mennyei gyűrűm zománcza,
Melyet újjamba ma tettél,
Hogy véreddel eljegyzettél.

Eljegyzettél egy személynek,
Egy mennyei vőlegénynek,
Kinek szerelmébe' élek,
Most hogy már vele beszélek.

Oh sötét sír fedd bé testem,
Melyben nyúgalmam kerestem,
Add meg várt boldogságomat,
Vedd be az én koporsóir at.

9.

(Nóta : Nosza istenfélő szent hivek !)

Elvégeztem immár életem,
Mely az úrtól rendeltetett,
És a rothadás végett testem
Gyászos boltjába tétetett.
Hogy míg az úr Jézus,
Ama mennyei jus,
Eljö ítélni :
A földben nyúgodjon,
Honnan feltámadjon
Örökké élni.

Habálom tudom az okozta,
Hogy én bűnben fogantattam.
És végső órámat e hozta
El, mivel én bűnös voltam.
A Jézus vércéért
És szenvedéséért
Atya úr isten!
Nyujtván jobb kezedet,
Szent segédelmet
Várom kegyesen !

10.

SIRATÓ.

Oh lelkem, galambom, hű párom !
Hej, csak még egyet szólnál hozzám,
Csak még egyszer vetnéd rám mosolygó szemed !
Hej, de nem mondod többet : kedves galambom, gyémán-
tom, rubintom !
Oh hogy' felejtselek el ! Hogy' felejtsem el azt a sok szép
szavat ! hogy' felejtselek el tégedet !
Ninesen már nékem senkim e világon,
Kinek elpanaszoljam bajomat.
Hej ! csak a jó isten visel már én rám gondot !
Kedves galambom, jó párom !
Elfelejtetetlen hű párom !
Árva leszek én már, ha aranyos lesz is a kapufélfám.
Jaj de csak nagy árvaságra hagytál !
Lelkem, galambom, hű párom !
Kedves angyalom, lelkem, jó párom ! . . .

TALÁLÓS MESÉK.

I.

Várj, virág, várj!
Világ elmulásáig,
Két élő finak eldöléséig, —
Ott megtalálász,
Hol a száraz a nyerszet tartja.

*(Azaz: mondja a szerető szeretőjének, hogy várakozzék,
míg beesteledik, apja s anyja elalussznak, s megtalálja az
ágyon,)*

II.

Ha nem látom, felveszem,
Ha látom, fel nem veszem.
(Lapukas mogyoró.)

III.

Négy lába van, nem az övé,
Embert hurezol minden felé.
(Nyereg.)

IV.

Elöl olyan, mint egy alma,
Hátul olyan, mint egy nyárs,
Négy kis bunkós boton jár.
(Macska.)

V.

Amoda mén tipetopa,
Hátán viszi genyegunya,
Szeme négy, füle négy,
Körme pedig huszonnégy.
(*Juhász és számár.*)

VI.

Kivül szőrös, belől nedves,
Legényeknek igen kedves.
(*Csikóbőrös kulacs.*)

VII.

Kertbe' kápilla,
Szege szityilla,
Ház közepén matyilla.
(*Káposzta, szita, macska.*)

VIII.

Nekem is van, neked is van,
Kertben kis kórónak is van.)
(*Árnyék.*)

IX.

Hanyat fektetik, nyers hussal döfölik.
(*Tészta.*)

X.

Ha felhajtják fehér,
Ha leesik sárga. — Mi az?
(*Tojás.*)

XI.

Még fiatal, mindig áll,
Ha megvéniül, szaladgál
(*Barlangó.*)

XII.

Akkora mint egy tehén, még is akkora helyen fordul
meg, mint egy alma, — mi az?
(*Ajtó.*)

XIII.

Mikor fél a nyúl?
(*Ha kétfelé rágyják.*)

XIV.

Melyik oldalára esik a nyúl, ha meglövik?
(*A szőrös oldalára.*)

XV.

Ha a világ elmulna, csak te maradnál meg, meg egy
bakkecske, hogy' szaporítanád meg a világot?
(*Lerdágnám a kecskét s a fagygyjából gyertyákat öntenék.*)

XVI.

Ló, ökör nem bírja,
Egy veréb elbírja:
Kádba, esőbörbe nem fér,
Egy vödörbe bele fér.
(*A v betű.*)

XVII.

A míg él, mindig áll,
Ha meghal, szaladgál.

(Barlangi.)

XVIII.

Se ajtaja, se ablaka,
Mégis négyen laknak benne.

(Dió.)

XIX.

Elől megyen fényeske,
Utána mén fehérke,
Fel van a farka kötve.

(Tű és ezerné.)

XX.

Este felé véggel belé,
Reggel felé nem kell belé.

(Zárár.)

XXI.

Nénéd elterpeszkedik,
Bátyád beléereszkedik.

(Kút s ostorfa.)

XXII.

Három lába, két füle,
Füstös a lába köze.

(Cserép lábas.)

XXIII.

Két szőrös közt egy meztelen.

(Két ló s köztök a kocsirúd.)

XXIV.

Nem azért vettelek,
Hogy a szegre akasztssalak,
Hanem hogy az én kopaszomat
A te szőrösödbe dugjam.

(Bárdnybőr bekecs.)

XXV.

Nálatok a talyieskát hogy' hívják?

(Nem hívják, hanem tolják.)

XXVI.

Nálatok a málé-lisztet minek sütik?

(Embereknek.)

XXVII.

Miért csinálták a templomot ?

(*Pénzért.*)

XXVIII.

Miért iszszák meg a bort ?

(*Mert nem kell maguknak.*)

XXIX.

Miért varrják a subára a gallért ?

(*Hogy le ne essék róla.*)

XXX.

Tizenkét vadász elment vadászni, találtak tizenkét ruczá, kiki a magáét meglötte s mégis tizenegy elrepült, — hogy' lehetett az ?

(*Mert csak K i k i lötte meg a magáét.*)

XXXI.

Mi legnehezebb dolog a világon ?

(*Várni, nem jönni ; lefeküdni, nem aludni.*)

XXXII.

Sír a rucza, sír, sír,
De nem tudja mért sír ;
Nincs a vályujába' víz,
Nincs a derekába' vér.

(*Hegedű.*)

XXXIII.

Rí a rueza, rí, rí,
De nem tudja, mért rí,
Vályújában víz nincs,
Derekában vér nincs.

(*Hegedű.*)

XXXIV.

A család eszik, az asztal énekel — mi az?

(*A kora dicszó s jiai.*)

XXXV.

Mi az első az isten után?

(*Az u betű.*)

XXXVI.

Hogy hajtánál egy ludat száz felé?

(*Árra téregetném, a hol száz lúd legel.*)

XXXVII.

Császárok, királyok ritkán látnak olyat,
Szántó vető ember minden nap lát olyat,
Isten ő felsége sohase lát olyat.

(*Magához hasonlót.*)

XXXVIII.

Három lába, egy farka,
Tudom, volt a markodba'.

(Cserép lábas.)

XXXIX.

A kemenczét mért csinálják a házba?

(Mert a házat nem csinálhatják a kemenczébe.)

XL.

Mért szalad a nyúl a partnak?

(Mert alatta nem tud elszaladni.)

XLI.

Melyik oldalán van az ökörnek több szőr?

(A melyikre a farkát csapja.)

XLII.

Elindult a pap a lányával, a kántor a feleségével sétálni, egy kis pénzen vettek három alnát, mégis mindenkinek egy-egy jutott, — hogyan volt az?

(Mivel a pap lánya volt a kántor felesége.)

XLIII.

Hová még te esivirgő-esavargó? —
 Ne beszélj nekem izezagos, fiezagos,
 Mikor az én farkam tövig aranyos!

(Kémény, füst.)

XLIV.

Miben különbözik a barát a hurkától?

(Abban, hogy a barátnak a dereka, a hurkának pedig
 a vége van megkötve.)

XLV.

Négy a dibindobondaré,
 Kettő csipinesapondaré, *)
 Egy a suhajezaré.

(Négy kerék, két ló, kocsis.)

XLVI.

Rí, rí jérezike,
 Mért rí jérezike?
 Azért rí jérezike:
 Nincs pénz böggyibe.

(Hegedű.)

*) Vagy: Kiczinkozzondaré.

XLVII.

Ipadnak,
 Napadnak,
 Három papnak,
 Hat kappannak
 Hány körme van?

(Száznegyvennyolcz.)

XLVIII.

Megyen kiczinkoczonláré,
 Két nagy dibindobondáré,
 Harmadik a sulondáré.

(Kocsi, két ló, kocsis.)

XLIX.

Kinek voltam lánya! annak lettem anyja,
 Sirat az én fiam, édes anyám ura.

(Az ismeretes mese a rólól, kit leánya szoptatott.)

L.

Állva kérik, guggon adják,
 Tövéit tövig belé nyomják.

(Miköz a hordóból lopóval vesznek ki bort.)

LI.

Tizenkét úrnak hat boeszkóra.

(A külők a kocsikerékben és a talpak.)

LII.

Fán állok, fán átlátok,
Egy holtba' hét elevent látok.

*(Egy halálra ítelt mondta ezt, midőn az akasztófán
állva felnézett s a gerenda lyakán keresztül nézve egy koponyában
hét verébfiat látott.)*

LIII.

Halott minden háznál, de nem harangoznak,
A halottas háznál nem is siránkoznak,
A mely napon megholt, el is temettetett,
S másnap a megholtak gyermeke született.

(Az ez utolsó napja.)

LIV.

Inas hús, velős hús,
Izeg-mozog, beljebb esűsz.

(A láb a csizmahúzáskor.)

LV.

Midőn se ég, se föld nem volt,
A kukoricza föld hol volt?

Vagy:

Se ég se föld nem volt,
Szegény tökmag hol volt?

(Isten markában.)

LVI.

Négy ördög egymást kergeti,
De soha el nem érheti.

(A kocsí kerekelt.)

LVII.

A két szőröst tedd össze,
A golyóját hagyd közte.

(A szempillák és szemgolyó.)

LVIII.

Láttam oly állatot, mely kétszer született,
Királyi korona fejébe tétetett,
Sok felesége volt, de még sem vétkezett. —
Mennyországba nem mehet.

(Kakas.)

LIX.

Van egy klastrom torony nélkül,
Világosít ablak nélkül,
Lakik benne hús és vér,
Embernek hasznot ígér.

(Tojás.)

LX.

Örökké valóságnak kezdete,
Ködnek közepe,
Időnek vége, — mi az?

(Az ő betű.)

LXI.

Ki ölte le a világ negyed részét?

(Kain.)

LXII.

Hamarább születtem, mint az apám,
Hamarább szoptam mint az anyám,
S én törtem meg öreg anyám szüzességét.

(Ábel: az apja, Ádám, nem született; az anyja, Éva, nem szoptott; a földbe, melyből az úr Ádámot formálta s így neki öreg anyja volt, őt temették először.)

LXIII.

Fekete, de nem fecske,
Ugrik mint a bakkeeske.

(Bolha.)

LXIV.

Piczike, fekete,
Jú, jú, jú, jú, jú!

(Tövis.)

LXV.

Hogy' esik a hó?

(Fchéren.)

LXVI.

Két águ,
Kis hordó,
Tátogó,
Szuszogó,
Pillantó,
Sűrű erdő,
Riskák laknak benne.

Vagy :

Alul van a két águ,
Azon felül kis hordó,
Azon felül tátogó,
Azon felül szuszogó,
Azon felül pillantó,
Azon felül sűrű erdő,
Suski dísznók laknak benne.

(Ember.)

LXVII.

Nékem olyan kis lovam volt, a ki maga alól kihányta
a ganét.

(Fűró.)

LXVIII.

Nékem olyan kis tyúkom volt : mindig a karó tetejébe járt tojni.

(Hó.)

LXIX.

Nékem olyan kis fiam volt :
Ha felvettem is rítt,
Ha lettem is rítt.

(Láncz)

LXX.

Nékem olyan kis lányom volt :
Akár hova vitték,
Mindenütt fejbe verték.

(Szita.)

LXXI.

Felültem a zörgőtömre,
Elmentem a jajdutomra,
Vettem ott vereset,
Tettem a lyukasba ;
Oda jött a letyepitye,
Rávágtam a kalamajkával,
Leesett a földre — mi az?

(Kocsi, vásár, búza, zsák, darázs, ostor.)

LXXII.

Piros mint a rózsza,
 Kerek mint az alma,
 Réteges mint a rétes,
 Ettem belőle, de nem édes.

(*Vörös hagyma.*)

LXXIII.

Egy fa felnőtt ága nélkül,
 Egy madár rászállt szárnya nélkül,
 Mind megette szája nélkül.

(*Gyertya, tűz.*)

LXXIV.

Se ég se föld nem volt,
 Az úr isten hol volt?

(*A nagy dicsőségében.*)

LXXV.

Micsoda vízben nincs homok?

(*A könnymben.*)

LXXVI.

Birja egy kis veréb,
 De ló, ökör egy se,
 Bele fér vödörbe,
 De esőbörbe egy se.

(*A v. betű.*)

LXXVII.

Karónak hívának, de annak csúfolnak,
 Verebek és varjak azért is moeskolnak,
 Ha ostoromat találom mozditani,
 Ők se memek felém közelíteni.
 Hol még a záport szívárványtúl kérdik,
 Ott nevemet nem is ösmerik.

(*Kútgém.*)

LXXVIII.

Két tyúk hány pár?

(*Egy se, mivel egy tyúk meg egy kakas ketten tesznek egy párt.*)

LXXIX.

Miért bolond a halász?

(*Előtte a Tisza s mégis a markába köp.*)

LXXX.

Virágzik, nem terem, — mi az?

(*Virágos kender.*)

LXXXI.

Vékonyabb a nádszálnál,
 Magasabb a toronynál.

(*Eső csep.*)

LXXXII.

Lyik-lyuk, csupa lyuk,
Csimí-csomó, csupa csomó.

(Háló.)

LXXXIII.

Nékem olyan kis fiam van, a ki egy idős az anyjával.

(A láda fia.)

LXXXIV.

Hegyen hó, völgybe' tó,
Harminezkettő között egy síncs jó,
(Ősz ember, kinek szemei könnyeznek s fogai rozsak.)

LXXXV.

Két keze, két feje, négy szeme, hat lába s mégis csak
négyen jár, — mi az?

(Lovag és ló.)

LXXXVI.

Tiszta, fényes születésem,
Licskös-lueskos temetésem.

(Hó.)

LXXXVII.

Hol nem kell a kenyér?

(*A kés vasán.*)

LXXXVIII.

Soha se volt, nem is lesz,

Pünkösdkor mégis cseresznyét eszik, ha lesz.

(*Vén leány; értsd: asszony.*)

LXXXIX.

Párnán pöndörödik,

Pöczköt hány. — Mi az?

(*Bolha.*)

XC.

Egy szántja, négy tartja, kettő nézi, kettő hallgatja,
egy hajtja, — mi az?

(*A disznó midőn tőr.*)

XCI.

Magzik, de nem virágzik,

Virágzik, de nem magzik.

(*Kender.*)

XCII.

Hol varta meg öreg anyád a pruszliját?

(*A térdén.*)

XCIII.

Fél esztendősnak lánynak mi je nagyobb mint az anyjának?

(*A csecec köze.*)

XCIV.

Emelem ágast,
Toszítom szórózt,
Aló bele fűtykös!

(*Midőn az ökröt járomba fogják.*)

XCV.

Állj mellé, dugd belé,
Végezd dolgod, hagyd ott!

(*Ugyanaz.*)

XCVI.

Míg meg nem szegik: darab,
Ha megszegik: egész, — mi az?

(*Ház.*)

XCVII.

Ne nézz rám, mászzs rám,
Nekem könnyebb lesz, neked jobb lesz.
(*Gyümölcsfa.*)

XCVIII.

Ne nézz rám, mászzs rám,
Nekem könnyebb, neked jobb,
A hol megrepedtem, szúrj meg ott!
(*Dió.*)

XCIX.

Időr-bodor az anyja,
Szép természetű a lánya,
Hamis a veje, — mi a?
(*Szülőressző, szülő, bor.*)

C.

Mi után érik a búza?
(*Virágja után.*)

CI.

Isten teremtetten a derekát,
Ember fúrja a lyukát,
Szopd meg a s . . . lyukát!
(*Lopó.*)

CII.

Tízet toja, húszat költe, harminczat nevele.
(*Mogyoró-hagyma.*)

CIII.

Mi nélkül nem lehet szántani ?

(*Fordulás nélkül.*)

CIV.

Mivel keresik a kenyeret ?

(*Lapáttal.*)

CV.

Hány kenyér sül esztendeig ?

(*Egy sem.*)

CVI.

Egy szeggel két lyukat hogy' dugnak be ?

(*Ha a dézsa fülébe rudat dugnak.*)

CVII.

Négy jáger fenyőfa tuskóba lövöldöz, — mi a ?

(*A tehén csecse és a fejő.*)

CVIII.

Mikor habzik a lány lába köze ?

(*Mikor a tehenet feji.*)

CIX.

Ha több van benne, könnyebb,

Ha kevesebb, nehezebb. — Mi az ?

(*Kukaczos sajt.*)

CX.

Kisebb mint egy makk,
Nem fér a pad alatt.

(*Füst.*)

CXI.

Töve tengerbe,
Levele Lengyelbe',
Ága-hoga Jéruzsálembe.

(*Folyó.*)

CXII.

A Jézus mikor állott féllábon ?

(*Mikor a szárárra ült.*)

CXIII.

Mit nem csinálnak a templomba, mégis van ?

(*Repedést.*)

CXIV. .

Mikor beszél a juh a lóval ?

(*Mikor muzsikálnak ; értsd : hegedű húr, vonó.*)

CXV.

Mi legujabb a vásárban ?

(*A ló ganaj.*)

CXVI.

Mi fagy meg nyáron hamarább mint télen ?

(*A tej.*)

CXVII.

Míg ifjú, veszteg áll,
Ha megvénül, tánczot jár.

(*Barlangó.*)

CXVIII.

A kopasz cresszkedik,
A szőrös börzenkedik,
Hogy nem tudja a kopaszt bekapni.

(*Kolbász a rudon s macska.*)

CXIX.

Lyuk, lyuk, lyuk, végig lyuk, végestelen végig lyuk,
Csomó, csomó, végig csomó, végestelen végig csomó,
Fa, fa, fa, végig fa, végestelen végig fa,
Ólom, ólom, végig ólom, végestelen végig ólom.

(*Háló.*)

CXX.

Isten áldjon meg öcsém!
Feleségemnek fiai,
Él-e még a mi apánk?
Mert a te édes anyátok
Az én feleségem volt ám! — Hogy' volt az?

(*A leány először a fiú, emek elbujdosása után az apa nejevé lett, tőle két gyermeke született. Mikor a fiú visszatért a bujdosásból. a fenebbi szavakkal szólította meg a gyermekeket.*)

MESÉK és MONDÁK.

I.

A VASFEJÜ EMBER.

Egyszer volt, hol nem volt egy szegény ember, volt neki egy legényke fiacskája is. Egyszer a szegény ember azt mondja a fiának :

— Már édes fiam fölcsepergettelek annyira a mennyire, most már nem tarthatlak tovább, mert én is szegény vagyok. Menj világgá, állj be valahová szolgálatra, mert hidd el, a jó szolgának soh'sincs semmi baja, egyik napra úgy mint a másikra kijár éte, bére. Isten látja lelkemet, ha egy kicsit jobban volna sorom : másképp látnék felőled ; de így, a hogy lehet, csak úgy lehet.

A szegény Péter, mert így hitták a fiút, egy kis tarisznyába beletett egy darab száraz kenyeret s azt a hátára vette, kezébe fogott egy nagy göresös botot, avval útnak indult ; ment hetedhét országon szolgálatot keresni. Egyszer a mint így mendegél, előtalál egy öreg embert, köszön neki :

— Jó napot adjon isten, öreg apám !

— Adjon isten neked is, édes fiam, hát mi járatban vagy ?

-- Én bizony szolgálatot keresek.

-- Állj be én hozzám, megfogadlak én.

Mindjárt meglett az alku, kezét fogtak. Péternek nem volt kutya-baja se, a dolgát könnyen elvégezhetette, mert mindössze is két lónak meg egy tehénnek kellett gondját viselni. Az esztendő három napból állt, mikor eljött az utolsó estéje is, az öreg ember egy diót adott neki; meg akarta továbbra is fogadni, de a fiúnak nagyon nagy mehetnékje volt haza, nem maradt. Az öreg, mikor látta, hogy a fiúnak nincs kedve tovább szolgálni, nem marasztalta, hanem másnap reggel útnak eresztette.

Ment, mendegélt Péter nagy búsan hazafelé, azért szomorkodott pedig olyan nagyon, hogy miért is nem kért több bért? az az egy dió bizony nem sok szalonnát ér, ő haza sem viszi csúfnak, hisz' akár avval, akár a nélkül. Leült hát az árok partjára, előkereste a diót s megtörte. Hát uram fia! akár hiszik kelmeitek, akár nem, ott voltam, a hol beszéltek, csak úgy özönlött ki a dióból a sok ló, ökör, juh, hogy végét hosszát nem látta az ember. Nosza elkezdett ám Péter sírni, rínni, hogy már mit csináljon ő avval a töméntelen jószággal? hogy' hajtsa ő azt haza? majd-hogy kezét lábát meg nem ette bűvában. Egyszer azonban arra jön a vasfejű ember s azt mondja Péternek:

-- Mért rísz fiú? mi bajod?

-- Hogy ne sírnék, rínek bátyám uram, mikor

volt egy dióm, aztán a mint megtörtem, ez a temérdek jószág özönlött ki belőle; mit csináljak most már velök, hogy hajtsem haza?

— Hát fiam, hallod-e mit? egyet mondok, kettő lesz belőle; ha te nekem megígéred, hogy soha, míg élsz e világon, meg nem házasodol: én ezt a falka jószágot mind egy lábíg újra bele hajtom a dióba.

Péter szorultságában még tán nagyobbra is ráállott volna; a vasfejű ember pedig csak egyet füttyentett, avval úgy tódult befelé a sok jószág a dióba, hogy szintén egymást törte, mikor pedig az utolsó is behúzta a lábát: a dió összezsugorodott, Péter szépen a zsebébe tette s ballagott vele haza felé. Mikor pedig az apja kapuja elébe ért, megint megtörte a diót s újra csak úgy özönlött ki belőle a sok jószág, hogy vége hossza nem volt. Az apja, a mint meglátta azt a temérdek sok lovat, ökröt, birkát, úgy elbámolt rájuk, mint a borju az új kapura. Kérdezte aztán a fiától, hogy hol vette azt a sok jószágot? s az aztán elbeszélte neki tövéről hegyére, hogy' állott be az öreg emberhez szolgálatra, hogy' járt a bérében kapott dióval, hogy' és miért hajtotta be vissza a jószágot a vasfejű ember, — ezeket mondom, mind elbeszélte igről igre.

Azután a jószág egy részét eladták, vettek az árán házát, szőlőt, földet; rövid idő múlva úgy felvitte isten a szegény ember dolgát, hogy első gazda

lett a faluban. Így éltek egy darabig, egyszer azonban azt mondja az apja Péternek :

— Fiam, Péter, eljött már innen onnan az az idő is, hogy megházasodjál.

— Hej! édes apam, nem lehet nekem megházasodnom, mert megigérttem a vasfejű embernek, hogy holtig nőtelen maradok.

— Eh! ígéret ide, ígéret oda, nem tesz az semmit, édes fiam, ha nem szereti, hogy feleséged legyen, hát tegyen róla; különben meg ha ide jönne is, van az istállóban egy jó szürke paripa felnyergelve, arra ha felkapsz, nincs a föld hátán az az ember, a ki utól érjen, majd valahol csak nyomodat vesztí, te pedig, fiam, visszajössz ide közénk, aztán élünk mint hal a vízben.

Ugy is lett. A fiú megházasodott, elvett egy szép barna lányt olyan szépet, hogy még na! Mikor éppen legszebben szólott a muzsika, legjobban aprózták a tánczot: a vasfejű ember bekiált az ablakon:

— Hát csesm! tudod-e mit fogadtál? hogy soha meg nem házasodol!

A mint a vőlegény, már mint Péter, a vasfejű embert az ablakon által meglátta: usgyé ki a házból egyenest az istállóba, onnan hirtelenében kivezette a szürkét, felült a nyeregbe s úgy elvágtatott, hogy a vasfejű ember, a ki utána iramodott, de csak amúgy kutya froszponton, a nyomába se hághatott.

Nyargalt aztán Péter hetedhét országon is túl

az üveg hegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, túlannan túl, innenen innen, aztán elért egy kis fehér házhoz, melyben egy öreg asszony lakott, benyitja a kilincset, köszön:

— Jó napot adjon isten! öreg anyám.

— Adjon isten neked is, édes fiam, hol jársz itt, hol a madár se jár?

— Futok, öreg anyám, világgá.

— Fiam, ha hibás vagy: még megannyira menj, mint a mennyiről jöttél.

— Nem vagyok én hibás, öreg anyám, hanem a vasfejű ember kerget.

— Van nekem egy kis kutyám, az, ha hét mértföldnyire lesz innen, megugatja.

Azután az öreg asszony kiment a pitarba, tüzet rakott és süttött, főzött vendége számára; mikor aztán Péter jóllakott: ugatott a kis kutya.

— Na fiam ugat a kis kutya, mehatsz!

Péter gyorsan felnyergelt, avval ült a lóra; midőn indulni akart, az öreg asszony azt mondja neki:

— Megállj csak, édes fiam, chen van egy kendő meg egy fontos kalács, ne! tedd a tarisznyádba, még hasznát veheted.

Péter megköszönte szépen a jó'karatot; a kalácsot és kendőt tarisznyájába téve elvágtatott. — Ment, ment aztán hetedhét országon is túl, az üveg hegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, túlannan túl, innenen innen, egyszer

megint előtalált egy kis fehér házat, ebben is csak egy öreg asszony lakott; Péter bemegy hozzá, köszön neki:

— Jó napot adjon isten, öreg anyám.

— Adjon isten neked is, édes fiam, hol jársz itt, hol a madár se jár?

— Futok, öreg anyám, világgá.

— Fiam! ha hibás vagy: még megannyira menj, mint a mennyiről jöttél.

— Nem vagyok én hibás, öreg anyám, hanem a vasfejű ember kerget.

— Van nekem egy kis kutyám, az, ha hét métföldnyire lesz innen, megugatja.

Avval az öreg asszony kiment a konyhára, süttött, főzött, hogy a vendég éhen ne távozzék el hajlékától; — mikor aztán Péter jól lakott: ugatott a kis kutya.

— Na fiam ugat a kis kutya, mehetsz!

Péter gyorsan felnyergelt, avval ült a lóra; mielőtt indulni akart, az öreg asszony azt mondja neki:

— Várj csak egy kicsit, édes fiam, nesze ez a fontos kalács meg ez a kendő, tedd a tarisznyádba, meglásd, még hasznát veheted.

Az ajándékot Péter megköszönte szépen, mind a kettőt bele tette a tarisznyájába. Így már volt neki két kendője meg két kalácsa; — avval sarkantyúba kapva a lovat elkezdett vágatni, ment, repült mint a sebes szél hetedhét országon is túl, az üveg hegye-

ken is túl, még azon is túl, a hol a kis kurta farkú disznó túl, túlönnan túl, innenen innen, egyszer megint előtalált egy kis fehér házát. Bemegy a házba, hát egy lelket se talál benn mást egy öreg, töpörödött asszonyon kívül, köszön neki :

— Jó napot adjon isten, öreg anyám!

— Adjon isten neked is, édes fiam, — hol jársz itt, hol a madár se jár?

— Futok biz' én, öreg anyám, világgá.

— Ha hibás vagy, édes fiam, még megannyira menj, mint a mennyiről jöttél!

— Nem vagyok én hibás, öreg anyám, hanem a vasfejű ember kerget.

— Óh édes fiam, van nekem egy kis kutyám, az, ha hét mértföldnyire lesz innen, megugatja; addig pedig feküdj le ide a vaczokra, pihend ki magadat, én meg kifordulok a konyhára, majd valamit kotyvasztok a számodra, a mivel az éhedet elüsd.

Ugy is tett. Kiment a pítarba, tüzet rakott, süttött, főzött annyit, hogy Péter meg se birta enni; mikor vége volt a papos ebédnek: ugatott a kis kutya.

— Na fiam, ugat a kis kutya, kászolódhatsz, hanem mielőtt elmennél, nesze ez a fontos kalács meg ez a keszkenő, most már van három kalácsod, három keszkenőd, mert tudom, hogy a húgaim is adtak egy-egy kalácsot meg egy-egy keszkenőt, — most már menj hét nap hét éjjel szakadatlanul, a

nyolczadik nap hajnalán majd egy nagy tűzhöz érsz, azt csapd meg a három kendővel háromszor, mire az ketté válik előtted, a nyíláson lovagolj keresztül minden félelem nélkül, — mikor pedig a tűz közt mégy: a három fontos kalácsot hajítsd bal kézzel a hátad megé.

Péter megköszönte szépen mind a tanácsot, mind pedig a kalácsot, avval felült a szürkére s elvágatott. Hét nap hét éjjel szakadatlanul lovagolt, a nyolczadik nap hajnalán csakugyan elérkezett a mondott tűzhöz, mely, miután azt a három kendővel háromszor megcsapta, szépen kétfelé vált s úgy állott mindkét oldalról mint a kőfal; midőn a tűz nyílása közt haladt, a három fontos kalácsot balkézzel a háta mögé hajította, s mind a három egy-egy nagy kutyává változott, azoknak Nehézmintaföld, Erősmintavas és Jóhall neveket adott. — Mikorra Péter átalért: akkorra a vasfejű ember is ott termett a tűznél, de nem szaladhatott rajta keresztül, mert a láng összecsapódott az orra előtt. Minthogy tovább nem mehetett: majdhogy a kezét lábát meg nem ette; de mit használt vele, csak a magáét ette; utána kiáltott hát Péternek:

— Megállj ilyen, amolyan ebadta, ördögdobta, vízhozta fattya! most ugyan kisiklotál a köröm közül, de megállj, meg! csak egyszer a kezem közé kaparíthassalak, tudom, hogy megkeserülöd az anyád kínját!

A vasfejű embernek azonban mégis volt annyi esze, hogy nem ment el a tüztől, hanem lefeküdt mellé s várta a jó szerencsét. — Mikor aztán Péter tudta, hogy : na nincs már többé mit félni a vasfejű embertől, nem ment olyan lóhalálában, hanem csak lassacskán lovagolt. A mint így megy, mendegél, egyszer előtalál egy kis fehér házat ; leszáll a nyeregből, benyitja az ajtót, hát látja, hogy a ház közepén egy őszibe csavarodott öreges asszony kis zsámoly széken ül s ott fonogat ; az ablaknál pedig egy gyönyörű szép lány van, a kinek az orcája olyan szép piros mint a rózsa, a szeme olyan ragyogós fekete, akár a bogár ; a szép lány most is sarkig érő arany haját fésüli. Köszön Péter, fogadják mind a ketten szívesen.

— Mi járatban vagy ? édes fiam, — kérdi aztán az öreg asszony.

— Én bizony, édes szülém, szolgálatot keresek.

— Hozott az isten ! édes fiam, ejnye már jobbkor nem is jöhettél volna soha ; megfogadlak én, beállasz-e hozzám ?

— Be én, szülém, édes örömet.

Az öreg asszony megfogadta hát Pétert. Egész boldogság volt az élete ; szántott, vetett, olykor pedig vadászni járt a kutyáival ; hogyha valami vadat hozott, azt az a szép lány olyan jól eltudta készíteni, hogy Péter még a száját is megnyalta utána.

Egyszer mikor Péter a lánynyal egyesegyedül

maradt otthon, kijött a szó-beszéd közben, hogy hova való ő ; kérdezte aztán a lány, hogy : miképen tudott átjönni a tűzön ? Péter elbeszélte, hogy a három kendővel csapta meg háromszor egymás után, mire az ketté vált előtte. A lány hitte is, nem is, a mit Péter mondott, azért mikor az egyszer elment hazulról, elballagott a tűzhöz s azt a három kezkenővel megcsapta háromszor, mire az kétfelé vált mint a parancsolat. A vasfejű ember, ki móta Péter elillant az orra elől, mindig ott sündörgődött a tűz körül, a mint ezt meglátta : nem kérdezte, hogy szabad-e vagy nem, hanem egyenest átkotródott a nyíláson ; a lány meg annyira megijedt tőle, hogy se holt se eleven nem volt, elkezdett hát hazafelé futni, a vasfejű ember meg utána ; mikor haza értek, a lány a pitarajtóban csak ledobbant, a vasfejű ember pedig bement a pitarba s elbútt a tűzhely alá.

Nem sok idő múlva haza jött Péter a vadászatból, a lánynak a kezéből, ki még akkor is ájúlva ott feküdt a pitar földjén, kivette a kendőket, aztán elbe kapta a gyönyörű teremtest, bévitte a házba s lefektette a nyoszolyára, ölelte, esókolta, ajnározta, mire az nem sokára magához jött. A Nehézminta-föld pedig, mikor haza jöttek, felfeküdt a tűzhelyre s majd agyon nyomta a vasfejű embert.

Másnap Péter a kutyáit berekesztette az ólba, maga pedig kiment az erdőre. Alig hogy észre vette ezt a vasfejű ember, tüstént utána lohajtott. Péter

későcskén látta meg, hogy valaki jön utána, alig volt annyi ideje, hogy egy magas fára felmászhatott; oda ment hát a vasfejű ember a fa alá.

— Gyere csak le, kötni való, mondja a vasfejű ember Péternek, gyere csak le! tudod-e mit fogadtál, hogy sohase házasodol meg.

— Na már látom, mondja Péter, hogy itt kell vesznem, csak annyit engedj, hogy hármat kiálthassak!

— Nem bánom én, kiálthatsz én tőlem százat is, akár addig, míg a bárzsingod ki nem szakad, hanem annyi szent igaz, hogy mindjárt kieserzem a bőrödöt.

Elkezdett hát Péter kiáltani:

— Erősmintavas, Nehézmintaföld, Jólhall, édes kutyáim gyertek elő!

Jólhall meghallotta a gazdája kiáltását, azt mondja hát a másik kettőnek:

— Halljátok hé! gazdánk hi bennünket.

— Hogy hína, bolond, — mondja Nehézmintaföld, — nem tudod, hogy most ebédel? avval jól pofon vágja Jólhallt, hogy miért hazudik.

Megint kiáltott Péter:

— Erősmintavas, Nehézmintaföld, Jólhall, édes kutyáim, gyertek elő!

Ezt a kiáltást már meghallotta Nehézmintaföld is, azt mondja hát a többieknek:

— Halljátok hé? gazdánk csakugyan hi bennünket.

— Már hogy hina! ? mondja Erösmintavas, hisz' jól tudjátok, hogy most ebédel, avval pofon üti Nehézmintaföld-et, hogy miért tenné lúddá a többieket.

Már Péter nem tudott hová lenni, hogy a kutyái kétszeri hívásra se jöttek elő; elkezdí hát torkaszakadtából, a mint csak telt tőle:

— Erösmintavas, Nehézmintaföld, Jóhall, édes kutyáim gyertek elő!

De már ezt a kiáltást meghallotta ám Erösmintavas is, azt mondja hát a másik kettőnek:

— De már igaz ám, hogy gazdánk hí bennünket, azért azt mondom, hogy menjük! Erre a szóra Erösmintavas széllyel rugta az ólat, melybe be voltak rekesztve, s futottak mind a hárman arra felé, a merről a kiáltást hallották jönni. A mint az erdőben oda értek az alá a fa alá, a gazdájok szavára rögtön neki estek a vasfejű embernek, olyan miknyikre összetépték, hogy minden kis porcikájából, morzsájából egy-egy mákszem lett; azóta van a világon mák!

A mint Péter megszabadúlt üldözőjétől, lejött a fáról s haza ment; otthon aztán elbúcsúzott keserves könnyhúllajtások közt gazdasszonyától és annak szép arany hajú lányától, ki neki emlékül egy szép gyémántos fejű aranygyűrűt adott, mely meg volt boszorkányozva, de azt se a lány, se Péter nem tudta.

Felnyergelte aztán Péter a szürkét, felült a tejébe s útnak indult. Hej pedig de nehezen tudta ott hagyni azt a kis fehér házat, úgy fájt a szíve az után a szép arany hajú lány után, majd megszakadt. De hujába! el kellett mennie, mert neki otthon édes apja meg felesége van, a kik azóta isten tudja mily keservesen várják, mily epekedve sóhajtoznak utána.

A mint a tüzhöz ért, kivette a három kezkenőt, megcsapta velök a tüzet, mire az szépen kétfelé vált, midőn túlhan volt, a három kutya, mely urát minden lépten nyomon folyvást követte, újra három fontos kalácsesá változott, melyeket aztán Péter a kendőkkel együtt eltett a tarisznijába. Útközben betér mind a három öreg asszonyhoz, mindegyiknek visszaadta a maga kendőjét, kalácsát és szépen megköszönte újra a jó 'karatjokat.

Mikor Péter haza ért, első szava is az volt:

— Hát a feleségem hol van?

— Biz' az édes fiam, mondja neki az édes apja, azután hogy te elbujdostál, a nagy búsulásnak adta magát, nem volt se éte se ita; egyre halványodott, egyre sárgult mint őszzel a falevél; nem sok idő múlva pedig leesett a lábáról s ágyban fekvő beteg lett s egy hónapra azután szegényt a bú, a sok sívás-rívás, epekedés a földbe is vitte.

Mihelyt ezt Péter meghallotta, csak sirva fakadt, úgy megrítt, olyan keservesen mint a gyerek; de végre megjuhászott, megnyugodott sorsán, mert

tudta, hogy már annak úgy kell meglenni, a mint az Ur elvégezte.

Mikor aztán eltelt vagy félesztendő, egy éjjel azt álmodta Péter, hogy azt a gyémántos fejű aranygyűrűt, melyet neki az a szép arany hajú lány adott emlékül, a jobb kezéről, melyen most van, húzza a bal gyűrűs ujjára. Mihelyt felébredt, azonnal levonta a gyűrűt a jobb kezéről s felhúzta a bal gyűrűs ujjára. Hát uram fia! akár hiszik kegyelmetek, akár nem, ott hallottam, a hol beszéltek, hát az a gyönyörű szép arany hajú lány abban a szempillantásban előtte termett. Nosza ennek sem kell ám több, megöleli, megcsókolja, az meg ötet vissza; azt mondják aztán egymásnak:

— Na szívem szép szerelm, te az enyém, én a tied, ásó kapa se választ el tőbbet egymástól.

Mindjárt hozattak papot, hóhért, vaskalapot; a pap összeadta, a hóhér seprőzte, az istennyila kerülgette, de soha meg nem ütötte. Csaptak nagy lakzít, én is ott voltam a lakodalomban; volt sarkantyúm szalmából zabtaréjra; a Tisza meg a Duna az ajtó megett egy zsákba volt szorítva; a mint ott hetvenkedtem, a sarkantyúmmal véletlenül kivágtam a zsákot: azóta foly a Tisza meg a Duna!

Eddig volt, mese volt, talán igaz se volt.

II.

JÁNOS KIRÁLYFI ÉS SZÉLIKE.

Hol volt, hol nem volt, még az ópereneziás tengeren is túl, volt egyszer egy király, annak volt egy fia, úgy hítták hogy János. Egyszer a király azt mondja Jánosnak:

— Eredj fiam hetedhét ország ellen világot látni, úgy aztán hamarább lesz belőled valami.

Utifüvet kötött hát János királyfi a talpa alá, hátára vett egy szőr-tarisznyát, kezébe pedig egy nagy göresös botot, avval elindult hetedhét ország ellen világot látni. A mint mén, mendegél, egyszer előtalál egy igen-igen hosszú, vékony embert.

— Adjon isten jó napot! — mondja a vékony ember.

— Adjon isten neked is! — fogadja a királyfi, — ki vagy te? micsoda mesterséged van?

— En, bizony Villámgyors vagyok, ha megindulok futni, olyan sebesen haladok mint a villámlás.

— A bizony szép volna, — mondja János — ha te olyan sebesen tudnál futni, mint a hogy mondod.

Ílt épen ekkor ugrott ki egy gyönyörű szép szarvas az erdőből, a mint ezt meglátta a királyfi, azt mondja Villámgyorsnak:

— No hát ha olyan futós vagy, a hol az a szarvas, fogd el!

Nem mondatja ezt Villámgyors kétszer magának, hanem felkapja hirtelen a gatyaszárat, utána rugaszkodik a szarvasnak és akár hiszik kigyelmek, akár nem, olyan igaz mint az öklöm, bizonyítja a könyököm, ott voltam, a hol beszélték, hogy három lépéssel elérte a szarvast.

— Nem állnál mellém kenyeres pajtásnak?

— mondja neki a királyfi, mikor a szarvast odavitte.

— Dehogy nem, nagyon örömet.

No most már ketten mentek, mendegéltek, útközben a mint egyről másról locsogtak, fecsegték, egy izmos széles vállú emberre találtak.

— Adjon isten jó napot, — mondja a széles vállú ember.

— Adjon isten neked is, — fogadja a királyfi, — ki vagy te, micsoda mesterséged van?

— Én bizony Hegyhordó vagyok, a hátamon akár milyen nagy hegyet könnyen elbírok.

— Ejnye, próbálják meg, — mondja neki János királyfi, — a bizony szép, ha igaz.

Ekkor Hegyhordó a hátára vett egy nagy hegyet, aztán könnyen vitte.

— E bizony szép, e bizony szép, — nem állanál hozzánk kenyeres pajtásnak?

— Dehogy nem, nagyon örömet.

No most már hárman mentek, mendegéltek; egy darab idő múlva előtaláltak egy igen nagy mellű embert.

— Adjon isten jó napot, — mondja a nagy mellű ember.

— Adjon isten neked is, — fogadja János királyfi, — ki vagy te, micsoda mesterséged van?

— Én bizony Fúvó vagyok, s olyan erősen tudok fújni, hogy egy fúvásomra a háztetők mint a pelyhek szállnak a levegőben; a legnagyobb s leg-erősebb fák közül két-három százat ki tudok fújni a földből csak egy szuszszanasra.

— Lássuk hát no, — mondja neki János királyfi, — próbáld meg, úgy is amott van néhány nagy cserfa, ha legény vagy, fúdd ki.

Ekkor Fúvó oly erővel kezdett fújni, hogy azt a néhány fát, melyet neki János királyfi mutatott, mint a pozdorját repítette ki a földből, azok úgy megkövályogtak a levegőben mint a giz-gaz szokott a nagy forgó-szélben, melyben a boszorkány járja a tánczot.

— Nem állanál hozzánk kenyeres pajtásnak?

— Dehogy nem, igen örömet.

No most már négyecskén baktattak; rövid idő múlva megint előtaláltak egy nyilas embert.

— Adjon isten jó napot, — köszön a nyilas ember.

— Adjon isten neked is, — fogadja a királyfi, — ki vagy te, micsoda mesterséged van?

— Én bizony Jóltaláló vagyok, s olyan jól tudok czélozni, hogy egy köröl lelövök egy borsó-szemet, a nélkül, hogy a köhöz csak legkisebbet is hozzá érne a nyilvesszöm.

— Próbáljuk meg, -- mondja neki a királyfi -- vajon úgy áll-e, a mint mondod?

Ekkor egy bosószemet rátettek egy körre, hát úgy lelötte róla, hogy a nyíl a követ még csak akkora darabon se érintette mint egy bolha-vese.

— No még ilyet nem láttam ám, -- azt mondja a királyfi, — nem állnál közénk kenyeres pajtásnak?

— Dehogyan, nagyon örömet.

No most már öten voltak. A mint így mentek, mendégéltek, egyszer előtaláltak egy kis terebély, zömök embert.

— Jó napot adjon isten, — köszön nekik a kis ember.

— Adjon isten neked is, — fogadja János királyfi, — ki vagy te, s micsoda mesterséged van?

— Engem Péternek hívnak; én ha a fejem a földre teszem, mindent tudok, a mit az emberek gondolnak és cselekesznek.

— Nem állanál hozzánk kenyeres pajtásnak?
— kérdi tőle a királyfi.

— Dehogyan nem, nagyon örömet!

Igy mentek aztán hatan hetedhét országon is túl, az üveg hegyeken is túl, még azon is túl, a hol a kis kurta farkú disznó túr, túlönnan túl, innen innen, hát egyszer elértek tündérországba. Volt ottan egy igen igen gazdag és hatalmas király, volt annak egy gyönyörűséges lánya, a ki olyan rémitő szép volt, hogy már a képíró sem írhatott volna nálánál szebbet s a ki úgy repült mint a szél, még a lába sem érte a földet.

Kihirdettette hát a király az egész országban, hogy a ki az ő leányát futás közben elhagyja: annak adja feleségül; de a ki nem bízik az inához, az meg se próbálja a futtatást, mert ha csak egy lépéssel is hátrább marad Szélikénél, — mert hát így hitták a királykisasszonyt, — azt bizonyosan olyan helyre téteti, honnan a talpa se éri a földet. — Jöttek is sokan, szegények, gazdagok, nagyobbbnál nagyobb urak, de mindnyájának csak arra ment az ügye, hogy utóvégre úgy járták a tánczot, úgy verték össze a bokájokat egytől egyig, a mint a szél futta.

Egyszer a fülébe ment ez a hír a hat kenyeres pajtásnak is, nem tétozáztak hát soká, hanem elküldték Villámgyorsat rögtön a királyhoz, hogy próbáljon szerencsét s most mutassa meg, hogy mit

tud. Bemegy hát Villámgyors sebtiben a király elébe s azt mondja neki:

— Király uram! én szeretnék párost futni a királykisasszonynyal.

— Jól van fiam, — mondja neki a király, — hát majd holnap reggel jókor gyere el.

Elmén hát Villámgyors másnap jókor reggel a királyi palotába; hát uram fia! annyi a tenger nép mindenfelé, kik azt nézni jöttek, hogy ki lesz már futósabb Szélike-e vagy az a hosszú, dágó ember; mondom annyi volt a tenger nép, hogy végét hosszát nem látta a szem. Elkezdtek hát futtatni, de Villámgyors Szélikét három ugrással elhagyta és sokkal hamarabb ért a tett-helyre.

Nagyon megszégyelte a királyleány, hogy ez az idegen ember túl tett rajta; de mit volt mit tenni, már megesett, a megtörténtet pedig nincs az istennek az a teremtese, a ki meg nem történtté tegye.

— Jól van fiam! — mondja a király Villámgyorsnak, — látom, hogy te is tudsz valamit, de lányomnak aligba valami baja nincs, mert nem hiszem, hogy máskülönben még csak a nyomába is hághatnál; hanem fussatok még holnap egyszer párost!

Villámgyors azt se bánta, megnyúgodott abba is. — Már jól feljött másnap a ruhaszáritó csillag (a nap), midőn elkezdtek a futtatást; annyi volt most is a néző, mint a csillag az égen: minden módon

mesterkedett Szélike, de hiába, mert most is csak elhagyta Villámgyors és sokkal hamarabb ért a ki-tűzött célhoz. — A királylány majd a föld alá bujt szegyenletében, de mit volt mit tenni, már megtörtént az egész.

— Na fiam, — mondja a király Villámgyorsnak, — fussatok még holnap egyszer párost, mert hogy ki a futósabb, tudod, harmadszoriban válik meg, mint a cigány gyerekek birkozása.

No jól van, Villámgyors abba is beleegyezett. A királykisasszony pedig, hogy több kudarcot ne valljon, egy gyémántos kövű aranygyűrűt küldött neki ajándékba, melynek az a tulajdonsága volt, hogy a ki azt az újjára húzta, nemhogy futni, de még csak lépni is alig tudott. Péter megtudta ezt a genosz szándékot, de senkinek se mondta meg másnak, csak Jóltalálónak.

Másnap megint kiállottak Szélike és Villámgyors, hát Villámgyors, mert épen az újján volt a gyűrű, még csak lépni is alig tudott; ekkor Jóltaláló nyilat hevenyében előkapta és a gyűrű fejét, — mert hát abban volt a varázs, — olyan szépen kilötte, hogy! Ekkor Villámgyors három ugrással utólérte Szélikét és jóval előbb ért a célponthoz. A királykisasszonyt pedig otte a méreg, dúlt, fült, haragjában majd a nyelvét rágtá, hogy az a semmiházi utóvégre is túltett rajta.

A hat kenyeres pajtás bement most a király

elébe s azt mondták neki, hogy nekik nem kell a királykisasszony, hanem annyi aranyat és ezüstöt adjon helyette, a mennyit egyik pajtásuk elbir.

A királykisasszonynak pedig, a mint meglátta János királyfit, mintha csak elvágták volna minden haragját; úgy megjuhászott, olyan jó és szelid lett, mint a milyen annak előtte volt; majd kilelte a szerelem hideg, mert szó, a mi szó, János nem volt ám valami hamvába holt gyerek.

A király azonnal előhozatott száz szekér aranyat és ezüstöt, azt felrakták Hegyhordó hátára, de még csak meg se kottyant; előhordatta hát a király minden drágaságait, késeit, tálaít, kalanait, gyertyatartóit, egy szóval mindent, a mi csak aranyból vagy ezüsből volt és azokat is mind felrakták a többi arany fölébe, avval a kenyeres pajtások mind a hatan hátatt fordítottak a tündér király várának.

A tündér király csakhamar megbánta, hogy azoknak a bokorból ugrott nem tudom kiknek od'adta azt a temérdek sok kincset. Feltette hát magában, hogy utánok küldi a lányát, mintha azok lopva vitték volna el magokkal, azután pedig egy regiment katonát küld utánok, hogy konczolják föl azt a hat gazembert, a kincset pedig a királykisasszonynyal együtt hozzák vissza. De hamarább felérte azt Szélike észszel mint az apja, mert mikorra ez kigondolta, már akkor ő hegyen völgyön túljárt a hat emberrel együtt. A mint ezt megtudta a tündér

király, borzasztó megharagudott s rögtön utánok indított egy regiment katonát; de Péter, a mint egyszer fejét a földre hajtotta, észrevette, hogy micsoda szándékkal jönnek utánok, azt mondja hát a többieknek:

— No pajtásim! most aligha itt nem hagyjuk a fogunkat, mert a király egy regiment katonát küld utánunk avval a parancsolattal, hogy minket, hatónkat, aprítsanak össze, Szélikét pedig meg a nyert kincset vigyék vissza.

— De bákó vagy! — mondja neki Fűvó, — hogy olyan hamar megijedsz; az egész nem egyéb gyerek-játéknál; üljetek csak le egy kicsit pihenni, mindjárt számot vetek én velök.

Hát ekkor elkezdett egész erejéből fúni, fűtt, fűtt szakadatlanúl, a mint csak isten tudnia adta, hamarjában olyan nagy szélvész kerekített, hogy a por az egész katonaságot lovastól mindenestől együtt eltemette. — Mikor aztán gondolta Fűvó, hogy na, nem látják azok többet a csillagos eget, felhagyott a fúvással; elindúltak hazafelé. — Mentek, mendegéltek, hát egyszer csak elértek a János királyfi apjának a várába, ott aztán elosztották egymás közt a töméntelen kincset, mindnyájan igen nagy urak lettek.

János királyfi pedig feleségül vette a gyönyörű szép tündér Szélikét, csaptak nagy lakodalmat; üstre főztek, teknyőre tálaltak; csak a lé volt kilenczféle, hát még a sok hús nélkül való lé!

III.

AZ ÖZVEGY ASSZONY FIA.

Egyszer volt, hol nem volt még az óperenciás tengeren is túl egy özvegy asszony, volt annak egy legényke fiacskája, meg azon kívül egy kis házaeszkája és kertecskéje. Hanem mind a ház, mind a kert, nem hiába hogy özvegy asszonyé volt, de ugyancsak özvegy asszonyos is volt ám; a ház tetejét soha senki meg nem bajdorgatta, se a falára soha senki, egy marék sár nem sok, de annyit se vetett, a kertben pedig övig ért a gyim-gyom. Egyszer a fiú azt mondja az anyjának:

— Édes anyám!

— Mi baj? édes fiam.

— Nincs semmi, hanem hát azt gondoltam én magamban, nem tudom mit szól kend hozzá, hogy elmegyek szolgálni, majd szolgállok egy vagy két darab jószágot, úgy is jó mező van a kertben, élélhet ott könnyen.

— Jó lesz biz' a fiam! nem bánom, ha elmegy is, legalább te is lendítesz valamit a gazdaságon.

Az özvegy asszony másnap süttött tarisznyát, vart pogácsát, avval fiát feltarisznyázva útnak eresztette. — Nem sok idő múltán egy borjút szolgált a fiú, azt haza vitte; ismét elment, megint szolgált másodikat, harmadikat és negyediket is. — De hiába volt olyan jó meg olyan sok fű a kertben, nem tartott az meddig se, mert az a négy borjú, alig telt bele két vagy három hét, úgy megingázta, hogy csak itt-ott maradt belőle, más pedig nem volt, a mivel tartsák; azt mondta hát az asszony a fiának:

— Már, fiam, vagy akarjuk, vagy nem, el kell adnunk a borjúkat, mert tovább nem tarthatjuk. Itt meg itt úgy is vásár lesz, hajtsd el őket a vásárra, tudom, hogy jó pénz üti érte a markunkat.

Elindult hát a fiú a négy borjúval a vásárra; csak hajtja őket, csak hajtja, egyszer elébe kerül egy nagy szakálú, ősz, öreg ember; oda megy hozzá s megszólítja:

— Hova hajtod, fiam, a borjúkat?

— A vásárra hajtom biz' én, ide meg ide.

— Ugyan fiam mit mondanék én neked! adj ezért a furulyáért nekem egy borjút.

— Nem adok én, bátyám uram, mert otthon mindig azért perel édes anyám, hogy egyre furulyálok.

— Mindegy a fiam, azért csak adj érte.

— De ha nem lehet, csak nem lehet.

— Na fiam, még egyszer mondom, adj érte egy borjút, meglásd nem olyan furulya ez mint a többi.

A fiú eleinte gondolkozott egy kicsit, aztán azt mondja:

— Na nem bánom, hát adok: üsse a kő, egy borjú úgy is se előre se hátra.

Itt az öreg ember kiválaszt egyet a borjúk közül, avval útnak ered: egy kis idő múlva hátra néz a fiú, hogy messzire haladt-e már az öreg? hát tetted, vetted, borjútól együtt sehol sincs. Avval a fiú csak mén, csak mendegél, hajtja a három borjút a vásárra, hát egyszer megint elébe bötönik az a nagy szakálú ősz öreg ember.

— Adjon isten, fiam, hova hajtod a borjúkat?

— Én bizony, öreg apám, eladni hajtom a vásárra.

— Nézd csak, fiam, ezt az egeret, adj nekem ezért egy borjút!

— Nem adok én, öreg apám, hisz' van otthon a kamorában annyi, hogy még tán sok is; édes anyám mindig is dúl, fúl a macskára, hogy nem szeret egerészni, hanem a helyett mindig csak a katlant lakja.

— Adj érte, fiam, hidd el nem bánod meg.

A fiú csak gondolkozik egy darab ideig, csak gondolkozik, utóvégre azt mondja:

— Na nem bánom hát, ahol van, vigye kend.

Az öreg megint kiválaszt egyet, avval odább áll; a fiú pedig hajtja a két borjút a vásárra; a mint

egy parittyahajításnyira halad : egyszer csak megint elébe kandarodik az öreg ember.

— Nézd csak, fiam, ezt a futóbogarat, add nekem ezért az egyik borjúdat.

— Nem adom én, öreg apám, hisz' édes anyám most is holdujságon meszelt, oszt' annyi is nálunk a sok futóbogár, hogy semmit sem tudunk tőle tartani.

— Hej, fiam, tudom, hogy nem bánod meg, ha id'adod, mert nem olyan futóbogár ám ez mint a többi.

No jól van. A fiú azt is od'adta, most már csak egy borjút hajtogatott lassacskán a vásárra ; de az öreg ember nem sokára megint elébe került.

— Nézd csak, fiam, ezt a zacsót, ebbe álom van belekötve, add ide érte a borjúdat.

— Minek adnám, öreg apám, hisz' a nélkül is úgy elalszunk mi édes anyámmal együtt, csak a fejünket lehajtsuk, mint a tej.

— Csak azt mondom én neked, édes fiam, hogy add ide, hidd el, nem bánod meg.

A fiú elgondolta, hogy minek is már az az egy borjú? annak az árával bizony nem sokra mén : azért od'adta. Ekkor azt mondja neki a nagy szakállú ősz öreg ember.

— Na fiam hoczezi csak egy kicsit a furulyát ; az egeret meg a futóbogarat pedig tedd le a földre.

A fiú mindjárt od'adta a furulyát, amazokat pedig letette a földre ; ekkor az öreg ember elkezd

furulyálni, nosza az egernek sem kell ám egyéb, oda ugrik a futóbogár nyakába, az meg az egerébe, úgy megbilleggették magokat, úgy tánczoltak, hogy a **fiú** majd meghalt nevéttében. Ekkor a **nagy szakállú** ősz öreg ember, a ki senki más nem volt, mint az Ur Jézus Krisztus, azt mondja a fiúnak:

— Na fiam, most már tudod, hogy mire való mindegyik; ha pedig az álomzacskónak azt mondd: aludjam én eddig vagy addig, vagy ez s ez aludjék eddig meg eddig: hát az úgy történik meg, a mint te akarod. Most tedd el mindnyáját jó helyre s menj haza; otthon anyád tudom hogy meglazsna-kol, hanem semmi az, hadd verjen mindaddig, míg valaki ki nem vesz a kezéből, te pedig akkor szaladj el, aztán kiáltsd vissza: Na édes anyám, nem jövök addig vissza, míg király nem leszok, azután menj egyenest a merre látsz, s vidd magaddal a miket a borjúkért adtam.

Ugy is lett. A fiú hazafelé fordította szekere rúdját; mikor haza ért, kérdezte tőle az anyja:

— Na fiam hát eladtad a borjúkat, mennyiért keltek el?

— Nem adtam én, édes anyám, hanem elcse-reltem.

— Hát mit adtak értök cserébe? hol van?

A fiú előszedegeti a furulyát, zacskót s más egyebet, a miket a borjúkért kapott; a mint az asz-

szony ezeket meglátta: nosza kinyitotta ám a száját, s mondta a mint csak a torkán kifért;

— Ejnye, kutyafofanású bolondja, hát hova tettet te az eszedet, hogy azt a drága marhát ezekért a hitvány hiábavalóságokért od'add?

Avval se kérd, se hall, hanem aló szemeszőktében mén neki a gyerekének, mint bolond tehén a fiának, ugyancsak ütlegeli ám a piszkafával egyre-másra. A szomszéd asszony nem tudta elgondolni, hogy micsoda nagy patália van az özvegy asszony házánál, átjött hát, hogy megnézze: a mint meglátta, hogy az özvegy asszony mikép járattja fijával a tánczot, azt mondja:

— Ugyan, szomszéd asszony, mire való már az? hisz' úgy agyon veri kend azt a szegény gyereket.

— Nem is ártana a veszett-órájúnak, mikor most is milyen nagy kárt tett.

De a szomszéd asszony nem hallgatott az anya beszédére, hanem a fiút kiszabadította a keze közül, mire az illa berek, nádak erek, szélről kötötte a derest, avval aló, mikor kívül volt a kis kapun, vissza-kialtotta az anyjának:

— Na édes anyám, nem jövök addig vissza, míg király nem leszek; avval ellógheczelt.

Ment aztán hetedhét országon is túl, az üveg hegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túl, túlönnan túl, innenen innen, aztán

elért egyszer egy nagy királyi városba. Volt az ottani királynak egy gyönyörűséges szép lánya, a ki mindig olyan szomorú volt, úgy lesütötte a fejét, mintha az orra vére folyna. Összehivatta hát a király egész országából a doktorokat, kuruzsolókat, bűvös bájos asszonyokat; s megkérdezte tőlök, hogy mivel lehetne annak elejét állani, hogy az ő lánya ne lenne mindig olyan szomorú, — azok azt mondták, hogy ha találkozónék valaki, a ki a királykisasszonyt csak egyszer megnevetetné, többé nem lenne az olyan szomorú. — Kihirdettette hát a király az egész országában, hogy a ki a lányát megtudja nevetetni, annak adja feleségül. Jöttek is mindjárt herezegek, grófok, nagy kalapú tótok, válogatott cigány legények a király udvarába, hogy a királykisasszonyt megnevetessék; beszéltek ott furesábbnál furesábbat, csináltak mindent, — de bízott egy se ment semmire, a királyleány csak olyan szomorú volt, mint annak előtte.

A mint ezt meghallotta Palkó, — mert hát így hitták az özvegy fiát, — feltette magában, hogy ő bizony elmegy, szerencsét próbál, ha nyer: úgy is jó, úgy se lesz benne száz forint kára. El is ment. A mint oda ért a király udvarába, előkereste furulyáját, az egeret meg a bogarat letette a földre s elkezdett furulyálni, avval az egér derékon kapta a bogarat, s úgy megtánczoltatta, hogy jobban sem kellett. A mint a király meg a királykisasszony meg-

hallották a szép furulya szót, kiszaladtak az udvarra; a hogy a királykisasszony meglátta az egér meg a bogár tánczát: olyan jó izüt nevetett, hogy könnybe lábadt a szeme.

Mindjárt felhívták Palkót a palotába s ott szép királyi biboros bársonyos ruhába öltöztették; a király tüstént papot, hóhért, vas kalapot hozatott; a pap összeadta, a hóhér seprőzte, az istennyila kerülgette, de soha meg nem ütötte.

A mint eljött az este, a király egyik inasa azt mondta Palkónak, hogy ad neki száz aranyat, ha reggeli hat óráig alszik; Palkó kapott az alkalmon, s mindjárt kezét fogott vele, aztán azt mondta a zacsónak:

— Na zacsó! aludjam én most reggeli hat óráig.

Nem sok idő múlva Palkó meg a királykisasszony, már mint a felesége, aludni mentek, alighogy lehajtott a Palkó a fejét a párnára, már aludt mint a tej. Reggel panaszra mén a felesége a király elébe.

— Király atyám, nem kell nekem ez az én uram, mert mindig alszik.

— Oh kedves lányom, még két éjtszaka van hátra, ha akkor is egyre alszik: majd tegyünk róla.

Másnap megint azt mondja az inas Palkónak, hogy ha reggeli négy óráig alszik: ad neki száz aranyat; megígérte, hogy alszik, hisz' mi van abban?

úgy sincs valami sürgetős dolga, a miért fel kellene kelni; azt mondta hát a zacskónak:

— Na zacskó, aludjam én most reggeli négy óráig.

Estére kelvén alig hogy lefeküdtek, megint úgy elaludt Palkó mint a juhász bunda; a feleségének pedig, mihelyt megvirradt, első gondja is az volt, hogy ment az apjához s azt mondta neki:

— Király atyám, nem kell nekem ez az én uram, mert mindig alszik.

— Oh kedves lányom, még egy éjszaka van hátra, ha akkor is mindig alszik, majd tegyük róla.

Harmadnap is azt mondta az inas Palkónak, hogy aludjék reggeli két óráig, ad neki száz aranyat; most is rálett, hanem a mint reggel a felesége megint panaszra ment, hogy az ő ura mindig alszik egész éjszakán át: a király rögtön ráadatta Palkóra a szűrét s belevettette a legmélyebb tömlőczbe.

Csak buslakodik Palkó a kules lyukán belől, csak buslakodik, egyszer oda jön az ablak vas rostélyára egy személy, pálinkát és kenyeret nyújt be neki. Kérdi aztán Palkó, hogy hát odafenn a királyi palotában hogy' vannak?

— Hej, mulatnak ott nagyban, mondja a személy, az inas azt mondta a királynak, hogy ő is megtudta volna nevetetni a királykisasszonyt, hanem csak várt, mert fogadása tartotta; — most tehát a király ő vele esküdtette össze a lányát.

No jól van, gondolta magában Palkó, majd csapok én avval az inassal egy peteket; avval azt mondja az álom-zacskónak:

— No zacskó! most meg az inas aludjék reggeli hat óráig, a miért meg nem adta az első száz aranyat.

De még ez nem volt elég, hanem mikor besötétedett, elküldte a bogarat is, hogy az inasból hordja ki, a mit megevett. — A ház ajtaja, a melyben az inas a királylánynyal együtt hált, szerencsére éppen nyitva volt s a bogár bátran mehetett be rajta. — Reggelre kelve a királylánynak első gondja is az volt, hogy az apjához futott panaszsra, ott az inast letette földtől mennytől; ez is csak olyan álmos mint a másik volt, de amaz, ha nagyvalható volt is, legalább nem keverte össze magát mint ez.

— Oh, édes lányom, még két éjtszaka van hátra, ha azalatt is összekeveri magát, majd tegyük róla.

Azután a király maga elébe hívatta az inast, már mint most a vejét, s megpirongatta jól, hogy miért nem vigyáz magára? s minek alszik oly soká — és mit tudom én, mi mindent beszélt még neki.

Palkó másik este megint mondta az álom-zacskónak, hogy az inas aludjék reggeli négy óráig, a miért meg nem adta a másik száz aranyat; azonkívül újra elküldte a bogarat is, hogy hordja ki az inasból, a mit megevett. De most nem tudott ám bemenni a szobába, mert az ajtó erősen be volt zárva

Visszament hát a tömlőczbe s elhíttá az egeret, hogy rágja ki az ajtót; az egér el is ment, olyan takaros kis lyukat rágott rajta mint a peták, a bogár bemászott a szobába, mikor aztán dolgát végezte, visszament azon az úton, a melyiken jött.

Másnap reggel mihelyt felébredt a királylány, szaladt az apjához s azt mondta, hogy: neki bizony nem kell ez az ilyen olyan, hozassa vissza azt a másikat, az legalább ha álmos volt is, de nem keverte össze magát mint ez a mostani.

— Oh lányom, még egy éjtszaka van hátra, ha ez alatt is úgy lesz, a mint eddig volt, majd teszék róla.

Harmadik este megint azt mondja Palkó az álom-zacskónak:

— Na most az inas aludjék reggeli két óráig, a miért nem adta meg a harmadik száz aranyat.

A mellett elküldte most is a bogarat, hogy az inassal végezze el a dolgát. Reggel a mint felébredt a királyleány, első dolga is az volt, hogy az atyjához szaladt panaszra.

— Király atyám, nem kell nekem ez a mostani uram, hozassa vissza azt a másikat; az legalább ha álmos volt is, nem keverte össze magát mint ez a mostani.

A király tüstént felhozatta Palkót a tömlőczből, az inast pedig a helyére tetette. Csaptak aztán nagy lakodalmat, hogy hét országra szólott a híre. A la-

kodalom után kérdezte a király tőle, hogy miért aludt mindig oly soká?

— Mert magam akartam.

— Ilát az inas miért aludt annyi ideig?

— Mert én akartam.

— És miért pocskolódt minden éjtszaka?

— Mert azt is én akartam.

— Szeretném látni, mondja neki a király.

— Az könnyen meglehet, felséges király atyám; avval megparancsolta az álom-zacskónak, hogy a király aludjék reggeli nyolez óráig. Ugy is lett. Mikorára a király felnyitotta másnap a szemét, már akkorra a koldús is a harmadik faluban járt.

Azután nem sokára kászolódni kezdettek; a király előparancsolt egy regement katonát, avval felrakodtak egy üveges hintóba s elindultak a Palkó édes anyjához.

Mikor oda értek, az anyja alig ismert rá; azután áthivatták a szomszéd asszonyt, ki Palkót az anyja kezéből kiszabadította, s ráíraták a kis házat, az anyját pedig elvitte a királyi palotába. A király pedig, minthogy már igen öreg volt, átadta a királyságot Palkónak, a ki még most is uralkodik, hogyha él s meg nem halt. Estére legyenek a kendtek vendégei!

IV.

TÜLÖKVÁR.

Egyszer volt, hol nem volt még az óperenciás tengeren is túl, az üveg hegyeken is túl, még azon is túl, a hol a kis kurta farkú disznó túr, túlounnan túl, innenen innen egy igen-igen gazdag király. Egyszer ez a király, a mint ott űlt unatkozva a residenziájában, elgondolkozott, hogy mije nincs még neki? Számlálgatni kezdte hát az újján először is azt, hogy mije van. Hát volt aranyvára, ezüstvára, rézvára, vasvára, kővára

— Ho-hó! — felkiált egyszer örömeben, — még nincs tölökváram!

Nosza maga elébe parancsolja ám minden szolgáját, meghagyja nekik tústént erősen, hogy járják be az országot Henczidától Bonczidáig, parancsolják meg a lakosoknak, hogy a világ minden részén levő tülköt rögtön hordják a vár udvarára!

Mihelyt a szolgálai ezt az erős parancsolatot kihirdették: az országában lakó emberek szeltében

hosszában, ki kocsin, ki szekéren hozták a temérdek sok tülköt; néhány nap alatt annyira szaporodott a tülök-asztag, hogy a vár udvarát, — pedig tudom, hogy nagyobb volt mint a falu nyomása, — a sok tülök merevén még a toronynál is magasabban borította el; ekkor aztán azt a töméntelen sok, sok, sok tülköt a király mind bele hányatta a Tiszába majd ha egytől egyig mind megázik : tovább mondom !

V.

HARAGSZOL SZOLGA?

Egyszer volt a világon hol nem volt egy ember, volt annak egy felesége. Jól birták magokat, szép házok tájéka volt, csak a volt a hiba mindketőjükben, hogy a kecskét kitolták volna egy krajczárért a sárból; azonkívül meg az asszony, — miért? miért nem? én biz' elfelejtettem tőle megkérdeni, — sehogy ki nem állhatta a János nevűeket. Minthogy olyan nagyon fűsvények voltak: a kenyérben sem ettek eleget; ennél fogva se egy szolgát, még csak akkorát se mint az öklöm, nem mertek tartani, mert attól félték, hogy az mindenükből kipusztítja őket. Egyszer azonban nagyon ráfelesedett az emberre egymagára a dolog, azt mondja hát a feleségének:

— Anyjok! már ha a fejem tetejére állok se tudom egy magam elvégezni a dolgom, már látom, hogy akár ide, akár oda, vagy akarom, vagy nem, muszájképen is kell egy szolgát fogadnom.

— Nem bánom én, apjok, ha már annyiba telt, ha fogad is kend egyet; de azt megmondom ám, hogy

ha János nevű lesz: akkor kívül kerüli kend vele együtt a házat!

— Jól van, jól! csak ne papolj már neki annyit.

Elindult hát az ember, ment, ment hetedhét országon is keresztül, egyszer előtalált egy suhanczot.

— Adjon isten! fiam, mi járatban vagy?

— Fogadj isten! bátya, én bizony szolgálatot keresek.

— Nem állnál be én hozzám? igaz, hogy hívnak?

— Jánosnak.

Mihelyt az ember ezt a szót meghallotta, tüstént hátat fordított s ott hagyta a suhanczot a faképnél mint sz. Pál az oláhokat. Ment aztán megint, mendegélt hetedhét ország ellen, egyszer előtalált egy suhanczot.

— Adjon isten! fiam, mi járatban vagy?

— Fogadj isten! bátya, én bizony szolgálatot keresek.

— No én meg épen szolgálta után járok hanem hogy is hínnak csak?

— Jánosnak.

Azt se mondta az ember többet: beföllegzett, majd eső lesz, hanem hátat fordított, avval megindult mint a rosz kerék agyban; ment, ment aztán hetedhét ország ellen, egyszer megint előtalált egy suhanczot, kérdezte tőle, hogy hogy' hijják? de

minthogy annak is János volt a neve, nem fogadta meg. Így járt a negyedikkel, ötödikkel, hatodikkal is; mikor aztán már megunta a sok ödöngést, azt mondja :

— Na nem bánom én már akár János, akár nem; a ki legelsőbb a szemem elé akad, megfogadom, nem bánom, ha Pali cigány lesz is.

Alighogy ezt a szót kiereszti a száján, hát ehén jön vele szemközt egy suhancz.

— Adjon isten, ecsém, messzi-e a messzi ?

— Bizony, bátya, nem tudom én, mert se helyem se fenekem; most is szolgálat után járok.

— Megfogadlak én szolgám . . . de hogy is híznak csak ?

— Biz' engem Jánosnak keresztelt a pap !

A mint az ember meghallotta, hogy ezt is Jánosnak híjják, számlálgatni kezdte az újjain, hogy megfogadja ? ne fogadja ? utóljára mégis kezét csaptak, megfogadta. Egy krajezár nem sok, annyit se kért János, hanem csak abban állapodtak meg, hogy a ki leghamarább megharagszik valamiért: annak a hátáról hasít hasít a másik.

— No jól van, — mondja a gazda, — majd elvállik, hány zsákkal telik !

Avval elindultak haza felé; mentek, mendegéltek mindaddig, míg haza nem értek. Hanem az embernek még csak otthon gyűlt ám meg a baja, volt nagy esetépaté, a felesége szolgástól együtt majd-

hogy ki nem verte a házból. Az ember mig szenvedette, szenvedte, de mikor aztán több volt kettőnél: az ajtó megül előkapott egy husángot s úgy meglegyezte vele az asszonyt mind a két fenekü dobotszokás.

Másnapra kelve azt mondja az ember a szolgájának:

— János te! ahol van a szekér, fogj bele négy ökröt, eredj az erdőre, rakd meg fával s hozd haza; aztán meg ehén vagy egy kenyér meg egy sajt, ebből magad is jól lakjál, a kutyát is, mely majd ved lesz, jól tartsd, de azért mind a kettőt egészen hozd haza; — oszt' még egyet: mindenütt ott menj a szekérrel, a hol a kutya mén, ott állj meg az erdőn fát vágni, a hol ez a kutya megáll!

No jól van. Befogja hát János az ökröket, hajtja a szekeret mindenütt egyenest a kutya nyomán dinnyén kukoriczán keresztül; mikor az erdő közepére érnek, a kutya leül; János megállapodik a szekérrel, csak hamar meg is rakodik, azután előkeresi a szőrtarisznyát, kiveszi belőle a kenyeret, sajtot, mind a kettőnek egy-egy jókora lyukat kanyarít az alján s úgy megfűződik a kenyér és sajt belivel, hogy csak úgy duzzog két oldalra; mikor aztán jól lakott, a kikanyarított léket*) szépen beillesztette mind a sajtba mind a kenyérbe. Hanem majd el is felejtöm mondani! a kutyának nem adott se egyikből se másikkól egy falatot sem.

*) A görög dinnyén és a jegen vágott lyukat nevezik léknek.

Avval elindúlt hazafelé; a kutya ment most is mindenütt a szekér előtt, mikor pedig haza értek, nem várta, hogy majd kinyitják előtte a kaput, hanem aló, keresztül ugrott a tetején. No most mit csináljon János? megparancsolta a gazda, hogy az ökröket mindenütt ott hajtsa, a hol a kutya megy; üti, veri hát szegény párákat, de biz' azok közül egy is, nemhogy keresztül ugrott volna a kapu tetején, de még csak neki se ment. Mit csináljon? mit csináljon? csak ott dévankozik egy darabig, végre kapja a lelkét, leveszi a szekérről a nagy favágó fejszét, avval mind a négy ökröt fejbe kollintja, aztán szétvagdalja s darabonként hányja be a kapu tetején. A mint ezt a gazda meglátja, kijön s kérdi:

— Hát te mit csinálsz János? nem jól van az így magyarul.

— Hát azt mondta gazduram, hogy mindenütt a kutya után hajtsam az ökröket, az pedig itt a kapu tetején ugrott keresztül; hajtottam volna is én aztán utána, de hiába mindegyik olyan nagy, még se mert neki rugtatni; mit csináljak? mit csináljak, hogy azt ne mondják, hogy szófogadatlan vagyok? kapom, fogom, előveszem a favágó fejszét, avval mindegyiket vakszemen kollintom, hogy csak felfordul belé . . . s most már így darabonként hánynom be egymás után őket . . . de talán haragszik is gazduram?

— Dehogy haragszom, János, most van a legnagyobb kedvem.

A következő nap, mely épenséggel vasárnap volt, elment a gazda a feleségével együtt a templomba, Jánosnak pedig meghagyták, hogy míg ők oda járnak: a kis gyereket tisztítsa ki; aztán menjen be az akolba s azt a juhot vágja le, mely először rátekin, midőn bemen, főzzön a húsból egy bográccsal paprikásan, tegyen közé sarga répát meg petrezselymet is.

A mint a gazda és gazdasszony elhúzza a lábát hazúlról, János mindjárt hozzálátott ahhoz, a mit parancsoltak; legelsőbb is a kis gyereket hasította ki, a bélét kivetve felterítette az ereszre, hogy fújja a szél; azután bement a juh-karámba. de minthogy egy birka se nézett rá: nagyot ütött a kezében levő bárdal a karám oldalára, mire a sok juh egytől egyig ránézett, a jobbak közül egynek hirtelen lerántotta a szemfödelét, aprított belőle egy jó bográccsal. Volt a gazdának két nagy tanyai komondora is, egyiket hívták sárgarépának, a másikat pedig petrezselyemnek, ezeket is hirtelenében megnyúzta, s mind a kettőnek a húsból aprított a bográcsba, de úgy, hogy mindegyiket megismerje. Nem sok idő múlva haza jött a gazda meg a gazdasszony.

— Na János, kérli tőle a gazda, kész-e a paprikás hús?

— Kész bizony gazduram, vagy ha nem az is, mindjárt ráfogom, hogy az.

Nem sok idő múlva behozta János a bográcsot s a gazda és gazdasszony mellé ültek s ettek.

— Na gyere te is, oszt' egyél, mondja neki a gazdasszony.

— Csak egyenek kendtek isten áldásával, jól laktam már én, aztán meg nem is érek rá, mert dolgom van.

— Micsoda dolgod volna most? hisz' ma vasárnap van, mondja neki a gazda.

— Ugy ám! de azt mondta gazduram, hogy azt a juhot vágjam le, a mely, mikor bemegyek a karámba, legelőször rám néz, a bizony mind rám nézett, aztán egytől egyig agyonvertem, most megyek, nyúzom őket rakásra... de talán haragszik is gazduram?

— Dehogyan haragszom, János, nem én, most van a legnagyobb kedvem. Hanem úgy látom én, hogy te igen hanyag fráter vagy, miért nem tettél a hús közé sárga répát meg petrezselymet?

— Oh gazduram, tettem én azt is, ez a sárgarépa, ez a petrezselyem; avval elkezdte kiválogatni a juhhús közül a sárgarépa meg a petrezselyem darabjait.

— Jaj, te bolond, mondja a gazdasszony, hát a kis gyerekeknek nem csináltál-e valamit?!

— A mint gazduram mondta, kitisztítottam azt is, most odakinn az ereszen fújja a szél.

A gazdasszony kiszalad nagy lelketlen, a mint meglátja, hogy a gyermek ki van hasítva, se holt se eleven nem lett, elkezdett keservesen sirni; azután pedig előkapott egy seprűt, úgy eldöngette a nyelével Jánost, hogy még tán most is ütné, ha az ura ki nem vette volna a körme közül.

— De talán már haragszik is gazduram?

— Nem én, János, dehogy haragszom, épen most van a legnagyobb kedvem.

János kiment a juhokat nyúzni, csak a gazda meg a felesége maradtak odabenn.

— Lám apjok, megmondtam úgy-e, hogy János nevű szolgát ne fogadjon, nem hajtott kend a szóra, most ezt nyertük vele, ni.

— Hej, bánom is én azt, jobban mint a mely kutya kilenczet fiadzik, de mit csináljunk neki, már ez itt lesz esztendeig a nyakunkon.

— Mit? esztendeig, hisz' akkorra meg esz ez bennünket elevenen; még harmad napja sincs, hogy itt van s már is felfordította az egész házat. — Hanem nem azt mondom én, ha már másképp nem lehet, hagyjuk itt mindenestől, mi pedig bujdossunk világá, majd csak megsegít bennünket a jó isten meg a magunk két keze!

— No nem bánom, bujdossunk el, de mikor?

— Mentül hamarább, mondja a gazdasszony,

estére, majd ha az a kötni való, mert jót nem mondhatok neki, elalszik.

A gazda rögtön rakodni kezdett, egy kenyeret meg holmi egyetmást, a mire gondolta, hogy szüksége lesz, beleszuszakolt egy zsákba; hanem János a kászolódásból észre vette, hogy miben sántikálnak, azért este a vaczkát betakarta a subájával, a kalapját rátette a févalyára (füalj), maga pedig belebujt a gazda zsákjába, Indulás előtt a gazda oda ment a János fekhelyéhez, látta, hogy van valami a suba alatt, azt gondolta, hogy a szolgál, avval hátára vette a zsákot s elindultak világgá.

Mentek, mendegéltek hetedhét országon is túl, egyszer elérkeztek egy kis patakhoz, híd nem volt rajta, csak úgy kellett rajta keresztül gázolnuk; a mint lábalták át, a gazda le találta csüngetni a zsákot úgy, hogy Jánost felérte a víz, ekkor az elővett egy nagy gonbostűt s jól oldalba szúrta vele a gazdát; erre az feljebb kapta a zsákot s azt mondta a feleségének:

— Ejnye! lánczhordta atta! mi a manónak tetted azt a tűt ebbe a zsákba? nem elfért volna másutt?

Az asszony nem szólt se jót se roszt; reggel, midőn már úgy jó kenyér ebéd táján volt az idő, leültek egy kis dombra, hogy majd falatoznak; a mint a gazda ki akarta venni a kenyeret, hát János ugrott elő a zsákból.

— Hát te is itt vagy? — kérdi tőle a gazda elhűlve.

— Itt bizony gazduran, a jó szolga soh'se hagyja el gazdáját.

No már ez is megvan; ettől bizony nem tudtak elszökni. Egy kicsit falatoztak, azután utnak eredtek megint. Mentek, mendegéltek, estére kelve elértek az óperenciás tenger partjára, itt tüzet raktak, Jánost pedig elküldték tűzrevalót kapargatni.

— Na már látom, mondja az ember a feleségének, hogy ezt a Jánost sehogy le nem rázhatjuk a nyakunkról.

— Dehogy nem, apjok, dehogy nem, találtam már én egy módot.

— Halljuk na, ugyan mi lenne az?

— A biz' apjok nem egyéb, minthogy mi itt a tengerparton, lábbal a tenger felé, lefekszünk, Jánost pedig a lábunkhoz fektetjük, aztán mikor elalszik: kend bele rudja a tengerbe.

— A bizon jó lesz, a bizon jó lesz, mondja a gazda.

No jól van. Lefeküdtek a tengerpartra, lábbal a tenger felé, Jánost pedig lábtól fektették; de az fülhegygyel meghallotta, hogy mit akarnak s nem mert elaludni. A gazda, gazdasszony csak lesték, várták, hogy mikor hortyog már a szolga.

— Hé János, — kérdi egyszer a gazda, — mégse alszol?

— Nem biz én, gazduram, tudja a kö, mi ütött hozzám, sehogyse tudok elaludni.

Aztán megint várták, csak várták, hogy elaludják, de biz' ott addig váraakoztak, hogy egyszer csak magok szenderedtek el.

Egyszer azonban felébredt a gazdasszony s elment félrevaló dolgára; ezt a mint észre vette János, oda feküdt annak a helyére, az pedig álmos észszel lábtól a János fekhelyére dőlt le s nem sokára úgy aludt, mint a juhász bunda; mikor már javában húzta a nyers bőrt a fagyon: János oldalba bökte a gazdát s azt mondta neki:

— Lelkem, te, alszik már János ugyancsak, rugd a tengerbe.

Avval a gazda neki veselkedik s a lábtól fekvőt úgy a tengerbe rugta, mintha ott se lett volna.

Midőn ez megtörtént: János egy nagyot nevetett. A nevetésre a gazda is felnyitotta a holló-falatoakat, széllyel nézett, hát látja, hogy a felesége nincs sehol.

— Hát a feleségem hol van, János?!

— Én bizony nem tudom, gazduram, különben most esett a tengerbe valami, aligha . . . de talán haragszik is gazduram?

— Hogyne haragudnám erre arra meg amarra, a ki áldotta, adta, teremtetete, . . . hogy ne haragudnám!

Hogyim megharagadott a gazda, János a jankli zsebéből előkereste a nagy csillagos fehérvári bicskát, az élet kétszer háromszor végig húzta a körmén, aztán lefülelte a gazdát s hasit hasított a bőréből Ha János a gazdája bőréből hasit nem hasított volna: az én mesém is tovább tartott volna!

VI.

AZ ÉJFÉLI TÁNCZ.

Hol volt, hol nem volt egyszer a világon egy szegényszerű molnár, a ki csak úgy dögönyözte a világot; annak, hogy ő olyan szegény, világ-dögönyözi volt, hetvenhét oka foka volt, első az, hogy nagyon szerette a tütüt. Hogy ilyen bornemszereti volt, csak nagy ínnal-kínnal tudott annyira menni, hogy a Tiszán egy vízi malmot vehetett. De ő mindezzel nem gondolt semmit, hanem ha egy-két krajezárja került, annak mindjárt a torkára hágott; így ritkán látta a napot józanon.

Egyszer a mint egy szép holdvilágos éjtszakán kinn feküdt a Tiszaparton, úgy éjfél tájban nagy muzsikahang ütötte meg a fülét; feláll, körül néz, hát látja, hogy az oda alig egy parittyahajításnyira eső domb tetején ugyancsak tánczolnak ám. — Kik azok, mik azok? ő bizony akármit ad a jó isten, de megnézi; oda megy hát közel, — a feje még most is kótyagos volt attól, a mit tegnap megivott, — hát

látja, hogy a nagy vén fűzfák ágain fenn ülnek a muzsikások mintegy huszonnégyen, oszt' úgy meghúzzák azokat a szebbnél szebb nótákat, hogy szintén viszket belé az ember talpa; a sok szép fiatalság egy része pedig a halom tetején úgy meg aprózza, úgy megjárja a tánczot, hogy egy némelyik kis menyecskének még a kontya is repül bele; a másik rész pedig szerteszét hever, eszik, iszik a szép bokáig érő fűben.

A molnár csak lesi, csak várja, hogy mikor lesz már vége a nótának, egyszer aztán, mikor már belefáradt a várakozásba, azt mondja a tánczosoknak:

— Adjatok hé! nekem is egy tánczot, hadd bokázzam én is.

Mindjárt elő vezettek a Tisza felől egy gyönyörű szép barna lányt; a molnárnak elállott nemcsak a szeme szája, de még tán az esze is bámúlásában, mert hát ő olyan gyönyörű angyali teremtetést még soha nem látott. A mint aztán jól lakott a nézésével, ölon kapta a szép barna lányt, úgy megtánczoltatta, úgy megforgatta, hogy az a szép selyem rokolya csak úgy repült belé; kinek volt nagyobb öröme mint a mi molnárunknak, ugrott, tánczolt egyre mint a fiók szarvas.

Egyszer azonban már hajnallani kezdett, ekkor az egész csoport muzsikásostúl mindenestül együtt felemelkedett és repült, repült messze a Tisza mentében. A molnár egyszer csak azt veszi észre, hogy

maga marad tánczosával együtt, utánuk kiált hát a tündéreknek, a kik már akkor jó messzire jártak, mert hát majd el is felejtem mondani, hogy azok egytől egyig mind tündérek voltak :

— Hát ezt az egyet nem vizitek el? hé!

Azok nagy ihogva vihogva vissza kiáltották :

-- Lökdel magadtól!

A molnár ellöki, hát csak ketté esik, mert — a csolnakjával tánczolt!

Eddig volt, mese volt, talán igaz se volt.

VII.

A LONCSOS MEDVE.

Egyszer volt, hol nem volt még az óperenciás tengeren is túl egy kis gyerek. Ez a kis gyerek egyszer kiment az erdőre s felmászott egy nagy körte-fára s ott a bécsi bicskájával elkezdett körtét enni. A mint eszegelődik, hát arra jön a loncsos medve; — nem tudom, hol járt, hol nem, csakhogya hátán egy üres zsák vo't; — a mint a kis gyermeket meglátta, oda ment a fa alá s azt mondta neki:

— Te kis gyerek! adjál nekem egy kis körtét a bécsi bicskáddal!

— Nem adok biz' én, mert le rántasz.

— Dehogya rántalak, dehogya! nem én bizony, csak adjál!

Az hát szakított egy szépet, nyújtotta le neki, de a loncsos medve megkapta a karját, lerántotta s beletette a zsákjába. A kis gyerek sirt, rítt, de biz' a nem használt semmit, mert a medve hátára kapta a zsákot s ment vele hetedhét országon keresztül ha-

zafelé. Utközben a medvére ráért a szüksége, letette hát a zsákot s elment dolgára messzire egy árokba; a mint ezt észre vette a kis gyerek, a bécsi bicskájával kihatolt a zsákot, tele tömte tégladarabokkal meg szervián túsókkal, maga pedig odább állott. — Mikor a loncsos medve dolgát végezve visszajött az árokból, hátára vette a zsákot s vitte egyenest haza felé; egyszer csak szűrni kezdi valami az oldalát, sziszszent egyet kettőt, aztán azt mondja:

— Ne szurkálj kis gyerek! mert megtűrűcsköllek!

Csak mén, csak mendégél, egyszer csak még jobban szúrják az oldalát, azt mondja hát megint:

— Ne szurkálj kis gyerek! mert majd meglásd, megtűrűcsköllek!

De beszélhetsz a kő bálványnak, rá se hederít az. Nem ért semmit a fenyegetés, annál jobban szúrták az oldalát; azt mondja hát harmadszoriban is:

— Ne szurkálj kis gyerek! mert bizony megtűrűcsköllek!

Most se ért semmit a szó, azért csak szúrták az oldalát; mikor aztán már elfogyott a tűröm olaja, levetette a zsákot a válláról s úgy megtűrűcskölte, hogy jobban sem kellett. Aztán megint a hátára vette s vitte, vitte hazafelé; mikor aztán haza ért, azt mondja a szolgálójának:

— Eredj te szolgáló, hord tele a nagy üstöt vízzel, gyujts alá, melegítsd fel jól!

No jól van, a szolgáló hát tele hordta a nagy üstöt vízzel, tűzelt erősen a katlan alá; mikor felforrt a víz, a loncsos medve kioldja a zsák száját, megfogja a csúcsát, rázza, hát úgy hull belőle ki a dirib darab kő meg a szervián túsök, hogy szeme szája elállt bele.

— No még így sohase jártam! — azt mondja; avval hátára véve az üres zsákot, elindult; ment, ment hetedhét országon keresztül, meg sem állott, mig vissza nem ért abba az erdőbe. Hát a kis gyerek már megint ott volt egy nagy körtefán, ette a körtét a kis bécsi bicskájával amúgy istenigazába; a mint ezt a loncsos medve meglátta, tüstént oda ment a fa alá s azt mondta a kis gyerekeknek:

— Te kis gyerek! adjál nekem egy kis körtét a bécsi bicskáddal!

— Nem adok biz' én, mert lerántasz!

— Dehogy rántalak! nem rántalak biz' én, csak adjál!

A kis gyerek szakított hát, oszt' lehajította.

— Oh te kis gyerek! mondja neki a loncsos ve, nem azt mondtam én, hogy hajíts, hanem hogy adjál egy kis körtét a bécsi bicskáddal.

Addig kunyorált, árguválódott hát ott a fa alatt, hogy a kis gyerek szakajtott egy szép körtét s azt nyújtotta lefelé a medvének, az pedig megkapta a karját, lerántotta s beledugta a zsákjába, avval föl-

kapta a hátára, vitte, vitte hetedhét országon keresztül haza felé.

A loncsos medvére útközben megint ráért a baj, de most volt annyi esze, hogy nem tette le a zsákot, mert félt, hogy megint elszökik a gyerek: azért mikorra haza ért, nemesak a zsákja, de, — tisztesség nem esik mondván, — a gatyája is tele volt. Megparancsolta azután a szolgálójának, hogy a kemenczét tüstént fűtse be irgalmatlanul, a kis gyereket meg süsse meg benne. Avval maga elment, megtisztálkodott s minthogy nagyon el volt fáradva, lefeküdt egy kicsit delelni.

A szolgáló hát sok fát hordott be, azzal úgy befűtötte a kemenczét, hogy majd összedőlt; mikor már csak úgy szikrádzott a kemence feneke, behozta a sütőlapátot, és azt mondta a kis gyereknek:

— Na kis szó'gám, ülj fel erre a sütőlapátra!

A kis gyerek rákuezorodott hát a lapátra, de valahányszor csak be akarta a szolgáló a kemence száján dugni, mindanyiszor talpra állott.

— Nem úgy, kis gagó, hanem ülj le egészen!

— Oh kedves nénikém! — mondja neki a gyerekek, — nem tudom én, hogy' kell rá felülni. mutasd meg te elsőbb!

A szolgáló nem kérte magát sokáig, rá ült a lapátra, — de a kis gyerek se volt ám rest, a mint ezt meglátta, hirtelenében megkapta a lapátnyelet s a szolgálót bevetette a tüzes kemenczébe, maga pe-

dig nagy ügygyel bajjal felmászott a kémény tetejébe.

Mikor a loncsos medve felébredt álmából, keresni kezdte a szolgálóját; tüvé hegygyé tette az egész udvart, de nem találta sehol; egyszer csak felnéz a kéménybe, hát látja, hogy a kis gyerek oda fenn gubbaszkodik a kémény legtetejében.

— Hogy mentél te oda fel, te kis gyerek?!

-- Hát az alfelembe vasnyársat dugtam, osztt' nagyot ugrottam.

A loncsos medve gondolta, hogy ő is úgy tesz, de a mint nagyot ugrott, a vasnyárs keresztül szurta, összeszaggatta a hurkáját és meghalt; — a kis gyerek pedig lejött szépen a kéményből és elment haza.

VIII.

A KIS GÖMBÖCZ.

Volt egyszer a világon, még a óperenciás tengeren is túl egy szegény ember meg egy szegény asszony, volt nekik három lányuk meg egy kis malaczuk. Mikor annyira zsöndítették a kis malaczt, hogy két újjnyi zöld volt a hátán, megölték, a húsát felrakták a füstre, a gömböczöt pedig felkötötték a szelemenbe. — Ötjőknek csak annyi volt a kis malacz húsa mint egy eper szem, már az orja, nyúlja, feje mind elfogyott. Egyszer a szegény asszony ráéhezett a gömböczre, azt mondja hát a legöregebb lányának:

Eredj csak fel lányom a padlásra, hozd le a szelemenből a kis gömböczöt, főzzük meg.

Felmén hát a lány a padlásra, a mint a szelemenből le akarja vágni a gömböczöt, csak azt mondja az neki:

— Hamm, mindjárt bekaplak! — oszt' nem tréfált, hanem bekapta.

Lesték, várták oda lenn a lányt a gömböczzel, hogy jön-e már? jön-e már? de biz' a nem halad. Azt mondja hát az asszony a középső lányának:

— Eredj csak fel lányom nénéd után, oszt' mondd neki, hogy hozza hamar azt a kis gömböczt!

Felmén hát a másik lány is, szét néz a padláson, de nem látja sehol a nénjét; avval oda mén a kémény mellé s leakarja vágni a kis gömböczt, de az azt mondja neki:

— Már a nénéd elnyeltem, hamm, téged is bekaplak! — avval szépen bekapta.

Oda lenn csak lesi, csak várja a szegény asszony a lányokat, mikor aztán megsokalta a várakozást, azt mondja a legkisebb lányának:

— Eredj csak fel lányom, hidd le már a nénédet; — azok az isten nélkül valók most bizonyosan az aszalt meggyet szemelgetik.

A mint felmén a kis lány a padlásra, azt mondja neki a kis gömböcz:

— Már két nénéd elnyeltem, hamm, téged is bekaplak! — oszt' bekapta azt is.

Az asszony már nem tudta mire vélni, hogy hol maradnak azok a lányok oly soká, felment hát a nyútófával, hogy majd le hívja ő őket, de nem köszönik meg, mert elhányja a hátok a bőrt. — A mint felmén, azt mondja neki a kis gömböcz:

— Három lányod már bekaptam, hamm, téged is bekaplak! — avval úgy bekapta, hogy még a kis

újja se látszott ki. — A szegény ember pedig, mikor már elunta várni a lányait meg a feleségét, felment a padlásra; a mint oda mén a kémény mellé, azt mondja neki a kis gömböcz:

— Három lányod', feleséged' már bekaptam, hamm, téged is bekaplak! — és nem teketóriázott sokat, hanem ízibe bekapta; de a rosz kócz madzag már nem birt meg öt embert, hanem elszakadt, a kis gömböcz pedig leesett; azután hogy feltápászkodott, elkezdett gurúlni, gurúlt, gurúlt le a garádicson a földre.

A mint a kis kapun kigurúlt, kinn az útczán előtalált egy csoport kaszás embert, s az egész csoportot mind egy szálíg bekapta. Avval gurúlt, gurúlt tovább, az ország úton előtalált egy regement katonát, azokat is minden bagázsiástól együtt bekapta. Megint gurúlt, gurúlt tovább. Nem messzire onnan az árokparton egy kis kanász gyerek legeltette a csürhét, a disznók szerteszélyel cserkésztek, a kis kanász gyerek pedig ott ült az árokparton, s a bécsi bicskájával evett kenyeret, szalonnát. Oda mén hát a kis gömböcz a kis kanász gyerekekhez s azt mondja neki:

— Már három lányt apjostól-, anyjostól-, meg egy csoport kaszás embert egy regement katonával együtt bekaptam, hamm, téged is bekaplak!

Hanem a mint be akarta kapni, a bécsi bicska megakadt a kis gömböcz szájába, oszt' kihasította;

csak úgy özönlött ki belőle a sok katonaság meg a sok ember. Azután ment mindenki a maga dolgára ; a kis gömböczöt pedig ott hagyták az árokparton kirepedve.

Ha a kis gömböczöt a kis kanász bécsi bicskájja ki nem hasította volna : az én kis mesém is tovább tartott volna !

IX.

A HALÁL ÉS A VÉN ASSZONY.

Egyszer volt, hol nem volt még az óperenciás tengeren is túl, még az üveg hegyeken is túl, kidőlt bedőlt kemenczének egy csep oldala se volt, a hol jó volt, ott rossz nem volt, a hol rossz volt, ott jó nem volt, volt egyszer a nekeresdi s ebkérdi kopasz hegy mellett egy folyó, ennek a partján volt egy vén odvas fűzfá, annak minden ágán egy-egy ringyesrongyos szoknya, ennek minden férczében korczában egy-egy csorda bolha, — s ezen bolha csordának az legyen a csordása, ki az én mesémre figyelmesen nem hallgat. Ha pedig közüle csak egyet is elugrat: akkor az a bolha csorda iszonyú vérontásának legyen kitéve s csipkedjék agyon.

Hol volt, hol nem volt, volt hát a világon egy igen igen vén asszony, a ki öregebb volt az országútnál, vénebb volt az öreg isten kertészinél. Ez a vén asszony soha sem gondolt arra, még akkor se, mikor már a hamut is mamunak mondta, hogy még egy-

szer meg is kéne ám halni, hanem a helyett úgy megdolgozott, úgy lótot futott a gazdagság után; csetlett, botlott, sepert kotort, az egész világot el akarta nyelni, pedig nem volt senkije se, csak akkora se mint az öklöm. De volt is ám az igyekezetinek látatja. mert utóvégre úgy megszédte magát, úgy meghizakodott, hogy jobban se kellett; volt is annak a házánál kis fejsze, nagy fejsze, minden.

Egyszer azonban az ő nevét is kikérétázta a halál, el is ment hozzá, hogy elviszi magával; azonban a vén asszony sajnálta ott hagyni a gazdagságot, kérte hát a halált, könyörgött neki, hogy ne vigye még el egy darab id-ig, engedjen még neki ne többet, csak tiz esztendő, vagy csak ötöt, vagy csak egyet. De a halál sehogyse akart engedni, hanem azt mondta:

— Készülj hamar! oszt'gyere, hanem jössz, viszlek.

De a vén asszony nem hagyta fiára, csak kért, csak rimánkodott, hogy engedjen még neki valami kis időt, ha nem sokat is. A halál még se akart अनुválni. Végre mégis addig árguválódott, rimánkodott a vén asszony, hogy a halál azt mondta:

— Na nem bánom, engedek hát három órát.

— Az nagyon kevés, mondja a vén asszony, hanem ne vigyél el ma, inkább halaszd holnapra.

— Nem lehet!

— No de mégis!

— Nem lehet!

— Ugyan már no!

— Na! ha olyan nagyon rád ásták, mondja a halál, nem bánom, legyen!

— Oszd' még azt kérném, hogy hát izé.... ird fel ide az ajtóra, hogy holnapig nem jössz el ... legalább biztosabb leszek, ha ott látom az írást az ajtón.

A halál nem akart több időt tölteni, nem kötelezködött tovább, hanem elővette a zsebéből a krétát s az ajtó felső részére felírta: holnap s avval elment dolgára.

Másnap reggel napföljötte után elment a halál a vén asszonyhoz, a kit még akkor is a dunna alatt talált.

— Na gyere velem! — mondja neki a halál.

— Nem addig van a! nézd csak mi van az ajtón!

A halál oda néz, látja rajta az írást, hogy: holnap.

— No jól van! — de eljövök ám holnap! avval eloldalpálozott.

A halál meg is tartotta szavát, mert a következő nap ismét elment a vén asszonyhoz, a ki még akkor is az ágyon nyújtózkodott, — de most se ment vele semmire, mert az most is az ajtóra mutatott, a hol az volt írva: holnap.

Ez így ment egy hétig, egyszer azonban a halál unni kezdte ezt a mulatságot, azt mondja hát a hetedik nap a vén asszonynak:

— Na nem szedsz rá többet! — a krétára szük-

ségem van, haza viszem! — avval szépen letörölte az ajtóról az írást, — holnap pedig, de jól megértsd holnap érted is eljövök s magammal viszlek!

A halál elment. A vén asszonynak pedig csak leesett az álla; már látta, hogy holnap vagy akarja vagy nem, de meg kell halni; félt, reszketett mint a kocsonya.

Már másnap reggel felé nem tudott hova lenni félelmében, bele bujt volna a halál elől az üres palackba is, ha lehetett volna. Találgatta, hogy hova bújjék; volt a kamorában egy hordó csorgatott méz, bele ült abba s csak az orra, szája látszott ki belőle.

— De hátha ott is rám talál!? jobb lesz, ha a dunnába buvok.

Kijött hát a mézből s belebútt a dunnába a toll közé; de ezt sem javasolta magának; ki akart hát jönni a dunnából, hogy más jobb búvó helyet keres és a mint bútt kifelé, épen akkor toppant be a halál, a ki el nem tudta gondolni, hogy micsoda isten csodája lehet az az izé s úgy megijedt tőle, hogy majd kitörte a nyavalya s ijedségében úgy elszaladt, hogy még tán maig se ment felé se a vén asszonynak.

X.

AZ ARANYHAJÚ TÜNDÉR KIRÁLYKISASSZONY.

Egyszer volt, hol nem volt, még a hideg óperenciás tengeren is túl, volt egy gazdag ember, volt annak egy legény fia. Józsinnak hívták. Történt egyszer, vásár alkalmával, hogy az ember oda ad száz forintot a fiának, hogy menjen ki avval a vásárba, oszt' a mit száz forintra tartanak, akármilyen legyen is, azt vegye meg. — No jól van. Kimén Józsi a vásárba, ögyeleg, ödöng előre hátra, hol ezt bámúlja, hol amaszt; egyszer meglát egy kalanas tót előtt egy iczinkó-piczinkó takaros kis fapoharat, födele is volt, a mivel le volt csukva. Felveszi a gyékén ponyváról a fakanalak mellől a fapoharat, nézi, ürgeti, forgatja, de nem nyitotta fel a tetejét; egyszer csak azt kérdi:

— Hogy adja ezt a kis fapoharat?

— Száz forint, — mondja neki a tót.

Józsi nem szól semmit, csak kiolvassa a száz forintot, od'adja a tótnak, avval a zsebibe tette a fapoharat s elment haza.

Este, mikor már megvacsoráltak, de még ott ültek az asztal-szék mellett, kérdi tőle az apja:

— Hát fiam mit vettél a száz forinton?

— Én biz édes apám uram ezt a kis fapoharat vettem.

— Fítisd (mutasd) hát no! lássuk mi van benne.

— Biz én édes apám uram, még magam sem tudom.

Avval felnyitotta a tetejét, hát egy másik pohár van benne, akkurát olyan mint a külső; kiveszi, felnyitja annak is a tetejét, hát abban meg egy harmadik fapohár van, azt is felnyitja, abba' meg a negyedik, negyedikben ötödik, ötödikben hatodik, hatodikban hetedik; mikor a hetediket is felnyitja: kiugrik belőle egy miknyi kis béka épen az asztal közepére. ott neki esik az ételmaradéknak, eszik, eszik, mintha ostorral vágnák. Hát nő ám csakbamar szemlátomást, eleinte akkora lett mint egy dió, majd mint egy tyúktojás, aztán mint egy lúdtojás; utóljára, — mikor már minden ennivalót megevett, a mi csak az asztalon volt, — akkorra lett mint egy igazi jó magyar kenyér. — A kik ott ültek az asztal körül, csak nézték, hogy mi lesz már ebből; egyszer csak, — el sem hinnék kigyelmetek, ha nem mondanám, — megszólal ám a nagy béka tiszta érthető emberi nyelven: „Hozzatok még többet is, mert nagyon éhelném!”

— Eredj fiam a kamorába, hozz a polczról egy kenyeret meg egy darab szalonnát.

Józsi elment, hozott. Mikor a béka azt is megette, azt mondja:

— Most már vessetek ágyat a kuczkóba, mert alhatnám.

Ágyat vetettek hát neki, a béka pedig ráfeküdt s aludt mint a tej.

Két-három nap aztán ott tanyázott a kuczkóban, de minthogy mindig evett, egyre nőtt: utóljára nem fért ott se, hanem kitránczporálták a szalmás színbe, ott csináltak neki jó helyet. Hét nap alatt akkorára nőtt mint a legnagyobb ökör; akkor aztán megköszönte a szállást, gazd'uram jó'karatját: avval elment világgá; ment, mendegélt, egyszer előtalált egy nagy tavat, abba bele ment.

Hanem e napságtól fogva a gazda ember vagyona mindég alább-alább szált, nem tudta elejét venni semmi-lötte képen; hijába igyekezett, majd az orrával túrta a földet, — de biz az nem használt semmit; utóljára így maradt ni! mint az újjam. Azt mondja hát ekkor az ember a fiának:

— Na fiam! én már nem tudlak miből tartani, eredj, menj világgá, próbálj szerencsét, majd csak megélsz valahogy. Mink pedig itthon anyáddal, halgozunk, nem halunk meg éhen.

Józsi aztán felkászolódot, ment, ment, mendegélt hetedhét országon keresztül, még az üveg he-

gyeken is túl, még azon is túl, a hol a kis kurta farkú disznó dűr; egyszer előtalált egy királyi várost. Bemén a királyi udvarba. hát megfogadják kocsisnak. Eleinte nagyon jól ment a dolga, a királynak a legkedvesebb kocsisa volt; hanem egyszer a királynak feljött a habókja, meg akart házasodni, pedig már nem volt valami fiatal ember, aligha át nem ugrotta már az L-et. Hivatja hát Józsit fel a palotába s azt mondja néki:

— Na fiam! ha te a tündér királykisasszonyt nekem elő nem hozod: menten minden teketória nélkül felakasztatlak!

Szegény Józsinak erre a szóra csak leesett az álla; mit csináljon? merre menjen? hisz azt se tudja bü-é bá-é, annyit se tud, hogy merre lakik. No de ennek meg kell lenni, ha törik szakad, mert a király parancsolta. Felkészült hát Józsi az útra, a király adott neki egy tarisznya pénzt, három kenyeret meg egy lovat. „Na, — gondolta Józsi magában, — még ebben tart, csak talállok olyan embert, a ki útba igazít!” Mikor aztán felkászolódtott, felült a lóra, ment, ment, mendegélt hetedhét országon keresztül, egyszer előtalált egy fehér kutyát.

— Ugyan az isten áldjon meg! mondja neki a fehér kutya, adjál egy kis ennivalót! már hét álló esztendeje, hogy nem ettem egy falatot; annyira vagyok már, hogy a bőlem a gerinczemhez szárad.

Józsi megszánta, adott neki egy kenyeret.

— Jó tét helyébe jót várj! Éhén van a farkam, húzzál belőle három szál szőrt; mikor szorúltságban leszel, csak rázd meg azt, ott leszek én abban a tapodtatban.

No jól van. Józsi kihúz három szál szőrt, bele teszi a tarisznyába, avval azt kérdi tőle:

— Ugyan nem tudnád megmondani: merre van tündér ország? oda akarnék én menni.

— Én bizony nem tudom, hírét ugyan hallottam; hanem menj arra egyenest keletre, arra találsz egy nagy folyó vizet, anuak a partján egy tüske bokor közt van felakadva egy hal: attól kérdezd meg, az aligha nem tudja.

Ment aztán Józsi egyenest keletre, nagy sokára végre valahára megtalálta a nagy folyó vizet; a mint ott lovagolt part mentiben, hát látja, hogy egy tüske bokor közt ott vízskándozik egy nagy hal, de sehogy nem bír kiszabadulni. A mint meglátja Józsit, hogy ott lovagol, megszólítja:

— Ugyan az isten áldjon meg! szabadíts ki e közül a tüske bokor közül; már hét álló esztendeje, hogy itt vergődök, még se tudok kiszabadulni, — azóta senki de senki nem járt erre, hogy kivett volna innen.

Józsi megszánta szegény fejét, leszállt a lóról, kivette.

— Adjál egy kis ennivalót, olyan éhes vagyok, hogy a szememmel is alig látok.

— Éhén van egy kenyér, oda'adom ezt, jól lakol vele.

— Hát aztán igaz! majd el is felejttem kérdeni: mi járatban vagy?

— Én bizony tündér országot keresem; nem tudnád megmondani: merre esik?

— Én bizony nem tudom, hírét ugyan hallottam; hanem menj arra egyenest keletre, arra találasz egy nagy hegyet, annak a tetején van törbe esve két galamb, minden éjjel ide hallott a sirásuk: azok aligha meg nem tudnák mondani.... Hanem várj egy kicsit! innen a farkam mellől végy le három hal-pénzt, ha megszorúlsz valaha, rázd meg: ott leszek én abban a tapodtatban.

Józi aztán levett három hal-pénzt, bele tette a tarisznyába; avval a halat eleresztette a vízbe, maga pedig felült, ment, mendegélt, hetedhét országon is keresztül, egyszer csak előtalálta a nagy hegyet. A lovát kipányvázta a fübe, maga pedig felmászott a hegy tetejére. Hát látja, hogy a két kis galamb ott sipákol a törben.

— Jaj szabadíts ki, ha van benned szánakozó lélek! már hét álló esztendeje, hogy ebbe a törbe estünk, azóta senki, de senki egy teremtetett lélek se járt erre, hogy kiszabadított volna bennünket.

Józi megszánta szegényeket, kiszabadította a törből.

— Tudom, hogy éhesek vagytok; netek itt ez a kenyér, lakjatok jól vele.

Azok szegények avval az éhes hassal hozzá láttak amúgy Magyar Miskásan, a legutolsó orszáig mind megették.

— No te szegény legény ugyan jól tettél velünk, hanem mink se maradunk adósok, jó tét helyébe jót várj! Húzz ki a farkunkból három-három szál tollat, oszt' ha valaha szerűltságod lesz, rázd meg: ott leszünk mink abban a tapodtatban, a hogy lehet: segítünk rajtad.

Józsi tehát kihúzott mind a két galamb farkából három-három tollat, eltette a tarisznyába, aztán azt mondja nekik:

— Nem tudnátok megmondani: merre esik tündér ország? oda akarnék menni.

— Dehogy nem! dehogy nem! hisz oda valók vagyunk mink. Csak ülj fel a lóra, aztán gyere utánunk.

Józsi felült a lóra, a két galamb szállt előtte, ő meg utánok, repült mint a szél. Heted napra elértek tündér országba.

Uram fia! ha látott valaha szépet, a volt a másik. A patakokban mindnyájában tej meg méz folyt, még csak a fű is selyemből volt, a szebbnél szebb kertekben gyönyörűbbnél gyönyörűbb virágok voltak mind csupa drága kövekből; minden fának a dereka meg az ága ezüstből volt, a levele meg arany-

ból, rajtok a töméntelen sok gyümölcs, virág, hogy majd letörte az ágát; a virágokon a harmat mind csupa gyémántból volt. Na hiszen volt mit nézni Józsinak, mert hát ő még olyat teljes világ életében, mióta az anyja a szárazra tette, soha de soha nem látott! Nézte is ám ugyancsak, szintűgy dülyedt a látókája. Mikor aztán betelt a nézésivel, elindult; ment, ment, egyszer előtalált egy rémitő szép palotát, olyan volt, hogy a mit csak addig látott palotát, egy se illett volna mellé még csak disznó-ólnak se; a fala ezüsből volt, az ablakok rajta gyémántból, a teteje merő aranyból, a kapuja meg a többi ajtó a leggyönyörűbb drága kövekkel volt merevén kirakva. Ebben a palotában lakott az aranyhajú tündér királykisasszony egyes-egy maga; akkor is ott könnyökölt egy ablakbá; olyan gyönyörű volt, hogy annak se látta még ember mását. A haja tiszta arany, a szeme mint a bogár, az orcája mint a rózsza, a karja meg más egyebe mint a leesett hó; még tán a képiró se tudott volna szebbet rajzolni! A mint ez a gyönyörű teremtes meglátta Józsit, abban a pillanatban leszaladt hozzá, megölelte, megcsókolta.

— Na szívem szép szerelme! te az enyém, én a tied mind halálig! itten élünk mint hal a vízben.

— Jaj szívem szép szerelme! nem maradhatok én itten, mert engem ez s ez király küldött teéretted; hanem most már jösz-e velem vagy sem?!

— Jaj szívem szép szerelme! egyszer oda vol-

tam ebbe' s ebbe' a tóba' fürdeni, ott a vízben elveszett a gyűrűm, míg az elő nem kerül, nem mehetek innen sehova.

— Oh szivem szép szerelme, ha csak az a baj! megkeritem én azt!

Akkor aztán az aranyhajú tündér királykisasszony felvezette Józsit a palotába, adott neki húst, bort, jól tartotta. Mikor aztán Józsi jóllakott' s kipihente magát: felült a nyeregbe, elment annak a tónak a partjára, a melyikben az aranyhajú tündér királykisasszony elvesztette a gyűrűjét. Ott előkereste a tarisznyából a három halpikkelyt, megrázta, hát abban a szempillantásban ott termett az a hal, a melyiket a tövis bokor közül szabadított ki.

— Mi baj, kedves gazdám, mi baj?!

— Se több, se kevesebb, mint az, hogy mikor az aranyhajú tündér királykisasszony ebben a tóban fürdött, a vízben elvesztette a gyűrűjét; — azt kerítsd nekem elő!

— Jaj lelkem teremtetten! nem olyan könnyű dolgom ám a! mert a mint a gyűrű kiesett az újjából, egy irtoztató nagy béka felkapta, elnyelte.

— Hidd elő hát legalább azt a nagy békát.

— Azt megtehetem könnyen.

Avval a hal usgýé! eltűnt a vízbe; nem sok idő múlva éhén jön, czammog utána a nagy béka. Hát uram fia! épen az a nagy béka volt ez, a melyiket

Józsiék tartottak; mihelyest meglátta Józsit, tüstént megismerte.

— Hát te hol jársz itt, a hol a madár se jár?!

— Én bizony egy elveszett gyűrűt keresek; ez a hal azt mondja, hogy te találtad meg.

— Nem tudom én; nézzük meg.

Akkor elkezdett hányni, hát csakhamar kiokádta. Józsi éppen felakarta venni, hát csak elő ugrik ám egy nyúl egy bokorból, felkapta a gyűrűt, avval usgyc fűre, úgy ellógheezölt vele, mintha puskából lőtték volna. Nosza Józsinak se kell több, előkapja a tarisznnyából a három szál szőrt, a melyiket a kutyától kapott, megrázza: hát csak ott terem a nagy fehér kutya.

— Mi baj, kedves gazdám, mi baj?!

— A hol az a nyúl, fogd meg; egy gyűrűvel szaladt el.

A mint a kutya ezt meghallotta: aló vesd el magad! utána a nyúlnak, ugyancsak rugaszkodik ám. Nem sokára elérte, széttépte, visszahozta a gyűrűt. Józsi aztán az újjára húzta s visszament vele az aranyhajú tündér királykisasszony palotájába.

— Na szívem szép szerelme, itt a gyűrű! most már gyere velem.

— Oh szívem szép szerelme nem mehetek addig, míg nekem az élet- meg a halál-forrásából egy-egy korsó vizet nem hoz valaki. Az pedig olyan

helyen van, hogy oda, ha csak szárnyon nem jár mint a madár, nem juthat senki.

Józsi gondolkodóba esett; egyszer csak eszibe jut, hogy attól a két galambtól, a melyiket a törből megszabadított, kapott ő három-három tollat; előkereste hát azokat a tarisnyából, megrázta jó erősen, hát mind a két galamb egyszerre ott termett mint a parancsolat.

— Mi bajod van, kedves gazdánk ?!

— Jaj van nekem olyan, hogy csak az isten a megmondhatója ! . . . Hanem tudjátok-e hol van az élet- meg a halál-forrása ?

— Tudjuk,

— Na hát hozzatok nekem mind a kettőből egy-egy korsócskával.

— Jaj nem olyan könnyű dolog ám a ! kivált a halál- forrásából hozni, mert ha az rácseppen valamire ; azonnal megég, meghal abban a pillanatban ! No de mégis, ha csak szerét tehetjük, neked hozunk belőle akárhogy is !

Avval Józsi od'adott két ezüst korsót a két galambnak, azok elrepültek ; szálltak sebesen mint a gondolat, vagy még tán annál is sebesebben, egyszer elértek egy nagy hegyet, nem elég volt, hogy csupa üvegből volt, hanem a mellé még olyan meredek volt, hogy az ember, ha emilyen másforma hegy lett volna is, ezerszer törte volna ki a nyakát, ha rajta mászkált volna. Mondom, hát annak az irtóztató ma-

gas hegynék a legeslegtetején volt két forrás, az egyikben az élet-víze, a másikban a halál-víze úgy buzgott, úgy suhogott mint a vasművekben, mikor forralják. A két galamb hát felszállott, aztán az egyik korszót merítették teli az egyikből, aztán meg a másikat a másikkól. Mikor készen voltak vele, jó formán ki se pihenték magokat, repültek vissza, átadták Józsinak a két korszó vizet. Annak se kell egyéb, szaladt fel vele lóhalálában a palotába.

— Na szívem szép szerelme! itt van már a mit kívántál, — most már gyere velem.

— Jaj szívem szép szerelme! nem mehetek addig, míg ezt a palotát kertetől mindenestől, így a mint van: úgy el nem viszzük, hogy csak egy szeg se maradjon itt belőle!

Na szegény Józsinak ha nem volt eddig bánatja, lett most; csak leesett az álla, mint a kit akasztani visznek; búsult, búslakodott, még az étel se esett jól; mit csináljon? mi tévő legyen? azt csak a jó isten tudja, hisz olyan munka az, hogy ezer kocsinak is elég volna száz esztendőig, még akkorra se hordaná el mind egy ezitőig. Egyszer csak eszébe jut, hogy van neki valami egyetmása, hát ha azok közül egyik vagy másik tudna rajta segíteni; előveszi hát a tarisznóját, kiveszi a tollakat, megrázza: egyszerre csak ott terem a két galamb

— Mi baj, kedves gazdánk, mi bajod érkezett?

— Van nekem olyan bajom, hogy csak az isten

a megmondhatója! . . . Mondjátok meg, hogy vigyem én el innen egyes egy magam ezt a palotát?!

— Mink nem tudjuk; ha tudnánk mért ne mondanánk!

No itt nem nyert semmit, elővette hát a három halpénzt, megrázta őket, hát egyszerre csak ott terem a hal.

— Mi baj, kedves gazdám, mi bajod érkezett?

— Van nekem olyan bajom, hogy csak az isten a megmondhatója! . . . Mond meg nekem, hogy vigyem én el innen egyes-egy magam ezt a palotát?

— Én nem tudom; hogyha tudnám, mért ne mondanám!

No itt se nyert semmit; még csak a három szál szőr volt, melyet a kutyától kapott, hanem bízott is benne akár a kőfalba; előveszi hát, megrázza, — egyszerre csak ott terem a nagy fehér kutya.

— Mi baj, kedves gazdám, mi bajod érkezett?

— Van nekem olyan bajom, hogy csak az isten a megmondhatója! . . . Mond meg nekem, hogy vigyem én el innen egyes-egy magam ezt a palotát?

— Óh! hát csak az a baj? soh'se búsulj biz azon oly nagyon. Van nekem otthon egy arany vesszőm, — várj, mindjárt elhozom, — avval kell mind a négy sarkát háromszor-háromszor megütni, egyszeribe egy arany almává lesz. Ha oszt' azt akarod, hogy megint palota legyen belőle: ütögesd meg vele köröskörül az arany almát, tüstént palota lesz.

No jól van. Egyszeribe eltűnt a kutya; de már annyi idő múlva, míg az ember százig olvasna, újra ott volt.

— Nem jöhettem hamarább, a gyerekek, a mint játszottak vele, elhányták, vetették, keresni kellett, Itt van, fogjad, — aztán csak úgy tégy vele mint a hogy' mondtam!

Ekkor aztán felment Józsi a palotába az aranyhajú tündér királykisasszonyhoz, oszt' azt mondja neki:

— Na szívem szép szerelme nincs már semmi baj, a mi volt is elmúlt! gyere velem, elviszszük a palotát is kertestől mindenestől.

Avval megölelte, megcsókolta; aztán lement az istállóba, felnyergelte a lovát, az aranyhajú tündér királykisasszonyt felültette a nyeregbe, maga pedig megkerülte a palotát, az aranyvesszővel megütötte háromszor-háromszor mind a négy sarkát: egyszeribe hűlt helye lett kertnek, palotának, mindennek, csak ő volt ott a nagy pusztaságon meg a lány a lovon, a lába előtt meg ott volt egy aranyalma. Józsi felvette az aranyalmát, beletette a tarisznyába; avval felült ő is a lóra, mentek, mendegéltek heted-hét országon keresztül, míg egyszer csak haza értek a király udvarába.

Kinek volt nagyobb öröme mint a királynak, mikor a szép aranyhajú tündér királykisasszonyt meglátta! nyúlhat lehetett volna fogatni a vén bo-

londal. Nosza futtatta a szolgálkat ide is, oda is vendégek után, hogy jöjjenek, de ízibe, mert lakodalom lesz. Aztán felhívatta Józsit a palotájába; az aranyhajú tündér királykisasszony, hogy hogy nem, rálöttyintett abból a vízből, a melyik a halál-forrásából való volt; a szegény Józsi egyszeribe abba a szempillantásban összeégett s meghalt. — A vén királyt majdhogy a nyavalya nem törte ki bánatjában, búszult, buslakodott, sajnálta a jó szolgát.

— Soh'se szomorkodj' biz azért, — mondja neki az aranyhajú tündér királykisasszony, — mindjárt nem lesz annak semmi baja!

Avval elővette a másik korsót, ráöntötte a vizet; egyszeribe feltámadt, még hétszerte szebb és fiatalabb lett, mint ezelőtt volt. A vén király megkívánta, s azt mondta az aranyhajú tündér királykisasszonynak, hogy ötet is fiatalítsa meg; az hát ráönti a halál-vizet, egyszeribe megégett mint a száraz rózse, — hanem a másik korsóba nem volt egy csep se, nem támaszhatta fel; mit volt mit tenni, eltemették, — még pedig nagy pompával.

Minthogy a megboldogult királynak nem volt semmi feje foka, Józsira maradt egész országa. Ő aztán, már mint király, elbontatta a régi palotát, a tarisznyából előkereste az aranyalmát, az aranyveszszővel köröskörül veregette, hát uram fia! akár hiszik kigyelmetek akár nem, — a réginek a helyére tüstént ott termett az a gyönyörű palota, a melyikben

az aranyhajú tündér királykisasszony lakott, kerestől mindenestől, úgy a hogy' amott állott; itt is olyan szép volt, hogy hét országból jártak csodájára. Az aranyhajú tündér királykisasszonyt aztán Józsi elvette feleségül, mielőtt a lakodalmat ellakták volna, elmentek az apjáért meg az anyjáért, azokat is elhozták magokhoz az ezüst palotába. Éltek boldogul, a királynénak gyönyörű aranyhajú gyermekei lettek, még tán most is élnek mindnyájan, — ha meg nem haltak.

Dixi Daróczi,
Székvári, Kopácsi,
A nagy t ... Rákóczi.

AZ MÁR NEM IGAZ!

Egyszer volt, hol nem volt, még az óperenciás tengeren is túl volt egy szegény ember, volt annak három fia. Egyszer a király kihirdetteti az egész országában, hogy annak adja a lányát, a ki előtte olyat tud mondani, a mit ő el nem hisz; meghallja ezt a szegény ember legöregebb fia, a kit Péternek hívtak, kapja, fogja, elmegy a királyhoz, megmondja egy szolgának, hogy ő beszélni akar a királylyal. A király mindjárt gondolta, hogy mit akar a legény, de nem mondta senkinek, csak azt parancsolta, hogy ereszszek be tüstént. — Pedig már ekkor annyi királyfi meg isten tudja miesoda nagy úr megfordúlt a király előtt, — a kik közül mindegyik a királykisasszonyt akarta volna olvenni, — mint a csillag az égen, mint a fűszál a réten; de biz' ott egy se tudott olyat mondani, a mit a király el ne hitt volna. — Bemén hát Péter a királyhoz, köszön neki:

— Jó napot adjon isten, király uram!
 — Adjon isten neked is fiam! hát mi járatban vagy?

— Én bizony házasodni akarok, uram király!

— Jól van fiam, de hát aztán mire vinnéd az asszonyt?

— Tudja az isten! majdesak eltartanám valahogy.... Az apámnak van egy háza meg egy kis földje is.

— Elhiszem fiam, — mondja a király.

— Aztán meg van három darab marhánk is.

— Azt is elhiszem.

— Most nem régiben a tűzek annyira meggyült az udvarunkon, hogy már nem is fértünk tőle.

— Elhiszem.

— Egyszer azt mondja az apánk: Fiaim! hordjátok ki ezt a dudvát arra a kis földre, majd talán használ neki valamit.

— Elhiszem.

— Mink aztán kihordtuk a dudvát három hétig két kocsin.

— Elhiszem.

— Hanem tévedésből a szomszéd földjére hordtuk mind egy szálig.

— Elhiszem.

— Mikor már ez is meg volt, haza mentem, megmondtam az apámnak.

— Elhiszem.

Akkor aztán én, az édes apám, meg a két kisebb testvérem, úgy négyecskén kimentünk a földünkre.

— Elhiszem.

— Azután megfogluk a szomszédunk földjének a négy sarkát, felemeltük mint az abroszt szokás és a dudvát róla a mi földünkre fordítottuk.

— Elhiszem.

— Azután a földünket tele szórtuk fű maggal:

— Elhiszem.

— Oszd' olyan sűrű erdő nőtt rajta, hogy ki látott olyat, ki nem!

— Elhiszem.

— Az apám aztán sajnálta kivágnatni azt a gyönyörű fákat: hát vett egy falka disznót.

— Elhiszem.

— Aztán a fölséged öreg apját megfogadta kanásznak!

— Hazudsz! akaszt! hanem a királynak hirtelen eszébe jutott fogadása, rögtön papot, hóhért hivatott, a szegény ember fiával összeadatta a lányát, csaptak akkora lakodalmat, hogy hét országra szólt a hire, még az árva gyermeknek is akkora kalácsot

adtak a kezébe, mint a karom ; volt lé, meg lé, hát
még a sok hús nélkül való lé !

Gallér híján köpenyeg,
Hazudtam, mert volt kinek.

XII.

A KIS GYERTYA.

Volt a világon egyszer egy öreg ember, volt annak két fia. Egyszer az öreg ember beteg lett, ágyba esett. Mikor már érezte magában, hogy nem sokára elvágják alatta a gyékényt, oda hívatta a fiait maga elébe.

— Na fiaim, én már meghalok, hanem nem hagylak titeket se semmi nélkül. Ott az asztal alatt van egy gödör, abban a gödörben van egy nagy vasas láda: az tele van arannyal, ezüsttel; a láda fiában meg van egy kis gyertya. Majd ha meghalok, vegyétek ki a ládát; tied legyen öregebb az arany meg az ezüst, tied pedig te kisebb a láda fiában levő kis gyertya; — mind a ketten megéltek abból holtig. Átkozott legyen pedig az mind ézen mind a más világon, a ki úgy nem osztozkodik, mint a hogy mondtam!

Az öreg alól aztán nem sokára kirántották a pokróczot, meghalt. A fiai pedig hívtak papot,

kántort, deák-gyerekeket; a pap elprédikálta, a jó fizetésért úgy megdicsérte, hogy majd lement a könyökről a bőr; a kántor meg a deák-gyerekek elénekelték annak rendje és módja szerint.

Másnap az osztózásra került a sor; a fiak elvetők a helyéről az asztalt, a táblát felfeszítették, a gödörből nagy innal-kínnal kiemelték a nagy vasas ládát; felnyitották, hát telisded-teli volt arannyal meg ezüsttel, oszt' a fiókjában is ott volt a kis gyertya, de csak akkora volt, mint a kis újjam.

— Hát most már mi tevők legyünk? — kérdi az öregebb testvér.

— Hát elosztjuk úgy, a mint az apánk meghagyta; a kendé lesz bátya az arany meg az ezüst, az enyim meg a kis gyertya!

Úgy is tettek. Az öregebbé lett a kincs, a kisebbiké meg a kis gyertya; hogy ilyen szépen minden zsörtölődés, ezivakodás nélkül megosztzkodtak: az öregebb esináltatott a testvérének egy pár szép ruhát, azonfelül adott neki száz aranyat.

— Na bátya köszönöm ezt is, ezzel se tartozott volna kend. Én elmék világgá szerencsét próbálni Isten megáldja kendet!

Avval az újjasa zsebébe tette az apai örökség-kép' rámaradt kis gyertyát s útnak indult; ment, mendegélt egyenest az orra után, estére kelve egy esárdába tért be, hogy ott marad éjszakára. — Leült egy hosszú asztal egyik végéhez, — a másiknál éppen

négy kártya-spiller kártyázott pénzre; — mindjárt vacsorát parancsolt, evett, ivott dosztig. Mikor jó' lakott, megfizette a vacsora árát; az a négy kártya-spiller pedig, a ki ott az asztal másik végén kártyázott, meglátta, hogy az arannyal fizetett.

— Hó! — gondolták magokban, — ez nem valami félbolond ember! még arannyal fizetett! Jó lenne ezt egy kicsit befűsülni!

Oda ment hát mind a négy hozzá, erőltették minden módon, hogy csak menjen velök kártyázni, hisz egy-két krajezár nem a világ, avval bizony nem sokkal lesz szegényebb az ember; oszt' meg hátha nyerni talál, az meg ugyancsak jó ám! elfér zsákon a fölt. A mi legényünk eleinte csak szabódott, csak szabódott; mikor aztán látta, hogy ezektől ugyan nem menekszik, míg csak be nem rántják, azt mondja nekik:

— Na eb a lelkét! nem bánom hát, ha kártyázunk is!

Avval leültek, kártyáztak. Eleinte amazok is azon voltak, hogy csak az idegen nyerjen, hogy annál jobban beleízeledjék a játékba; hanem mikor látták, hogy na! talán eleget is nyert már, innen-onnan nem is marad náluk pénz: minden módon azon igyekeztek, hogy veszítsen is már; de biz' ott hiába volt minden iparkodásuk, álnokságuk, mert csak a mi legényünknek kedvezett a szerencse, olyan sok pénzt

nyert, hogy halommal állt előtte az arany, ezüst meg a bankó....

Egyszer egy kis egér, hogy-hogy nem felszaladt az asztalra, a melyiken játszottak, utána a tarka macska! a mint ott kergette, elütötte a farkával előtök a világot. Keresik aztán a gyertyát, tapogatnak a sötétben: „Ide gurúlt, ide gurúlt!“ de biz' azt nem találtak meg. Egyszer aztán eszibe jut a mi legényünknek, hogy van az ő zsebében egy kis gyertya, meggyújtja azt addig legalább, míg a másikat megtalálják. Kotonoz hát a zsebében, ráakad, kiveszi s meggyújtja. Hát uram fia! — istók-bárcék akár hiszik kigyelmetek, akár nem, -- hát a mint a kis gyertyát meggyújtotta: mindenki elaludt a házban, azon módon a mint volt, csak csupán ő marad ébren. Kőlténé őket, nem tudja. Kimén a kis gyertyával a pitarba, hát látja, hogy a csárdásné azon módon, a mint a kását kavarja, alszik ám ugyancsak, még a főzőkalán is a keziben van; kimén vele az udvarra, hát látja, hogy a béres-gyerek, a mint húzná a jószág-nak a kúton a vizet, már a vödört fel is húzta félig, — úgy megalszik, hogy jobban se kell. Bemén hát újra a házba, még akkor is alszik mindenki; megkeresi a másik gyertyát, meggyújtja, a magáét meg eloltja, elteszi a honnan kivette: hát egyszeribe felébred mindenki.

No jól van. Tudja már, mire kell használni a kis gyertyát. Avval megint leülnek az asztalhoz, mintha

semmise történt volna, elkezdik újra ütni; ütötték egész világos hajnalig, akkorra a mi legényünk elnyerte a négy kártya-spiller pénzét a legutolsó kis krajezárig.

Reggel aztán, mikor feljött a ruhaszárító-csillag, a mi legényünk a sok pénzzel együtt elment dolgára; ment, ment, mendegélt egész napon át; egyszer, mikor már megunta a sok ödöngést, azt mondja magában: „Ugyan, mit is kódorgok én ides-tova, mint Orbán lelke pokolban? vagy mint a ványai tanács az égzengésben? Ej! a ki bundzsója van a világnak! beállok katonának, — hisz' így se helyem se fenekem!”

Úgy is lett. Elment, beállott katonának. Ott aztán csak-hamar nagyra vitte isten a dolgát, kapitány lett. Pénze annyi volt mint a polyva, egyre traktálta a többi tiszteket; azok el nem tudták gondolni, hogy honnan veszi ez azt a temérdek sok pénzt, mindössze is azt gondolták, hogy az apja valami gróf, vagy legalább is valami rémitő sok pénzzel bíró kurta-uraság.

Egyszer aztán a királynak is a fülébe ment ez; az egyet gondol, felöltözik koldús ruhába, elmegy a katonához kérni.

— A mivel az úr isten megáldotta katona uramat! Ne sajnáljon ennek a gyámoltalan, ügyefogyott Lázárnak egy áldott alamizsna krajezárkát adni! Istenért, istennek!

— Ej édes öregem most épen nincs nálam egy krajczár se, hanem jőjön kend ekkor meg ekkor, akkor majd adok.

No jól van. Az öreg koldús, már mint a király odatartózkodott arra az órára, a mikorra a kapitány mondta. Épen úgy estendőn volt az idő; mikor aztán jól besötétedett, elindultak ketten a városba. Egyszer előtalálnak egy nagy boltot, — régen lefeküdt már mindenki, — ajtó, ablak be volt zárva akkora lakatokkal mint a fél öklöm. A katona előveszi a vérrel harmatozó vasfüvet, oda érteti a kulcslyukhoz, hát a závar úgy kipattant, mintha benne se lett volna, aztán meggyújtja a kis gyertyát, az öreg koldúst, már mint a királyt, oda küldi a pénzes tiúkhöz.

— Na öreg bátyám, szedje kend ki mind, rakja kend három egyenlő csomóba.

Az öreg koldus úgy tett, a mint a katona parancsolta.

— Ez a csomó a töke, ezt ne bántsuk; ez a csomó a nyereség, ezt se bántsuk, hadd élhessen; ez a csomó a mit esalt, — ezt tegye kend a szüre ujjába,

Az öreg koldús beletette, a másik kettőt pedig vissza sepeste oda, a honnan kivette. Aztán mentek másik boltba, onnan meg a harmadikba, mindenütt úgy cselekedtek, hogy két harmadát a talált pénznek ott hagyták, egy harmadának pedig azt mondták: „Gyere velem, ha nem jössz, vizszlek“ . .

Egy helyt azt mondja az öreg koldus a katonának:

— Ugyan édes katona uram, nézzük meg, hát odafenn benn a házban mit csinálnak?

— Nem bánom én, na nézzük meg:

Fölmentek hát az emeletbe, — mert igaz! majd is elfelejtem mondani: a ház emeletes volt, — ott benéznek egy házba (szobába), hát látják, hogy egy szép fiatal ember mellett egy vén csúnya szipirtó fekszik; benéznek egy másik házba, hát látják, ott meg egy vén ember mellett egy gyönyörű badár fiatal menyecske fekszik.

— Hó! ez nem jól van így! — mondja a katona, ezen segíteni kell. Vegye kend a hátára öreg bátyám ezt a fiatal menyecskét, vigye kend át a másik házba a mellé a fiatal ember mellé . . . Ne féljen kend, nem ébred az fel, míg mi itt leszünk. Azt a vén asszonyt meg hozza ide e mellé a vén ember mellé!

Mit volt mit tenni, szót kellett fogadni; az öreg koldus hát elvitte a menyecskét a fiatal ember mellé, a vén asszonyt meg elhozta a vén ember mellé. Mikor meg volt ez is, ott hagyták őket, mint sz. Pál az oláhokat.

— Ugyan édes katona uram nézzük meg a király kincstárát is!

— Megnézhetjük hanem abból nem szabad ám, egy krajczár nem sok, annyit se elhozni; mert annak kell fegyverre, lóra, katonára, annak élelmére, ruházatjára, egy szóval mindenre.

A mint oda érnek a királyi palotához, a katona meggyújtja a kisgyertyát, előveszi a vérrel harmatozó vasfüvet, kinyitja vele az ajtókat, bemennek. Odabé- aztán rendre megmutogat mindent az öreg koldusnak, mintha az nem jobban tudta volna, hogy mi hol áll, mint ő. Nem tudom, hogy az öreg koldus, már mint a király, elfelejtette-e, a mit a katona mondott, hogy a királyi kincstárból nem szabad elhozni de még csak egy kis krajczárt sem, vagy csak próbára akarta tenni a katonát, elég az hozzá, egyszer úgy a szür alatt belemarkolt egy arannyal telt kádba. Nossza a katonának sem kell ám több: úgy képen teremti az öreg, hogy nem adta volna két annyiért sem.

— Hát erre arra még a ki áldotta, adta terem- tette is! hát nem megmondani, hogy ezt nem szabad bántani?!

Csihé-puhé! csihé-puhé! ugyancsak egyetmá- solja ám az öreg koldúst!

— Jaj édes katona uram, visszateszem csak, ne bántson!

— Ugy is kell, erre meg amarra!

Az öreg koldus visszatette a marék aranyat, mindjárt meglett a szent békeség. Aztán berekeszöl- ték az ajtókat; a katona egy félmarék pénzt adott az öreg koldusnak, a többit pedig a keszkenőjébe töltötte s elvitte haza.

Hancem igaz! mikor másnap reggel felébredt a vén ember, meg akarta csókolni a fiatal menyecskét; átöleli hát, a ki mellette feküdt, megcsókolja — uram-

ia! — majd kitörte a nyavalya; tudom, hogy hálát adott az istennek, hogy nem volt foga, mert azon a ránczos képen menten kitört volna.

— Kitakarodj' innen erre meg amarra, adta vén satrafája! mert most mindjárt ide meg amoda! ki állt elő?! — hogy mertél mellém feküdni?! . . Erre arra adta ilyenje olyanja!

Hanem a vén asszony sem hagyta magát fáltól, megeresztette a nyelve kerepczójét, csatított annyira, hogy a vén embernek szük lett a nagy ház. Kiment által a másik házba, hát a két fiatal még akkor is ott enyelgett, szerelmeskedett az ágyon, halálíg megszerették, csókolták egymást, mint a galamb.

Nósza a vén embernek se kellett ám több; a mint ezt látta: rákezdte a katona miatyánkot, csak úgy dőlt belőle az adta-teremtette, mint a felfordúlt fazékból a víz, vagy még tán annál is jobban; szidta a fiatal embert mint a bokrot, hogy mért vette el tőle a fiatal menyecskét. Ha törik- szakad is, ő nem hagyja, megy a királyhoz, elpanaszolja előtte minden baját, de ő így nem hagyja, úgy nem hagyja a magát, nem bánja, ha egész vagyona megbánja is; nem ő, csak azért sem, ha éppen kilencz gyereke meg bánja is!

El is ment tüstént. Elpanaszolta a király előtt tövéről hegyére, hogy egy fiatal ember, a ki vele egy földél alatt lakik, elcsábította, elvette az ő fiatal feleségét, a magát pedig, egy vén bocskort, a kire köpedelem még csak ránézni is, odatuszkolta hozzá . . .

Most már tegyen igazságot, adassa vele vissza az övét, mert neki soha de soha nem kell senki más!

A király tudta mindjárt, hogy honnan fuj a szél, mert megösmerte a vén embert. Hivatja hát rögtön a katonát, elmondja neki az egész dolgot úgy, a mint a vén ember előtte elpanaszolta. Most már nincs mit tenni, tegyen köztök igazságot.

— Felséges király! — mondja neki a katona, — most már vagy úgy vesznek, a mint vannak, vagy pedig a jövő éjtszaka vigye vissza egyiket úgy mint a másikat az, a ki kicserélte őket!

— Vigye biz' a fittyfiringős fitty-fene! — mondja a király.

Ha a király ezt nem mondta volna, az én mesém is tovább tartott volna. Hogy aztán mi lett a vén emberből és a vén asszonyból meg a fiatal emberből és a menyecskéből? — kicserélték-e újra egymást? vagy csak úgy vesztek? — azt már nem tudom; — kérdezzék meg kigyelmetek a tö-szomszédjától, az talán megtudja mondani!

JEGYZETEK.

I.

BALLADÁK ÉS ROKONNEMŰEK.

1. **Gyöngyvári Katicza.** Megjelent először a „Kolozs-vári Közlöny“ 1864- évi 127-dik számában gyűjteményből közölve, hol a befejező sorok következőleg állanak :

Kedvesem, ha te meghaltál, én is !
Érzem a te fájdalmadat én is !

ezt azonban most elhagyva egy később kapott változat szerint közlöm a végső hat sort. Eme későbbi változatban a leány *Komlósi Katiczá*nak van nevezve, de a már egyszer ösmertté tett nevet jobbnak tartottam meghagyni, noha ez rokonabb hangzásu a Kriza Homlódi Zsuzsánájával. Ez utóbbit lásd a „Fővárosi Lapok“ 1864. folyama II. negyedében közölve, a többi változatait pedig e gyűjtemény első kötetében a 13—17. számok alatt.

2. **Istenem, istenem.** Rokon az előbbivel és annak változataival, csak hogy ez amazokhoz képest töredék.

3. **Szép Ilona.** Változatát lásd Erdélyinél (*Népdalok és Mondák. Pest. 1846.*) az I. kötet 375. száma alatt.

4—5. **A királyfi.** Lásd szintén Erdélyinél I. kötet 377. száma alatt. Továbbá két változata van a jelen gyűjtemény első kötetében is a 9. és 10. számok alatt.

6. **Adám és Éva.** Változatát lásd Kriza gyűjteményében (*Vadrózsák Székely népköltési gyűjtemény Kolozsvár. 1863.*) az I. kötet 517. száma alatt. Félnépi eredetű.

7. **Magas a partja.** Ugy látszik, nem népi eredetű, azonban a század elején széltére dalolták s ezért érdemesnek találtam felvenni gyűjteményembe.

8. **János.** Ez örökké siró Jánosnak, mióta gyűjteményem nyomda alá került, egy más változatát is hallottam Székes-Fehérvárott, melyben nem a *gazdasszonynyal*, hanem a *kisasszonnyal* foly a párbeszéd ilyen formán:

Sirva sétál a kapuban János,
Kérdi tőle a kisasszony:
„Mi most a baj, János?”
„Ha kisasszony megengedné,
Hogy a kapun belől mennék.”
„Lehet, szívem, János,
Tessék, szívem, János!”

a többire nézve, kevés különbséggel, megegyez az itt közlöttel.

9. **Az eladó leány.** Változata megvan Erdélyinek válogatott népdalai közt (képes kiadás) a 132. szám alatt; továbbá a jelen gyűjtemény első kötetének 60-dik száma alatt. Ez, a stropha szerkezetből ítélve, mindkettőnél régieknek látszik.

10. **Szabó János.** 11. **A kanász.** Mindkettő töredék, melynek kiegészítését gyűjtőinktől örömmel vennék.

12. **A kisasszony.** Változatait lásd az első kötet 46. és 47. számai alatt.

20. **Kecze Sári.** Pár versszaka összehatalálkozik Erdélyi II. kötetének 115. számú dalával.

22. **Megöltek egy legényt.** Változata Erdélyinél I. k. 380. szám alatt, pár versszaka megvan e gyűjtemény első kötetének 68-dik száma alatt is.

23. **A bujdosó.** Változata Krizánálaz I. kötet 10. számú dalában.

24. A lovas legény. Nehány sora összetalálkozik Erdélyi I. kötetének 272-dik dalával.

25—27. A rab. E czim alatt gyűjteményünk első kötetében is van 5 balladanemű közölve (33—37); a stropha szerkezeten kívül, mely majdnem mindnyájánál ugyanaz, jellemzi mindegyiket ama méla busongás s valódi mély érzés. Egy némelyiknél nem csak egész sorok, de egész versszakok is megegyeznek.

30. A verbunkos. Pár sora összevág Kriza I. kötetének 445-dik dalával.

31. Sárga csizmás Miska. Négy versszakot közlött belőle Thaly Kálmán (*Régi vitézi énekek és elegyes dalok. Pest. 1864. I. k. 332—333. lap.*). Egy más változat látható Mátray Gábor „*Magyar népdalok egyetemes gyűjteményében* (Pest. 1858.) a II-dik kötet 88 száma alatt a 18—19. lapokon.

32. Gyöngé Sándor. Nem hazai termék, egy külföldről haza jött katona felmondása után jegyeztem föl más három társával együtt. Ezeket lásd alább a katona-dalok közt 29—31. számok.

33. Az elítélt katona. Változatát lásd az első kötet 67-dik száma alatt „Váradi nótája” czim alatt. Némileg egybe találkozik Kriza „Vadrózsái”-nak 475. számú dalával is.

38—39. Sári Mária. Lásd változatát e gyűjtemény első kötetében 55. szám alatt; Krizánál is van egy hasonló az I. kötet 313. számánál.

40. Gombosné. Nem más, mint az Erdélyi Csimáné komámasszonya. Régi, igen elterjedt népdal, itt is két változatban jön elő, nem különben Erdélyinél II. kötet 450. száma alatt, valamint Krizánál az I. kötet 334-dik számánál.

47. Bogár Imre. Változatát lásd az első kötet 70. száma alatt.

48. **Kis Sándor.** Nem annyira műbeese, mint a benne több helyt nyilatkozó naiv felfogásért vettem föl e gyűjteménybe. Különös, hogy az, ki gyilkolt, nem részesül más bűnhődésben, minthogy katonának viszik el.

49. **Sobri.** Erdélyi gyűjteményében az I. kötet 239 száma alatt, csak négy versszak van meg; én egy régebbről kézirat után közlöm az egészet.

51. **A csikós.** Változatát lásd Erdélyinél I. köt. 272. szám alatt.

55. **Fábián Pista.** E dal Fábián kivégeztetése után csakhamar az egész alföldön elterjedt. Érdekesnek tartjuk az alábbi két dalt összehasonlítás végett ide iktatni, melyet Arany János közölt először (*Remény. Szépirodalmi és művészeti folyóirat. Kiadja és szerkeszti Vahót Imre. Pest. 1851. I. köt. 334—336. l.*) a következő jegyzet kíséretében: „Ime egy pár *akasztófavirág*. Népi költészetünk koszorúja nagy részben ily virágokból van fűzve, s habár ez, mit itt közlünk, nem tartozik is a jelesbek közé, annyit mindenesetre megérdemel, hogy a népdalok gyűjteményébe valamikor felvétessék; annál inkább, mert ez, nem, mint rendesen szokott lenni, a kivégzettek *requieme*, mások általi bucsúztatója, hanem maga Fábján, a 24 éves szép ifjú szerzeménye; ki az *első*t bujdostában írta, a *másodikat* fogóságában, midőn a rögtönítelő törvényszék már meghozá fölötte az ítéletet, mondta egy városeseléd tolla alá, mint ezt közlő bizonyosan tudja.”

FÁBJÁN PISTA NÓTÁJA.

I.

Ha meghalok, arról se tehetek,
Véled, babám, többé nem lehetek,
Nem engedik azt nekünk az egek,
Hogy én kedves babám tiéd legyek.

Nem tudom, hogy hol lesz meghalásom,
 Erdőn, pusztán van az én lakásom,
 Eltemetnek a mezsei vadak,
 El is énekelnek a madarak.

Ha megfognak, lánczezal megkötöznek,
 Betyárságunknak már véget vetnek ;
 Ki van mondva a törvény mirőlünk :
 Akasztófa lesz en nyugodalmunk.

II.

Jön a zsandár kívül belül,
 Szól a golyó fejem felül ;
 Szegény Pista, csak egyedül
 Forgolódik a ló körül.

Fogd meg, Julesám, a lovamat,
 Vidd a kútra, itasd meg azt,
 Itasd meg, mert szomju nagyon .
 Szegény Pista fáradt nagyon.

Azután menj a szobádba,
 Borúlj a vetett ágyadra,
 Borulj, sirass engem nagyon :
 A törvényem hátra nagyon.

Elbúcsúztam Juliskámtól
 Az apjától, az anyjától :
 Már én elmegyek, látjátok,
 Isten vigyázzon reátok.

Sirva kísért a kapuig,
 Onnan a határ széleig,
 Megesókoltam utoljára,
 Ugy ültem a pej lovamra .

Lement a nap nyugodóra,
 Szegény Pista boszújára :
 Belement az istállóba,
 Megfogtak másnap déltájba.

Már két kezem vasba verték,
 Dupla fegyverem elvették,
 Magam fegyver közé vettek,
 A zsandárok úgy kísérték.

A törvény elébe vittek,
 Komor szemmel rám tekintnek,
 Monda nekem : no te kutya
 Nem lösz többet pandurt soha.

Akkor meghültem egy kicsit,
 Hogy az akasztófára visz,
 Nem lesz napja vig kedvemnek,
 Soha többé életemnek.

Februárjús huszadikán
 Kísérték fel a nagy utcán,
 Szégyeltem azt váltig nagyon,
 Hogy a kezem vasba vagon.

Édes kedves lovam, Pajkos !
 Nincsen cukor, nincs abrak most :
 Fogva a te kedves gazdád,
 Nincs ki gondot viseljen rád.

58. **Balla János.** Több részletre nézve megegyez tén-
 nebb a 48 szám alatt közlött Kis Sándor című balladával.

Nyomdahiba a 65. lapon alól az 5-dik sorban: ez két,
 olvasd: ezeket.

II.

D A L O K.

1.

SZERELMI DALOK.

2. Az első versszak változata megvan Kriza „Vadrózsá”-i I. kötetének 411-dik száma alatt. Pár sorban észszetalálkozik még Erdélyi Népd. és Mond. II. kötetének 124-dik dalával.

3. Ezen dal második versszaka egyezik a 12-dik szám alatt közlött ballada végső versszakával; a harmadik pedig Tóth Kálmán költeményéből ment át a nép ajkára némi módosítással (*Tóth Kálmán. Összes költeményei. Pest. 1860. I. köt. 91. l.*).

11. Nyomdahiba a második sorban ra ta, olv.: rajta.

12. Az első versszak változatát lásd Népd. és Mond. I. kötetének 455. száma alatt.

19. Nehány sora megvan Népd. és Mond. II. 252. száma alatt, de egészen más kifejléssel; és Krizánál a 350. szám alatt.

20. Első versszaka ugyanaz, a mi a Népd. és Mond. II. kötete 59-dik dalának.

33. Gyűjteményemben egy régi nyomtatványon ezen dalhoz még a következő 3 versszak csatlakozik:

Vas a patkóm, réz a szege,
Szeretömnek kék a szeme,
Ha a festőhez vihetném,
Feketére megfestetném.

Pest mellett van egy kertecske,
Ott lakik a szép menyecske.
Hol a legény nem új fecske,
Kit készen vár a menyecske.

Megmondtam már a Náninak,
Tartson szeretőt magának,
Ne tartson mást bolondjának,
Vegyen bolondot urának.

28. Második versszakának pár sora összetalálkozik Népd. és Mond. II. 176. dalával

31. Szintén a második versszak változata megvan Erdélyi gyűjteménye II. kötetének 314-dik dalában.

34. Az e dalban említett *gyolcsra* meg kell jegyez- nem, hogy a múlt század utoljána a fiatal menyecske, midőn a templomba vagy más nyilvános helyre ment, a fejkötőn felül tenyérenyi széles fehér gyolcsot, a gazdagabb pedig fehér fátyolt kötött a fejére s arról tudták meg, hogy „új házas.” — „Kis leány koromban, — emlité nagy anyám, kinek felmondása után jegyeztem föl e dalt, csak azt néztük a templomban, hány menyecskének van a fején gyolcs, arról tudtuk meg, hogy hány menyasszony jött be.” Ezen szokásból credt a mai napság is divatozó közmondás: „Hogy áll a gyolcs a fején?” azaz: lássuk, mi lett hát belőle?!

38. E dal második versszaka Kriza „Vadrózsái” I. 86-dik dalának első versszakával majdnem szóról-szóra megegyez.

39. Pár sora kevés változtatással megvan Kriza: „Vadrózsák” I. 80-dik számú dalában; az 5-dik és 6-dik versszak pedig ezen gyűjtemény első kötetének „Vegyes dalok” czime alatt közlött 2 dik számú dalával üt össze.

43. Az első versszaknak megfelel a Népd. és Mond. II. 173-dik dalának 3-dik versszaka.

45. Egybe találkozik a Népd. és Mond. II. kötet 30-dik dalának második versszakával.

57. Változatát közlötte Kriza „Vadrózsák“ I. 391. száma alatt; egy versszaka megvan csekély eltéréssel Népd. és Mond. III. 110. száma alatt.

62. Első verse látható Népd. és Mond. II. 195-dik szám alatt szintén az első versszakban.

69. Csekély változtatással megvan Népd. és Mond. I. 41. száma alatt.

70. Az első versszak variánsa olvasható Népd. és Mond. II. 213. száma alatt.

75. Változatait lásd Népd. és Mond. III. kötetének 80. és 157. számai alatt.

76. Pár sora összevág Népd. és Mond. I. 89-dik dalának második versszakával.

77. Az első versszak változata megvan Kriza „Vadrózsák“ I. 411-dik számú dalának első versszakában.

81. Két sora némileg egybe találkozik a Népd. és Mond. II. 171. dalának két első sorával.

82. E dal első versszakának változata megvan Népd. és Mond. III. 110-dik száma alatt a harmadik versszakban.

85. Első versszaka megvan Krizánál a „Vadrózsák“ I. kötetének 476-dik száma alatt.

86. Első versszaka némiben megegyez Pap Gyula „Palócz népköltemények“ című gyűjteménye 82-dik dalával.

87. Némí módosítással ugyanaz, a mi a Népd. és Mond. II. 180-dik dalának első versszaka.

88. Krizánál csak az első versszak van meg belőle „Vadrózsák“ I. 134. száma alatt.

90. A második versszak változata olvasható Népd. és Mond. II. 258. száma alatt; a harmadiké pedig ezen

gyűjtemény első kötetében a „pusztai és pásztordalok“ 7. száma alatt.

92. Eszméje ugyanaz, a mi a Népd. és Mond. II. kötete 60-dik dalának.

94. A harmadik versszak két utolsó sora összetételből e gyűjtemény első kötete 68-dik dalának végső soraival.

97. Változatát lásd közelve Népd. és Mond. III. 146. számú dalában.

Nyomdahiba a 119. lapon A gondot, olv. : A *ké* gondot.

101. Két első sora megvan Erd. II. 247 és 248. első versszakaiban, és Krizánál a „Vadrózsák“ I. kötetének 434. száma alatt.

Nyomdahiba a 122. lapon : nem szidjon, olvasd : *ne* szidjon.

104. Néhány sora olvasható Krizánál a Vadrózsák I. köteté 393. száma alatt.

112. Pap Gyula említett gyűjteményében három leány arat a baglyasalyi halom alatt zabot, míg itt a leányok rózsát aratnak.

113. Szintén Pap Gyula gyűjteményének 98-dik számú dalával van némi rokonságban.

122. Két első versszakát közölte Kriza a „Vadrózsák“ I. kötetének 399. száma alatt.

126. Változata látható Erd. I. 79. száma alatt, továbbá a második versszak szintén más változattal megvan Népd. és Mond. II. 167. sz. alatt az utolsó versszakban.

132. Egy Szegedről került változatát lásd a Népd. és Mond. III. a 4-dik szám alatt.

133. Pár versszaka megvan Erd. II. 333. számú dalában.

139. Az első vers két utolsó sora ugyanaz, a mi a Népd. és Mond. III. 98-dik dala második versszakának.

143. A három utolsó versszak változatát közlötte Erdélyi Népd. és Mond. I. 35. számú dalában.

150. Első versszaka megvan Erd. I. 36. száma alatt.

154. Változatát lásd Népd. és Mond. III. 19. száma alatt.

164. Az első versszaknak van két változata is; egyik Népd. és Mond. II. 207. számú dalában, a másik ugyanott alább a 282. szám alatt.

168. Első versszakát közli Erdélyi a Népd. és Mond. II. kötetének 263. száma alatt.

177. Az első versszak megegyez Erd. II. kötete 241-dik dalának első strophájával.

181. Két első sora némiben megegyez a Népd. és Mond. II. 61. dalának két első sorával.

2.

HAZAFIUI ÉS KATONADALOK.

1. **Rákóczi korából.** Mivel sem véltem méltóbban megkezdhetni e szakaszt, mint mult századi szabadságharcunk eme bánatos elégiájával. Először közlötte Erdélyi János „Szabad hangok“ című költemény füzeté utolján (*Szabad hangok. Erdélyről. Pest, 1849.* a 32—35. lapokon) s ő végül eme jegyzetet csatolja hozzá: „Eme történeti elegia több mint száz esztendő óta tudtommal, itt lát először világot. Megőrzé ezt a fájdalmait hiven rejtegetett magyar nép. Az idők fordultához képest jónak látám közlését, miután eddig világ elé bocsátanok soha nem sikerülhetett.“ Itt minden változtatás nélkül veszi az olvasó, s ide főképp azért vettem fel, mert gyűjteményemben volt már egy töredék változata egy a mult század utolján, vagy a jelen század első évtizedében összeirt daloskönyvből kiírva. Azonban midőnmár gyűjteményemből ezen iv ki volt nyomva, jelent meg Thaly Kálmán gyűjteménye (*Adalékok a Thököly- és Rákó-*

azi-kor irodalomtörténetéhez Pest. 1872. I. II. köt.), melyben a „Rákóczi nóta“ — így nevezi Thaly — szintén közölve van becses történelmi tájékoztató kíséretében, melyben e dal eredete, s a jelen korra történet átszarmazása viszontagságairól bő felvilágosítást talál a szíves olvasó (Lásd a II. köt. 208—241. lapjait.) Ugyan ő még más két, későbbi változatát is közli (u. o. a 242—246. l.), mely utóbbival az alább közlött, s általam már említett variáns némi csekély eltéréssel megegyez; de annak bizonyosságául, hogy e dal a mostoha idők daczára országszerte s így Hód-Mező-Vásárhelyen is, el volt terjedve, s csak az utóbbi idők, hogy úgy mondjam, hanyagsága okozta, hogy már-már feledékenységbe menjen, közlöm az ide jegyzett változatot. Nehány sornyi töredék dallamával együtt, Horváth Ádám kézirati gyűjteményéből kiadva, látható Bartalus István „*Magyar Orpheus*“ ában is (Pest. 1869.) mindjárt a kötet első lapján. Én itt minden további magyarázgatást mellőzve, az ilyenek iránt érdeklődő olvasót Thaly említett gyűjteményére utalom. Amaz általam talált változat im itt következik.

Jaj neked szegény magyar nép!
 Mert az ellenség szaggat s tép.
 Mire jutott állapotod!
 Romlandó cserép.
 Szegény magyar nép,
 Mikor lesz már ép,
 Megromlottál mint cserép;
 Mert a sasnak körme között
 Fonnyadsz mint a lép.

Jaj Rákóczi, Beresényi,
 Vitéz magyarok vezéri!
 Hová lettek nemzetünknek

Fénylő tüköri,
 Piros hajnali,
 Fényes csillagi !
 Német földünket emésztí,
 Szegény magyar nemzetünket
 Miképen veszti !

Szörnyű rajtunk a fegyver,
 Mert a német köztünk hever ;
 Ugy viseli magát mint egy
 Derék gavallér.
 Nézd el be kövér,
 Bőrébe' nem fér,
 Mégis többet kér ;
 Alig vagyon országunkban
 Miatta kenyér.

2. E dal színtén az előbb említett dalos könyvből ir-
 tam ki, hol a következő czim volt fölébe írva : „Szegény
 magyarok éneke, melyben a maga nyomorúságát siratja
 szegény magyar nemzet.“

3. Ez, valamint a következő szám alatt közlött dal,
 maig is él a nép ajkán, s alig van olyan, a jelen század
 elején összeírt dalos könyv, melyben benn ne foglaltatnék.

4. Nyomdahibák az első versszak 3-dik sorában a 169.
 lapon : Ne hangzik, olvasd : *Nem* hangzik. a 170. lapon
 2-dik sorban elhunytak helyett olvasd ; *elhunytak*.

6. Az első versszak Döbrentei Gábor „Sirtál anyám,
 egykor értem“ kezdetű dala után van készítve, de a máso-
 dik vers egészen a népé s a szép kis dal tökéletes egészét
 alkot. Amazt lásd felvéve a Népd. és Mond. II. kötetének
 482. száma alatt.

14. E dal mindjárt a függetlenségi harc leveretése
 után keletkezett s csakhamar ország szerte elterjedt. Az

akkori viszonyokhoz átidomítva dallamával együtt közlöttem Mátray Gábor: „Magyar népdalok egyetemes gyűjteménye.“ című vállalatában az első füzet 9-dik száma alatt.

17. Pár sora némileg összevág Pap Gyula többször említett gyűjteménye 93-dik dalával.

20. Az utolsó versszak két első sora megegyez az első kötet 15-dik dalának két első sorával és némileg az itt alább 32. szám alatt közlött dal pár első sorával.

22. Pár sora összevág az első kötet 31-dik dalával.

23. A második versszak megegyez alább a 35. szám alatt közlött dal második versszakával.

28. Az első strophát némi változattal közli Kriza a „Vadrózsák“ I. kötetének 336. száma alatt.

29 — 31. Az e számok alatt közlött dalok, mint már fennebb is említettem, nem hazai termékek, egy a külföldről haza jött szabadságos katona felmondása után jegyezttem fel őket. Érdemesnek tartottam közleni, mint a magyar nép honszeretetének őszinte, szívből jövő nyilatkozatait.

30. Nyomdahiba a 186. lapon 13-dik sorban: *köz*zad helyett olvasd: *hozz*ád.

3.

PUSZTAI ÉS PÁSZTORDALOK.

4. Krizánál a „Vadrózsák“ I. kötete 411-dik száma dalának első versszakában nem a szőlő-tőke, hanem a diófa vesszeje marad árván mint a szegény legény szeretője.

5. Szabados János a negyvenes évek elején igen erélyes esendbiztos volt Hód-Mező-Vásárhelyen, ama jó-fajta legények, kiknek „nem törte kapa tenyerét,“ féltek tőle mint az égő tüztől. A felőle élt babonás hiedelem, hogy „nem járja sem golyó sem fegyver,“ az aczél-tükör, „melyen hét mértföldre ellát,“ a bagolyszem, hogy „sötét éjt-

szakán is láthat“ stb mind igen jellemző adalék népünk gondolkodás-módja és bensőjének kiismerésére, s noha a dal keletkezése után csakhamar elhangzott, mindaz által érdekesnek véltem felvenni a gyűjteménybe.

Nyomdahiba a 194. lapon alól a 3-dik sorban: s láthat, helyett olvasd: is láthat.

12. E dal változata megvan a Népd. és Mond. I. kötetének 253 száma alatt; de e pár sor:

Ha loptam is, megszenvedtem érte,
A vármegye se' hányja szememre!

ama sajátos felfogás oly eredeti, büszke nyilatkozatát foglalja magában, hogy méltónak találtam egész terjedelmében újra közleni.

15. Első versszaka némiben megegyez a Népd. és Mond. II. kötete 249-dik dalának első versszakával.

17. A dal második versszaka összetalálkozik az ezen gyűjtemény első kötetében közlött pusztai dalok 3-dik számának második versével.

21. Az e szám alatt közlött dal két első strophája és az első kötet 13-dik számú dalának utolsó versszaka némi hasonlóságot tüntet fel.

23. Távoli rokonságban látszik lenni a Népd. és Mond. III. kötetete 356-dik dalával.

4.

BOR ÉS KORTESDALOK.

4. Nyomdahiba a 208-dik lapon alól az első sorban: változtak helyett olvasd: változtak.

5. Az első versszak Tóth Kálmán költeményei közül ment át a nép ajkára némi változtatással; a másodiknak változatát lásd az első kötet 6-dik száma alatt közölve.

7. Változata megvan a Népd. és Mond. I. kötete 228. számú dalában.

8. Változata szintén Erdélyinél van a Népd. és Mond. III. kötetének 169. száma alatt.

12. Közölve van az első kötet bordalai közt 8. szám alatt az első versszak hijával; anannak, a versalakból ítélve, egészen más dallama is van.

14. Babarczy Antal a negyvenes években Csongrád megyében a konservatív párt első capacitása és vezér szónoka volt. Szabó László, Vidovits Mihály szintén ezen párt főbbjei közé tartoztak. A dal 1843. tavaszáról való. Dallama ugyanaz, a mi Horváth Ádám: „Mars siess hazámba vissza kis seregem“ című költeményének, melynek egyébiránt ez meglehetősen sikerült travestatiója. Amazt közlötté Bartalus István „Magyar Orpheus“-ában dallamával együtt a 89—90-dik lapokon.

5.

TRÉFÁS ÉS GUNYDALOK.

1—2. Mindkét dalt a már említett régi dalos könyvből irtam ki. Az első, úgy látszik, kurucz-világi maradvány, a másodiknak második versszaka némi módosítással megvan Erd. III. 317. száma alatt.

5. Az öt első versszak olvasható Kriza gyűjteményének 462. számánál.

8. Változata megvan a Népd. és Mond. II. 469. számú dalában.

9. Az első versszak némi változtatással látható Erd. III. 320. száma alatt.

11. Szintén az első versszak változata megvan Népd. és Mond. I. 468. és az első kötet 10. száma alatt.

18. Némileg összeüt a „Vadrózsák“ 342-dik dalának második versszakával.

21. Pár sorban összevág az első kötetben közlött gúnydalok 13-dik számával.

28. Két sora egybe találkozik a Népd. és Mond. III. kötete 310-dik dalának két első sorával.

31. Némiben megegyez Erd. III. kötete 27-dik dalának harmadik versszakával.

36. E gyűjtemény első kötetében a tréfás dalok 15-ik száma alatt van közölve a 128-dik zsoltár travestatiója; kiegészítésül emlékezet után itt közlöm az egyházi énekek némely travestatióit, melyeket gyermek koromban többször volt alkalmam a néptől hallani. Találó és egészséges témékei a népi-humor azon játsziságának, mely magasabb tárgyakhoz is mer nyulni, a nélkül, hogy sértene, s megbotránkozást keltene. Eme dalok nem a megromlottság és vallástalanság bélyegeit viselik magokon, sőt inkább úgy tűnnek fel, mint a nép humorának kedélyes szeszszénései. Már a gyermekdalok közt akadtam egyre, mely az apostoli hitforma első szavaival kezdődik, de csakhamar tréfás hangba csap át. Im itt következik :

Hiszek egy istenben,
Kiszaladtam egy ingben,
Kapom a vasvillát,
Ütöm a macskát,
Mért ette meg a szalonnát.

Általában a nép, kivált borozás közben, a vallási dolgok komoly méltóságán hamar túlteszi magát. Ki nem emlékezik ama dalra, mely elsőbben a halotti ének komoly, méltóságos dallama és szövege szerint kezdődik :

A nap eljő nagy haraggal
Mely megemészt mindent lánggal,
Dávid mondja ezt Szent Pállal,

de csakhamar vidor, enyelgő hangba megy át, a rohamos dallam mintegy jelezvén a kedélyek derült csapongását, következőleg halad tovább:

Töltsd tele, pajtás, poharad,
Mig ki nem ázik agyarak;
Mind bolond, a ki nem iszik,
Mig a temetőbe nem viszik!

Hogy hosszas ne legyek, még csak a következő dalt iktatom ide ezen nemből, mely a búcsú-járók énekét alakítja át ilyen játszivá.

Merre menjünk komám asszony?
Alleluja!
Akár erre, akár arra,
Alleluja!

Erre mentek, szilvát ettek,
Alleluja!
Elhullatták, itt a magja.
Alleluja!

Szent-verebélyi bot,
Ki két krajezáros bieskával kiczifráztatott,
Könyörögj érettünk!
Soroksári cipó,
Irgalmazz minékünk!

Részeg hétfőn, részeg kedden,
Szerdán, csütörtökön,
Részeg péntek' és szombaton
És az egész vasárnapon.

Nyomdahiba a 232. lapon alól a másodtk sorban :
 icze helyett olvasd : iteze.

6.

VEGYES DALOK.

1. Az első versszak változata közölve van e gyűjtemény első kötete vegyes dalainak 17. száma alatt.

12. Nyomdahiba a 240. lapon a 12-dik sorban : galambom helyett olvasd : galambom.

16. A két első versszak közölve van a Népd. és Mond. II. kötet 152. sz. alatt, más két oda nem tartozó verssel egybe kötve, a harmadik pedig Erd. III. 298. száma alatt némi változtatással egy maga. A negyvenes évek elején az alföldön így dalolták, a mint jelenleg közlöm, s így tökélyes egészet képez. A „kisebbik uram“ elnevezés a férj öcsését jelenti, míg a férj bátyját a menyecske „öregbik uram“-nak szokta nevezni.

21. Nyomdahiba a 244. lapon a 8-dik sorban : szomorúság helyett olvasd : szomorúságot.

22. Nyomdahiba az első versszak második sorában : szavainnak helyett olvasd : szavadnak.

31. E dalból Erdélyinél a Népd. és Mond. I. 466. száma alatt csak a két első versszak fordul elő, így a mint jelenleg van is csak töredéknek látszik.

32. A II. szám alatt közlött kiházasító dal néhány sorban némileg összevág Kriza I. 253. számú dalával. E dalokat fonókákban és más összejövetelek alkalmával társas játékok közben szokták dalolni. Így péld. az első dalnál a játszó személyek körbe fogózva forognak, a közepén egy leány áll, ki a dal végeztével a megnevezett férfival a kör közepén tánczol, mi közben a többiek valami más dalt dalolnak s szintén párosával tánczolnak. Kinek párja nem jut, az a táncz végével a kör közepére áll s a játékot tovább folytatják.

DAJKARIMEK, GYERMEKDALOK S JÁTÉKOK.

A gyermekdalok iránt eddigi gyűjtőink nem viseltettek elég figyelemmel, mennyiségük úgy Erdélyinél mint Krizánál, a dalok más fajához képest, igen csekély; csak a jelen gyűjtemény első kötetében találunk már nagyobb számra. Én a népköltési termékek gyűjtésénél mondhatnám előszeretettel voltam irántok, s hogy vonatkozásukat a gyermek-élet különböző mozzanataira kitüntessem, néhány oly dalt is felvettem a gyűjteménybe, melyeken a kényesebb izlésűek talán fenn akadnak, de melyekről tudtam, hogy az avatottak, habár a dolgot nevén nevezik is, kedvesen fogják venni, mint a népélet őszinte, hamisítlan nyilatkozatait. Helyesnek tartom e részben is Erdélyinek az ilyféle közmondásokra tett ama megjegyzését, hogy az, ki ilyesmin rágódik, felejtí, „hogy ily gondolkozás után öntestét is, melyen szinte hagyott szégyelni valót az alkotó természet, meg kellene csonkítania.“ Végül megjegyzem, hogy a gyermekdalok mind a h.-m.-vásárhelyi tájszólás szerint vannak közölve, hogy ez által anyagot nyújtsak a nyelvészeknek a különböző vidékek szólásformáinak egy-egybehasonlítására. Erre nézve azonban lásd a „Magyar Sajtó“ 1865. évi 31—38. számú tárczáit, hol úgy a gyermekdalokról mint különösen ezen tájszólásról bővebben értekeztem.

4. Erdélyi e dalról azt mondja a „Magyar közmondások könyvé“-ben, hogy „ezek alkalmasint csak emlékezet segítéseért vannak így összehozva, hogy a gyermek annál könnyebben tartsa meg a napok rendit;“ hogy azonban e csonka mondatok mindegyikének van saját értelme, az utolsó sorból alapos okom van hinni; ugyanis én úgy vélekedem, hogy bennök a *naponkénti teendők* vannak elsorolva, s ezért bátorzkodnám az egészet így értelmezni:

„Hétfő hetibe,“ azt teszi, hogy a szükségleteket ekkor kell bevásárolni a *piac*on, — ugyanis az alföldön a heti piacot egyszerűen csak *hetinek* is nevezik; — „kedd kedvibe“ meg azt jelenti, hogy azon dolgozhoz, melyhez kedv kell, akkor kezdj; én legalább igen jól emlékszem, hogy a köznépi szülők, mint már ezt Erdélyi is megjegyezte, azért viszik *kedden* először gyermekeiket az iskolába, hogy azoknak annál több *kedvök* legyen a tanuláshoz: „szerda szerelmibe“ . . . erre azt jegyzem meg, hogy a jegyesek azelőtt mindig, legalább az alföldön s különösen H.-M.-Vásárhelyen, s legtöbbször ma is *szerdán* szoktak megesküdni egymással, hogy mint házas társak annál jobban *szeressék* egymást. (Lásd a „Vasárnapi Ujság“ 1864. évi folyamában: „Alföldi menyegzői szokások száz év előtt,“ hol szintén a szerdai nap van említve a lakodalom napjául.) Így tovább: csütörtökön a csűr, pénteken a pitvar, szombaton a szoba körüli dolgot kell elvégezni s vasárnap pedig kétszer menni az isten házába.

7—13. E számok alatt a babonás hiedelem nyilatkozatai vannak feljegyezve, s mint hogy a szöveg melletti megjegyzések által igyekeztem mindegyiket érthetővé tenni, itt felesleges minden további magyarázat.

21. A négy első sor közölve van Schuster F. W. „Siebenbürgisch-sächsische Volkslieder“ stb. (Hermannstadt. Verlag von Theodor Steinhaussen 1865.) ezimű gyűjteményének 400-dik lapján „Ungarische Studien“ ezim alatt következőleg:

Tini kakasti,
három garas —
hát a tjúk?
az is úgy.

24. Ha a gyermek játék közben megboszankodik tár-

sára, felindulásában azonnal kész a gúnyolódásra; ha más megróni valót nem talál benne, keresztnevére mond rimet s azzal boszantja. Itt fel vannak sorolva mind ama csúfolódó versikék, s felvilágosításul csak annyit jegyzek meg, hogy a Lityke a Lidia, a Sárkány a Sára, a Zsuska a Zsuzsána nevek kicsinyítése.

Nyomdahiba a 259. lapon a 13-dik sorban: Zsucsa helyett olvasd: Zsuska.

45. Változata megvan Kriza gyűjteményében a 280. szám alatt.

55. Két első sora megvan az első kötet gyermekdalai közt a 13. szám alatt.

65. Az e szám alatt, a lap alján közlött pár sort a földön hentergő, magát rendetlenül viselő gyermekre szokták mondani. „Iszka“ annyit tesz, mintha mondaná: nem szégyenled magad? „dobár“ pedig a teliségtől kidomborodottat; megtöltöttet, dogeszt, telit jelent. Innen mondják: *dobár erszény*, mely pénzzel van tele, *dobár zacskó*, mely dohánynyal van jól megtömve; *dobár has*, mely a jól lakás következtében meg van telve, mintegy kidomborodva. Az említett helyen épen ebben az értelemben fordul elő.

81. E dalnak változata az első kötet 36. számú dala.

82. A „hogyan van magyarul?“ felirat alatt közlött három sorocska, melyet sebesen, megszakítás nélkül szoktak felmondani, következőleg értelmezendő: Tón a lúd át úsz. Ólon tall ing, por lép itezét. Hun hál a tál az éjtszaka?

89—92. Az e számok alatt közlött dalok többé kevésbé összetalálkoznak a Vadrózsák 277. 278. számaival és az első kötet gyermekdalainak 11. 12. és 39. számaival.

93—106. Egyik a másiknak változata; hasonlóak vannak még közölve Erdélyinél a Népd. és Mond. I. kötetében a 405—409. 412. és Krizánál a 290-dik szám alatt.

119. Összetalálkozik az első kötet 15-dik számú gyermekdalával.

120. Nyomdahiba a 308. lapon az első sorban: *ragada* helyett olvasd: *szalada*.

Némi rokonság vehető észre még a következő számok alatti daloknál, u. m. a 121-dik számú némiben megegyez az első kötet 33-dik gyermekdalával; a 125 az első kötet 14-dik és Pap Gyulánál a „játékok“ 6-dik számával; a 126. számú Krizjánál a 274. számmal, végre a 128. számú ugyanott a 273. számú dallal.

S.

KÖSZÖNTŐK ÉS RIGMUSOK.

A ünnepek közül karácson, új év és a téli hónapokban eső névnapok előestéjén három négy gyermek összeáll s járnak házról-házra kántálni vagy köszönteni. Megállnak az ablakok alatt s elkezdik énekelni a köszöntő verset; mikor végére értek, egy a hangosabb torkuak közül elkezd: „Szerencsés jó estét kívánok kigyelmeteknek! Engedje az úr isten, hogy több karácson (szent István stb.) estéjét érlessenek kigyelmetek erőben, egészségben; nem ilyen szomorút, hanem öröndetesebbet kívánok kigyelmeteknek!“ Aztán elkezdik mondani sorba a rigmusokat; midőn abból is elmondtak néhányat, a házbeliek kalácsesal, rétesesal, kolbásszal és egy pár krajczárral megajándékozva bocsájtják őket tovább.

A köszöntők közül tudtommal csak a 6-ik szám alatti volt még ekkorúg közölve a Protestans naptár valamelyik régebbi év folyamában, a többi most lát itt először világot; ugyan ezt mondhatom a rigmusokról is. Az első karácsoni köszöntő negyedik versszaka, ha nem is kifejezésben, de tartalomban összetalálkozik a Népd. és Mond. I. kötete 335. száma alatt közlött „karácsoni rigmusok“ elsejével.

A rigmusokból egyes sorok a mysteriumok ama dévajkodó részeibe csúsztak át, melyek összehordanak furcsánál furcsább dolgokat, hogy ez által jó ízű nevetésre fakaszszanak. Általában elmondhatni úgy a köszöntőkről, de legkivált a rigmusokról, hogy igen régiek, s egy vagy más tekintetben kiváló figyelmet érdemelnek. Némi összetalálkozást csak a 22-dik szám alatti rigmus tüntet elő a Népd. és Mond. I. kötete 170-dik számú dalával.

11. Nyomdahiba a 325. lapon az első versszak 3-dik sorában: *nem* fogom helyett olvasd: *meg* fogom.

9.

HALOTTI ÉNEKEK.

A halotti énekek a nagy közönség előtt eddig ismeretlen műfaj képviselői. Erdélyi ugyan a Népd. és Mond. I. kötetében a 327--334. számok alatt közlött néhány „szent éneket,” melynek egy része írók, más része pedig a nép vagy ismeretlenek szerzeménye. Hasonlókép Kriza „Vadrózsá”-iban az 523--525. számok alatt közzé tett 3 éneket a szombatosok sectájától; azonban e szám valóságos irányu népies költészetünk termékeinek megismertetésére és kellő méltánylására oly csekély, hogy méltónak tartottam az itt közlött néhány halotti éneket a gyűjteménybe felvenni. Ezeknek egy részén meglátszik ugyan, mint például a 4-dik szám alatt közlöttön, hogy iskolázott elme szüleménye, de egy jó részről bizony merem állítani, hogy majdnem egészen írástudatlan emberek agyából került elő. A mint valami nevezetesebb haláleset fordul elő, a falusi muzsa készen van kesergő énekével, elbúcsúztatja a megboldogultat szeretett övétől, intő s vallásos életre serkentő tanácsokat oszt a hiveknek. Az ily énekeket aztán azon jó néném-asszonyok, kik egész nap élékelgetnek ott a halott mellett, vagy magok leírják vagy mással le-

iratják, hogy alkalom adatván, újra elő vehessék, megtévén rajta az alkalmoszerű kellő változtatásokat. Így például a 3-dik szám alatti éneket egy, még a század első évtizedében összeírt énekes könyvből irtam ki, s többilyent átlapozván, mondhatom, nemcsak a névre, hanem egyes sorok, sőt egész versszakokra nézve is lényeges változtatásokat tapasztaltam az utóbb írott példányokban. Állításom igazolására felkérem a szíves olvasót, hogy a most említett és a 6-dik számú éneket hasonlítsa egymással össze.

A 10. szám alatti „Siratót“ egy fiatal özvegy után jegyeztem föl; valóban szép nyilatkozata az igazán s forrón szerető hitves társ sebzett szívének. Tudtommal ez az első, mely a való fájdalom eme nyilatkozataiból eddig föl van jegyezve.

De nem mindenkinek esik kezére, mint szokták mondani, a siratás. Egy némelyik oly együgyűen hadar össze minlent, hogy a halott nézők mosolyra fakadnak felette.

A többire nézve utasítom a szíves olvasót a Nagy Miklós által szerkesztett „Magyarország képekben“ czimű folyóirat 1867-dik évi folyamára, melyben az alföldi, de különösen a vásárhelyi népszokásokról egy egész cikkso-rozatot közlöttem; ott úgy a temetési, mint más egyéb szokásokról is bővebb tudomást szerezhet magának.

III.

TALÁLÓS MESEK.

A találós mesék a népköltészetnek egyik legrégibb faját képezik. Már a legrégibb ős korban találunk némi nyomaira. Olvassuk ugyanis az ó szövetségi szent könyvekben (Bírák XIV. 12 — 15.) hogy Sámson mennyegzője alkalmával, a filiszteusoknak a következő találós mesét adta fel megfejtés végett: „Az evő állatból éték jöve ki és az erősből édesség jöve ki“ s a megfejtőnek „harmincz inget és harmincz öltöző ruhákat“ ígért. A görög Oedipus a Sphinx által feladott találós mese megfejtésére (Micsoda állat az, mely reggel négy lábon, délben kettőn, estve három jár?) Théba királyságát nyerte jutalmul. A keleti költészet művei, époszok és mesék, egyaránt bővelkednek a talányokban; a Shah-Námében épen úgy előfordulnak talányfejtések, mint a Pántsátántra közmondásai között, melyek közül némelyiknek megfejtésére egy egész hosszú mesét kell elbeszélni.

Ganander, ki a finn nép találós meséit mint *Frantsilai káplán* 1783-ban kezdé először gyűjteni,*) azt jegyzi meg

*) *Aenigma Fennica. In solo meo patrio Ostrobotnia usitatissima ac tritissima, quae inter confabulationes vespertinas Fenni nostri, ad acuendum ingenium iuvenile, more veterum Gothorum, solvenda proponunt. Ki jött először Vasában, ujabban többekével együtt a Szuomi tudós társaság adta ki, Lönnrot Illés előbeszédével. XVI. és 221. lap. Van benne 2224 finn és 53 viro (-szt) nép között gyűjtött új talány, ez utóbbiak a finn nyelv által értelmezve. Lásd: Hunfalvy Pál: „Magyar Nyelvészet.“ Pest. I. folyam 1856. 363—364. lap.*

a régi gothokról, hogy a házasulandó ifjunak három vagy több találós mesét adtak fel s csak ha ezeket megfejtette, nyerte el a hajadon kezét. Az ő állítása folytán tudjuk továbbá, hogy a juutok (dánok) halálra ítélt foglyaiknak három-kilencz találós mesét adtak fel s ha ezeket megfejtették, a halál alól felmentettek. Ezekből látjuk, hogy az őskorban a népek közt nagy divatja, sőt tekintélye volt a találós meséknek; s hogy gazdag ajándékot, királyságot, szerető hitvest kaptak jutalmul a megfejtők, vagy éppen életüket mentették meg általa.

Népiünknel a találós mesék szintén igen kedveltek. Alig van társas összejövetel, mint péld. ősszel a kukoricza fosztás s a hosszú téli estéken a fonó, hol elő ne kerülnének. Sőt nem csak ekkor hanem az élet komolyabb mozzanataiban sem feledkeznek meg róluk. Főkép a házasság kötés alkalmával egyik másik vidéken még mai napság is divatban vannak, így különösen a Rábaközben, midőn a menyasszonyt a vőlegény lakására átviszik, az érte jövő násznagyot a násznéppel együtt zárt ajtó megett fogadják, s a kiadó-násznagy a zörgetésre kérdi tőlök: mit akarnak, mire azt felelik, hogy oly járatban vannak, mint Jákob volt, midőn Rachelért messze földreut azott. Ekkor a menyasszony átadását azon feltét alatt ígérik meg, ha néhány kérdésre megfelelnek, s eztán talányok, vagyis inkább ily-szerű bibliai feladatok megfejtése után bocsájtják be őket a szobába. Más helyt pedig még a leánykérés alatt van szokásban a találós mesék feladása, ugyanis a násznagy a házbeliék közül valakivel, míg a hajadon felkészül, bocsátkozik találós mesék fejtegetésébe, hogy — mint a régi gyűjtő megjegyzi — „a násznagyok haszontalansággal ne töltsék idejüket.“

Noha a találós mesék a népköltészet egyik figyelemre méltó ágát képezik, még is gyűjtésükre nálunk csak az újabb időben fordítottak nagyobb figyelmet: bár egyes tü-

nemények e részben előbb is előfordultak. Így a múlt század utolsó tizedében Vácson megjelent „Enekes gyűjtemény” egyik ivén találkozunk ugyan már velök, sőt ez később többször utánnyomatott, de ezek közt is találós mese alig van egynehány, a legtöbb nem egyéb ilyenmü bibliai feladatoknál. A jelen század elején pedig Kulcsár István „Hasznos multságok” című lapjában helylyel-közzel szintén adott ki egy-két találós mesét, de azokat versebe szedvén eredeti alakjokból kivetköztette. Így a régibb naptárakban, valamint Edvi Illés Pál iskolai kézi könyvében hasonlókép találunk néhányra. Ujabban legtöbbet közlött belőlök a Hunfalvy Pál szerkesztette „Magyar Nyelvészet,” ugyanis a négy első évfolyam (Pest. 1856—1859.) nyolcz közleményben 688 találós mesét tett közzé. Az ezóta megjelent gyűjtemények közül majd mindegyik járult valamivel e szám öregbitéséhez. Így Merényi László: „Eredeti Népmesék” 2 kötet (Pest, 1861. az első kötet utolján van 92 találós mese) Arany László: „Eredeti népmesék” (Pest, 1862. van benne közölve 54 találós mese.) Kriza János: „Vadrózsa” (Kolozsvár, 1863. benne a találós mesék száma 116.) Pap Gyula: „Palócz népköltemények” (Sárospatak. 1865.) van benne közölve 46 találós mese.

Gyűjteményembe, az itt közlött találós meséket csakis figyelem-gerjesztés okáért vettem fel. Ezek közt is több van olyan, mely nemcsak az előbbi gyűjteményekben megjelenteknek, hanem az ittenieknek is más szavakkal előadott változata, például a XI és CXVII. a XXXIII és XLVI. stb. Ezekből azonban, ha nem mondanám is, azonnal észre veszi a szíves olvasó, hogy közlésöknél azon czél lebeget szemem előtt, miszerint az ugyanazon, de különböző kifejezésekkel előadott találós meséket eredeti, naiv alakjukban ösmertessem meg. Ezzel korántsem akarom azt mondani, hogy tehát az itt közlöttek jobbak előbbi változataiknál. Lehet ez is amaz is egyaránt jó, ha hiven meg van

bennök tartva a szavak rythmusos elhelyezése, hangutánzás, alliteratio stb. melyek ugy találós meséinknek, mint közmondásainknak feltűnő s jellemző tulajdonságait képezik. Gyűjtőink közül egynémelyik eddigelé épen erre nem fordított elég figyelmet. Lehet valamely találós mese vagy közmondás hűtlenül visszaadva a nélkül, hogy a gyűjtő rajta — akár az eszmét, akár a szavakat tekintve, — a legesekélyebb módosítást tette volna. Épen a szavak rythmusos elhelyezésénél fogva — mert tapasztalásból tudom, hogy ugy közmondásaink, de legkivált találós meséink legnagyobb része nem vers, de ilyen rythmusos próza — ne legyen egy szó a maga helyén, hanem álljon előbb vagy hátrább: oda van az egésznek bája, zamata, eredetisége.

Ezeket akartam gyűjtőinknek figyelmébe ajánlani s egyuttal számot adni a gyűjtés körül saját eljárásomról.

Nyomdabiba a 363. lapon felül a 7-dik sorban: Ha lettem, olvasd: **Ha** lettettem.

IV.

M E S É K.

1. **A vasfejű ember.** Ily szerkezetben még nem jelent meg sehol, s maga a Vasfejű ember is új név és új alak a mesegyűjteményekben ; kár, hogy jelleme nincs határozottan körvonalazva s egész szereplése bizonytalan és mellékes természetű. A mese többi részleteihez sok rokon vonás található. Így a dió helyett, melyből nyáj özönlik ki, másutt hasonló bűverőjű tarisznya (Gaal mesegyűjteménye 13. szám) vagy szarv (Arany L. Magyar népmesék 124. lap) fordul elő ; viszont a dió mint ruhatartó szerepel. (Kriza : Vadrózsák 459. l. ; Népd. és Mondák III. 254.). A három kutya hasonló viszonyok közt, kézirati gyűjteményünk egyik meséjében Csasz, Horpasz és Rekemondor nevet visel. A varázsgyűrű szintén több meséből ismeretes, részint hasonló, részint másnemű bűverővel. (Lásd : Arany L. 173 és 254 ; Mérenyi : Eredeti népmesék II. 118 ; Pap Gyula : Palócmesék 112 ; Népdalok és Mondák III. köt. 201.).

2. **János királyfi és Szélike.** Változata Merényinél (Sajóvölgyi népmesék I. 1. sz.) A csudaerejű alakokról lásd Arany L. értekezését a „Népmesékről“ (Kisfaludy-társaság évtapjai IV. kötet 169.).

3. **A özvegy asszony fia.** Az alapeszme, hogy a királykisasszony ahhoz megy nőül, a ki meg tudja nevetetni, megvan Krizánál (9. szám) és Aranynál (266. lap) de eltérő részletekkel. Közelebb áll Gaal „Hatalmas sip” című meséje (44. szám) bár ez is sok részletben eltér. Az álmzacskó helyett hasonló körülmények közt más mesében álompor (Gaal 14. sz.) vagy altató lehelet (Gaal 17.) fordul elő.

4. **A Tülok vár.** Csali mese. Lásd az első kötet jegyzeteit.

5. **Haragszol szolgál?** Változata Jókainál. (A magyar nép adomái, Pest, 1856.) hol azonban a mese másképp végződik.

Nyomdahiba a 414. lapon felül a 7. sorban: Pali cigány, olvasd: *Puli* cigány.

6. **Az éjféli táncz.** Egész szerkezetében teljesen elüt a népmesék szokott alakjától. Inkább valami babonás-történet gyanánt foroghat a nép ajkán. Egypár hasonló darab már az eddigi gyűjteményekben is fordul elő; például Merényinél II 5 és 7. sz.; Gaálnál 40. sz.; Pap Gyulánál 2. sz. Lásd ezekről Arany L. idézett értekezését (114. lap).

7. **A loncsos medve.** Második része (a kemenczébe dobás) megvan Grimmnél (15. sz.) a Népdalok és Mondákban (II. 7. szám) és Arany L. meséiben (200. lap.)

8. **A kis gömböcz.** Változata Arany L. meséi közt: „A kis gömböcz” (24. sz.).

9. **A halál és a vén asszony.** Változata az ismeretes Hatvani-mondának, midőn a deák az ördögöt azzal tartja távol magától, hogy a „cras” szót ajtajára írja (Lásd: Jókai, „A magyar Faust”; Kisfaludy társaság évlapjai V. kötet 153. lap). Rokon egyébiránt több népmese is; Erdélyinél (Magyar Népmesék, Pest, 1855. 17. szám) Merényinél (Eredeti népmesék 7. szám). Grimmnél (42. sz.).

10. **Az aranyhajú tündérisasszony.** A csudabéka gyakran előfordul, de más szereppel mint e mesében. (Lásd: Népdalok és Mondák III. 15. sz.; Grimm 1. sz. Gyűjteményünk I. kötete 7. sz. stb.) A segédállatokról, minők e mesében: a kutya, hal és galamb, lásd Arany L. idézett értékezését 149. lap valamint Grimm 17. sz. meséjét. Az élet és halál vize előfordul első kötetünk 1 sz. meséjében (lásd az erre vonatkozó jegyzetet).
